

STRATEGIA ROZWOJU GMINY TRZCIANA

DO 2030 ROKU

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Opracowanie:

Wójt i Rada Gminy Trzciana, Urząd Gminy w Trzcianie wraz z partnerami społecznymi i gospodarczymi

Wsparcie eksperckie w zakresie opracowania dokumentu:

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego

Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie.....	2
Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy Trzciana.....	4
Analiza strategiczna (SWOT) gminy Trzciana.....	54
Wizja i misja rozwoju gminy Trzciana.....	58
Obszary, cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku oraz oczekiwane efekty jej realizacji.....	59
KOMFORT I JAKOŚĆ ŻYCIA.....	61
GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY.....	88
WARUNKI DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.....	101
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Trzciana wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.....	114
Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku.....	114
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Trzciana.....	119
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	135
Obszary strategicznej interwencji.....	140
Spójność założeń Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku z celami i kierunkami rozwoju zawartymi w strategii rozwoju województwa oraz w innych dokumentach wyższego rzędu.....	145
System realizacji Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku.....	152
System wdrażania.....	152
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.....	154
Monitoring, ocena i aktualizacja dokumentu.....	158
Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku	163
Ramy finansowe.....	163
Potencjalne źródła finansowania.....	171
Spisy.....	182

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku stanowi podstawowy dokument wyznaczający kierunki polityki rozwoju lokalnego. Jej opracowanie jest wyrazem długofalowego i konsekwentnego podejścia do kształtowania przyszłości gminy, zgodnie z nowym systemem zarządzania rozwojem w Polsce, opartym na spójności terytorialnej, integracji polityk publicznych oraz zasadach zrównoważonego rozwoju.

Dokument diagnozuje uwarunkowania społeczne, gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe gminy, a następnie na tej podstawie określa wizję rozwoju oraz priorytetowe obszary interwencji. Wyznacza cele strategiczne i operacyjne, a także zestaw działań, które mają zapewnić trwałą, zrównoważoną i inkluzywny rozwój gminy Trzciana. Wskazuje w ten sposób ramy dla aktywności władz samorządowych, partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców. Strategia jest dokumentem nadrzędnym względem lokalnych dokumentów wdrożeniowych i planistycznych, a jednocześnie narzędziem umożliwiającym pozyskiwanie środków finansowych, w tym funduszy krajowych i europejskich. Pełni także funkcję komunikacyjną, integrującą i aktywizującą, pobudzającą i angażującą lokalną społeczność do współpracy na rzecz rozwoju i wspólnego dobra oraz budowania odporności gminy na negatywne zmiany w otoczeniu.

Przygotowanie strategii odbywało się w formule partycypacyjno-eksperckiej, obejmującej współpracę władz gminy, pracowników urzędu i jednostek organizacyjnych, przedstawicieli sektora społecznego i gospodarczego oraz mieszkańców. Proces opracowania dokumentu uwzględniał przepisy prawa krajowego, w tym ustawę o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawę o samorządzie gminnym oraz ustawę o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie. Konsultacje społeczne i uzgodnienia instytucjonalne pozwoliły na zbudowanie dokumentu odpowiadającego realnym potrzebom wspólnoty samorządowej i spójnego z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego, w szczególności ze Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” oraz programem Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku integruje wymiar społeczny, gospodarczy, środowiskowy i przestrzenny, koncentrując się na poprawie jakości życia obecnych i przyszłych mieszkańców. Jej realizacja stanowić będzie kontynuację dotychczasowej polityki rozwojowej gminy, przy jednoczesnym uwzględnieniu nowych wyzwań cywilizacyjnych, gospodarczych, technologicznych, klimatycznych, demograficznych itp., z korzyścią dla całej gminy oraz jej poszczególnych miejscowości i interesariuszy.

Tabela 1. Osoby uczestniczące w warsztatach, których celem było wypracowanie założeń projektu Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku.

Lp.	Nazwisko i imię	Stanowisko i/lub reprezentowany podmiot
1.	Dawid Hoinkis	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego
2.	Aleksandra Jasińska	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego
3.	Tomasz Machowski	Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej im. Jerzego Regulskiego
4.	Cezary Stawarz	Wójt Gminy Trzciana
5.	Renata Paruch	Przewodnicząca Rady Gminy
6.	Wojciech Kurczak	Sekretarz Gminy Trzciana

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

7.	Iwona Dudek	Skarbnik Gminy Trzciana
8.	Karolina Madej-Kaczmarczyk	Urząd Gminy w Trzcianie
9.	Stanisław Pastuszak	Radny Gminy Trzciana
10.	Krystyna Dudziak	Sołtys Wsi Kamionna
11.	Maria Pietroń	Radna Gminy Trzciana
12.	Daria Kolasa	Sołtys Wsi Ujazd
13.	Beata Mordarska	Kierownik Gminnego Zespołu Obsługi Szkół w Trzcianie
14.	Paweł Sroka	Kierownik Gminnej Biblioteki Publicznej
15.	Wiktor Karteczka	Dyrektor CKiT w Trzcianie
16.	Kazimierz Kołodziej	Radny Gminy Trzciana, Sołtys Wsi Trzciana
17.	Dorota Burkowicz	Urząd Gminy w Trzcianie
18.	Jerzy Dudek	Urząd Gminy Trzciana
19.	Agnieszka Bębenek	Urząd Gminy w Trzcianie
20.	Adriana Chojecka	Dyrektor Gminnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Trzcianie
21.	Marcin Gawłowicz	Kierownik Inwestycji Strategicznych w Urzędzie Gminy
22.	Elżbieta Burkowicz	Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Trzcianie
23.	Dorota Kuśnierz	Urząd Gminy w Trzcianie

Źródło: opracowanie przez UG Trzciana

WNIOSKI Z DIAGNOZY SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY TRZCIANA

Celem realizowanej diagnozy było rozpoznanie najważniejszych cech, zasobów, potencjałów, problemów gminy Trzciana i jej otoczenia – dla potrzeb planowania długofalowej polityki rozwoju. Prace, prowadzone w pierwszej połowie 2025 r., obejmowały przeprowadzenie szeregu analiz statystycznych, zarówno w ujęciu dynamicznym (analizie zostały poddane dane i informacje z lat 2019/2020-2023/2024, w zależności od ich dostępności na moment tworzenia diagnozy), jak i porównawczym (dane zestawiono z analogicznymi wskaźnikami dla czterech gmin o zbliżonym profilu rozwojowym, leżących w centralnej części Małopolski – Jodłownik z powiatu limanowskiego, Lipnica Murowana, Łapanów oraz Żegocina z powiatu bocheńskiego; jednostki porównywane charakteryzują się podobnym ukształtowaniem terenu oraz zbliżoną dostępnością transportową do głównych ośrodków usługowych i gospodarczych tej części regionu; wartości wskaźników odniesiono także do średnich dla wszystkich gmin powiatu bocheńskiego oraz województwa małopolskiego). Zakres analiz obejmował obszary uznane za kluczowe z punktu widzenia rozwoju gminy (położenie i dostępność komunikacyjna wraz z zagospodarowaniem i planowaniem przestrzennym, ludność i procesy demograficzne, gospodarka i rynek pracy, środowisko naturalne i infrastruktura techniczna, polityka społeczna i bezpieczeństwo publiczne, kultura i dziedzictwo, sport, rekreacja i wypoczynek, kapitał społeczny, edukacja i wychowanie oraz stan finansów samorządowych). Podstawowe źródło danych stanowiła statystyka publiczna, przede wszystkim materiały i dane Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), zgromadzone w ramach Banku Danych Lokalnych (BDL), a także pozostające w dyspozycji Urzędu Gminy w Trzcianie (UG lub UG Trzciana) oraz jednostek gminnych. Wykorzystano również inne dostępne opracowania tematyczne dotyczące gminy. W strategii zamieszczono – uzgodnioną wspólnie przez ekspertów i przedstawicieli gminy – syntezę wniosków z diagnozy, które posłużyły jako baza do podejmowania decyzji dotyczących wizji rozwoju, celów i zadań strategii.

Ogólny obraz gminy

Ścieżka rozwojowa, jaka zarysowuje się przed gminą Trzciana w perspektywie najbliższych kilku lat, opiera się na trzech podstawowych filarach, stanowiących bezpośrednie odzwierciedlenie posiadanych przez nią potencjałów. Pierwszym z nich jest komfort spokojnego codziennego życia, zgodnie ze zdobywającą coraz większą popularność filozofią „slow life”, zapewnianym w szczególności łatwą dostępnością do natury i wynikających z niej korzyści, bez pośpiechu i hałasu, charakterystycznych dla dużych ośrodków miejskich oraz ich przedmieść. Podstawowym czynnikiem, pozwalającym na rozwój jednostki w tym kierunku, jest wysoka dostępność i jakość usług publicznych – na co samorząd gminny ma bezpośrednie przełożenie – oraz komercyjnych, które gmina może na rozmaite sposoby wspierać i stymulować. To jedno ze stałych wyzwań gminy, żeby budować system usług w taki sposób, aby efektywnie i skutecznie kształtował kapitał ludzki i społeczny oraz jej wielowymiarową atrakcyjność osadniczą.

Drugi filar rozwoju gminy Trzciana wiąże się z jej rolniczym charakterem. Produkcja żywności roślinnej (sadownictwo oraz uprawy tunelowe) i zwierzęcej, prowadzona na jej obszarze, stanowi nie tylko źródło utrzymania mieszkańców, ale i przewagę konkurencyjną, ułatwiającą promowanie gminy oraz budowanie w oparciu o nią oferty turystycznej. Wydaje się przy tym, że ta gałąź gospodarki lokalnej wymaga zintensyfikowania działań promocyjnych. Przykład innych małopolskich gmin, budujących swoją markę w oparciu o produkty lokalne, tradycyjne oraz specjalizacje rolne bądź hodowlane (np. poprzez organizację imprez tematycznych, targowych czy przeprofilowanie charakteru popularnych dożynek na święto danego produktu) pokazuje, że może być to praktyczna

metoda na wyróżnienie się wśród jednostek o podobnym charakterze i przyciągnięcie turystów oraz gości.

Kolejny z kluczowych potencjałów, posiadanych przez gminę Trzciana, wiąże się z jej atrakcyjnością krajoznawczo-turystyczną – Pogórze Wiśnickie ma do zaoferowania m.in. malowniczość krajobrazów, znacznie mniejsze zatłoczenie niż Beskidy czy Tatry, bogatą przeszłość związaną przede wszystkim z działaniami wojennymi, a przy tym dostępność komunikacyjną dla mieszkańców Bochni, Tarnowa czy aglomeracji krakowskiej. W obliczu mody na turystykę jednodniową i weekendową oraz znaczącej poprawy dostępności komunikacyjnej regionu (m.in. za sprawą autobusowo-kolejowych połączeń, uruchamianych przez samorząd wojewódzki), otwiera to szansę przed gminami o charakterze i potencjale zbliżonym do Trzciany. Kluczowa w tym zakresie wydaje się być współpraca z okolicznymi samorządami w budowaniu oferty spędzania wolnego czasu i jej promocji, jak również racjonalne i trafione inwestycje w infrastrukturę turystyczną, rekreacyjną i wypoczynkową, która – poza generowaniem ruchu turystycznego – może być wykorzystywana także przez mieszkańców.

W ujęciu bardziej szczegółowym, uzupełnionym o analizę danych statystycznych, za najważniejsze czynniki, bezpośrednio wpływające na rozwój gminy Trzciana, można uznać:

a) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy położenia i zagospodarowania terenu gminy oraz jej dostępności komunikacyjnej

Gmina Trzciana leży w centralnej części województwa małopolskiego, w powiecie bocheńskim, stanowiąc jedną z 9 jednostek, które go tworzą. Graniczy z gminami Łapanów, Bochnia (gm. wiejska), Nowy Wiśnicz, Żegocina oraz Limanowa (gm. wiejska), południowa granica jednostki stanowi jednocześnie granicę powiatu. Gminę tworzy siedem miejscowości sołeckich.

Geograficznie obszar gminy Trzciana niemalże w całości leży na Pogórzu Wiśnickim, jedynie niewielkie fragmenty na południu zaliczane są już do Beskidu Wyspowego. Krajobraz jest typowy dla pasma pogórzy karpackich – urozmaicony, a przy tym wyjątkowo malowniczy. Tworzą go łańcuchy rozległych wzgórz o łagodnych wierzchołkach, poprzedzielanych dolinami rzek, potoków i strumieni. Sieć rzeczna tworzy fragment dolnego biegu Potoku Saneckiego (inna spotykana nazwa: Potok Trzciański) wraz z dopływami – niewielkimi potokami i strumieniami. Fragment południowej części gminy odwadnia potok Przeginia, uchodzący do Tarnawki. Całość należy do zlewni Raby. Lesistość gminy wynosi 23,9% (GUS, 2023), składają się na nią głównie niewielkie fragmenty lasów – za wyjątek na tym polu można uznać las porastający północne zbocza pasma Kamionnej. Na obszarze jednostki wskazane są trzy złoża surowców: ceramiki budowlanej „Kierlikówka – Łąka Dolna II” i „Łąka Dolna – Kierlikówka” oraz gazu ziemnego „Łąka”. Jedynie ostatnie z wymienionych jest eksploatowane.

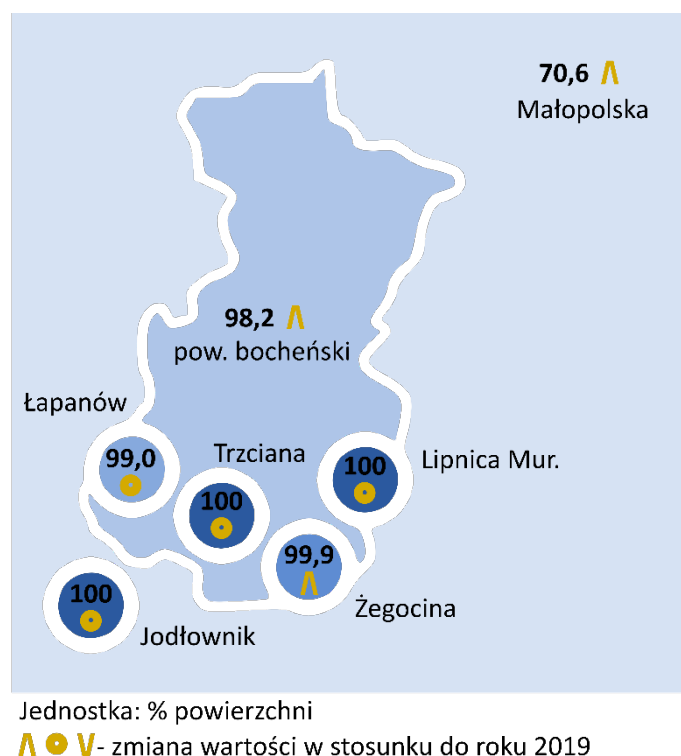
Gminę Trzciana równoleżnikowo przecina fragment DW966 Wieliczka – Tymowa, wykorzystywanej głównie w dojazdach do Krakowa oraz Bochni. Sieć transportową uzupełniają drogi powiatowe i gminne, znaczenia miejscowego. Transport publiczny opiera się o kursy przewoźników prywatnych, realizowane głównie taborem mikrobusem, co ogranicza ich dostępność dla osób z dodatkowymi potrzebami. Podstawowym ośrodkiem usługowym i gospodarczym dla mieszkańców jednostki jest miasto Bochnia, w mniejszym zakresie rolę tę spełniają Limanowa oraz – z racji odległości – Kraków.

Przez stulecia podstawowym źródłem utrzymania dla mieszkańców gminy Trzciana była uprawa roli i sprzedaż piodów rolnych, z czasem ograniczane bądź porzucane na rzecz pracy w zakładach przemysłowych i usługowych, głównie w nieodległej Bochni. Pomimo tych zmian, w krajobrazie jednostki wyróżniają się gospodarstwa rolne prowadzące uprawy tunelowe (głównie pomidory i rośliny ozdobne), dość powszechne są także uprawy sadownicze. W jednostce przez ostatnie

dziesięciolecia nie rozwinął się przemysł, nie posiada ona także istotniejszych tradycji rzemieślniczych, które przekładałyby się na jej rozpoznawalność i jednoznaczne kojarzenie.

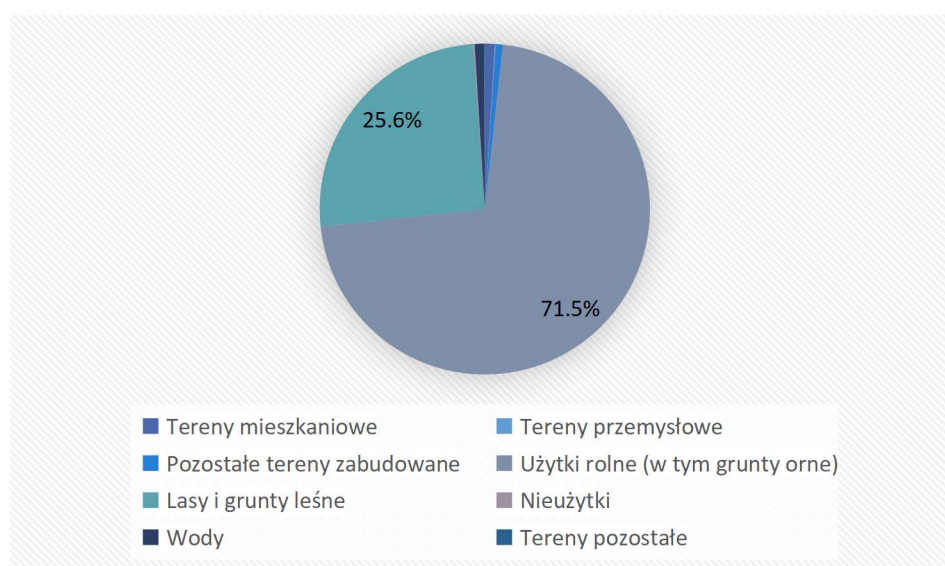
Dane UG wskazują, że zdecydowana większość obszaru gminy (71,5%) stanowią użytki rolne, na lasy i grunty leśne przypada 25,6%. Obszar jednostki w 100% pokryty jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, jest to zresztą cecha charakterystyczna dla niemal wszystkich jednostek stanowiących tło porównawcze, jedynie Małopolska jako całość notuje pod tym względem mniej korzystny rezultat.

Rysunek 1. Odsetek powierzchni pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wybranych jednostek w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 1. Struktura zagospodarowania powierzchni gminy Trzciana w roku 2024

Konsekwencje i wyzwania:

- Dostępność komunikacyjną gminy Trzciana należy ocenić jako przeciętną – brak dostępu do dróg szybkiego ruchu oraz linii kolejowej, a także brak jakichkolwiek planów na powstanie takowych na obszarze jednostki lub w jej bezpośrednim sąsiedztwie ogranicza jej potencjał osadniczy i inwestycyjny;
- Czynnikiem, który z kolei wpływa na tę atrakcyjność korzystnie, jest pokrycie całości obszaru jednostki miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Nie wykluczając konieczności opracowania i wdrożenia planu ogólnego, działania w tym zakresie winny skupić się przede wszystkim na aktualizacji tych dokumentów, zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem ze strony interesariuszy, przy stałej dbałości o ład przestrzenny;
- Podstawowym ośrodkiem administracyjnym i usługowym dla mieszkańców jednostki jest miasto Bochnia, w mniejszym stopniu rolę tę pełnią Kraków i Limanowa – wydaje się zatem, że dla rozwoju gminy kluczowe może być doskonalenie połączenia z tymi miastami, zarówno w wymiarze infrastrukturalnym (drogi), jak i komunikacyjnym (transport publiczny);
- Modernizacja i rozbudowa DW966 leży poza kompetencjami oraz możliwościami finansowymi samorządu gminnego. Konieczna jest jednak aktywność na tym polu, obejmująca m.in. lobbowanie czy współpracę (także finansową) z głównym inwestorem;

b) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy procesów demograficznych:

Gminę Trzciana zamieszkuje nieco około 5,7 tys. osób. Zarówno dane posiadane przez UG, jak i GUS wskazują na niewielki wzrost liczby ludności (+1,3%) w ostatnim pięcioleciu. Był on nieznacznie wyższy niż obserwowany w skali całego powiatu (+0,1%) i regionu (+0,5%), zjawisko to wyróżniało jednostkę na tle porównywanych gmin, z których część (Lipnica Murowana, Żegocina) odnotowała ubytek w analizowanym okresie.

Spośród miejscowości tworzących gminę największą liczbę mieszkańców na koniec 2024 r. posiadała Trzciana (1 630 osób), najmniejszą Rdzawa (259 osób). Pomiędzy rokiem 2020 a 2024 wzrost liczby mieszkańców wystąpił w pięciu miejscowościach, z czego najwyższy w ujęciu bezwzględnym w Łąckie Dolnej (+31 osób), a w procentowym w Rdzawie (+5,3%). Porównanie danych ewidencyjnych z danymi zawartymi w deklaracjach odbioru odpadów wskazuje, że liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości gminy faktycznie jest nieco niższa, stanowiąc zwykle około 85% tej pierwszej wartości.

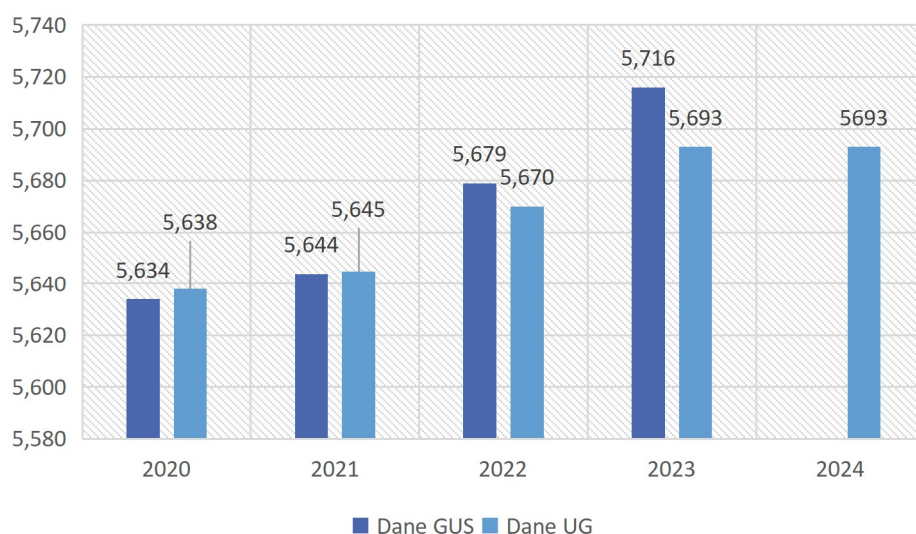
Struktura demograficzna gminy Trzciana prezentuje się korzystnie, z dość wysokim odsetkiem osób w wieku przedprodukcyjnym (23,9% w 2023 r.) i jednocześnie niskim poziomem odsetka osób najstarszych (17,5%). W tym drugim przypadku kontrast widoczny jest przede wszystkim w porównaniu do średniej powiatowej (20,5%) i wojewódzkiej (21,4%). Co więcej, w skali całego regionu odsetek osób w wieku poprodukcyjnym przekroczył poziom osób najmłodszych. Pomimo korzystnej sytuacji demograficznej, na przestrzeni lat 2019-2023 w gminie Trzciana uwidocznił się stopniowy wzrost odsetka osób najstarszych – jeszcze w 2019 r. zbiorowość ta stanowiła 15,5% ogółu mieszkańców.

Na korzystną strukturę demograficzną jednostki wpływ ma przyrost naturalny – w okresie 2019-2023 przewaga zgonów nad urodzeniami wystąpiła tylko raz (2021), co można tłumaczyć skutkami pandemii COVID-19. Wartości salda przyrostu naturalnego w gminie Trzciana są wysokie w

zestawieniu z jednostkami tła porównawczego – przykładowo ta odnotowana w 2023 r. (3,52 %) była w tym gronie najwyższa. Jeszcze korzystniej prezentuje się saldo migracji, które w całym analizowanym pięcioleciu pozostawało na dodatnim poziomie.

W uzupełnieniu dla obrazu atrakcyjności osadniczej, jaką posiada gmina Trzciana, należy wspomnieć, że spośród wszystkich gmin powiatu bocheńskiego pomiędzy rokiem 2020 a 2024 charakteryzował ją jeden z niższych odsetków budynków mieszkalnych oddawanych do użytku – jednak były to wartości utrzymujące się na stabilnym poziomie kilku procent, porównywalne z sąsiednią gminą Żegocina. W zakresie inwestycji mieszkaniowych należy dodać, że gmina Trzciana jest członkiem SIM Małopolska sp. z o.o., a z końcem 2024 r. na obszarze jednostki ruszyła budowa 30 lokali, realizowanych w ramach społecznej inicjatywy mieszkaniowej.

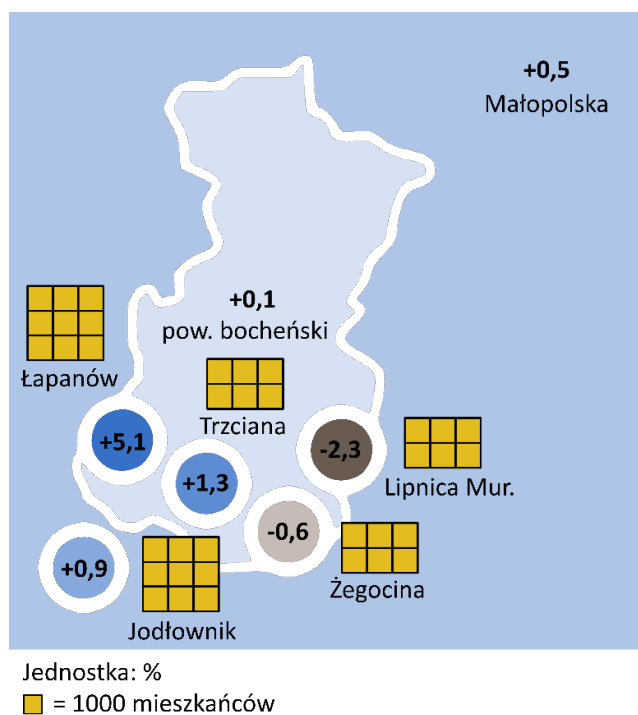
Wykres 2. Liczba ludności w gminie Trzciana w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS i UG Trzciana

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

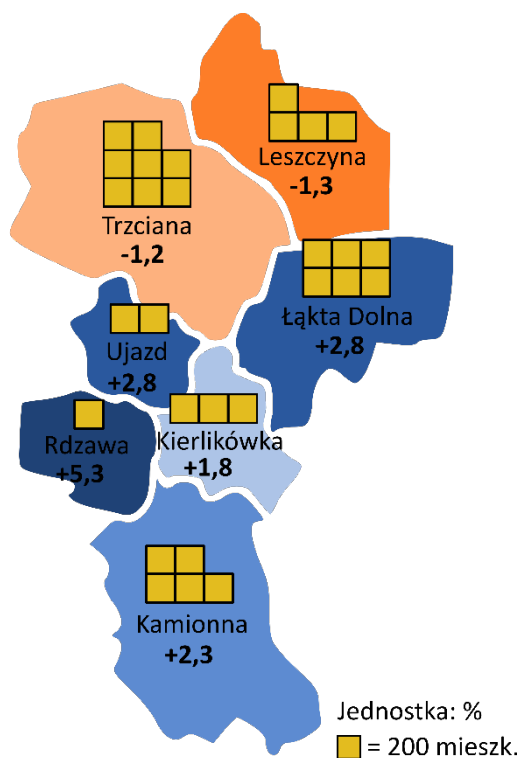
Rysunek 2. Liczba mieszkańców na koniec 2023 r. oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w latach 2019-2023 w jednostkach porównywanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

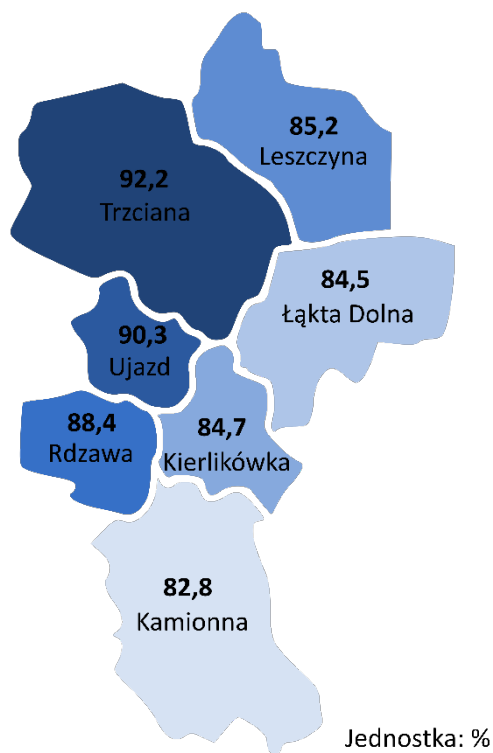
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Rysunek 3. Liczba mieszkańców na koniec 2024 r. oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w latach 2020-2024 w poszczególnych miejscowościach gminy Trzciana

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

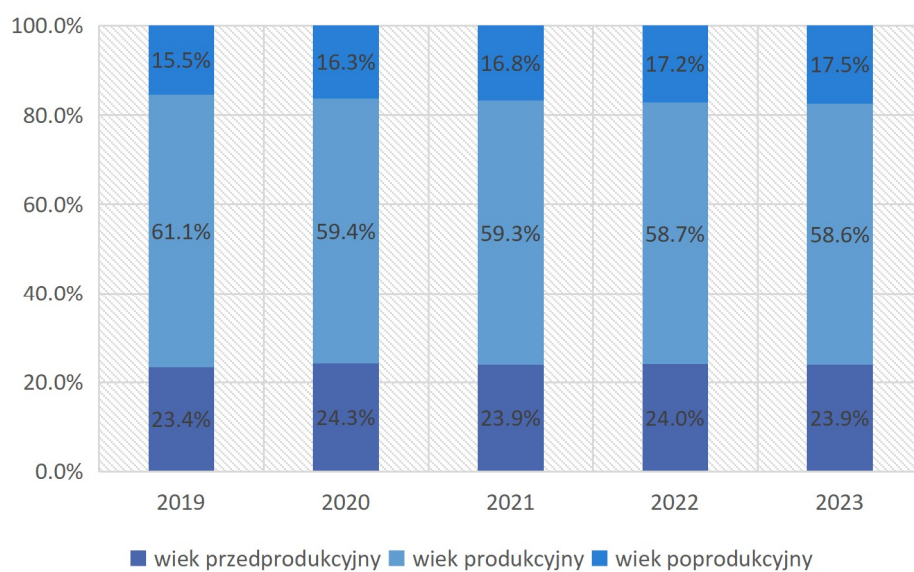
Rysunek 4. Stosunek liczby mieszkańców [%] zawartej w deklaracjach odbioru odpadów do danych ewidencyjnych w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

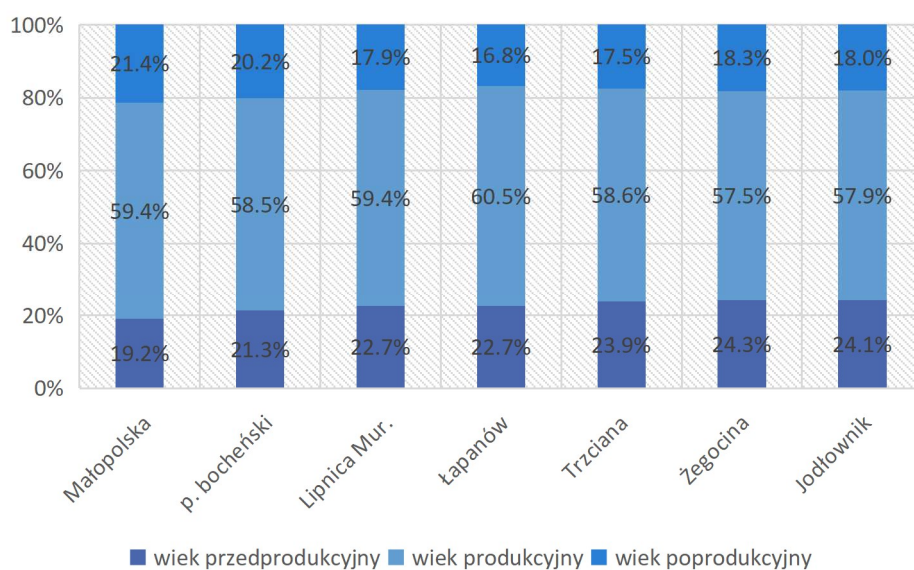
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 3. Struktura demograficzna gminy Trzciana w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

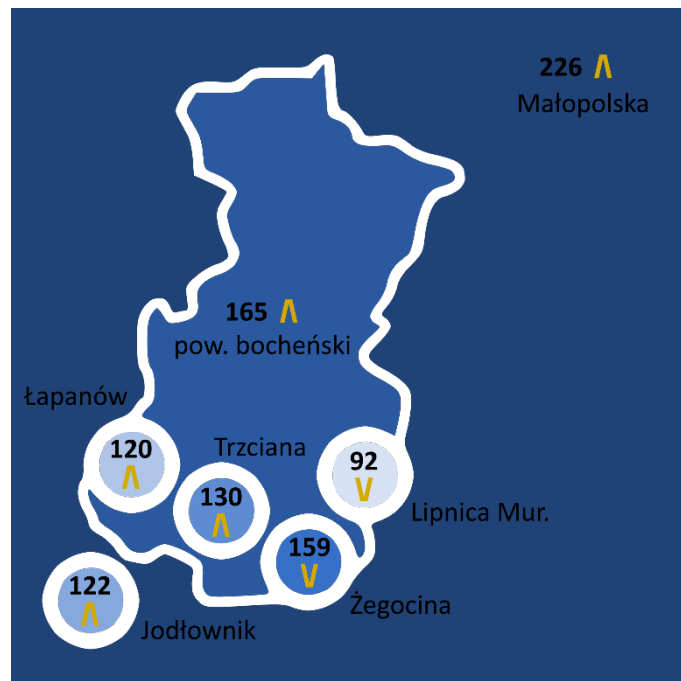
Wykres 4. Struktura demograficzna jednostek porównywanych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Rysunek 5. Gęstość zaludnienia jednostek porównywanych w 2023 r.

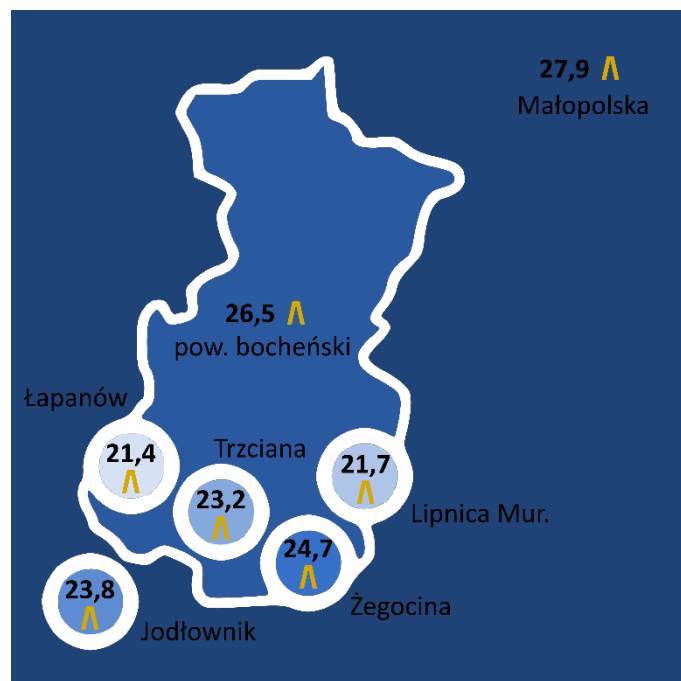

Jednostka: osoby na km²

▲ ● ▼ - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi [%] w jednostkach porównywanych w 2023 r.

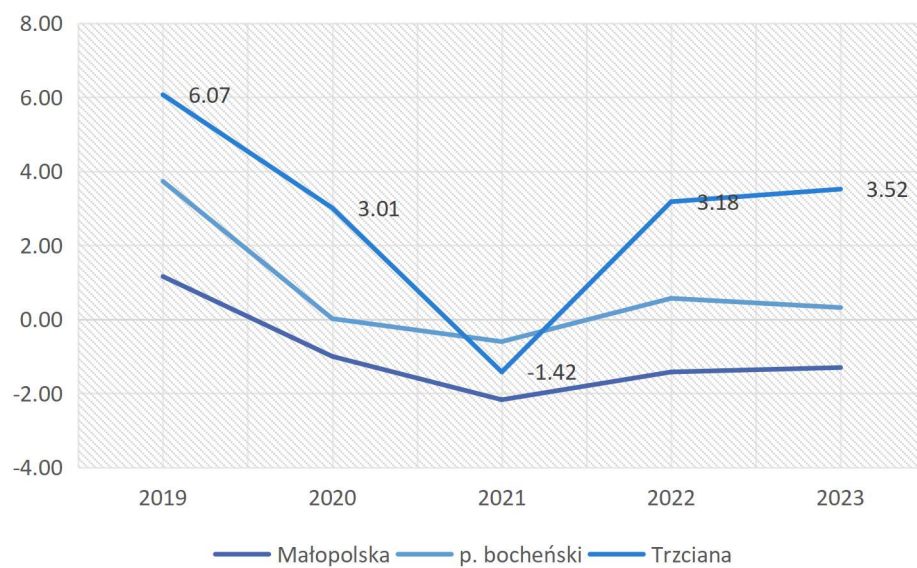
Jednostka: %

▲ ● ▼ - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

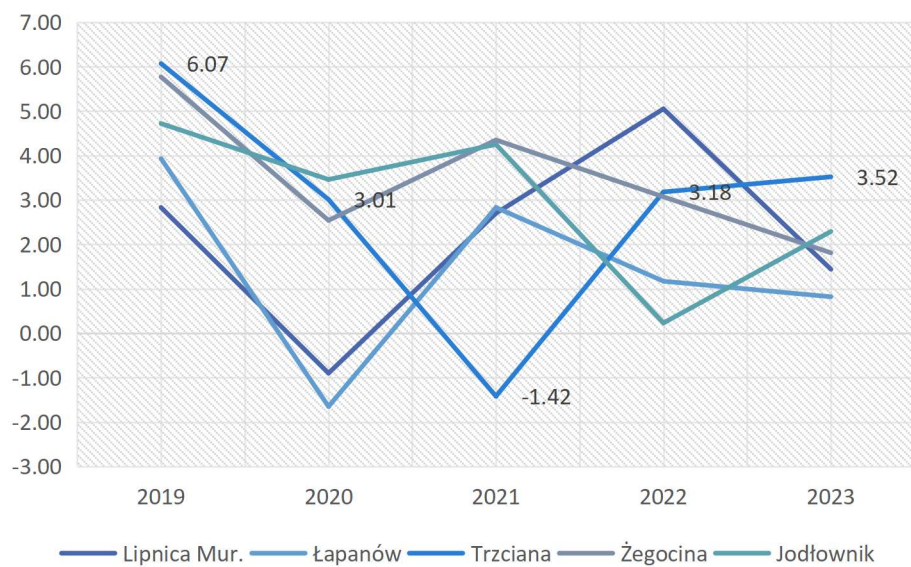
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 5. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023 w wybranych jednostkach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

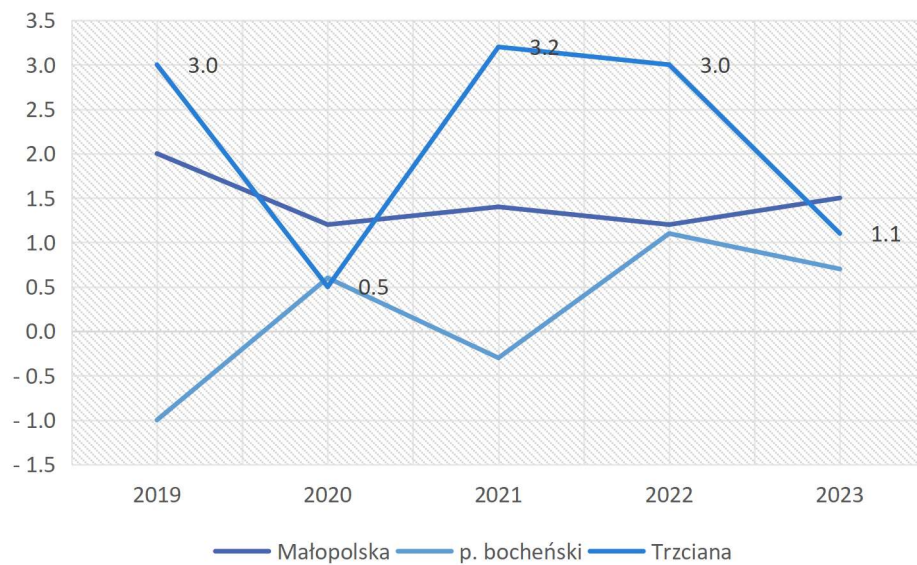
Wykres 6. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób w jednostkach porównywanych okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

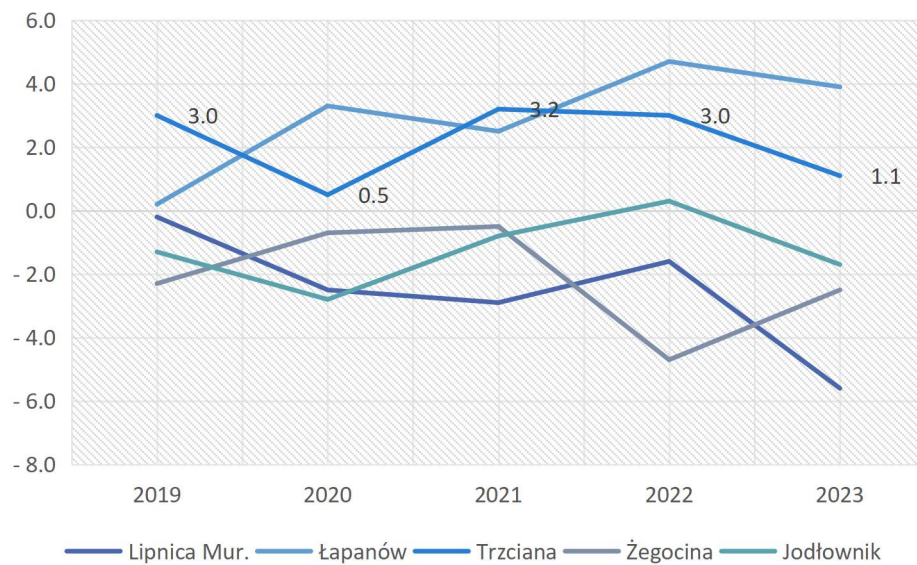
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 7. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023 w wybranych jednostkach

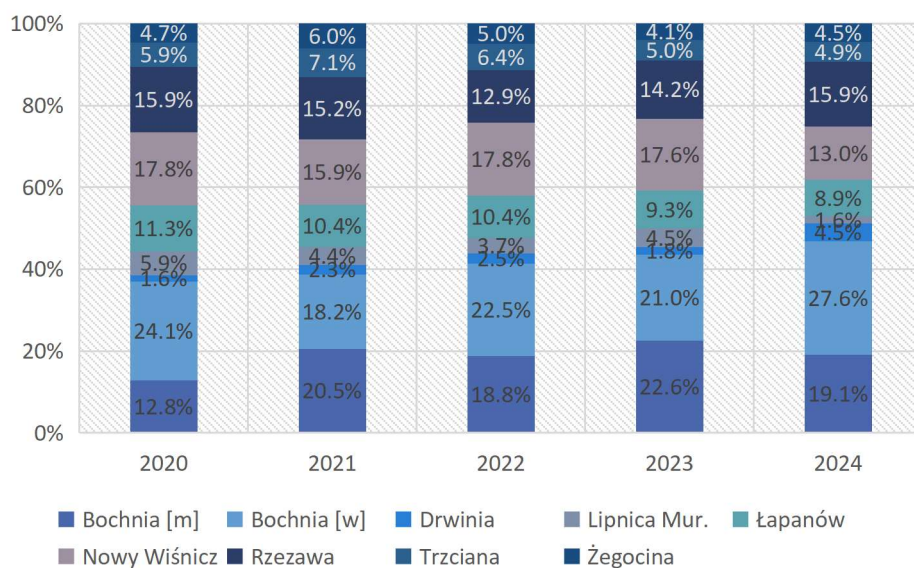
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 8. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 osób w jednostkach porównywanych okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 9. Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w gminach powiatu bocheńskiego w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Konsekwencje i wyzwania:

- Sytuacja demograficzna gminy Trzciana wydaje się być korzystna – zwłaszcza na tle innych jednostek, borykających się ze zjawiskami spadku liczby ludności, migracjami młodych oraz procesem starzenia się społeczeństwa. Analizowaną jednostkę dotyka głównie to ostatnie, jednak póki co w niewielkich rozmiarach;
- W pewnym stopniu demografię gminy Trzciana „napędzają” przesiedlenia z miasta Bochni. Można przypuszczać, że niższe ceny działek budowlanych oraz większa ich dostępność w porównaniu miastem i jego obrzeżami spowodują w perspektywie intensyfikację tego procesu, co będzie wymagać odpowiednich działań ze strony samorządu – przede wszystkim planistycznych oraz infrastrukturalnych;
- Wspomniane zjawisko starzenia się społeczeństwa wymusi na samorządzie gminnym podjęcie i/lub intensyfikację działań na rzecz osób starszych czy chorych, zwłaszcza w zakresie zapewniania dostępności odpowiednio dopasowanych usług publicznych (zdrowotnych, opiekuńczych, aktywizacyjnych itp.);

c) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy sytuacji gospodarczej i na rynku pracy:

Na koniec 2024 r. w gminie Trzciana funkcjonowało 636 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON, o 22% więcej niż przed pięcioma laty. Zdecydowanie dominuje drobna przedsiębiorczość, podmioty zatrudniające do 9 osób stanowią 97,5% ogółu. Przypuszczalnie są to przede wszystkim jednoosobowe działalności gospodarcze oraz niewielkie, nierzadko rodzinne przedsiębiorstwa, zatrudniające 1-2 pracowników. Jednym z wymiarów wspierania tego rodzaju działalności, podjętych przez samorząd, jest Gminny Inkubator Przedsiębiorczości w Trzcianie. Obecnie GIP skupia kilkanaście podmiotów, głównie usługowych, w części pochodzących także z sąsiednich jednostek. Gmina nie

posiada na swoim terenie podmiotów o zatrudnieniu większym niż 250 osób, a w przedziale zatrudnienia 50-249 osób mieści się zaledwie jedna firma. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2024 r. w gminie Trzciana wynosiła 1 067, nieznacznie mniej niż w przypadku powiatu (1 073) i zauważalnie mniej niż w regionie (1 403). Był to także najwyższy wynik wśród porównywanych gmin.

Na terenie gminy Trzciana obszarem o wyraźnej koncentracji działalności produkcyjno-usługowej jest centrum wsi Trzciana – pas ciągnący się pomiędzy Potokiem Saneckim a drogą powiatową. Na tym obszarze zlokalizowane są przedsiębiorstwa produkcyjne, punkty handlowo-usługowe, składy budowlane itp., poprzetykane zabudową mieszkalną. Pozostałe większe zakłady produkcyjne położone są punktowo, w otoczeniu terenów mieszkalnych i rolniczych.

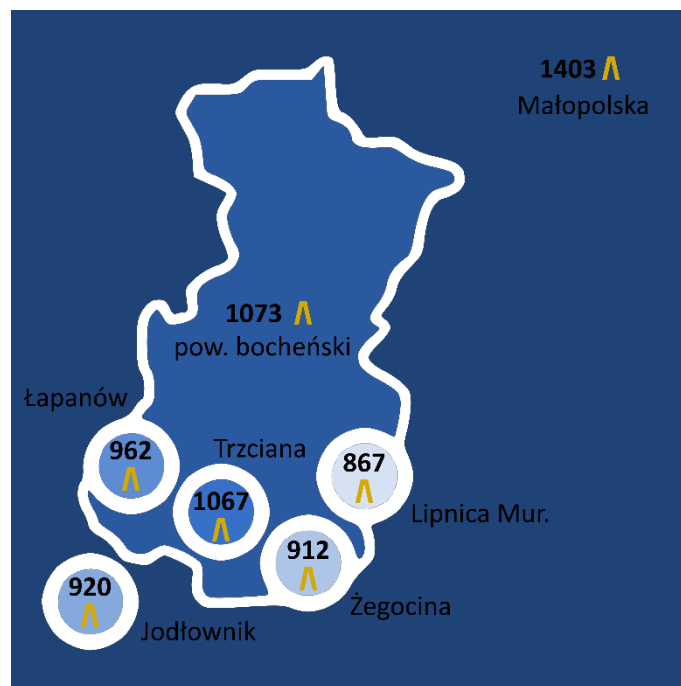
W strukturze gospodarczej gminy Trzciana, rozpatrywanej pod kątem przynależności poszczególnych przedsiębiorstw do sekcji PKD, w 2024 r. dominowały te należące do sekcji F (budownictwo) oraz G (handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów), stanowiąc łącznie 47,2% ogółu. W strukturze zwraca uwagę bardzo niewielka reprezentacja podmiotów zaliczanych do szeroko rozumianej branży turystycznej (sekcja I – zakwaterowanie i gastronomia z rezultatem 0,8% wobec 3,9% w całej Małopolsce) oraz zauważalna reprezentacja podmiotów w sekcji A (7,7%), skupiającej przedsiębiorstwa związane z rolnictwem. W ujęciu bezwzględny największy przyrost liczby przedsiębiorstw w ostatnich pięciu latach dotyczył sekcji F (+54), co częściowo może stanowić odpowiedź na zapotrzebowanie w związku z dynamicznym rozwojem sektora mieszkaniowego, głównie w Krakowie i najbliższej okolicy stolicy regionu.

W ostatnich latach w gminie Trzciana widoczny jest proces zaniku rolnictwa w jego tradycyjnej formie – znikają niewielkie, indywidualne gospodarstwa rolne, produkujące przede wszystkim na własne potrzeby, przy jednoczesnym wzroście udziału gospodarstw wielkoobszarowych, nastawionych na produkcję towarową. Liczba gospodarstw rolnych zmalała z 1 027 (2010) do 670 (2020), jednocześnie wzrósł udział tych o powierzchni od 1 do 5 ha (82,5% ogółu w 2020 r.). W strukturze upraw dominują zboża (89,7%). Wydaje się, że statystyki te nie oddają w pełni obrazu rolnictwa na terenie gminy, w związku z dość licznymi gospodarstwami prowadzącymi produkcję tunelową roślin (uprawiane są głównie pomidory, ogórki oraz rośliny ozdobne). Inną lokalną specjalizacją wydaje się być hodowla drobiu, co ma swoje odzwierciedlenie w statystykach. Fermy drobiarskie znajdują się m.in. w Łącku Dolnej i Ujeździe, w Trzcianie działa ubojnia drobiu, hodowlę na ubój prowadzą też mniejsze gospodarstwa. Statystyki wskazują ponadto na wyróżniającą gminę Trzciana pogłowię drobiu w przeliczeniu na jedno gospodarstwo rolne (316,7), z wartościami znacznie przekraczającymi średnią wojewódzką i powiatową (odpowiednio 39,4 i 147,4). Gmina notuje ponadto jeden z najwyższych na tle porównawczym odsetków osób pracujących (także w charakterze pomocy nieodpłatnej, świadczonej np. w gronie rodzinnym) w gospodarstwach rolnych w grupie osób w wieku produkcyjnym (46% wobec 14% w Małopolsce i 21% w powiecie bocheńskim).

Począwszy od 2022 r., liczba zarejestrowanych bezrobotnych na terenie gminy utrzymuje się na stałym poziomie (nieco ponad 20 osób). W strukturze bezrobocia rejestrowanego zwraca uwagę dość duży odsetek niepracujących w wieku do 25 lat (24,1% w 2024 r.), jak również wysoki poziom bezrobocia krótkotrwalego (72% w 2024 r.). Na koniec 2023 r. wartość wskaźnika obrazującego odsetek zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Trzciana wynosiła 0,9% i wśród wszystkich jednostek porównywanych był to rezultat najniższy.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Rysunek 7. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w jednostkach porównywanych w 2023 r.

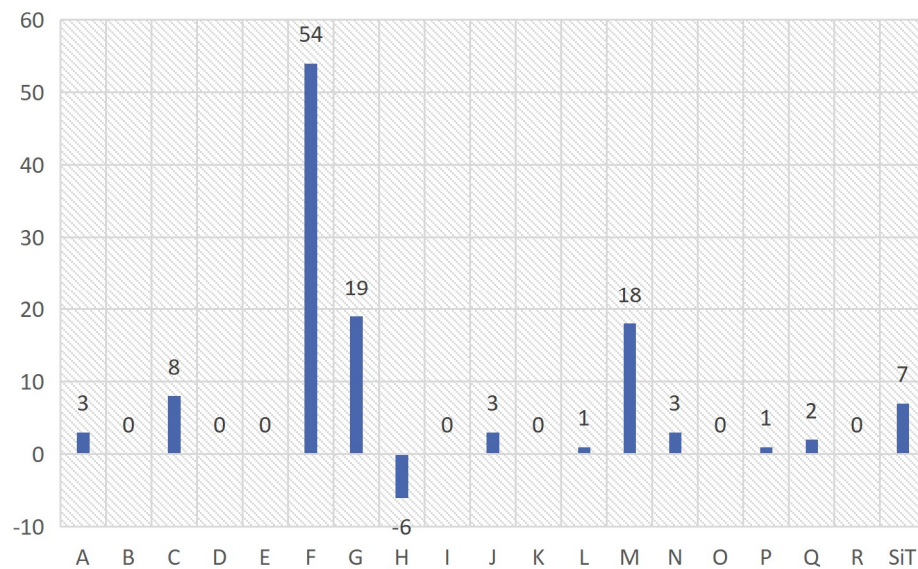

Jednostka: podmioty gosp.

▲ ● ▼ - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

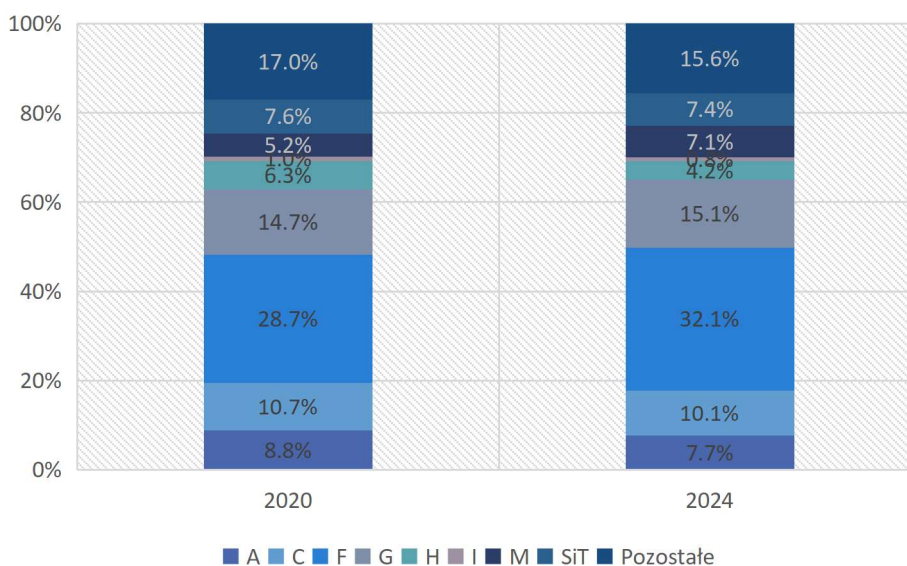
Wykres 10. Zmiana liczby podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Trzciana w danej sekcji PKD pomiędzy 2020 a 2024 rokiem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

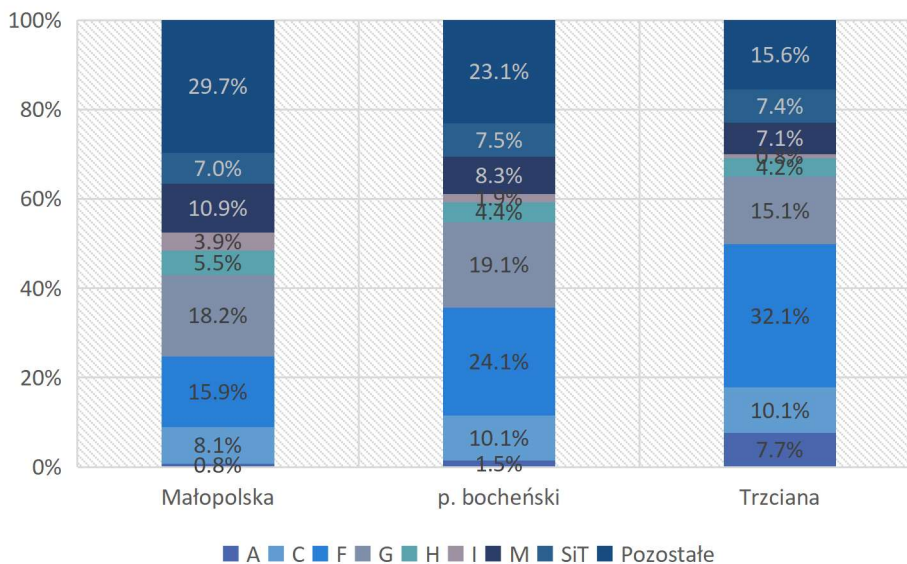
Wykres 11. Struktura gospodarcza gminy Trzciana w latach 2020 i 2024

A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo, C – przetwórstwo przemysłowe, F – Budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów, H – transport i gospodarka magazynowa, I – zakwaterowanie i gastronomia, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, SiT – pozostała działalność usługowa, produkcja własna gospodarstw domowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 12. Struktura gospodarcza jednostek porównywanych w roku 2024

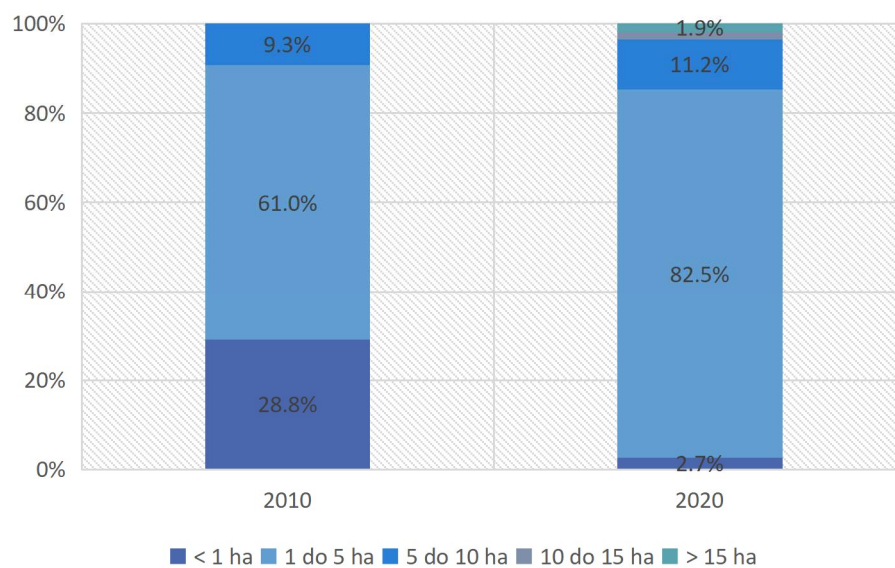

A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo, rybactwo, C – przetwórstwo przemysłowe, F – Budownictwo, G – handel hurtowy i detaliczny, naprawa samochodów, H – transport i gospodarka magazynowa, I – zakwaterowanie i gastronomia, M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, SiT – pozostała działalność usługowa, produkcja własna gospodarstw domowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

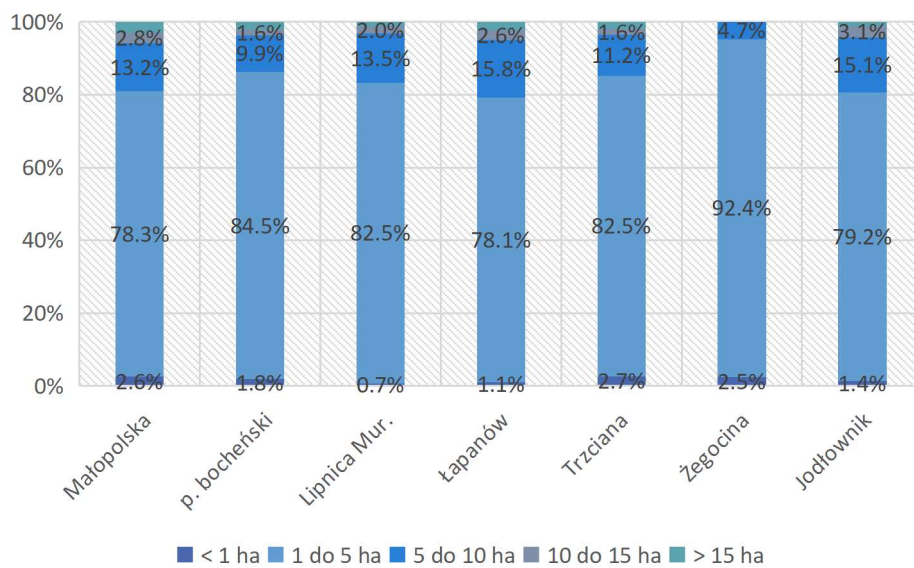
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 13. Porównanie struktury gospodarstw rolnych pod względem ich powierzchni w gminie Trzciana w 2010 i 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

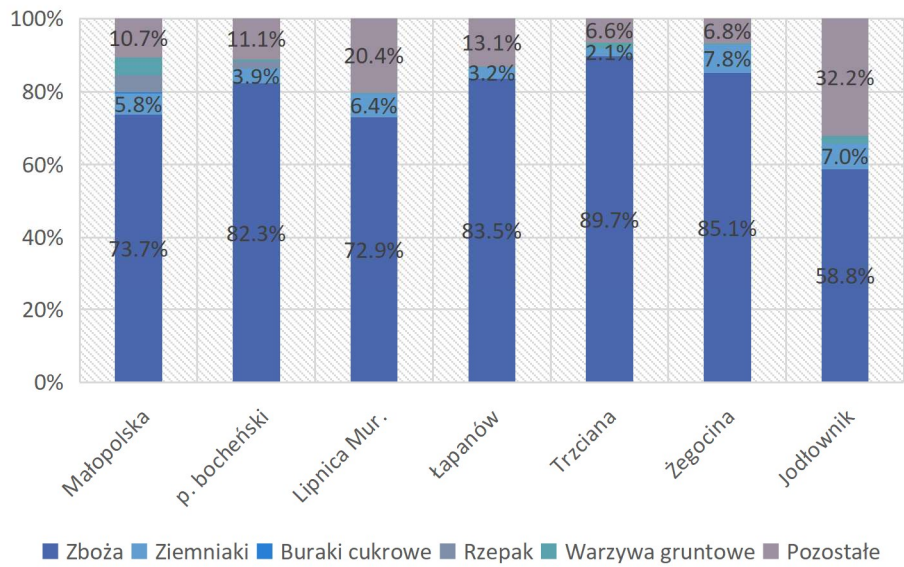
Wykres 14. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych pod względem ich powierzchni w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

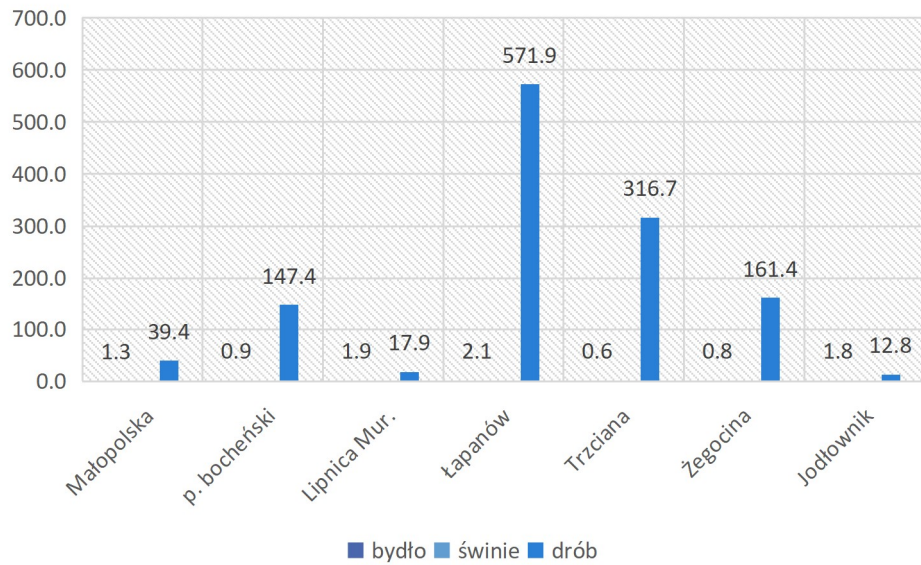
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 15. Struktura zasiewów w jednostkach porównywanych w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

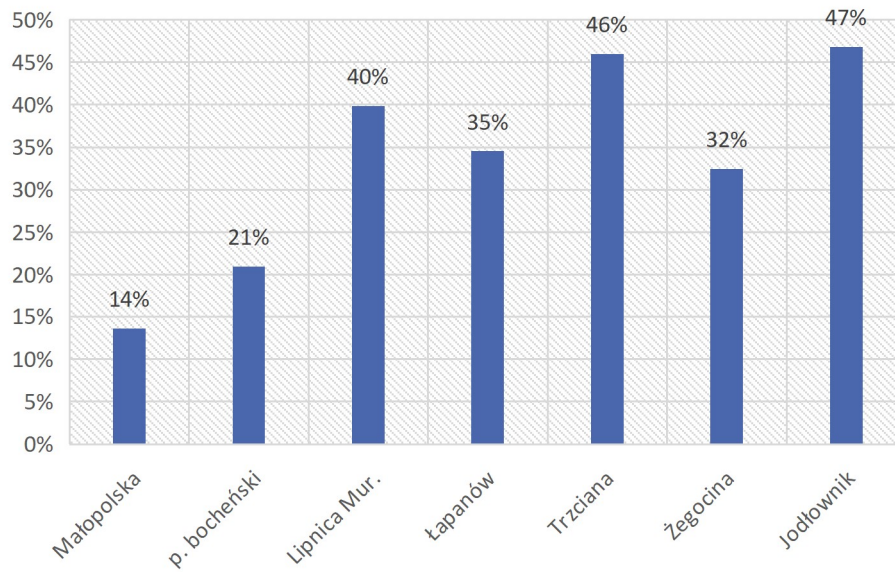
Wykres 16. Pogłowie zwierząt hodowlanych w przeliczeniu na liczbę gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

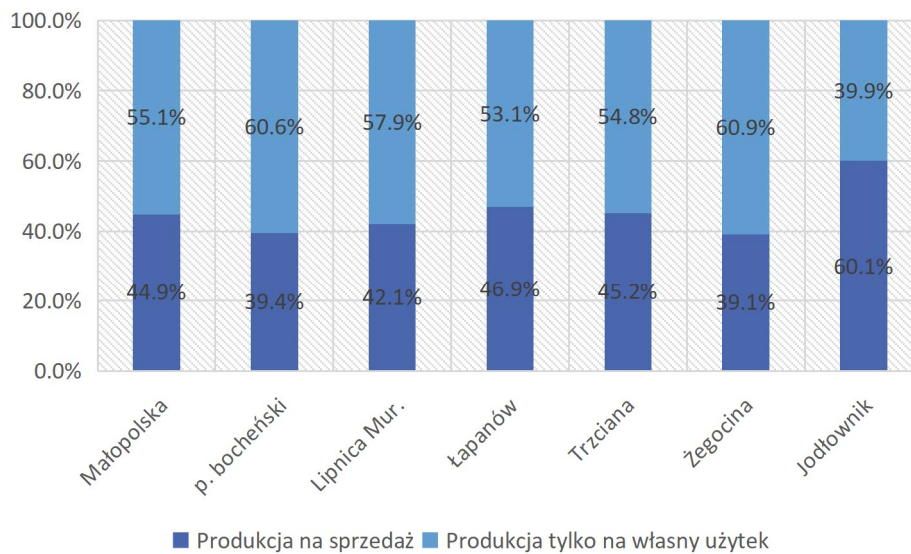
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 17. Odsetek pracujących w gospodarstwach rolnych (w tym w formie pomocy nieodpłatnej) w liczbie osób w wieku produkcyjnym w jednostkach porównywanych w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

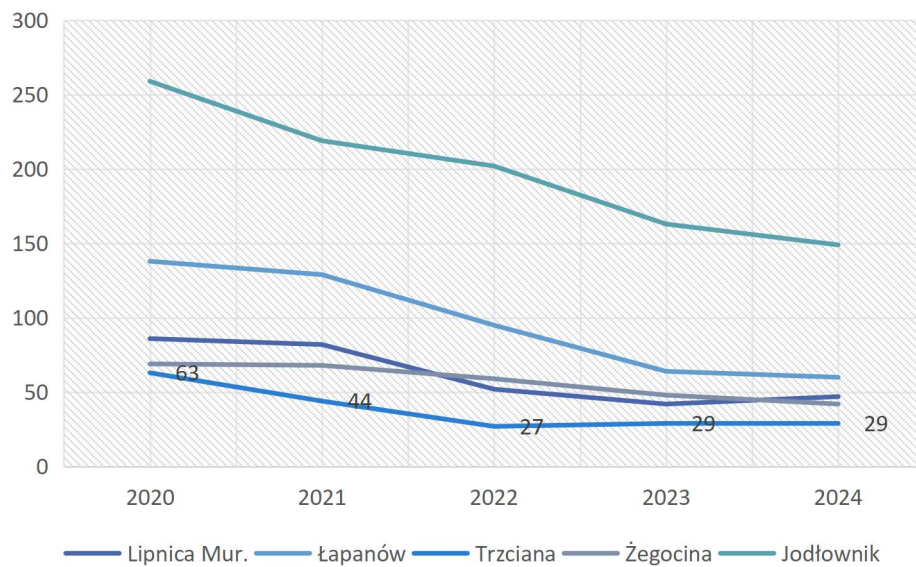
Wykres 18. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych ze względu na przeznaczenie własnej produkcji w 2020 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

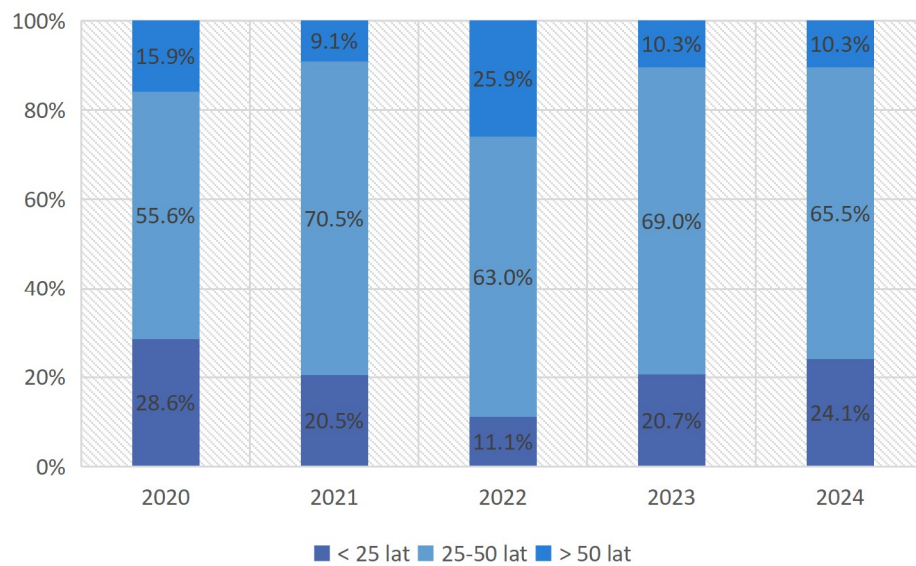
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 19. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w porównywanych jednostkach w okresie 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

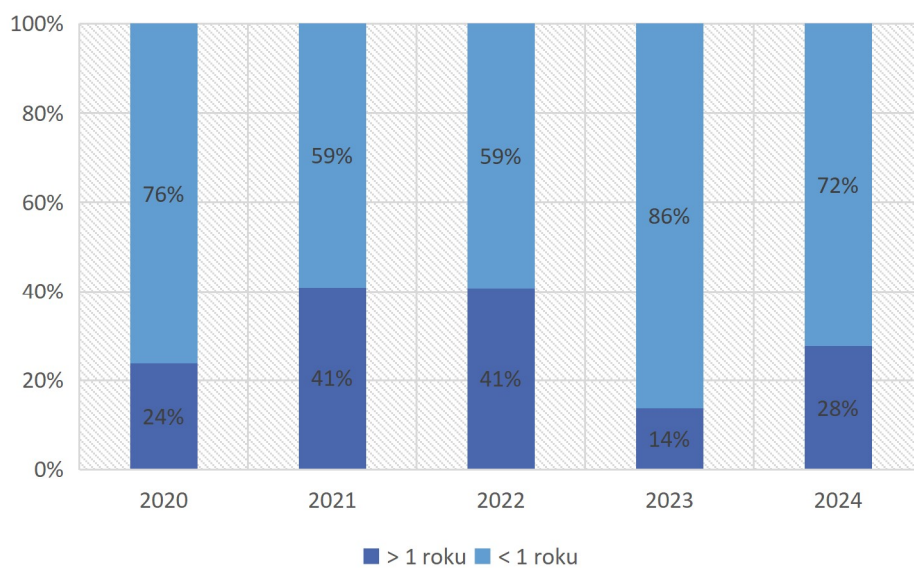
Wykres 20. Struktura bezrobotnych w gminie Trzciana pod względem wieku w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

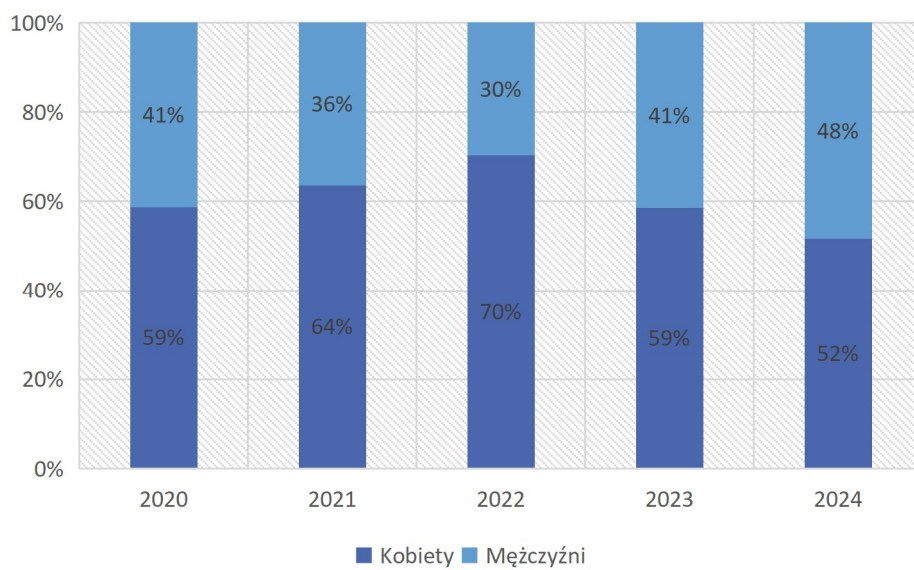
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 21. Struktura bezrobotnych w gminie Trzciana pod względem czasu trwania bezrobocia w latach 2020-2024

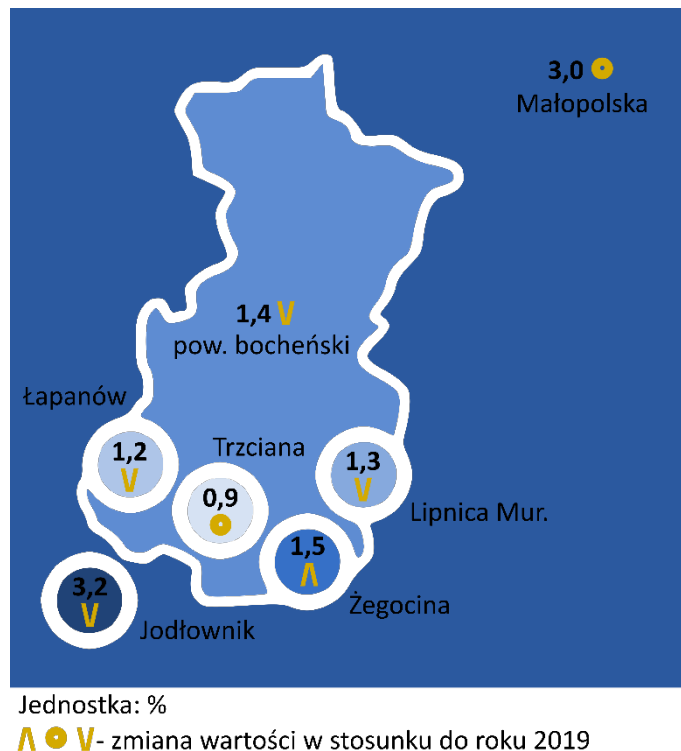
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 22. Struktura bezrobotnych w gminie Trzciana pod względem płci w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 8. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Konsekwencje i wyzwania:

- Gmina Trzciana, z uwagi na uwarunkowania zewnętrzne (m.in. dostępność transportowa, ukształtowanie terenu) ma znikome szanse na rozwój działalności przemysłowej, wytwórczej czy logistyczno-magazynowej. Podstawą gospodarki lokalnej jest i będzie drobna działalność małych oraz mikroprzedsiębiorstw, która winna być przedmiotem działań wspierających (infrastrukturalnych, informacyjnych, doradczych), realizowanych przez samorząd, w zakresie posiadanych kompetencji, we współpracy z jednostkami wyspecjalizowanymi;
- Pomimo daleko idących zmian w strukturze lokalnego rolnictwa (zmiana struktury lokalnej gospodarki, z kształtowaniem się pozarolniczego rynku pracy i funkcji gospodarczych niezwiązanych z uprawą ziemi), w profilu gospodarczym gminy w silnym stopniu zarysowuje się produkcja żywności (uprawy tunelowe i szklarniowe, sadownictwo). Strategia rozwoju jednostki winna uwzględniać tę gałąź gospodarki lokalnej. Kompleksowe podejście powinno obejmować podejmowanie adekwatnych działań inwestycyjnych (np. budowa dróg dojazdowych do pól, organizacja miejsc sprzedaży bezpośredniej) i pozainwestycyjnych (np. informacja, doradztwo, szkolenia);
- Wydaje się ponadto, że potencjał gminy Trzciana w zakresie produkcji żywności jest w niewielkim stopniu wykorzystany do promocji jednostki – nie jest ona powszechnie kojarzona z poszczególnymi produktami, potrawami itd.;
- W ostatnich latach w gminie liczba bezrobotnych utrzymuje się na stałym poziomie. Choć udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym jest stosunkowo niski, powinny być kontynuowane działania wspierające aktywizację

zawodową i przedsiębiorczą mieszkańców (wsparcie informacyjne i konsultacyjne dla osób bezrobotnych i chcących założyć własną działalność gospodarczą, dedykowane programy), we współpracy z odpowiednimi instytucjami rynku pracy;

- Wydarzenia ostatnich kilku lat trwale zmieniły charakter pracy w niektórych branżach i zawodach za sprawą mechanizmu pracy zdalnej. Otworzyło to nowe możliwości dla gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, pod warunkiem posiadania dobrze rozwiniętej, niezawodnej sieci Internetu. Wspieranie rozwoju takiej infrastruktury będzie mieć bezpośrednie przełożenie na atrakcyjność osadniczą, a w części także na potencjał inwestycyjny jednostki. Można je także uznać za dobrą metodę na ożywienie gospodarcze zwłaszcza tych części gminy, które charakteryzują się mniejszym potencjałem rozwojowym;

d) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy stanu i potencjału środowiska naturalnego, w tym również odnoszące się do rozwoju infrastruktury sieciowej:

Nieco ponad 80% obszaru zajmowanego przez gminę Trzciana podlega ochronie – na rezultat ten składa się fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego oraz rezerwat „Kamionna”, położony w całości na terytorium jednostki. Dodatkowo, w gminie znajduje się 6 pomników przyrody – drzew wyróżniających się swoim wiekiem i rozmiarami.

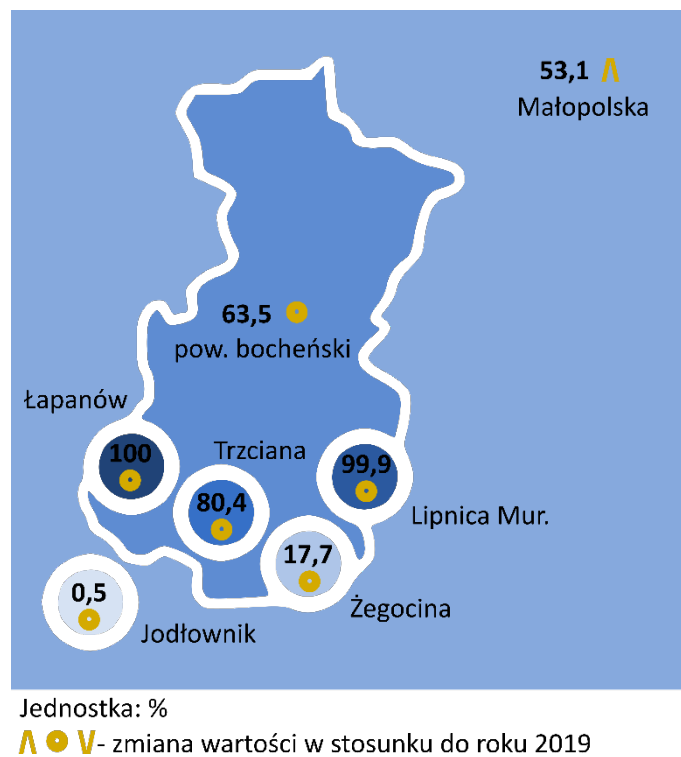
W zakresie stanu środowiska naturalnego oraz działań zmierzających do jego poprawy w ostatnich latach, wśród wyzwań stojących przed samorządami na pierwszy plan wysunęła się kwestia czystości powietrza. Duży i wciąż nierozwiązany problem stanowi tzw. „niska emisja”, związana z ogrzewaniem budynków mieszkalnych paliwami stałymi (głównie węgiel, nierzadko niskiej jakości). Brak precyzyjnych danych pomiarowych na terenie gminy nie pozwala na pełne określenie skali tego zjawiska – w jednostce nie zainstalowano stacji pomiarowych nadzorowanych przez WIOŚ, jak również czujników Airly do bieżącego monitorowania stanu powietrza.

Jeden mieszkaniec gminy Trzciana w 2023 r. wyprodukował średnio 177 kg odpadów. W ostatnim pięcioleciu wartość ta utrzymywała się na stałym poziomie i na tle porównawczym była najniższa. W zakresie selektywnej zbiórki odpadów gmina Trzciana prezentuje się bardzo korzystnie – w 2023 r. 57,2% ogółu odpadów zostało zebrane w ten sposób, co było wynikiem wyróżniającym jednostkę zwłaszcza w porównaniu do średniej gmin regionu (42,8%) i powiatu (39%).

Gmina Trzciana mniej korzystnie prezentuje się pod względem dostępu do infrastruktury sieciowej. Według GUS, w 2023 r. dostęp do wodociągu posiadało 48,9% ogółu zabudowy mieszkalnej – mniej niż w skali całego powiatu (76,9%) oraz regionu (73,4%). Wśród jednostek porównywanych niższą wartość notowały gminy Lipnica Murowana i Jodłownik. Dane UG z końca 2024 r. potwierdzają te wnioski – w sześciu miejscowościach odsetek budynków z przyłączami oscylował wokół wartości 55%, wyjątek stanowiła jedynie Leszczyna (20%). Dostęp do sieci kanalizacyjnej przedstawiał się jeszcze mniej korzystnie – według GUS z końcem 2023 r. takowy posiadało 28,6% ogółu budynków mieszkalnych, o wiele mniej niż średnio w całym powiecie (57,3%) i regionie (52,7%). Co ciekawe, wśród porównywanych gmin był to drugi najlepszy rezultat, co uwiadamia, jak dużym wyzwaniem jest rozbudowa takiej sieci w trudnym, górzystym terenie, o rozproszonej zabudowie. Dane UG potwierdzają deficyty w tym zakresie – w 2024 r. Kamionna, Kierlikówka, Rdzawa oraz Ujazd były pozbawione dostępu do sieci kanalizacyjnej. Gmina Trzciana jest natomiast w zadowalającym stopniu zgazyfikowana – GUS wskazywał na dostęp do sieci w przypadku 88,1% mieszkańców na koniec 2023 r.

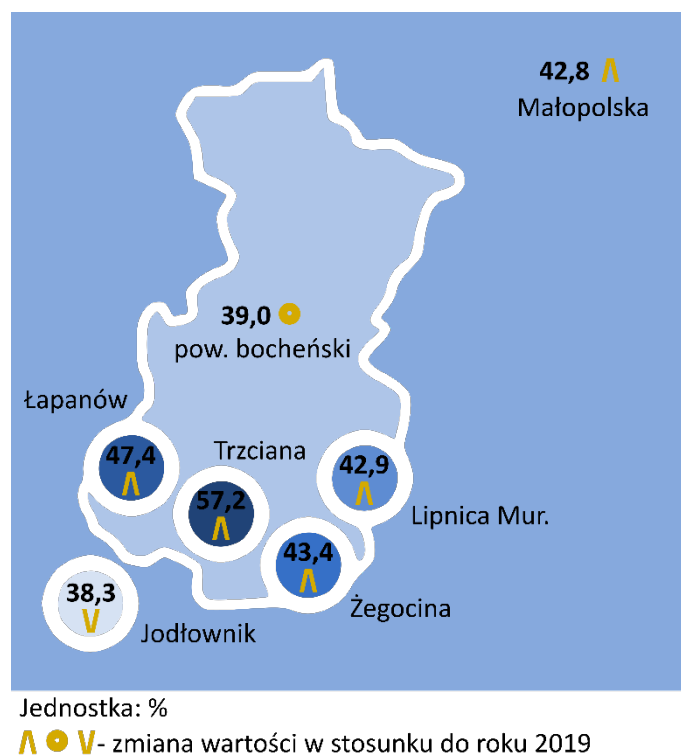
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Rysunek 9. Odsetek powierzchni porównywanych jednostek zajętej przez obszary chronione w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

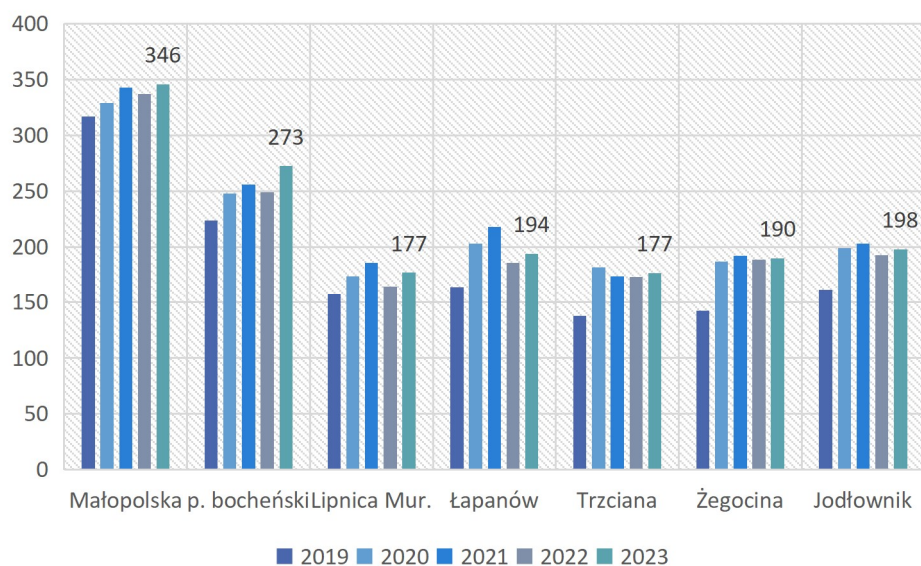
Rysunek 10. Odsetek odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów zebranych w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

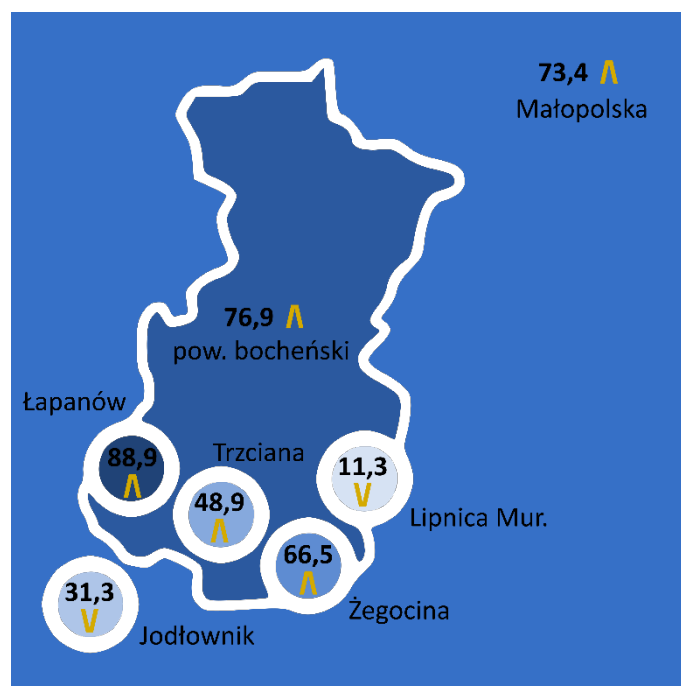
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 23. Masa odpadów [kg] zebranych w latach 2019-2023 w przeliczeniu na jednego mieszkańca

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 11. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do wodociągu w 2023 r.

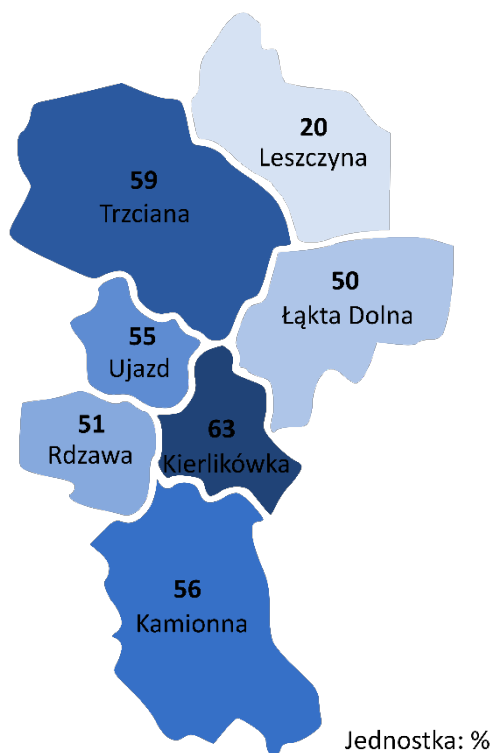
Jednostka: %

▲ ● ▼ - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

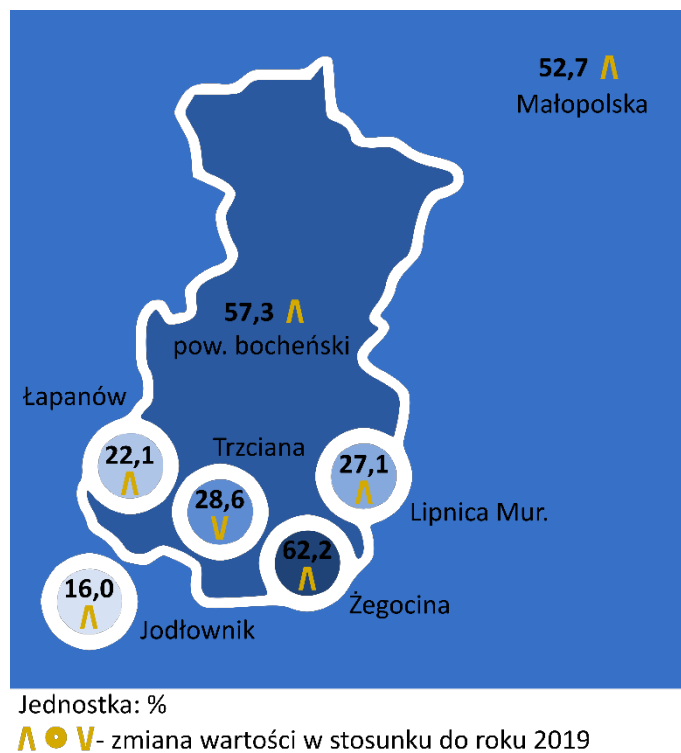
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Rysunek 12. Odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Trzciana posiadających dostęp do wodociągu w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

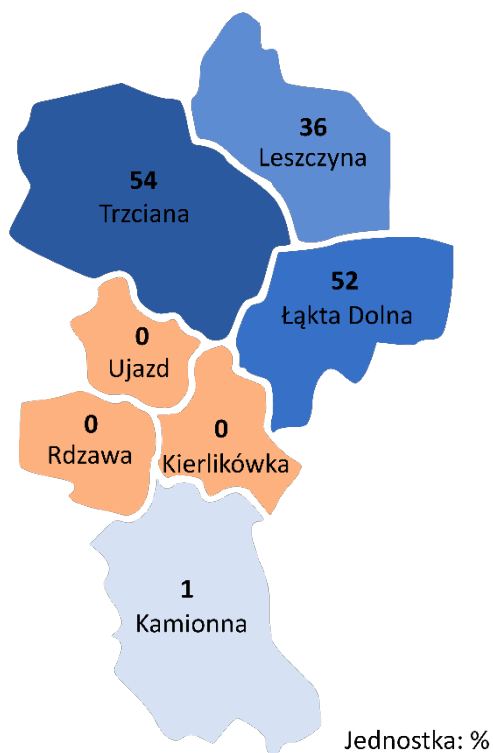
Rysunek 13. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do kanalizacji sieciowej w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

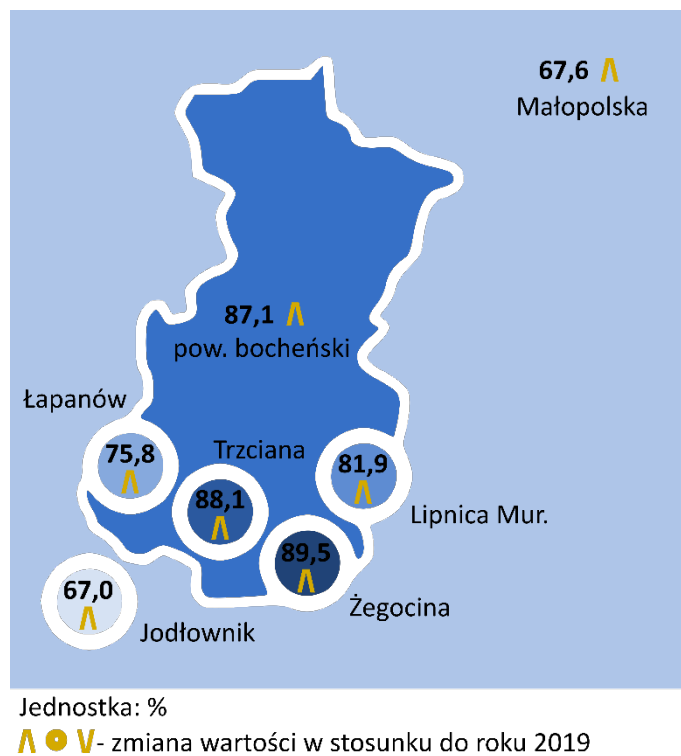
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Rysunek 14. Odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Trzciana posiadających dostęp do kanalizacji sieciowej w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

Rysunek 15. Odsetek mieszkańców wybranych jednostek posiadających dostęp do gazociągu w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Konsekwencje i wyzwania:

- Gmina Trzciana posiada cenne zasoby środowiskowe, w oparciu o które możliwa jest budowa oferty turystyczno-wypoczynkowej. Należy przy tym mieć na uwadze fakt, że zasoby te są dość typowe dla jednostek położonych na Pogórzu Wiśnickim (i ogólnie w pasie pogórzy karpackich), a jednocześnie na obszarze gminy brak jest wyróżniającej atrakcji, jednoznacznie kojarzonej z gminą i generującej przy tym znaczący ruch turystyczny;
- Zarówno zasada zrównoważonego rozwoju, jak i zmiany społeczno-gospodarcze, jakie zajądą w gminie (np. związane z demografią) wymuszają będą utrzymanie dotychczasowych oraz zakładanie nowych przestrzeni wypoczynku w otoczeniu przyrody, położonych w sąsiedztwie największych skupisk zabudowy – nawet przy uwzględnieniu faktu, że tereny zielone są o wiele łatwiej dostępne dla mieszkańców gmin wiejskich, jak Trzciana. Powstawanie i odpowiednie utrzymanie takich miejsc jak strefy rekreacji, skwery czy zieleńce będą pozytywnie wpływać także na estetykę przestrzeni publicznych, co ma znaczenie zwłaszcza na terenach wiejskich, nierzadko dotkniętych w tym zakresie wieloletnimi zaniedbaniami;
- Dane – pomimo ich niedoskonałości, wynikającej m.in. z braku możliwości zinventaryzowania wszystkich kotłowni na paliwa stałe – wskazują na systematycznie poprawiający się stan powietrza na terenie Małopolski. Pomimo to konieczna jest kontynuacja dotychczasowych działań, zarówno inwestycyjnych (np. wspieranie procesu likwidacji nieekologicznych kotłowni), jak i „miękkich” (kampanie edukacyjne, doradztwo ekologiczne), przy czym do osiągnięcia trwałych i dostrzegalnych efektów konieczne jest również zaangażowanie okolicznych gmin;
- Rozwój systemów zaopatrywania w wodę oraz gospodarki ściekowej jawi się jako jedno z większych wyzwań, stojących przed samorządem gminy Trzciana w najbliższych latach. Wagę tych inwestycji podnosi ich wpływ na wzrost potencjału osadniczego, przy jednoczesnym zapewnieniu ochrony walorów przyrodniczych. Co istotne, obszar gminy Trzciana jest dość trudnym do prowadzenia inwestycji sieciowych i ich utrzymywania z uwagi na ukształtowanie terenu oraz rozproszenie zabudowy, co w skrajnych przypadkach podważa sens ich realizacji i wymusza stosowanie rozwiązań alternatywnych (studnie, przydomowe oczyszczalnie ścieków, szczelne zbiorniki bezodpływowe itp.) wraz z odpowiednimi działaniami informacyjnymi i kontrolnymi;
- W kontekście potencjału rolniczego gminy oraz korzystania przez znaczną część gospodarstw domowych ze studni przydomowych, istotnym zagrożeniem stają się coraz częstsze i dłuższe okresy bezopadowe, skutkujące suszami. Obok rozbudowy i utrzymywania mechanizmów zabezpieczających dostęp do wody na potrzeby bytowe, istotne wydaje się zatem zabezpieczenie tego zasobu (poprzez takie rozwiązania jak np. mała retencja, wykorzystywanie deszczówki, rozsączanie wód opadowych) oraz prowadzenie działań edukacyjnych wśród mieszkańców, dotyczących rozsądnego gospodarowania wodą;
- Działania edukacyjne i profilaktyczne mogą mieć także duże znaczenie dla gospodarki odpadami, zwłaszcza jeśli rozszerzyć je o wymiar aktywizacji lokalnych społeczności (np. sprzątanie wsi). Szczególny nacisk na prowadzenie sprawnej gospodarki odpadami

i utrzymanie czystości związany jest z natężeniem ruchu turystycznego w takich miejscach jak obrzeża lasów i okolice atrakcji turystycznych oraz krajoznawczych;

e) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy zasobów dziedzictwa kulturowego i tzw. oferty spędzania wolnego czasu:

Podmiotami w największym stopniu odpowiedzialnymi za dostarczanie usług kulturalnych na terenie gminy są te prowadzone przez samorząd gminny – Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie z czterema filiami oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcianie z trzema filiami, wspierane przez podmioty społeczne i prywatne. Odbývają się w nich rozmaite zajęcia edukacyjne i artystyczne, rekreacyjne i ruchowe dla wszystkich grup wiekowych, wspierane są inicjatywy kulturalne oraz czytelnictwo. Wydarzenia kulturalne w gminie Trzciana to przede wszystkim imprezy kierowane do społeczności lokalnych, nierzadko o charakterze amatorskim bądź półamatorskim, jednakże bardzo istotne, zwłaszcza w zakresie kultywowania tradycji czy upowszechniania wiedzy historycznej związanej bezpośrednio z miejscem zamieszkania.

Gmina Trzciana znajduje się w interesującej pod względem krajoznawczym części Małopolski, na co składa się zarówno ukształtowanie terenu, osobiwości przyrodnicze, jak też zasoby świadczące o bogatej i burzliwej przeszłości – głównie związanej z I i II wojną światową. W Rejestrze Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego znajduje się 7 obiektów położonych w analizowanej jednostce, z czego aż 5 to cmentarze żołnierskie z I wojny światowej. Wyróżnia się w tym zakresie wieś Łąka Dolna, gdzie niedaleko od siebie wśród pól uprawnych zlokalizowane są trzy takie obiekty, powstałe bezpośrednio w miejscu ciężkich walk z 1914 r. Dodatkowo, na wartość zasobu, jakim jest krajobraz kulturowy ziemi trzciańskiej składają się obiekty nieuwzględnione w tym spisie, na czele z kapliczkami i krzyżami przydrożnymi.

Infrastruktura sportowa gminy Trzciana to przede wszystkim boiska sportowe, obiekty przyszkolne, place zabaw, strefy rekreacji itp., przeznaczone głównie dla jej mieszkańców. Najatrakcyjniejszą częścią gminy pod względem turystycznym jest południowy fragment jej obszaru, w którym Pogórze Wiśnickie przechodzi w Beskid Wyspowy. Do tego drugiego obszaru zaliczany jest szczyt Kamionnej – zarówno położona na jego wschodnich zboczach stacja narciarska Laskowa-Ski, jak i powstała w 2023 r. wieża widokowa znajdują się już poza granicami gminy. Jedną z możliwych dróg dojścia na szczyt, choć nie najpopularniejszą, jest pieszy szlak PTTK (zielony), prowadzący z centrum wsi Kamionna, która z racji swojego położenia ma w skali całej gminy największy potencjał do przekształcenia się w miejscowość turystyczno-wypoczynkową.

Gmina Trzciana praktycznie pozbawiona jest dróg dla rowerów – według GUS na koniec 2023 r. na obszarze jednostki istniało zaledwie 0,7 km takich tras. Taka długość praktycznie uniemożliwia ich wykorzystanie turystyczne oraz komunikacyjne, ułatwiające dojazd do miejsc pracy, nauki czy rozmaitych usług. W tym pierwszym zakresie pewnym uzupełnieniem jest możliwość wykorzystania dróg leśnych, na których ruch pojazdów mechanicznych jest znikomy lub w ogóle nie występuje.

Konsekwencje i wyzwania:

- Ofertę w zakresie animowania życia kulturalnego dla mieszkańców gminy stanowią przede wszystkim podmioty prowadzone przez samorząd gminny. Deficyty w dostępie do kultury mogą ujawniać się głównie poprzez ewentualną niezadowalającą ich działalność. Stąd konieczność jej weryfikowania, monitorowania zapotrzebowania zgłaszanego przez potencjalnych odbiorców oraz dbałości o odpowiednie wyposażenie i stan infrastruktury;

- Oddziaływanie zabytków nieruchomości gminy Trzciana na ruch turystyczny wydaje się być znikome, a same obiekty charakteryzują się niewielkim poziomem rozpoznawalności i odwiedzalności – za tę odpowiadają głównie pasjonaci tematyki militarnej oraz krajoznawcy. Jednostka ma szansę na zaistnienie na turystycznej mapie regionu poprzez obecność na sieci szlaków tematycznych – pieszych, samochodowych, rowerowych – w oparciu o posiadane zasoby oraz zdarzenia historyczne (głównie wojenne). Działania takie wymagać będą podejmowania i podtrzymywania współpracy międzysektorowej i międzysamorządowej;
- W kontekście oferty sportowej, kluczowa wydaje się modernizacja i rozbudowa posiadanej bazy, łącznie z rozwojem propozycji kierowanych dla uprawiających sport na poziomie amatorskim, ale także półprofesjonalnym i profesjonalnym, np. poprzez organizację różnorodnych zawodów czy turniejów;
- Jednym z najbardziej widocznych deficytów w zakresie infrastruktury turystycznej w znacznej części gmin Małopolski jest słabo rozwinięta sieć dróg dla rowerów, co dotyczy także gminę Trzciana. Rozwój tej sieci transportu należy rozpatrywać nie tylko pod kątem umożliwienia wypoczynku, rekreacji czy alternatywnego dotarcia do miejsc najbardziej atrakcyjnych turystycznie, ale także jako sposób skomunikowania poszczególnych miejscowości jednostki z kluczowymi punktami (np. instytucje publiczne, szkoły, punkty przesiadkowe), czego jak dotąd w analizowanej jednostce brakuje;

f) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy poziomu bezpieczeństwa publicznego i polityki społecznej:

Jedynymi podmiotami, odpowiadającymi za zapewnienie bezpieczeństwa publicznego w gminie Trzciana, na stałe obecnymi na jej terenie są ochotnicze straże pożarne. Jednostka OSP mieści się w każdej z siedmiu miejscowości, OSP Leszczyna, OSP Trzciana i OSP Kamionna zostały ponadto zaliczone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczy. Statystyki dotyczące zdarzeń wymagających udziału jednostek przeciwpożarowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców nie wyróżniają analizowanej jednostki spośród tła porównawczego. Najbliżej położona Jednostka Ratowniczo-Gaśnicza Państwowej Straży Pożarnej stacjonuje w Bochni.

Samorząd gminny nie jest organizatorem dla żadnego podmiotu ochrony zdrowia. Ofertę dla mieszkańców w tym zakresie zapewniają placówki niepubliczne, prywatne gabinety lekarskie oraz podmioty działające w nieodległej Bochni. W Trzcianie mieści się natomiast posterunek policji, działający w strukturach Komendy Powiatowej Policji w Bochni oraz stacjonuje zespół ratownictwa medycznego (ZRM), pełniący dyżur w niepełnym zakresie dobowym (pozostałe ZRM, obejmujące swoim zasięgiem obszar gminy, stacjonują w Bochni i Nowym Wiśniczu). Gmina Trzciana jest miejscem względnie bezpiecznym, zarówno jeśli chodzi o wskaźniki dotyczące przestępczości, jak też liczbę zdarzeń drogowych, co potwierdzają stosowne statystyki.

Zagrożenia naturalne, na jakie narażona jest gmina Trzciana, wiążą się w dużej mierze z występowaniem gwałtownych zjawisk pogodowych – krótkotrwałych, ulewnych deszczy bądź huraganowych wiatrów. Największe ryzyko zalań i podtopień dotyczy obszarów położonych w zagłębieniach terenu. Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego, dostępnymi na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, na terenie gminy występują obszary zagrożone,

które obejmują sąsiedztwo Potoku Saneckiego (głównie łąki i pola uprawne). W ekstremalnych przypadkach nie można wykluczyć jednak wystąpienia powodzi o poważniejszych rozmiarach. Specyfiką pogórzy karpackich jest także zagrożenie osuwiskowe – Państwowy Instytut Geologiczny diagnozuje na terenie gminy Trzciana 442 osuwiska i 53 tereny zagrożone wystąpieniem masowych ruchów ziemi. Na części z nich ulokowana jest zabudowa mieszkalna oraz infrastruktura komunikacyjna.

Zadania z zakresu polityki społecznej realizują Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie oraz Środowiskowy Dom Samopomocy w Rdzawie (rehabilitacja i aktywizacja osób wymagających pomocy w związku z trudną sytuacją życiową). Dane za ostatnie pięciolecie wskazują, że w gminie Trzciana malała liczba osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W strukturze wspieranych osób ze względu na wiek zwraca uwagę znaczący udział (około 60%) osób poniżej 18 roku życia, co może mieć związek z programami obejmującymi wspieranie dzieci i młodzieży, np. w formie dożywiania szkolnego. W okresie 2020-2024 utrzymywał się także wysoki (ok. 75%) odsetek osób wspieranych długotrwale (powyżej 1 roku). W katalogu przyczyn udzielania wsparcia w 2024 r. dominowały te związane z potrzebą ochrony macierzyństwa i długotrwałą lub ciężką chorobą (po 21%), zaś sama struktura była dość spłaszczona, z niewielkimi różnicami pomiędzy poszczególnymi przyczynami. Jednocześnie w obu przypadkach odnotowano wzrost odsetka w stosunku do roku 2020 (odpowiednio 0,9 i 10 punktów procentowych). Wartość wyliczanego przez GUS wskaźnika beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dla gminy Trzciana w 2023 r. wynosiła 297 osób, co było rezultatem porównywalnym ze średnią wojewódzką (296), a przy tym jedną z niższych wśród tła porównawczego.

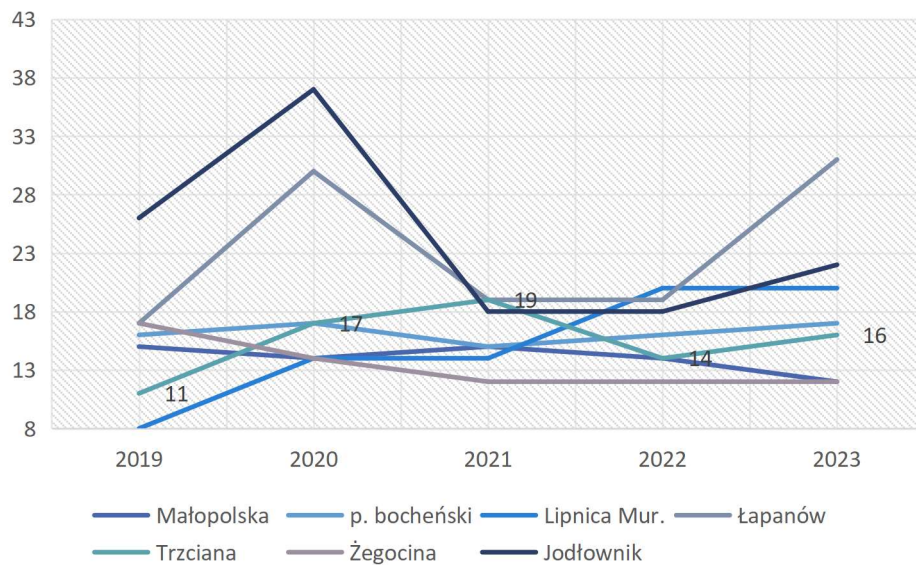
Rysunek 16. Rozmieszczenie instytucji bezpieczeństwa publicznego w gminie Trzciana w 2024 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

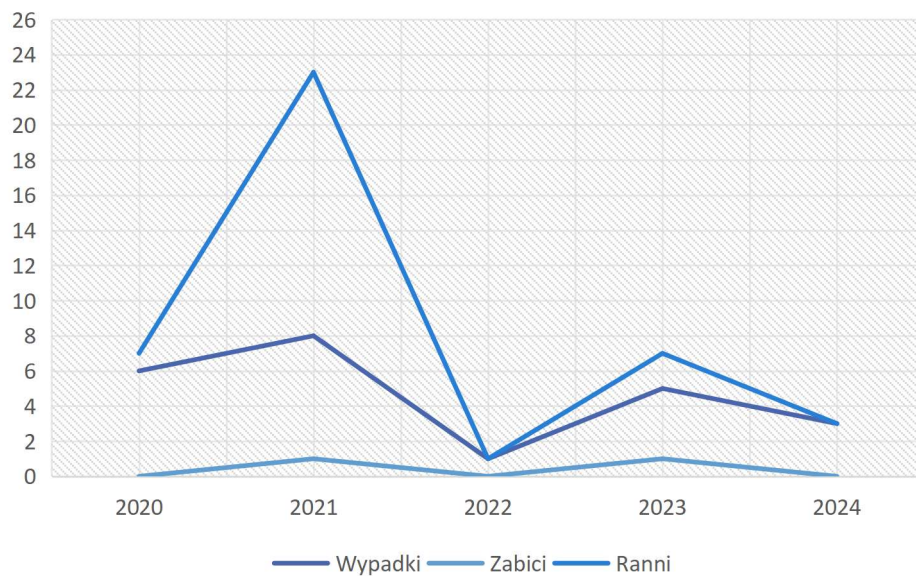
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 24. Zdarzenia wymagające udziału jednostek przeciwpożarowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wybranych jednostkach w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

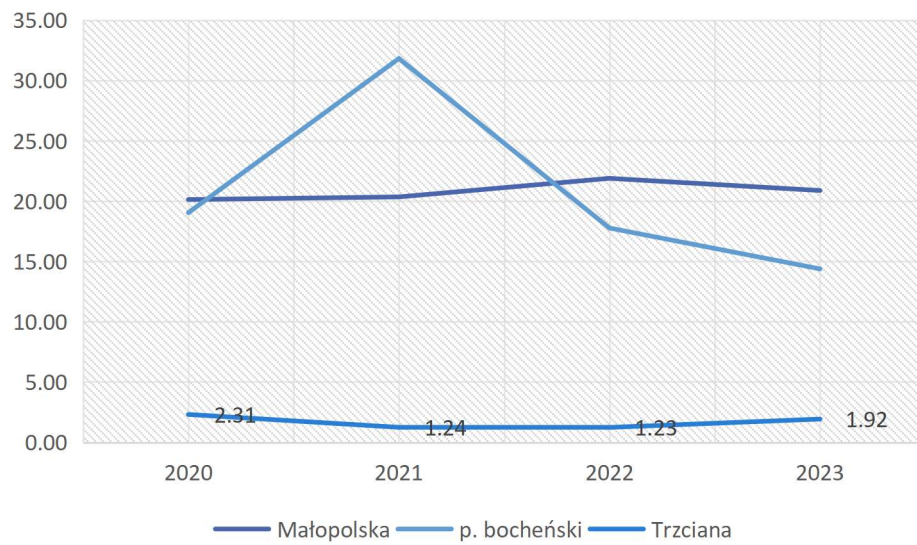
Wykres 25. Statystyka zdarzeń na drogach gminy Trzciana w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

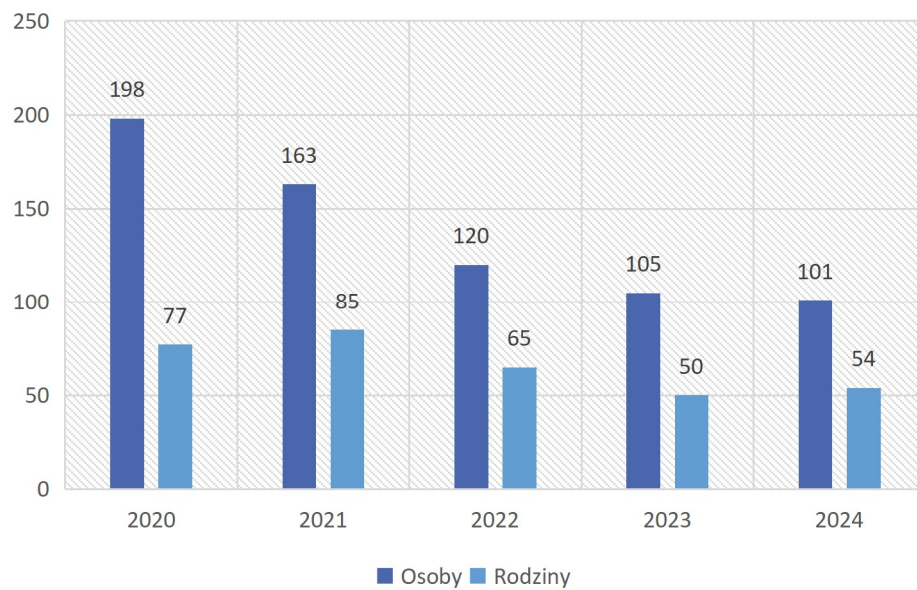
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 26. Przestępstwa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w porównywanych jednostkach w okresie 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KPP Bochnia

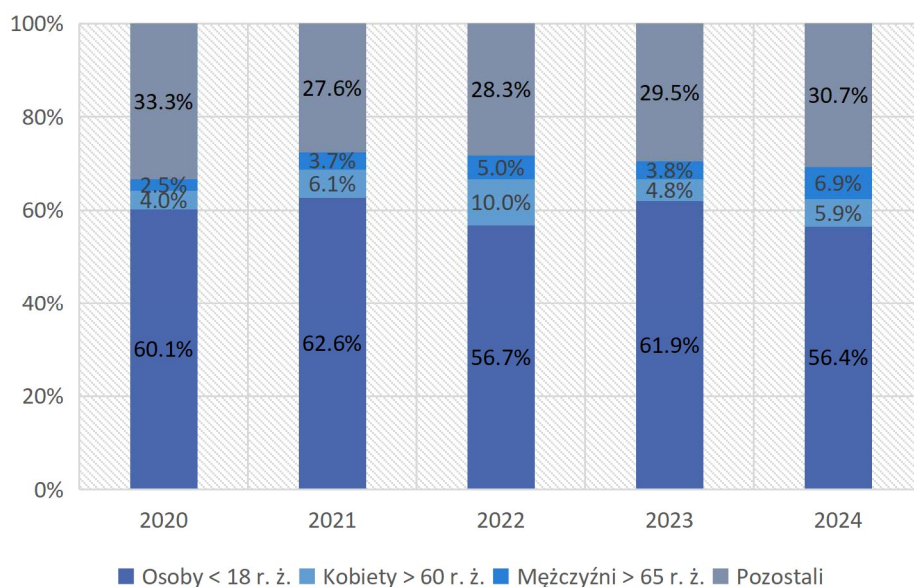
Wykres 27. Liczba osób i rodzin korzystających z wsparcia społecznego w gminie Trzciana w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Trzciana

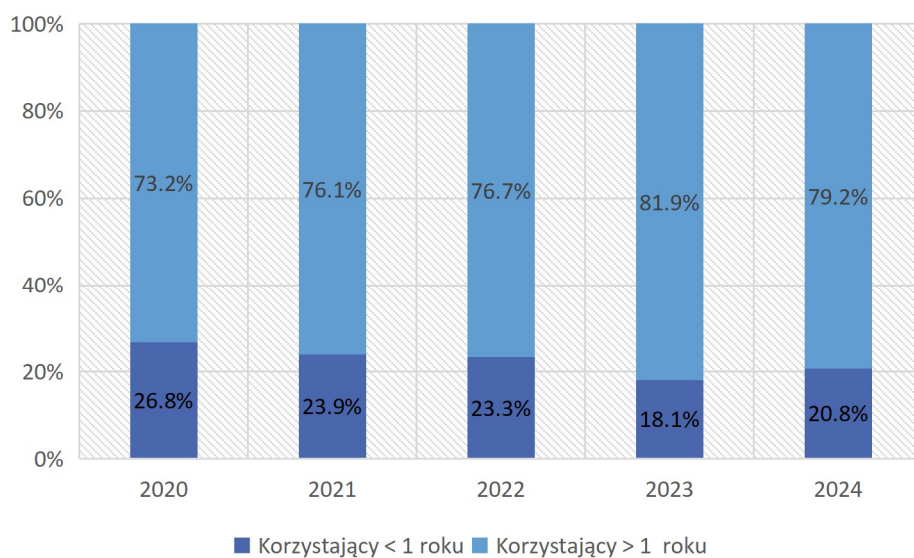
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 28. Struktura osób korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Trzciana w latach 2020-2024, z wyszczególnieniem grup wiekowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Trzciana

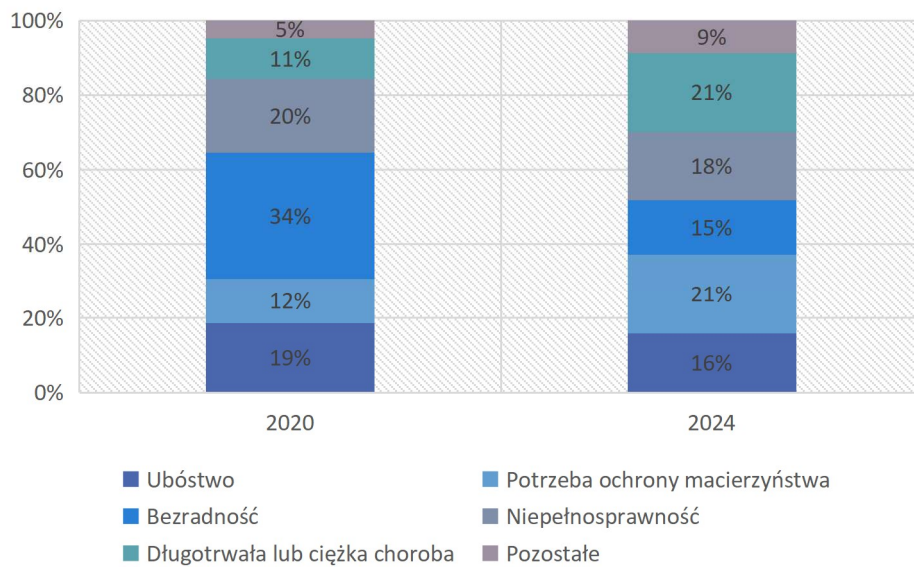
Wykres 29. Struktura osób korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Trzciana w podziale ze względu na czas udzielania pomocy w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Trzciana

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 30. Struktura świadczeń pomocy społecznej w gminie Trzciana w latach 2020 i 2024, ze względu na powody ich udzielania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Trzciana

Rysunek 17. Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tysięcy mieszkańców wybranych jednostek w 2023 r.

Jednostka: osoby

▲ ● V - zmiana wartości w stosunku do roku 2019

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Konsekwencje i wyzwania:

- Działania, zmierzające do utrzymania obecnego stanu oraz wspierania dalszego rozwoju i profesjonalizacji ochotniczych straży pożarnych, na ile pozwalają na to kompetencje i możliwości budżetowe samorządu gminnego, są jednymi z kluczowych z uwagi na fakt, że w sytuacji wystąpienia zagrożenia wspomniane OSP są jednostkami najszybciej reagującymi – zwłaszcza z uwagi na odległość od miejsca stacjonowania JRG oraz znajomość uwarunkowań lokalnych. Nie do przecenienia jest także ich rola kulturotwórcza oraz wkład w zacieśnianie integracji i aktywizację mieszkańców;
- W zakresie bezpieczeństwa ludzi i mienia źródłem szczególnego zagrożenia dla gminy są ekstremalne zjawiska pogodowe (głównie zalania i podtopienia, uaktywnienie się osuwisk, huraganowe wiatry). Niektórym z nich można zapobiec – tym bardziej, że wiele rozwiązań (jak chociażby utrzymywanie drożności rowów i przepustów czy utrzymywanie magazynów ze sprzętem przeciwpowodziowym) jest relatywnie niskonakładowych;
- Istotne wyzwanie w zakresie pomocy społecznej wiąże się ze wskazanymi wcześniej zmianami w strukturze demograficznej gminy, która – pomimo dużej przewagi osób w wieku przedprodukcyjnym nad grupą poprodukcyjną – będzie się zmieniać. W efekcie, w najbliższych latach liczba osób starszych i chorych, a zatem wymagających rozmaitych form wsparcia będzie rosła. Należy przez to rozumieć nie tylko działania typowe dla ośrodków pomocy społecznej, ale także wszelkie formy aktywizacji, budowania oferty spędzania czasu wolnego, przeciwdziałania wykluczeniu, animacji poprzez kulturę itd.
- Dużym, a przy tym stosunkowo nowym problemem społecznym, z jakim będą musiały zmierzyć się samorządy – w tym także gmina Trzciana – są problemy wynikłe z pandemii COVID-19, głównie w zakresie uzależnień behawioralnych oraz zdrowia psychicznego osób zmuszonych do czasowego życia w izolacji. Można zatem zakładać, że w najbliższym czasie, poza „standardowym” zestawem problemów społecznych, samorząd gminny czeka szereg wyzwań związanych z łagodzeniem gospodarczych i społecznych skutków pandemii, w tym drugim przypadku przede wszystkim wśród osób młodych;

g) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy lokalnego kapitału społecznego, w tym sfery edukacji i wychowania:

Wychowanie przedszkolne na terenie gminy Trzciana zapewniają cztery placówki, w tym jedna samorządowa – Publiczne Przedszkole (PP) w Trzcianie. Ofertę uzupełniającą w tym zakresie stanowią „oddziały zerowe” przy publicznych szkołach podstawowych. Liczba dzieci w przedszkolach z terenu jednostki w ostatnim pięcioleciu utrzymywała się na w miarę stałym poziomie, rok szkolny 2023/2024 rozpoczęło w nich 195 dzieci, z czego 56,4% w PP w Trzcianie.

W gminie Trzciana działa pięć szkół podstawowych – dla każdej organizatorem jest samorząd gminny. Liczba uczniów w tych placówkach na przestrzeni ostatnich pięciu lat rosła, w roku szkolnym 2023/2024 uczęszczało do nich 743 uczniów, co w analizowanym okresie było liczbą najwyższą. Największy odsetek z nich (27,2%) skupiała Publiczna Szkoła Podstawowa (PSP) w Trzcianie. Przeliczenie nakładów ponoszonych na utrzymanie poszczególnych szkół przez średnioroczną liczbę uczniów wskazuje, że najwyższe koszty utrzymania generuje PSP Kamionna, najniższe PSP Kierlikówka. Co ciekawe, nie są to placówki z najmniejszą i największą liczbą uczniów. Na przestrzeni lat 2020-2023 zauważalne jest rozwarstwienie w kwocie wydatków w przeliczeniu na 1 ucznia pomiędzy placówkami.

Ofertę edukacyjną na terenie gminy uzupełnia Szkoła Muzyczna I stopnia w Trzcianie, prowadzona przez samorząd gminny. Ostatnie pięciolecie charakteryzowało się wzrostem liczby uczniów, naukę w rok szkolny 2023/2024 rozpoczęło ich 150, co w analizowanym okresie stanowiło wartość najwyższą.

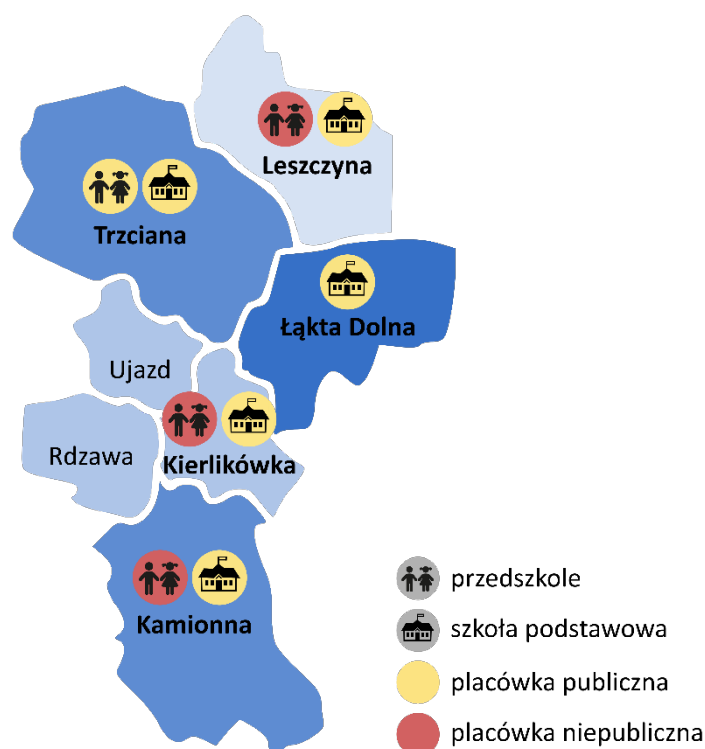
Dane za okres 2019-2024 wskazują na rosnącą liczbę uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności, uczęszczających do szkół podstawowych w gminie Trzciana. W roku szkolnym 2023/2024 stanowili oni 2,0% ogółu uczniów, a ich liczba w stosunku do roku szkolnego 2019/2020 uległa niemalże podwojeniu.

Porównanie wyników z egzaminów ósmoklasisty na przestrzeni ostatniego pięciolecia wskazuje, że poziom nauczania w szkołach podstawowych w gminie Trzciana jest dość wysoki – uczniowie zwykle osiągalili rezultaty lepsze, niż ich rówieśnicy w jednostkach stanowiących tło porównawcze, w tym także w skali całego powiatu oraz regionu.

Według rejestrów KRS, w I kwartale 2025 r. w gminie Trzciana zarejestrowane były 23 podmioty – stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje społeczne. W ujęciu bezwzględny największą ich liczbą charakteryzowała się Trzciana (8), w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców – Rdzawa (7,7). Mechanizm wspierania realizacji zadań publicznych przez podmioty trzeciego sektora w gminie Trzciana jest dość słabo rozwinięty – jeszcze w 2022 r. na jeden ogłoszony konkurs napływała tylko jedna oferta, w 2024 r. zwiększyła się liczba konkursów (2) oraz składanych i wybieranych ofert (3). Całość dofinansowania przekazywana jest w trybie konkursowym. Należy jednak mieć na uwadze, że dane liczbowe nie oddają w pełni faktycznego poziomu zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczne i skali działania poszczególnych organizacji.

Analiza frekwencji wyborczej w wybranych głosowaniach za okres 2014-2024 wskazuje, że w przypadku gminy Trzciana była ona zauważalnie wyższa (kilka punktów procentowych) niż średnia dla całego powiatu oraz regionu. Najwyższą odnotowano w wyborach do Sejmu RP w 2023 r., do urn udało się wówczas 79,17% uprawnionych.

Rysunek 18. Rozmieszczenie przedszkoli, szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Trzciana w 2024 r.

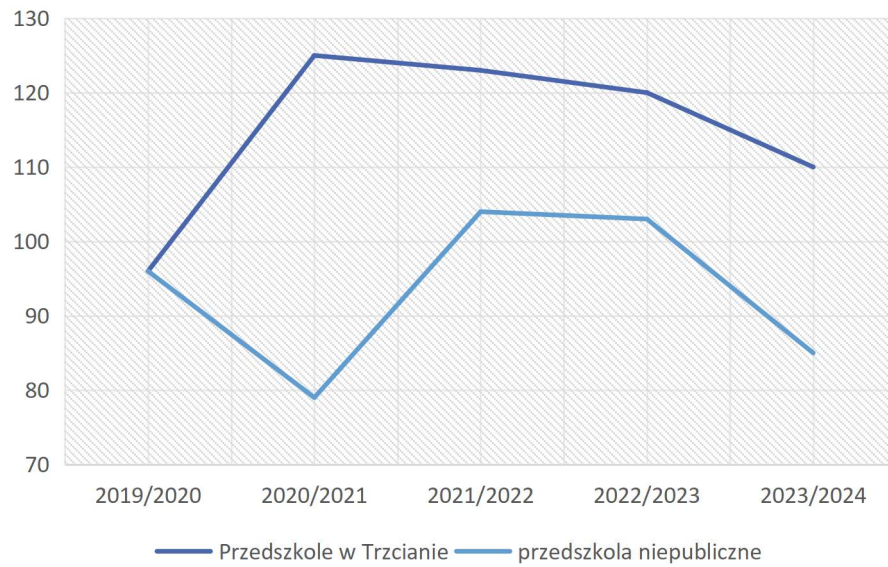

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

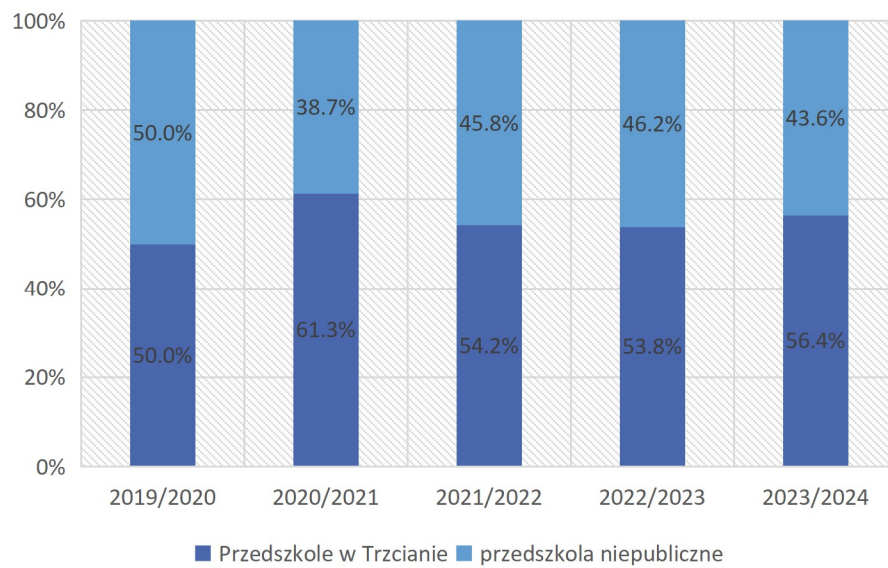
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 31. Liczba dzieci w przedszkolach z terenu gminy Trzciana w latach 2019-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

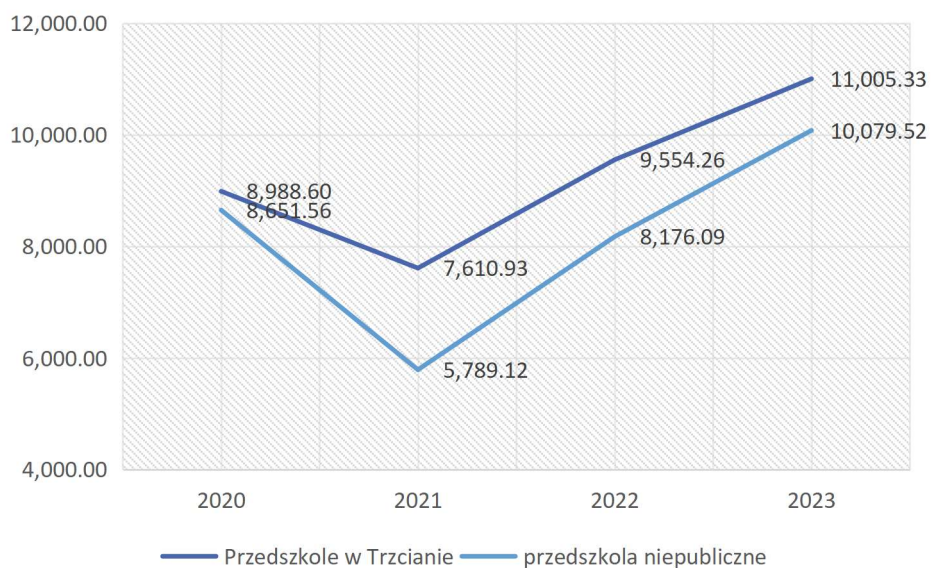
Wykres 32. Odsetek ogółu dzieci w przedszkolach w gminie Trzciana, przypadający na każdą placówkę w okresie 2019-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

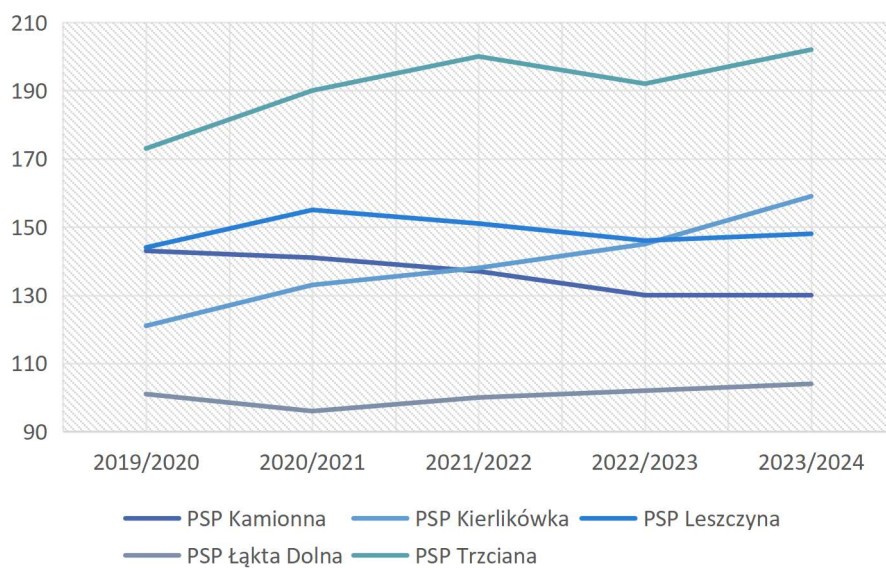
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 33. Roczny koszt [zł] utrzymania przedszkoli gminy Trzciana w przeliczeniu na jedno dziecko w okresie 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

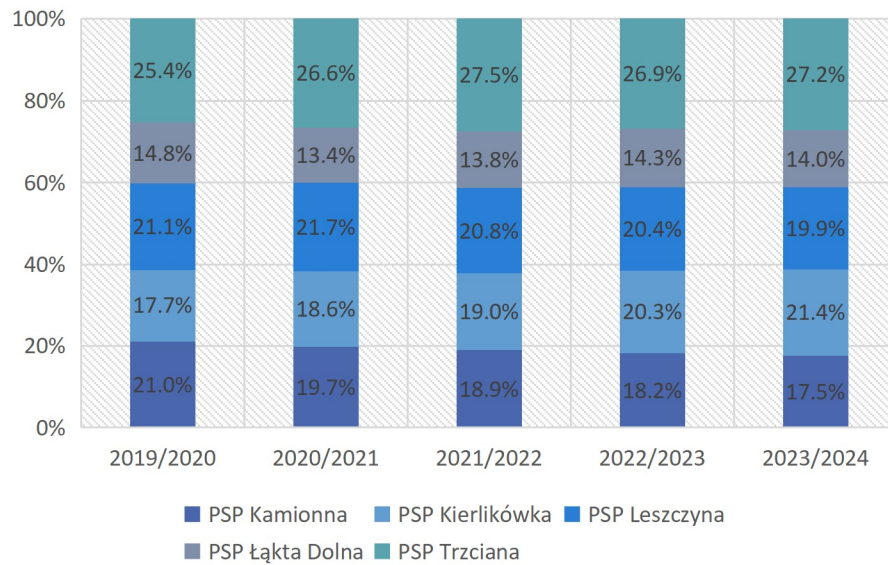
Wykres 34. Liczba uczniów w szkołach podstawowych z terenu gminy Trzciana w latach 2019-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

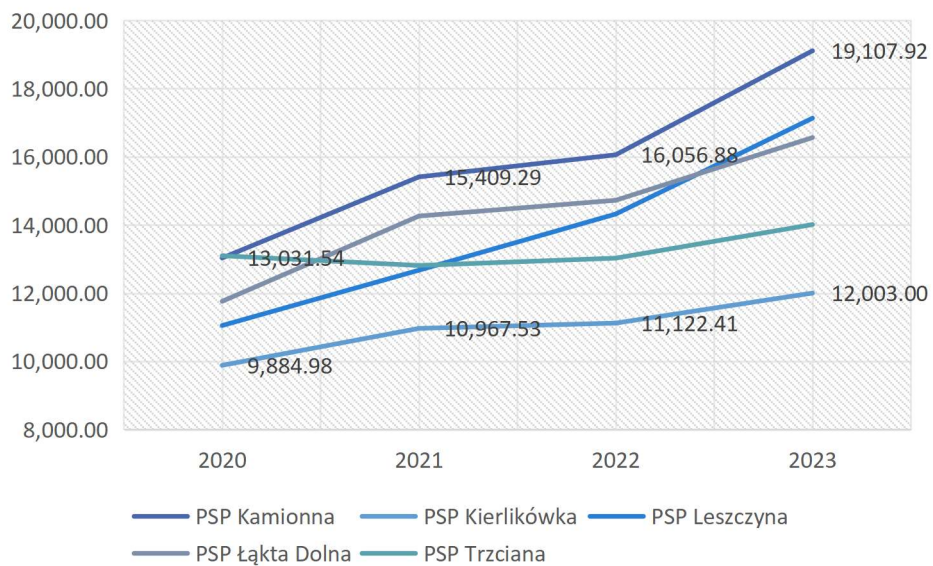
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 35. Odsetek ogółu uczniów w szkołach podstawowych w gminie Trzciana, przypadający na każdą placówkę w okresie 2019-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

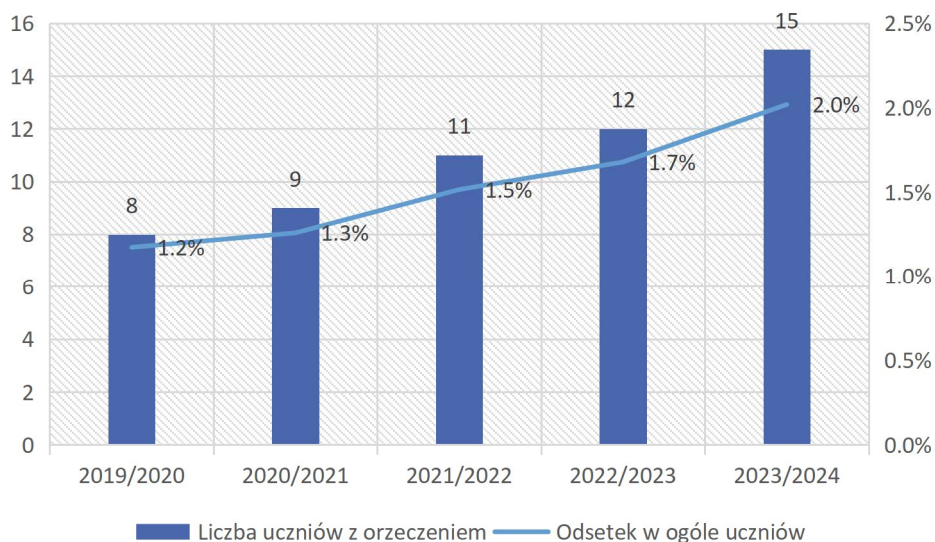
Wykres 36. Roczny koszt [zł] utrzymania szkół podstawowych gminy Trzciana w przeliczeniu na jednego ucznia w okresie 2020-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 37. Statystyka dotycząca uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności w szkołach podstawowych z terenu gminy Trzciana w latach 2019-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

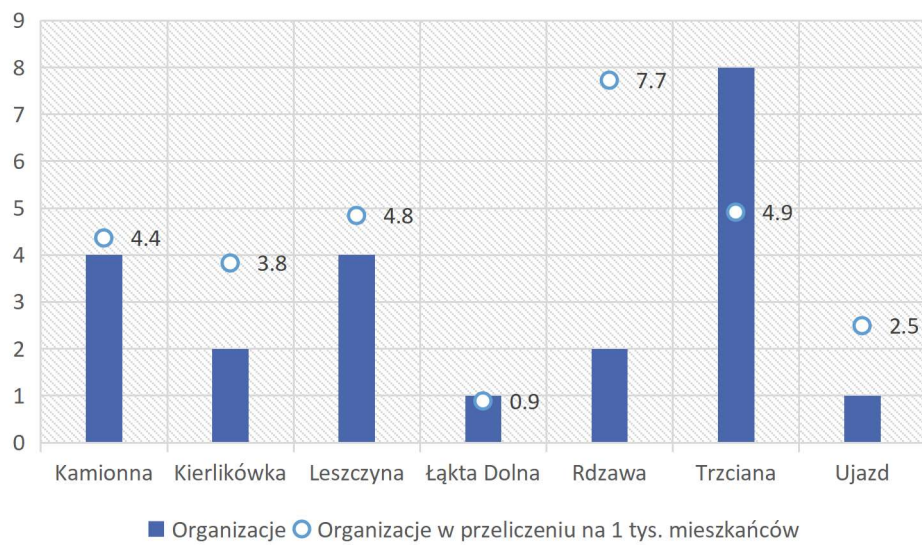
Tabela 2. Średnie wyniki uczniów [% zdobytych punktów] wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
język polski					
Małopolska	62,03	63,96	63,56	69,47	66,74
powiat bocheński	61,66	62,95	59,48	69,14	67,25
Jodłownik	64,51	62,83	62,81	63,99	64,49
Lipnica Murowana	62,70	59,89	56,16	68,63	65,53
Łapanów	55,86	59,70	55,03	62,10	59,62
Trzciana	64,26	64,30	62,79	67,88	69,71
Żegocina	62,45	64,02	58,29	74,30	65,86
matematyka					
Małopolska	50,92	52,43	63,17	59,69	58,78
powiat bocheński	50,39	53,41	62,85	60,48	59,53
Jodłownik	47,79	47,85	59,87	55,10	54,59
Lipnica Murowana	44,44	48,67	60,24	61,93	63,73
Łapanów	43,85	44,75	52,12	50,68	49,02
Trzciana	54,26	49,37	66,42	62,28	61,00
Żegocina	48,50	54,64	60,00	70,37	58,80
język angielski					
Małopolska	56,90	68,86	69,18	68,96	70,06
powiat bocheński	56,13	66,93	67,49	67,13	68,21
Jodłownik	46,40	54,89	54,94	56,82	61,66
Lipnica Murowana	49,71	64,27	64,93	65,73	65,27
Łapanów	46,57	59,77	60,03	57,23	57,27
Trzciana	57,90	62,70	72,14	63,00	70,96
Żegocina	49,93	57,77	61,05	67,24	68,73

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Kraków

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 38. Liczba organizacji społecznych, działających na terenie gminy Trzciana w 2023 r.

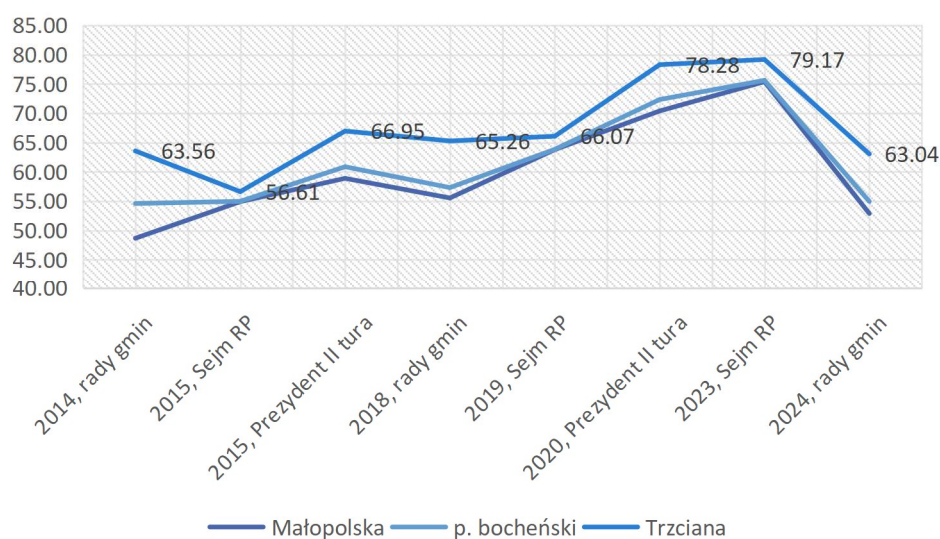
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KRS

Wykres 39. Statystyka dot. konkursów ofert dla organizacji pozarządowych w gminie Trzciana w latach 2020-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Trzciana

Wykres 40. Frekwencja wyborcza w niektórych wyborach ogólnopolskich w okresie 2014-2024

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW

Konsekwencje i wyzwania:

- Dostęp do edukacji na poziomie przedszkolnym i szkolnym jest jednym z ważniejszych czynników, wpływających na atrakcyjność osadniczą jednostki i pod tym względem gmina Trzciana nie wykazuje deficytów. Problem pojawia się natomiast przy uwzględnieniu kosztów, jakie dla budżetu jednostki generuje utrzymywanie tych placówek. Nie można wykluczyć, że nawet przy uwzględnieniu stabilnej sytuacji demograficznej jednostki, w przyszłości może dojść do konieczności optymalizacji wydatków oświatowych. Decyzje takie zwykle wiążą się z ryzykiem wystąpienia napięć społecznych, ale niejednokrotnie są uzasadnione ekonomicznie;
- Obecność szkoły muzycznej I stopnia w Trzcianie można uznać za czynnik podnoszący prestiż oraz rozszerzający skalę oddziaływania jednostki. Rosnąca liczba uczniów w placówce stanowi potwierdzenie zapotrzebowania na tego rodzaju usługi, pomimo istnienia szkół muzycznych w nieodległych Bochni i Limanowej;
- Jedną ze składowych, wpływających na atrakcyjność oferty edukacyjnej, jest odpowiedni stan infrastruktury przedszkolnej i szkolnej – dotyczy się to zarówno samych budynków i ich wyposażenia, jak również infrastruktury okołoszkolnej, ułatwiającej codzienne funkcjonowanie (np. zatoki parkingowe „pocałuj i jedź”, parkingi dla rowerów);
- Ważną kwestią jest poziom nauczania – ten, co sugerują wyniki z egzaminu ósmoklasisty, jest dość wysoki, co znacząco wpływa na podniesienie konkurencyjności miejscowych szkół podstawowych w stosunku do placówek z okolicznych gmin, a jednocześnie w pośredni sposób ma oddziaływanie na atrakcyjność osadniczą jednostki;
- Statystyka prezentuje niejednoznaczny obraz aktywności społeczności lokalnych, rozumiany jako skłonność do oddolnego podejmowania spraw uważanych za słuszne i ważne, jest zadowalający. Zainteresowanie konkursami ofert na wspieranie zadania

publicznego, organizowanych przez samorząd gminny, jest dość niskie, z kolei bardzo korzystnie prezentuje się frekwencja w wyborach. Wiele inicjatyw, głównie kulturalnych, mających oddziaływanie ponadlokalne, jest efektem działania w ramach stowarzyszeń, zespołów folklorystycznych, kół gospodyń wiejskich czy grup nieformalnych – ich wielowymiarowe wsparcie winno stanowić jeden z kierunków działań samorządu gminnego w najbliższych latach;

h) Uwarunkowania i wnioski diagnostyczne wynikające z analizy sytuacji finansowej gminy:

Dochody gminy Trzciana 2023 r. wyniosły niespełna 53,3 mln zł, o 48% więcej niż przed pięcioma laty. Ich wartość w przeliczeniu na mieszkańca w 2023 r. sięgnęła 9 371,02 zł, co stanowiło najwyższy wynik na tle porównawczym. Skumulowana wartość dochodów w przeliczeniu na mieszkańca w okresie 2019-2023 wyniosła natomiast 7 915,73 zł – także i w tym przypadku jednostka odnotowała najwyższy rezultat spośród porównywanych, wliczając w to także średnią dla gmin powiatu (6 084,64 zł) oraz regionu (6 708,38 zł). Co więcej, przez cały okres 2019-2023 dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca, jaki notowała gmina Trzciana, był wyższy od wartości dla gmin powiatu i regionu, z największą różnicą przypadającą na rok 2023.

Pomimo korzystnie prezentującego się poziomu dochodów, gmina Trzciana notuje relatywnie niski poziom dochodów własnych – w 2023 r. stanowiły one 27,7% ogółu, co wśród gmin porównywanych stanowiło jeden z niższych rezultatów. Jednostka korzystnie wypada natomiast pod względem absorpcji środków unijnych – za okres 2019-2023 było to blisko 11 mln zł, co wśród porównywanych gmin stanowiło drugi najlepszy rezultat.

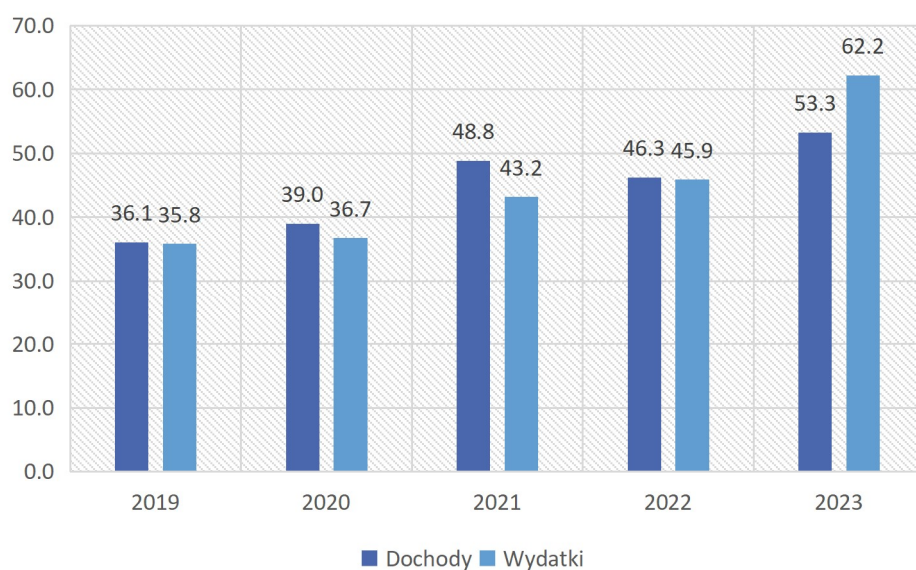
Okres 2019-2023 przyniósł wzrost liczby wydatków z budżetu gminy, w 2023 r. wynosiły one 62,2 mln zł, o 74% więcej niż na początku analizowanego okresu. Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły w tym samym roku 10 942,74 zł (najwyższy rezultat wśród tła porównawczego), a ich uśredniony poziom za analizowane pięciolecie wyniósł 7 924,66 zł, co także wśród porównywanych jednostek było wynikiem najwyższym. Podobnie jak w przypadku dochodów, w całym okresie 2019-2023 każdorazowo poziom wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca był wyższy od średniej dla wszystkich gmin powiatu i regionu, przy czym w 2023 r. różnice te były najbardziej widoczne.

Zadłużenie gminy Trzciana w ostatnich pięciu latach utrzymuje się na w miarę stałym poziomie – w roku 2023 odnotowano wartość 16,4%. Zarówno wartość ta, jak i trend prezentują się korzystnie w zestawieniu z gminami tła porównawczego, gdzie zadłużenie zwykle rosło, a w przypadku gminy Jodłownik przekraczało poziom 50%.

Struktura wydatków budżetowych gminy Trzciana pomiędzy rokiem 2019 a 2023 uległa kilku istotnym zmianom – przede wszystkim znacząco zmniejszył się odsetek przypadający na dział „Rodzina” (czego przyczyn należy upatrywać w przeniesieniu wypłat świadczenia „Rodzina 500+” do ZUS), wzrósł natomiast w dziale związanym z rolnictwem (z 6,8% do 18,4%). W obu przypadkach największą część wydatków przypisywano do działu „Oświata i wychowanie”, co ma związek z utrzymywaniem sieci przedszkoli i szkół podstawowych. Wydatki z tym związane stanowią główne pozycje budżetowe w każdej z porównywanych gmin (w przypadku gminy Żegocina aż 47,4% ogółu). Obok gminy Trzciana, podobny, a przy tym dość znaczący odsetek wydatków w dziale związanym z rolnictwem w 2023 r. zanotowała także gmina Jodłownik (20,9%).

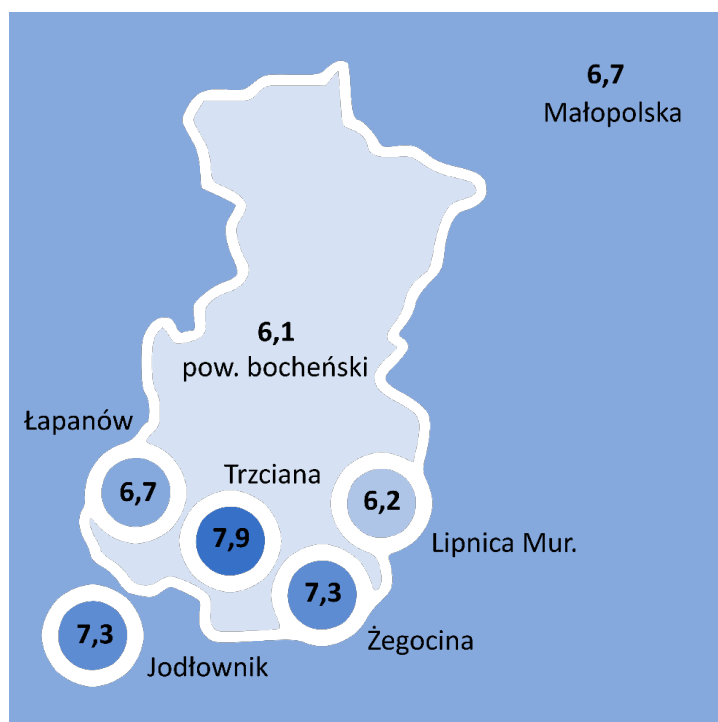
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 41. Dochody i wydatki budżetu gminy Trzciana w mln zł w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 19. Dochody budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023

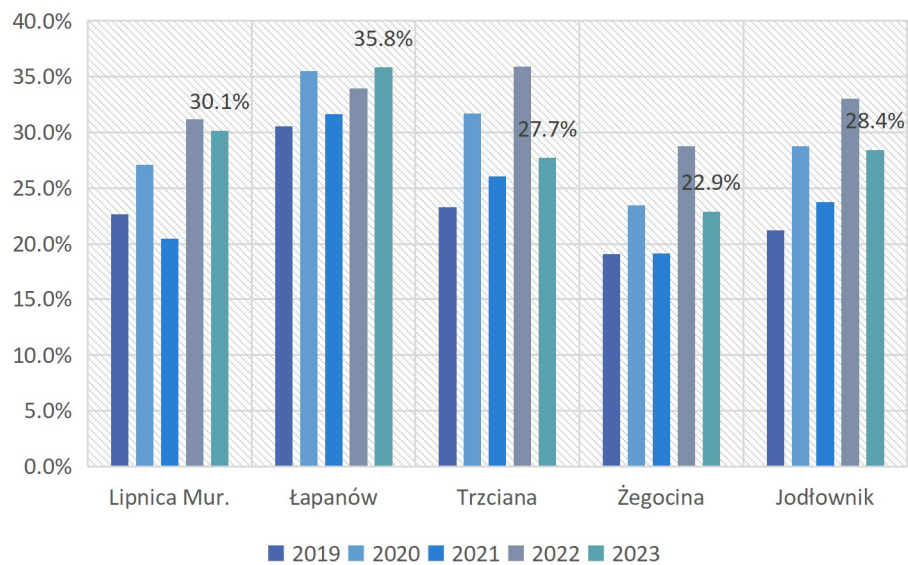

Jednostka: tys. zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

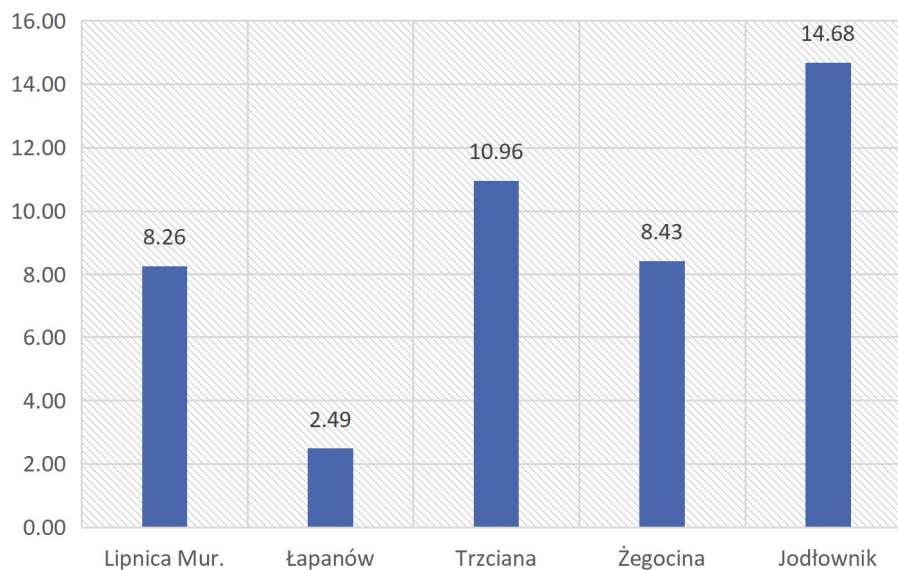
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 42. Udział dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów jednostek porównywanych w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

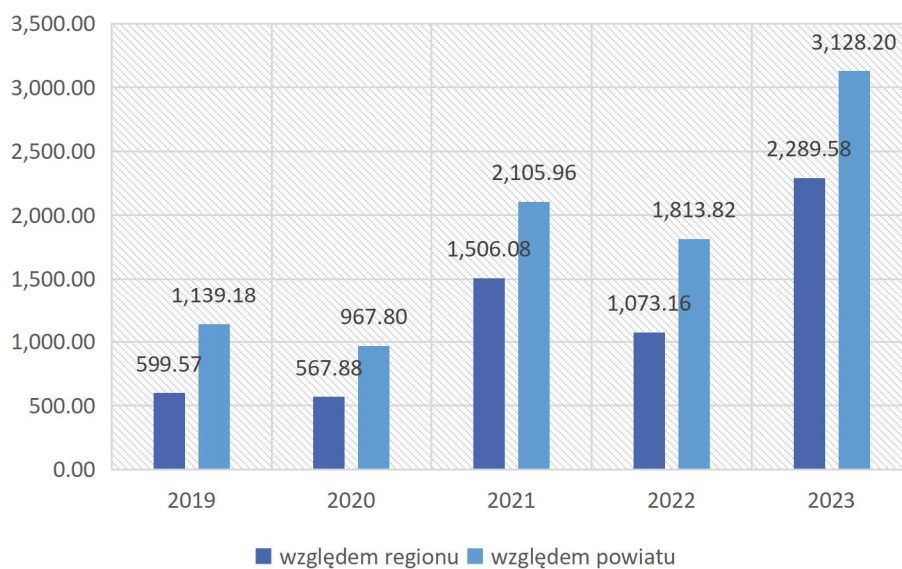
Wykres 43. łączna kwota funduszy unijnych [mln zł], zaabsorbowana przez wybrane jednostki w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 44. Różnica [w zł] w poziomie dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Trzciana a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

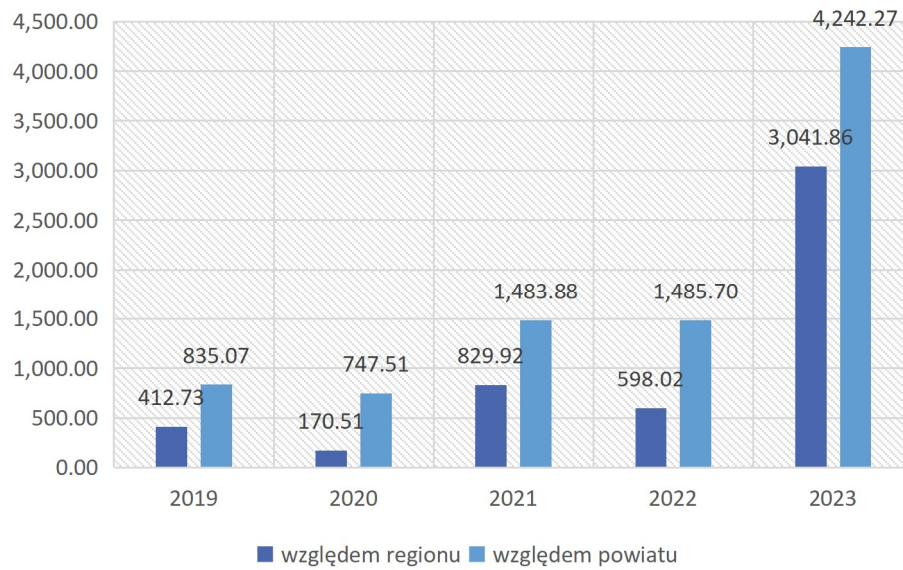
Rysunek 20. Wydatki budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

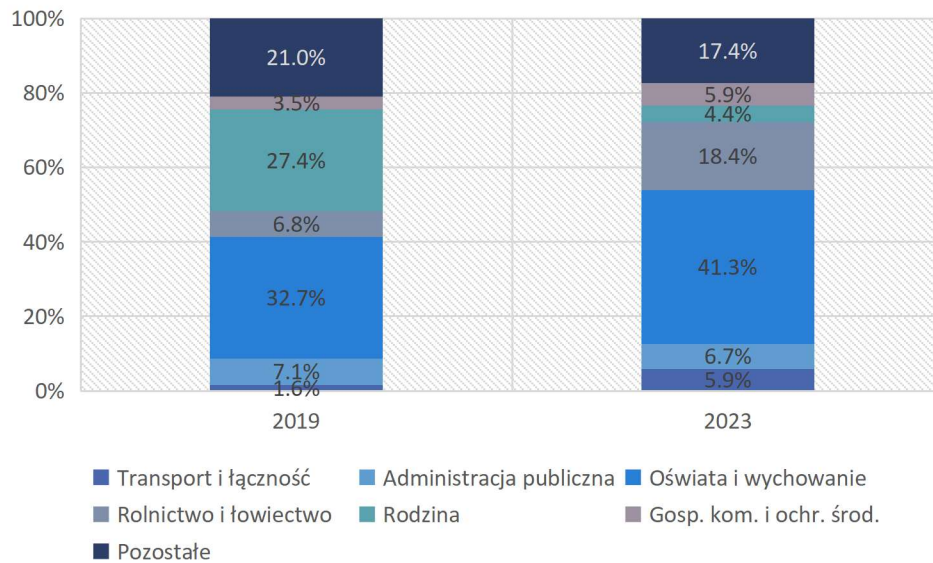
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 45. Różnica [w zł] w poziomie wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Trzciana a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

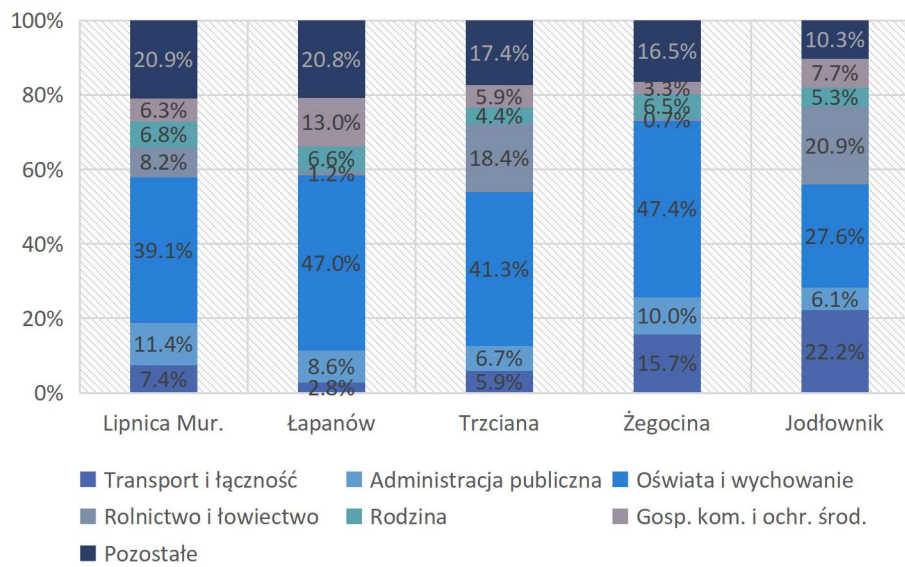
Wykres 46. Struktura wydatków gminy Trzciana ze względu na działy klasyfikacji budżetowej w 2019 i 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

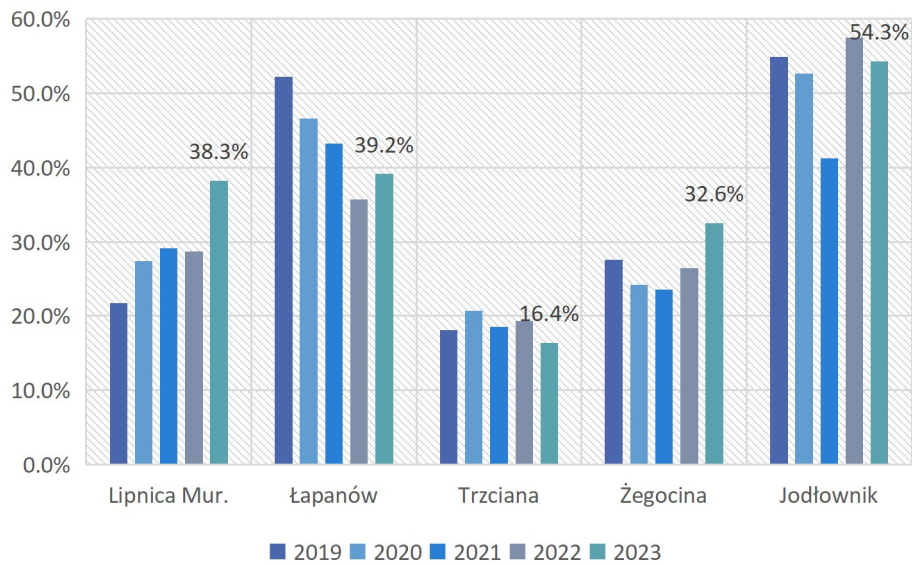
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Wykres 47. Struktura wydatków wybranych jednostek ze względu na działy klasyfikacji budżetowej w 2023 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wykres 48. Zadłużenie jednostek porównywanych w okresie 2019-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RIO Kraków

Konsekwencje i wyzwania:

- Gmina Trzciana notuje bardzo korzystne wyniki w zakresie dochodów i wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca, znacząco przekraczające średnią powiatową i regionalną, przy jednoczesnym niskim poziomie zadłużenia, co pozwala ocenić gospodarkę finansową jednostki jako racjonalną i zrównoważoną. Konieczna jest jej kontynuacja, na tyle, na ile to możliwe ze względu na uwarunkowania zewnętrzne (np. kryzysy gospodarcze, uwarunkowania prawne tworzone na szczeblu centralnym);
- Największym obciążeniem dla budżetu gminy jest funkcjonowanie placówek oświatowych – szkół i przedszkoli. Skala tego obciążenia jest porównywalna z jednostkami stanowiącymi tło porównawcze, a kwestia ta winna być przedmiotem szczególnej uwagi, nie wyłączając działań optymalizacyjnych na tyle, na ile są one możliwe i zasadne przy obecnej i prognozowanej sytuacji demograficznej;
- Jednym z wyzwań na nadchodzącą dekadę jest utrzymanie sprawności absorbowania środków zewnętrznych, w tym pochodzących z Unii Europejskiej, przy jednoczesnej racjonalności i adekwatności w doborze inwestycji.

ANALIZA STRATEGICZNA (SWOT) GMINY TRZCIANA

Analiza SWOT stanowi jedno z najczęściej stosowanych narzędzi diagnostycznych w procesie planowania strategicznego. Jej podstawową funkcją jest porządkowanie informacji oraz dokonywanie oceny zarówno wewnętrznych zasobów jednostki samorządu terytorialnego, jak i czynników zewnętrznych wpływających na jej rozwój. Metoda ta umożliwia identyfikację kluczowych wyzwań, a także ułatwia formułowanie priorytetów rozwojowych i kierunków interwencji. W ujęciu podstawowym analiza polega na klasyfikacji czynników determinujących politykę rozwoju do czterech kategorii: mocnych stron (strengths), słabych stron (weaknesses), szans (opportunities) oraz zagrożeń (threats). Tak uporządkowana analiza stanowi istotne narzędzie wspierające proces wyznaczania wizji rozwoju oraz celów strategicznych i operacyjnych gminy.

Tabela 3. Wyniki analizy SWOT dla gminy Trzciana

Silne strony - potencjały konkurencyjne	Słabe strony - bariery rozwojowe
• Cenne (pomimo niewielkiej unikatowości w skali regionu) zasoby środowiskowe w gminie (Beskid Wyspowy, Kamionna z wieżą widokową itp.) i w jej nieodległym otoczeniu, podnoszące atrakcyjność osadniczą, jak również turystyczną i wypoczynkową oraz rozszerzające możliwości rozwojowe jednostki jako dogodnej bazy wypadowej; • Uporządkowana gospodarka przestrzenna wskutek pokrycia całego obszaru gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – obniżenie ryzyka intensyfikacji negatywnych zjawisk związanych z rozwojem przestrzennym, m.in. w zakresie „rozlewania się” zabudowy mieszkaniowej i letniskowej; • Stabilna sytuacja demograficzna, z brakiem zjawiska spadku liczby mieszkańców i relatywnie wolnym tempem procesu starzenia się społeczeństwa jednostki (dzięki dodatniemu saldu migracji i przyrostowi naturalnemu); • Wytworzenie się i funkcjonowanie lokalnej specjalizacji rolniczej oraz hodowlanej – szansa na wykreowanie marki gminy, jej promocję i podniesienie rozpoznawalności; • Wysoki poziom rozwoju drobnej przedsiębiorczości (głównie w zakresie usług), wyrażony m.in. działalnością lokalnego inkubatora oraz wartościami wskaźników dotyczących działalności gospodarczej – potencjał w kierunku dalszego rozwoju sektora usługowego; • Niewielki stopień degradacji środowiska naturalnego wskutek braku wieloletnich przekształceń, związanych z rozwojem przemysłu ciężkiego – dogodne warunki dla	• Mało korzystne położenie – na uboczu głównych tras komunikacyjnych regionu (brak bezpośredniego dostępu do autostrady oraz dróg krajowych) i z dala od większych ośrodków miejskich – obniżenie atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej, „konkurencja” ze strony innych jednostek w tym zakresie; • Brak bezpośredniego dostępu do linii kolejowej – umożliwiającej szybkie dojazdy do Krakowa oraz innych większych miast Małopolski; • Znikomy stopień przystosowania pojazdów zbiorowego transportu publicznego do osób o zwiększonych potrzebach (starsi, chorzy, osoby z niepełnosprawnościami) oraz utrudnienia w dostępności komunikacyjnej pogarszające dostępność jednostki (szczególnie w dni wolne od pracy i w miejscowościach, które omijają drogi wojewódzkie); • Brak dróg dla rowerów (o znaczeniu turystycznym i komunikacyjnym, ułatwiających dojazdy do budynków użyteczności publicznej, miejsc pracy czy punktów przesiadkowych) oraz infrastruktury towarzyszącej (np. wiaty, miejsca wypoczynku); • Czynniki utrudniające rozwój i utrzymanie infrastruktury sieciowej i transportowej – ukształtowanie terenu oraz rozproszona zabudowa mieszkalna (pojedyncze gospodarstwa, przysiółki itp.); • Współwystępowanie dwóch niekorzystnych trendów demograficznych – starzenie się społeczeństwa jednostki oraz migracja ludzi młodych do większych ośrodków miejskich (głównie Kraków) lub za granicę – zaburzenie struktury demograficznej (utrata ludzi młodych,

bytownia rozmaitych gatunków roślin i zwierząt, w tym chronionych; • Duży poziom bezpieczeństwa publicznego (incydentalny charakter poważniejszych przestępstw i zagrożeń), zapewniany m.in. przez homogeniczną strukturę społeczną i położenie „na uboczu”; • Malejące na przestrzeni ostatnich lat wartości wskaźników dotyczących bezrobocia i zapotrzebowania na pomoc społeczną, sugerujące poprawę kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych w gminie; • Rozwinięta sieć placówek oraz wysoki poziom nauczania w szkołach podstawowych na terenie gminy; • Znaczący poziom partycypacji społecznej oraz zauważalna w skali gminy aktywność podmiotów i organizacji społecznych (m.in. Ochotnicze Straże Pożarne, Koła Gospodyń Wiejskich) – wysoka jakość kapitału społecznego, wspierającego wielowymiarowy rozwój jednostki; • Zasoby materialnego i niematerialnego dziedzictwa (m.in. cmentarze wojenne) – element tożsamości lokalnej oraz szansa na rozwój powiązanej oferty edukacyjnej i turystycznej; • Duża sprawność gminnego aparatu administracyjnego w zakresie pozyskiwania funduszy zewnętrznych na realizację zadań inwestycyjnych i pozainwestycyjnych; • Rola miejscowości Trzciana jako ośrodka o przynajmniej częściowym oddziaływaniu na skalę ponadlokalną – siedziba m.in. władz gminy, posterunku policji, placówek medycznych, licznych punktów usługowych, szkoły muzycznej I stopnia.	wchodzących w wiek produkcyjny) i społecznej jednostki; • Niewielki potencjał inwestycyjny gminy, głównie z uwagi na brak tradycji przemysłowych, zasobów produkcyjnych oraz przeciętną dostępność komunikacyjną; • Brak jednoznacznie wyróżniającego zasobu (np. atrakcja przyrodnicza, turystyczna, zabytek), generującego ruch turystyczny oraz porównywalność posiadanych zasobów z większością gmin pogórzy karpackich; • Przeciętny poziom dostępności do sieci wodociągowej oraz dość znaczące deficyty w zakresie rozwoju kanalizacji sieciowej, wynikające z rozproszenia zabudowy mieszkalnej oraz ukształtowania terenu – czynniki obniżające atrakcyjność osadniczą jednostki, negatywnie wpływające na stan środowiska naturalnego; • Utrzymujący się – pomimo wdrożenia działań naprawczych i generalnej poprawy sytuacji na przestrzeni ostatnich kilku lat – zły stan powietrza, warunkowany „niską emisją” w sezonie jesienno-zimowym – negatywny wpływ na atrakcyjność osadniczą, turystyczną i rekreacyjną jednostki oraz na zdrowie i samopoczucie jej mieszkańców, przy jednocześnie ograniczonych możliwościach działania samorządu gminnego w tym zakresie; • Utrudniony dostęp do usług wyższego rzędu (m.in. specjalistycznych medycznych, kulturalnych, edukacyjnych), związany z koniecznością dojazdów do większych ośrodków miejskich – zjawisko nasilone w szczególności na terenach o słabszej dostępności komunikacyjnej i dotyczące osoby nieposiadające własnych środków transportu, w tym starsze, chore, niesamodzielne; • Niekorzystne zjawisko w zakresie pomocy społecznej – utrzymujący się, pomimo spadku liczby beneficjentów, wysoki odsetek osób wspieranych długotrwale (tj. powyżej 1 roku), mogące świadczyć o uzależnieniu się części osób od tej formy wsparcia; • Mało korzystnie wypadające na tle porównawczym wskaźniki finansowe dotyczące odsetka dochodów własnych, wraz z niewielkimi możliwościami w zakresie jego podniesienia.
---	---

Szanse	Zagrożenia
- Wzrost zainteresowania turystyką jednodniową i weekendową wśród mieszkańców dużych miast i ich aglomeracji – szansa na rozwój i promocję gminy jako miejsca o atrakcyjnej ofercie, przy jednoczesnym braku ryzyka nadmiernego ruchu turystycznego i wynikających z niego konsekwencji; - Wzrost atrakcyjności osadniczej warunkowany dostępnością działek budowlanych i niższymi ich cenami w porównaniu do Bochni i miejscowości graniczących z miastem – potencjał w kierunku niwelowania różnic w tym zakresie względem wiodących gmin w powiecie; - Wzmocnienie rozpoznawalności gminy oraz liczby odwiedzin w oparciu o produkcję rolniczą i jej promocję – wykorzystanie rosnącej popularności lokalnych festynów, targów i obchodów, opartych o produkty lokalne; - Współpraca międzysamorządowa (pomiędzy jednostkami o podobnych zasobach środowiskowych i infrastrukturalnych) w zakresie generowania produktów turystycznych i oferty wypoczynkowej – np. turystyka kulinarna, szlak pól bitewnych i miejsc pamięci I wojny światowej; - Poprawa stanu środowiska naturalnego wskutek podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców jednostki i wdrożenia postaw proekologicznych (np. segregacja odpadów, inwestycje w normatywne źródła ciepła poszczególnych gospodarstw domowych); - Wykorzystanie funduszy zewnętrznych (np. wojewódzkich, rządowych, europejskich) na realizację zadań inwestycyjnych oraz pozainwestycyjnych, przekraczających możliwości finansowe samej gminy – a także ich korzystne oddziaływanie na wielowymiarowy rozwój jednostki; - Dynamiczny rozwój technologii informacyjnych, skutkujący wzrostem partycypacji społecznej oraz możliwościami pracy zdalnej, wpływającymi na zacieranie się różnic w atrakcyjności rynku pracy pomiędzy dużymi miastami a oddalonymi od takich ośrodków gminami wiejskimi.	- Pogłębianie się różnic rozwojowych pomiędzy gminą Trzciana a okolicznymi jednostkami, wykorzystującymi potencjały wynikające z położenia, dostępności transportowej (np. wskutek inwestycji drogowo-kolejowych) czy atrakcyjności turystycznej; - Wzmocnienie się tendencji migracji do większych ośrodków miejskich i zagranicznych, oraz przechwytywanie powracających z migracji zarobkowej przez gminy o wyższej atrakcyjności osadniczej – w konsekwencji odpływ kapitału ludzkiego, ubożenie kapitału społecznego i odpływ płatników podatków stanowiących o budżecie lokalnym oraz możliwościach rozwojowych; - Występowanie zjawisk pogodowych powodowanych zmianami klimatycznymi – m.in. długotrwałe susze, nawalne deszcze, powodzie błyskawiczne – zagrożenie dla ludzi i infrastruktury, wzrost kosztów związanych z likwidacją ich skutków; dodatkowo – ryzyko uaktywnienia się osuwisk; - Utrudnienia w prowadzeniu działalności gospodarczej (także rolniczej i hodowlanej) wskutek czynników zewnętrznych – prawnych, klimatycznych oraz gospodarczych (np. przepisy, wzrost cen energii) – ryzyko pogorszenia kondycji ekonomicznej gospodarstw domowych w gminie, wzrost bezrobocia i problemów społecznych; - Zagrożenie dla stabilności budżetu gminy wskutek rosnących kosztów utrzymania usług publicznych oraz infrastruktury, służącej ich zapewnieniu – konieczność dokonywania priorytetyzacji wydatków, mogąca skutkować pogorszeniem się oferty bądź wzrostem poziomu opłat za korzystanie z niej, a w skrajnych przypadkach jej ograniczeniem; - Trudności w zapewnieniu usług medycznych, pielęgnacyjnych i opiekuńczych na odpowiednim poziomie, powodowana wzrostem zapotrzebowania na takowe wskutek zmian demograficznych oraz brakami wykwalifikowanej kadry medycznej, pielęgnacyjnej, terapeutycznej, a także ogólną kondycją systemu krajowego w tym zakresie; - Niska jakość polityki centralnej i stanowionego prawa oraz utrwalająca się biurokracja – brak wzorca prowadzenia długofalowej

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	i profesjonalnej polityki rozwoju, nieporządek prawny oraz rosnące koszty realizacji zadań publicznych; • Konflikt ukraińsko-rosyjski i niestabilna sytuacja geopolityczna, powodujące dodatkowe wyzwania i zagrożenia w sferze społeczno-gospodarczej oraz w zakresie bezpieczeństwa i obronności.
--	--

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie wniosków z diagnozy oraz dyskusji warsztatowych

WIZJA I MISJA ROZWOJU GMINY TRZCIANA

WIZJA ROZWOJU

Wizja rozwoju Gminy Trzciana przedstawia pożądany obraz jej funkcjonowania i kierunków przemian w perspektywie roku 2030. Została sformułowana w sposób ambitny, a zarazem realistyczny, z uwzględnieniem potencjałów endogenicznych gminy oraz stojących przed nią wyzwań rozwojowych. Realizacja wizji będzie możliwa dzięki skutecznej i partnerskiej współpracy władz samorządowych, mieszkańców, a także podmiotów społecznych i gospodarczych, co stanowi fundament dla budowania trwałego i zrównoważonego rozwoju lokalnego.

TRZCIANA 2030

Gmina Trzciana zapewnia swoim mieszkańcom wysoką jakość życia, opartą na dostępnych i nowoczesnych usługach publicznych, skutecznym zarządzaniu oraz aktywnym włączaniu społeczności w procesy decyzyjne.

Lokalna gospodarka rozwija się w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców, potencjał rolniczy i turystyczny oraz wykorzystanie endogenicznych zasobów przyrodniczych i kulturowych, przy jednoczesnym wsparciu ze strony samorządu gminnego.

Gmina Trzciana konsekwentnie wdraża rozwiązania sprzyjające zrównoważonemu rozwojowi, ochronie środowiska i adaptacji do zmian klimatycznych, budując odporność na zagrożenia i kryzysy.

Nowoczesna i dobrze skomunikowana infrastruktura sprzyja rozwojowi usług, aktywizacji mieszkańców, integracji przestrzennej oraz wzmacnianiu konkurencyjności lokalnej gospodarki.

Skrócona, hasłowa wersja wizji rozwoju:

Trzciana 2030 – gmina blisko ludzi i natury, łącząca tradycję z nowoczesnością, rozwijająca przedsiębiorczość i atrakcyjną ofertę turystyczną, zapewniająca dostęp do wysokiej jakości usług publicznych oraz tworząca warunki do życia w duchu zrównoważonego rozwoju.

MISJA

Misja gminy Trzciana określa nadrzędny cel polityki rozwoju lokalnego, wokół którego koncentrować się będą działania władz samorządowych, mieszkańców oraz partnerów społecznych i gospodarczych. Stanowi ona fundament i jednocześnie przesłanie wyznaczające kierunek wspólnego działania w perspektywie kolejnych lat.

Budowanie przyjaznej i dynamicznej gminy, w której tradycja łączy się z nowoczesnością, a rozwój przedsiębiorczości, turystyki i usług publicznych przy jednoczesnej dbałości o przestrzeń i środowisko sprzyjają wysokiej jakości życia mieszkańców.

OBSZARY, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY TRZCIANA DO 2030 ROKU ORAZ OCZEKIWANE EFEKTY JEJ REALIZACJI

Strukturę Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku tworzą **3 obszary (1. KOMFORT I JAKOŚĆ ŻYCIA, 2. GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY, 3. WARUNKI DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU)**, które wzajemnie się przenikają i uzupełniają, jednocześnie realizując założenia określone w wizji rozwoju do roku 2030. W ramach tych obszarów dokonano koncentracji różnych działań wokół wyznaczonych celów.

W ramach każdego z obszarów strategicznych określono cele rozwojowe o zróżnicowanym horyzoncie czasowym. **Cele strategiczne** mają charakter długofalowy i wskazują ogólny kierunek działań niezbędnych do realizacji przyjętej wizji rozwoju gminy. **Cele operacyjne** odnoszą się do średnioterminowego horyzontu czasowego i określają konkretne narzędzia oraz sposoby realizacji celów strategicznych. Ich realizacja opiera się na przyjętych **kierunkach działań**, które definiują strategię postępowania oraz wskazują możliwe interwencje samorządu gminnego, partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych.

Strategia uwzględnia także **oczekiwane rezultaty podejmowanych działań**, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz definiuje wskaźniki umożliwiające monitorowanie i ocenę postępów ich osiągania. Planowane aktywności w poszczególnych obszarach są **ze sobą silnie zintegrowane**, co umożliwia osiągnięcie efektów synergii, kluczowych dla skuteczności realizacji strategii. Jednocześnie katalog działań ma charakter **przykładowy i otwarty**, co pozwala na wprowadzanie nowych inicjatyw zgodnych z przyjętymi kierunkami rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Schemat 1. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

KOMFORT I JAKOŚĆ ŻYCIA	GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY	WARUNKI DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU
Cel strategiczny 1: Dobre warunki życia, dostępne i jakościowe usługi publiczne oraz skuteczne zarządzanie rozwojem całej wspólnoty samorządowej.	Cel strategiczny 2: Silna gospodarka rozwijająca się w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców i lokalne zasoby, przy wsparciu samorządu gminnego.	Cel strategiczny 3: Dobre warunki infrastrukturalne i skuteczne rozwiązania systemowe służące trwałemu i zrównoważonemu rozwojowi gminy.
Cele operacyjne: 1.1. Utrzymanie wysokiej dostępności i jakości usług w zakresie opieki, edukacji i wychowania. 1.2. Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej i społecznej oraz bezpieczeństwa publicznego. 1.3. Zapewnienie warunków dla integracji, aktywności oraz partycypacji społeczno-obywatelskiej, kulturalno-artystycznej i rekreacyjno-sportowej mieszkańców. 1.4. Doskonalenie administracji samorządowej i zarządzania oraz systemu świadczenia usług publicznych.	Cele operacyjne: 2.1. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego gminy oraz przedsiębiorczości lokalnej. 2.2. Rozwój nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego jako ważnej gałęzi gospodarki lokalnej. 2.3. Rozwój funkcji turystycznych gminy i wzmocnienie ich pozytywnego wpływu na gospodarkę lokalną.	Cele operacyjne: 3.1. Skuteczna ochrona zasobów środowiskowych, szczególnie wód i powietrza. 3.2. Poprawa bezpieczeństwa i efektywności energetycznej. 3.3. Rozwój infrastruktury i opcji transportowych wraz z poprawą bezpieczeństwa uczestników ruchu.

Źródło: Opracowanie własne

OBSZAR STRATEGICZNY 1.

KOMFORT I JAKOŚĆ ŻYCIA

Cel strategiczny 1.

Dobre warunki życia, dostępne i jakościowe usługi publiczne oraz skuteczne zarządzanie rozwojem całej wspólnoty samorządowej.

Cele operacyjne:

1.1. Utrzymanie wysokiej dostępności i jakości usług w zakresie opieki, edukacji i wychowania.

1.2. Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej i społecznej oraz bezpieczeństwa publicznego.

1.3. Zapewnienie warunków dla integracji, aktywności oraz partycypacji społeczno-obywatelskiej, kulturalno-artystycznej i rekreacyjno-sportowej mieszkańców.

1.4. Doskonalenie administracji samorządowej i zarządzania oraz systemu świadczenia usług publicznych.

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Celem strategicznym w ramach pierwszego obszaru tematycznego są dobre warunki życia, dostępne i jakościowe usługi publiczne oraz skuteczne zarządzanie rozwojem całej wspólnoty samorządowej. Jego osiągnięcie będzie możliwe dzięki realizacji kierunków działań, pogrupowanych w 4 celach operacyjnych: 1.1. Utrzymanie wysokiej dostępności i jakości usług w zakresie opieki, edukacji i wychowania, 1.2. Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej i społecznej oraz bezpieczeństwa publicznego, 1.3. Zapewnienie warunków dla integracji, aktywności oraz partycypacji społeczno-obywatelskiej, kulturalno-artystycznej i rekreacyjno-sportowej mieszkańców oraz 1.4. Doskonalenie administracji samorządowej i zarządzania oraz systemu świadczenia usług publicznych.

1.1. Utrzymanie wysokiej dostępności i jakości usług w zakresie opieki, edukacji i wychowania.

Działania w ramach celu koncentrują się na kompleksowym rozwoju systemu edukacji oraz opieki nad dziećmi w gminie. Jednym z nich jest systematyczne monitorowanie wydatków na oświatę i zarządzanie nimi w oparciu o realne potrzeby społeczności lokalnej, wyniki nauczania oraz dostępne zasoby organizacyjne i finansowe. Działania te mają zapewnić racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi przy jednoczesnym utrzymaniu wysokiej jakości usług edukacyjnych. Ważnym elementem polityki oświatowej gminy jest wspieranie opieki nad najmłodszymi dziećmi (do 3. roku życia) poprzez rozwój różnorodnych jej form, takich jak żłobki czy kluby dziecięce. Gmina zamierza realizować te zadania we współpracy z sektorem prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi, co ma zwiększyć dostępność i elastyczność usług opiekuńczych. Planowana jest także kontynuacja inwestycji w infrastrukturę oświatową, zarówno dydaktyczną, sportową, jak i rekreacyjną. Modernizacja i doposażenie placówek edukacyjnych, w tym rozwój ich zaplecza cyfrowego, mają na celu stworzenie przyjaznych i nowoczesnych warunków do nauki, sprzyjających rozwijaniu potencjału uczniów. Równolegle przewiduje się rozszerzanie oferty edukacyjno-wychowawczej, ze szczególnym naciskiem na rozwój kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych, takich jak współpraca, kreatywność czy zdolność do samodzielnego myślenia. Planuje się wykorzystanie nowoczesnych technologii, realizację projektów edukacyjnych, nawiązywanie współpracy z lokalnym otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz organizację zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych, w tym świetlicowych. Gmina stawia również na rozwój edukacji włączającej oraz indywidualne podejście do uczniów. Obejmuje ono zarówno wsparcie dla dzieci o specjalnych potrzebach edukacyjnych, jak i działania rozwijające talenty i zainteresowania – np. koła zainteresowań, konkursy czy system stypendialny. Istotne będzie zapewnienie dostępu do pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalistycznej, a także współpraca z różnymi podmiotami, by skutecznie wspierać całościowy rozwój dzieci i młodzieży. Dodatkowo, planowane jest utrzymywanie i rozwijanie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego w okresie wakacji i ferii, takich jak półkolonie, kolonie, zimowiska czy zajęcia sportowo-rekreacyjne. Celem jest aktywizacja dzieci i młodzieży poza rokiem szkolnym oraz promocja zdrowego stylu życia. Ważnym aspektem działań gminy jest także promocja zdrowia i profilaktyka w placówkach oświatowych – poprzez edukację zdrowotną, zapobieganie uzależnieniom, wspieranie zdrowia psychicznego oraz aktywność fizyczną. Programy te będą realizowane we współpracy z partnerami społecznymi i instytucjami z różnych sektorów. Istotne znaczenie przypisuje się również doskonaleniu systemu zarządzania zasobami ludzkimi w oświacie. Zakłada się w tym zakresie m.in. efektywną rekrutację i zatrzymywanie wykwalifikowanych pracowników, motywowanie kadry oraz wspieranie jej rozwoju zawodowego – szczególnie w zakresie kompetencji kluczowych dla podnoszenia jakości kształcenia i rozwijania edukacji włączającej. W ramach strategii, zaplanowano także ofertę edukacyjną dla osób starszych. Gmina zamierza promować i wspierać edukację dorosłych – zwłaszcza

seniorów – poprzez rozwój lokalnych centrów kompetencji cyfrowych i ośrodków wiedzy, a także współpracę z powiatem i instytucjami rynku pracy. Celem jest umożliwienie mieszkańcom w każdym wieku dostępu do wiedzy i umiejętności potrzebnych do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym.

1.2. Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej i społecznej oraz bezpieczeństwa publicznego.

Działania planowane do realizacji w ramach celu dotyczą szeroko rozumianej polityki zdrowotnej i społecznej oraz bezpieczeństwa publicznego, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców gminy. Przewidują one kontynuację dotychczasowych inicjatyw oraz wdrażanie nowych rozwiązań w zakresie profilaktyki, edukacji prozdrowotnej i promowania zdrowego stylu życia, mających na celu wzmocnienie świadomości zdrowotnej społeczeństwa oraz zapobieganie chorobom cywilizacyjnym. Duży nacisk położono również na poprawę dostępności i jakości usług zdrowotnych, pielęgnacyjnych, opiekuńczych i rehabilitacyjnych, zwłaszcza poprzez współpracę z powiatowymi placówkami medycznymi (szpital, zakład opiekuńczo-leczniczy). Działania te mają ułatwić mieszkańcom dostęp do podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej blisko miejsca zamieszkania. Ważnym obszarem są ponadto kompleksowe działania prorodzinne, wspierające rodziny w pełnieniu ich funkcji wychowawczych i opiekuńczych. Przewiduje się rozwój usług wsparcia dziennego, działania edukacyjne i promocyjne, różne formy pomocy, a także zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa i pracy bezpośredniej (praca socjalna, asysta). Jednocześnie planowana jest aktywna pomoc rodzinom dotkniętym kryzysami, ale także pojawiającymi się dysfunkcjami czy patologiami – poprzez profilaktykę uzależnień, wsparcie dla osób uzależnionych i ich bliskich, działania informacyjne i edukacyjne w tym zakresie, a także zapobieganie przemocy i udzielanie wsparcia osobom doświadczającym przemocy. Szczególne miejsce w strategii zajmuje polityka senioralna oraz wsparcie osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych. Obejmuje ona m.in. świadczenia finansowe i pozafinansowe, rozwój usług opiekuńczych – również w formule usług sąsiedzkich – oraz inicjatywy integracyjne i aktywizujące, wspierające udział tych osób w życiu społecznym i gospodarczym. Zapewnione zostanie także wsparcie dla ich opiekunów, m.in. poprzez usługi wytchnieniowe. Planowane są również działania pobudzające oddolne inicjatywy senioralne i wdrażanie polityki deinstytucjonalizacji, czyli przenoszenia opieki ze struktur instytucjonalnych do środowisk lokalnych. W ramach rozwoju pomocy społecznej istotne będzie ponadto doskonalenie systemu zarządzania zasobami ludzkimi – poprzez skuteczną rekrutację, zatrzymywanie wykwalifikowanej kadry oraz wspieranie rozwoju zawodowego, szczególnie w kontekście rosnących potrzeb opiekuńczych. Kolejnym ważnym kierunkiem jest inwestowanie w mieszkalnictwo, zarówno poprzez realizację własnych inwestycji, jak i tworzenie warunków do budowy nowych mieszkań. Celem jest zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych różnych grup społecznych. Z perspektywy bezpieczeństwa publicznego gmina będzie prowadzić działania wzmocniające system ochrony ludności i obrony cywilnej. Obejmuje to m.in. dedykowane inwestycje, rozwój monitoringu w newralgicznych miejscach, a także organizację szkoleń i ćwiczeń praktycznych, które podniosą gotowość mieszkańców do reagowania w sytuacjach kryzysowych. W planach znajduje się także rozbudowa obiektów służących bezpieczeństwu – głównie remiz strażackich – oraz wyposażenie lokalnych służb pożarniczych. Kontynuowane będzie wsparcie finansowe dla jednostek takich jak Policja i Państwowa Straż Pożarna, co ma wzmocnić skuteczność ich działań na terenie gminy. Gmina planuje także przeciwdziałać zagrożeniom naturalnym – takim jak powódzie, osuwiska czy susze – poprzez odpowiedzialne planowanie przestrzenne, działania interwencyjne oraz inwestycje infrastrukturalne. Integralnym elementem tego podejścia będą działania edukacyjne i informacyjne, rozbudowa systemów ostrzegania oraz zarządzania kryzysowego – m.in. poprzez kampanie społeczne,

szkolenia i próbne ćwiczenia służb, a także integrację procedur reagowania na zagrożenia. Zaplanowano również inwestycje w racjonalne gospodarowanie wodą, szczególnie w kontekście zmian klimatycznych. Zakłada się realizację projektów zwiększających retencję wód opadowych, zarówno na terenach i obiektach gminnych, jak i w gospodarstwach domowych – poprzez rozwój tzw. zielonej i błękitnej infrastruktury, zbiorniki retencyjne czy systemy gromadzenia deszczówki.

1.3. Zapewnienie warunków dla integracji, aktywności oraz partycypacji społeczno-obywatelskiej, kulturalno-artystycznej i rekreacyjno-sportowej mieszkańców.

Kierunki działań koncentrują się na rozwoju infrastruktury oraz oferty kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej w gminie, z myślą o integracji lokalnej społeczności i wzmacnianiu jej tożsamości. Jednym z głównych założeń jest kontynuacja inwestycji w bazę instytucji kultury oraz ich otoczenie – z uwzględnieniem ich doposażenia i cyfryzacji. Szczególną uwagę poświęca się tworzeniu przestrzeni przyjaznych dla różnorodnych grup społecznych i obywatelskich, takich jak Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne, lokalne orkiestry czy organizacje pozarządowe, które stanowią istotne ogniwo aktywności społecznej w gminie. Rozwijana będzie także atrakcyjna i inkluzywna oferta działań animacyjnych, edukacyjnych i artystycznych, która obejmie szeroki zakres aktywności: od warsztatów, zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych, po organizację wydarzeń kulturalnych, konkursów, turniejów i wystaw. W działaniach tych duży nacisk położono na ochronę i promocję niematerialnego dziedzictwa kulturowego, jak lokalne tradycje, rękodzieło czy muzyka ludowa. Ważnym kierunkiem jest również troska o materialne dziedzictwo kulturowe gminy. Planowane są prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytkowych kapliczkach, krzyżach przydrożnych czy cmentarzach wojennych. Działania te nie tylko przyczynią się do zachowania lokalnej historii, ale także do aktywnego włączania dziedzictwa kulturowego w życie społeczne i turystyczne gminy – m.in. poprzez tworzenie szlaków kulturowych, organizację wydarzeń edukacyjno-animacyjnych czy promocję tych miejsc. Jednym z elementów strategii jest rozwój Szkoły Muzycznej I stopnia w Trzcianie – poprzez doskonalenie infrastruktury i wyposażenia, a także promocję jej oferty edukacyjnej i kulturalnej. Równolegle planowane są kolejne inwestycje w infrastrukturę sportową, rekreacyjną i wypoczynkową, a także rozwój oferty sportowej dostępnej dla szerokiego grona odbiorców. Zakłada się nie tylko organizację wydarzeń o charakterze rywalizacyjnym, ale również działania animujące aktywność fizyczną mieszkańców – we współpracy z lokalnymi klubami sportowymi i stowarzyszeniami. Uzupełnieniem działań będzie funkcjonalne i estetyczne zagospodarowanie przestrzeni publicznych, w szczególności tych uznanych za kluczowe punkty spotkań i integracji mieszkańców. Celem jest tworzenie otwartych, przyjaznych i estetycznych miejsc, które będą sprzyjały budowaniu więzi społecznych i wspólnoty lokalnej.

1.4. Doskonalenie administracji samorządowej i zarządzania oraz systemu świadczenia usług publicznych.

Działania w ramach tego celu koncentrują się na modernizacji i rozwoju sprawnej, efektywnej, skutecznej i otwartej administracji lokalnej. Chodzi m.in. o zapewnienie powszechnej dostępności urzędu i jego usług – zarówno poprzez rozwój rozwiązań cyfrowych, jak i likwidację barier architektonicznych oraz wdrażanie zasad uniwersalnego projektowania. Zmiany te mają służyć wszystkim mieszkańcom, niezależnie od wieku, sprawności czy miejsca zamieszkania, ułatwiając codzienny kontakt z administracją. Równolegle przewiduje się doskonalenie systemu zarządzania zasobami ludzkimi w urzędzie oraz jednostkach organizacyjnych gminy. Oznacza to nie tylko efektywną rekrutację i utrzymywanie wykwalifikowanej kadry, ale też działania motywacyjne i

systematyczne wspieranie rozwoju zawodowego. Szczególną wagę przywiązuje się do kształtowania kompetencji niezbędnych do świadczenia wysokiej jakości usług publicznych oraz profesjonalnej obsługi mieszkańców. Jednym z priorytetów jest kompleksowa cyfryzacja administracji i usług publicznych, skierowana zarówno do mieszkańców, jak i przedsiębiorców. W ramach tego procesu przewiduje się m.in. inwestycje w nowoczesny sprzęt i oprogramowanie, wdrażanie nowych e-usług, realizację audytów cyberbezpieczeństwa, a także szkolenia dla pracowników i kampanie informacyjne mające na celu zwiększenie wiedzy użytkowników w zakresie bezpiecznego korzystania z usług cyfrowych. Ważnym aspektem działań administracji jest również wzmacnianie partycypacji społecznej i świadomości obywatelskiej mieszkańców. Planowane jest dalsze systematyczne informowanie społeczności o działaniach gminy i angażowanie ich w procesy decyzyjne poprzez tradycyjne kanały (np. gazетка „Echo Gminy Trzciana”, zebrania wiejskie), jak i nowoczesne technologie (strona internetowa, media społecznościowe). Rozwijane będą różnorodne formy konsultacji społecznych, badania opinii oraz mechanizmy współdecydowania o wydatkach z budżetu gminy (np. fundusz sołecki). Kolejnym istotnym obszarem jest planowanie przestrzenne. Gmina zakłada opracowanie i uchwalenie planu ogólnego, wprowadzanie niezbędnych zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz rozwój systemu informacji przestrzennej. Celem tych działań jest dostosowanie dokumentów planistycznych do aktualnych przepisów oraz potrzeb rozwojowych i zapewnienie przejrzystości informacji dla mieszkańców oraz inwestorów. Podkreśla się również znaczenie współpracy i partnerstw – zarówno na poziomie lokalnym, jak i ponadlokalnym – z innymi samorządami oraz podmiotami prywatnymi oraz społecznymi. Wspólna realizacja projektów, wymiana doświadczeń czy podejmowanie inwestycji rozwojowych mają przyczynić się do zwiększenia efektywności działania gminy i jej pozycji w regionie. Uzupełnieniem tych działań jest wsparcie różnorodnych grup funkcjonujących w gminie, takich jak organizacje pozarządowe, Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne czy lokalne zespoły muzyczne. Gmina planuje wspierać ich działalność organizacyjnie, lokalowo, finansowo i merytorycznie, a także angażować je we wspólne przedsięwzięcia na rzecz rozwoju społeczności lokalnej.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Tabela 4. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 1 KOMFORT I JAKOŚĆ ŻYCIA

Cel operacyjny 1.1. Utrzymanie wysokiej dostępności i jakości usług w zakresie opieki, edukacji i wychowania.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend ¹	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy ²
1.1.1.	Systematyczne monitorowanie oraz efektywne zarządzanie wydatkami na oświatę z uwzględnieniem potrzeb społecznych, wyników edukacyjnych oraz zasobów organizacyjno-finansowych gminy.	Optymalizacja organizacyjno-kosztowa lokalnego systemu oświatowego Lepsze dostosowanie sieci, infrastruktury i oferty do aktualnych i perspektywicznych potrzeb	Wydatki na oświatę w przeliczeniu na jednego ucznia w gminie i/lub w danej placówce	Gminny Zespół Obsługi Szkół w Trzcianie, Wójt i Rada Gminy Trzciana	Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Gminy w Trzcianie, Placówki oświatowe, Kadry oświatowe, Rodzice
1.1.2.	Wspieranie rozwoju i dywersyfikacji bazy oraz form opieki nad najmłodszymi dziećmi (do 3 lat), w szczególności w oparciu o partnerstwo z sektorem prywatnym oraz organizacjami pozarządowymi.	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług opieki nad dziećmi do lat 3	Liczba dostępnych na terenie gminy miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 lat ↗ Odsetek dzieci do lat 3 objętych opieką instytucjonalną ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Gminny Klub Dziecięcy „Maja” w Leszczynie, Gminny Żłobek w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe

¹ W wszystkich przypadkach oczekiwany trend wzrostowy należy rozumieć jako co najmniej utrzymanie aktualnego stanu.

² Katalog partnerów stanowi każdorazowo pewną propozycję realizacyjną i ma charakter otwarty. Współpraca partnerów może przybierać zarówno formę finansową, jak i pozafinansową. Będzie to zależało m.in. od typu danego działania oraz rodzaju i możliwości poszczególnych partnerów.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

1.1.3.	Kontynuacja inwestycji w infrastrukturę (dydaktyczną, sportową, rekreacyjną itp.) i otoczenie placówek oświatowych wraz z ich doposażeniem i cyfryzacją, w tym m.in.: • remonty szkół podstawowych w Kamionnej, Kierlikówce, Trzcianie, Leszczynie i Łącku Dolnej, • budowa i rozbudowa placów zabaw przy szkołach podstawowych w Kierlikówce, Łącku Dolnej, Kamionnej, • budowa boisk sportowych przy szkołach podstawowych w Kamionnej, Trzcianie i Leszczynie.	Rozwój oraz poprawa standardu infrastruktury i wyposażenia placówek oświatowych Zapewnienie funkcjonalności bazy oraz dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami Zmniejszenie zużycia energii Obniżenie kosztów eksploatacyjnych Zmniejszenie wpływu na klimat i środowisko Poprawa komfortu, bezpieczeństwa i innych warunków pracy oraz nauki i przebywania w placówkach	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających dzieci i/lub młodzieży szkolnej w skali roku ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Placówki oświatowe	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Gminny Zespół Obsługi Szkół w Trzcianie
1.1.4.	Rozszerzanie i uatrakcyjnianie oferty edukacyjno-wychowawczej z naciskiem na kształcenie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych m.in. poprzez wdrażanie nowoczesnych rozwiązań i technologii w procesie kształcenia, realizację projektów, współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym oraz organizację zajęć świetlicowych, dodatkowych i pozalekcyjnych.	Poszerzenie, zróżnicowanie i uatrakcyjnianie oferty placówek oświatowych, w tym zajęć pozalekcyjnych i świetlicowych Zwiększenie kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych dzieci oraz młodzieży szkolnej Podniesienie jakości i efektów kształcenia	Liczba zajęć, które uzupełniają lub rozszerzają program nauczania, oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗ Liczba projektów realizowanych przez szkoły oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗ Wyniki egzaminów końcowych ↗	Placówki oświatowe	Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, Urząd Gminy w Trzcianie, Gminny Zespół Obsługi Szkół w Trzcianie, Instytucje kultury, Przedsiębiorcy, Instytucje pomocy społecznej, Poradnie psychologiczno-

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

					pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe i społeczne, Kluby i organizacje sportowe, Uczelnie i instytucje naukowe, Rodzice
1.1.5.	Rozwój edukacji włączającej, indywidualizacja kształcenia oraz holistyczne wsparcie prawidłowego rozwoju uczniów m.in. poprzez organizację kół zainteresowań, konkursów talentów, udzielanie stypendiów, zapewnienie dostępu do pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalistycznej oraz wspieranie edukacji dzieci o specjalnych potrzebach, realizowane w partnerstwie różnych sektorów i podmiotów.	Indywidualizacja procesu nauczania i wsparcia uczniów o zróżnicowanych potrzebach i możliwościach edukacyjnych Wyrównanie i zwiększanie szans edukacyjnych wszystkich dzieci i młodzieży szkolnej Rozwój wszechstronnego i indywidualnego potencjału dzieci i młodzieży szkolnej Podniesienie jakości i efektów kształcenia	Liczba uczniów objętych różnego rodzaju wsparciem prawidłowego rozwoju, w tym pomocą psychologiczno-pedagogiczną ↗ Liczba laureatów i finalistów olimpiad, konkursów przedmiotowych i/lub artystycznych i/lub zawodów sportowych ↗	Placówki oświatowe	Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, Urząd Gminy w Trzcianie, Gminny Zespół Obsługi Szkół w Trzcianie, Instytucje kultury, Przedsiębiorcy, Instytucje pomocy społecznej, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe i społeczne, Kluby i organizacje sportowe, Uczelnie i instytucje naukowe, Rodzice
1.1.6.	Utrzymywanie i rozwijanie atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego w okresach wakacyjnych i ferii zimowych, takich jak półkolonie, kolonie letnie, superferie i zimowiska (np. nauka pływania, jazdy na nartach i łyżwach, wycieczki górskie).	Poszerzenie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty zorganizowanych form wypoczynku dla dzieci i młodzieży szkolnej Integracja oraz wieloaspektowa	Liczba półkolonii, kolonii, zimowisk organizowanych lub współorganizowanych (w tym współfinansowanych) przez gminę, czas trwania oraz liczba uczestników w skali roku ↗	Placówki oświatowe, Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie, Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Gminy w Trzcianie, Gminny Zespół Obsługi Szkół w Trzcianie, Organizacje pozarządowe

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		aktywizacja dzieci i młodzieży szkolnej w okresach wolnych od nauki Rozwój wszechstronnego i indywidualnego potencjału dzieci i młodzieży szkolnej			i społeczne, Kluby i organizacje sportowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
1.1.7.	Promocja zdrowia i profilaktyka w placówkach oświatowych, obejmujące m.in. edukację zdrowotną, zapobieganie uzależnieniom, aktywizację ruchową, wsparcie zdrowia psychicznego, realizowane w partnerstwie różnych sektorów i podmiotów.	Rozwój i poprawa skuteczności działań wychowawczo-profilaktycznych placówek oświatowych Zwiększenie świadomości, wiedzy i zaangażowania dzieci i młodzieży szkolnej w zakresie zdrowego i bezpiecznego stylu życia (unikanie używek, regularna aktywność fizyczna, dbałość o dobrostan psychiczny itp.) Ograniczenie występowania zachowań agresywnych, w tym cyberprzemocy Poprawa stanu zdrowia fizycznego, psychicznego, emocjonalnego i społecznego dzieci i młodzieży szkolnej	Liczba działań profilaktycznych podejmowanych przez placówki oświatowe oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗ Liczba stwierdzonych przypadków zachowań agresywnych, w tym w sieci, wśród dzieci i młodzieży szkolnej w skali roku ↘ Liczba zdiagnozowanych przypadków otyłości i/lub wad postawy wśród dzieci i młodzieży szkolnej w skali roku ↘	Placówki oświatowe	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Gminy w Trzcianie, Gminny Zespół Obsługi Szkół w Trzcianie, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe i społeczne, Kluby i organizacje sportowe, Rodzice, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja, Straż Pożarna, Sądy
1.1.8.	Doskonalenie systemu zarządzania zasobami ludzkimi w sektorze oświaty, obejmujące	Zapewnienie odpowiedniej liczby pracowników	Liczba wakatów w placówkach oświatowych	Placówki oświatowe	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	m.in. efektywną rekrutację, utrzymywanie i motywowanie pracowników oraz wsparcie rozwoju zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji niezbędnych do podnoszenia jakości kształcenia ogólnego i rozwoju edukacji włączającej.	w oświacie Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadr, szczególnie w kontekście rozwoju kształcenia ogólnego i edukacji włączającej Zwiększenie poziomu satysfakcji zawodowej i zaangażowania pracowników oświaty Optymalizacja kosztów, jakości i ciągłości pracy w placówkach oświatowych	Wskaźnik rotacji kadr w placówkach oświatowych Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na nauczyciela w ciągu roku oraz poziom wiedzy pracowników objętych systemem doskonalenia zawodowego		Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Ośrodki doskonalenia nauczycieli, Urząd Gminy w Trzcianie, Gminny Zespół Obsługi Szkół w Trzcianie, Kadry oświatowe
1.1.9.	Promowanie i tworzenie sprzyjających warunków dla kształcenia osób starszych poprzez np. rozwój lokalnych centrów wspierania kompetencji cyfrowych, ośrodków wiedzy i edukacji oraz współpracę z powiatem bocheńskim i instytucjami rynku pracy.	Poszerzenie i uatrakcyjnienie oferty edukacyjnej dla dorosłych, lepsze dostosowanie jej do potrzeb społeczno-gospodarczych Zwiększenie motywacji i aktywności edukacyjnej mieszkańców Rozwój wszechstronnego i indywidualnego potencjału mieszkańców	Odsetek osób w wieku 25-64 lata uczących się i doksztalających się w ludności ogółem w tej samej grupie wiekowej	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Powiatowy Urząd Pracy w Bochni, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe i społeczne

Cel operacyjny 1.2. Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej i społecznej oraz bezpieczeństwa publicznego.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.2.1.	Kontynuacja dotychczasowych inicjatyw oraz wdrażanie nowych działań w obszarze profilaktyki, edukacji prozdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia.	Rozwój i poprawa skuteczności działań profilaktycznych Zwiększenie świadomości, wiedzy i zaangażowania mieszkańców w zakresie zdrowego i bezpiecznego stylu życia (monitorowanie i dbałość o stan zdrowia, unikanie używek, regularna aktywność fizyczna itp.) Zmniejszenie ryzyka chorób, poprawa stanu zdrowia fizycznego, psychicznego, emocjonalnego i społecznego mieszkańców	Liczba akcji profilaktycznych oraz liczba uczestników w skali roku ↗ Wskaźnik zapadalności na choroby przewlekłe ↘	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Narodowy Fundusz Zdrowia, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Instytucje kultury, Instytucje pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe i społeczne, Kluby i organizacje sportowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
1.2.2.	Rozszerzanie zakresu oraz dostępności i jakości usług medycznych, pielęgnacyjnych, opiekuńczych, rehabilitacyjnych itp. dla mieszkańców, w szczególności poprzez współpracę finansową ze Szpitalem Powiatowym w Bochni oraz Zakładem Opiekuńczo-Lecznicznym w Bochni.	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności usług w zakresie ochrony zdrowia Zmniejszenie ryzyka chorób, podniesienie stanu zdrowia fizycznego, psychicznego, emocjonalnego i społecznego mieszkańców	Poziom zadowolenia mieszkańców z usług ochrony zdrowia ↗	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Narodowy Fundusz Zdrowia, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Instytucje pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia, Organizacje pozarządowe

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

1.2.3.	Realizacja spójnych i wieloaspektowych działań prorodzinnych, mających na celu wspieranie rodzin w pełnieniu funkcji wychowawczych i opiekuńczych, poprzez m.in. rozwój usług wsparcia dziennego, prowadzenie działań edukacyjnych i promocyjnych, udzielanie różnorodnych form pomocy oraz zapewnienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa i pracy bezpośredniej (praca socjalna, asysta).	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności systemu wsparcia rodzin Zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych wśród rodziców i opiekunów Ograniczenie czynników ryzyka rozpadu rodzin i zaniedbań opiekuńczo-wychowawczych Poprawa wieloaspektowego bezpieczeństwa, kondycji i jakości życia rodzin zamieszkujących w gminie	Liczba osób i/lub rodzin objętych wsparciem edukacyjnym w zakresie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych oraz poziom wiedzy uczestników Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym np. objętych pracą socjalną i/lub asystenturą i/lub wsparciem finansowym Liczba dzieci i młodzieży, które skorzystały z oferty placówek wsparcia dziennego w skali roku	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy w Trzcianie, Regionalne i powiatowe instytucje pomocy społecznej, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe i społeczne, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
1.2.4.	Realizacja kompleksowych działań w zakresie przeciwdziałania i zwalczania zjawisk kryzysowych, dysfunkcji i patologii w rodzinach wraz ze wsparciem osób dotkniętych tymi problemami m.in. poprzez prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych, w obszarze profilaktyki uzależnień i wsparcia osób uzależnionych, współuzależnionych oraz ich rodzin, zapobieganie przemocy i udzielanie wsparcia osobom doznającym przemocy.	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności systemu wsparcia osób i rodzin w trudnej sytuacji Zwiększenie kompetencji środowiska lokalnego w zakresie wczesnej identyfikacji i interwencji kryzysowej Ograniczenie skali przemocy domowej i uzależnień oraz innych problemów społecznych i rodzinnych Zwiększenie liczby osób	Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” Liczba korzystających z pomocy społecznej jako osoby dotknięte przemocą domową Liczba korzystających z pomocy społecznej jako osoby dotknięte uzależnieniami Liczba osób objętych leczeniem odwykowym	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy w Trzcianie, Regionalne i powiatowe instytucje pomocy społecznej, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Placówki ochrony zdrowia, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe i społeczne, Policja, Straż Pożarna, Sądy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		wychodzących z uzależnień i trwałych kryzysów życiowych			Zespół Interdyscyplinarny
		Poprawa wieloaspektowego bezpieczeństwa, kondycji i jakości życia osób i rodzin zamieszkujących w gminie			
1.2.5.	Prowadzenie zintegrowanej i kompleksowej polityki senioralnej, względem osób chorych oraz z niepełnosprawnościami, obejmującej m.in. świadczenie wsparcia finansowego i pozafinansowego, rozwój usług opiekuńczych, specjalistycznych i socjalnych (także z wykorzystaniem usług sąsiedzkich), działania integracyjne, animacyjne oraz aktywizujące te osoby, a także zapewnianie pomocy bliskim poprzez usługi wytnieniowe, w tym: • utworzenie Gminnego Klubu Seniora oraz wprowadzenie Gminnej Karty Seniora. Realizacja działań w partnerstwie różnych sektorów i podmiotów oraz wspieranie oddolnych inicjatyw seniorów, zgodnie z kierunkiem deinstytucjonalizacji usług społecznych.	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności systemu wsparcia osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów Zwiększenie samodzielności, integracji społecznej i wieloaspektowej aktywności osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami Zwiększenie dostępności, jakości i elastyczności usług wytnieniowych dla opiekunów osób zależnych Poprawa wieloaspektowego bezpieczeństwa, kondycji i jakości życia osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w tym np. korzystających z usług opiekuńczych i/lub specjalistycznych usług opiekuńczych i/lub opieki wytnieniowej i/lub asystenta osoby niepełnosprawnej Liczba projektów aktywizacyjnych dedykowanych seniorom i/lub osobom chorym i/lub osobom z niepełnosprawnościami oraz liczba ich uczestników	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie, Środowiskowy Dom Samopomocy w Rdzawie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Powiatowy Urząd Pracy w Bochni, Urząd Gminy w Trzcianie, Regionalne i powiatowe instytucje pomocy społecznej, Placówki ochrony zdrowia, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe i społeczne, Kluby i organizacje sportowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

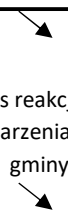
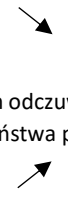
Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

1.2.6.	Doskonalenie systemu zarządzania zasobami ludzkimi w pomocy społecznej, obejmujące m.in. efektywną rekrutację, utrzymywanie i motywowanie pracowników oraz wsparcie rozwoju zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem rosnących potrzeb związanych z opieką nad osobami starszymi, przewlekle chorymi i z niepełnosprawnościami.	Zapewnienie odpowiedniej liczby pracowników pomocy społecznej Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadr, szczególnie w kontekście rosnących potrzeb związanych z opieką nad osobami starszymi, przewlekle chorymi i z niepełnosprawnościami Zwiększenie poziomu satysfakcji zawodowej i zaangażowania pracowników Optymalizacja kosztów, jakości i ciągłości pracy w instytucjach pomocy społecznej	Liczba wakatów w instytucjach pomocy społecznej ↓ Wskaźnik rotacji kadr w instytucjach pomocy społecznej ↓ Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na pracownika w ciągu roku oraz poziom wiedzy pracowników objętych systemem doskonalenia zawodowego ↗	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie, Środowiskowy Dom Samopomocy w Rdzawie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Podmioty szkoleniowo-doradcze, Regionalne i powiatowe instytucje pomocy społecznej, Urząd Gminy w Trzcianie, Kadry pomocy społecznej
1.2.7.	Inwestycje własne oraz kreowanie dogodnych warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego dla zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych różnych grup mieszkańców m.in. działania planistyczne, organizacyjno-prawne, inwestycyjne – dotyczące gminnego zasobu mieszkaniowego i budowy mieszkań w ramach SIM Małopolska.	Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności gminnego zasobu mieszkaniowego Zwiększenie dostępności i jakości mieszkań dla osób o różnych poziomach dochodów, zdolności kredytowej i sytuacji życiowej Poprawa dostępności,	Liczba lokali mieszkalnych w zasobie gminnym według rodzaju oraz liczba korzystających Liczba osób i/lub rodzin w nowych mieszkaniach powstałych w ramach SIM ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, SIM Małopolska sp. z o. o.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		jakości i skuteczności systemu wsparcia osób i rodzin w trudnej sytuacji Zwiększenie atrakcyjności osadniczej gminy			
1.2.8.	Prowadzenie działań z zakresu wzmocnienia systemu obrony cywilnej, w tym m.in. planowanie i organizowanie obrony cywilnej, inwestycje w infrastrukturę służącą ochronie ludności, rozwój monitoringu wizyjnego w miejscach newralgicznych oraz organizacja szkoleń i ćwiczeń praktycznych podnoszących poziom wiedzy i przygotowania społeczności lokalnej na wypadek sytuacji nadzwyczajnych.	Poprawa dostępności, funkcjonalności i jakości infrastruktury niezbędnej do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej Zwiększenie świadomości, wiedzy i umiejętności mieszkańców w zakresie bezpieczeństwa własnego i narodowego oraz obrony cywilnej Lepsze przygotowanie mieszkańców i służb do reagowania w sytuacjach kryzysowych i wojennych Poprawa lokalnego bezpieczeństwa publicznego i narodowego	Opracowanie planu operacyjnego funkcjonowania gminy Liczba zrealizowanych przez gminę szkoleń i/lub kursów z podstaw obronności oraz liczba ich uczestników i poziom ich wiedzy	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Inne JST, Starostwo Powiatowe w Bochni, Wojska Obrony Terytorialnej, Harcerze, Policja, Straż Pożarna, Placówki oświatowe, Organizacje pozarządowe i społeczne
1.2.9.	Opracowanie i realizacja projektów rozbudowy obiektów kluczowych dla bezpieczeństwa publicznego (głównie remiz) oraz systematyczne działania w zakresie doposażenia lokalnych służb pożarniczych.	Rozwój oraz poprawa standardu infrastruktury i wyposażenia jednostek OSP Zwiększenie szybkości i skuteczności reakcji służb na lokalne zagrożenia	Liczba zmodernizowanych (lub nowo wybudowanych) remiz OSP Średni wiek grup sprzętowych użytkowanych przez jednostki OSP	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Straż Pożarna

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		Poprawa lokalnego bezpieczeństwa publicznego	 Średni czas reakcji jednostek OSP na zdarzenia na terenie gminy		
1.2.10.	Kontynuacja wsparcia finansowego dla instytucji zapewniających bezpieczeństwo, w tym Posterunku Policji w Trzcianie, Komendy Powiatowej PSP w Bochni.	Wzmocnienie systemu prewencji i obecności służb bezpieczeństwa w gminie Zwiększenie szybkości i skuteczności reakcji służb na lokalne zagrożenia Poprawa lokalnego bezpieczeństwa publicznego	Wskaźnik przestępczości na terenie gminy Poziom odczuwalnego bezpieczeństwa publicznego	Urząd Gminy w Trzcianie Wójt i Rada Gminy Trzciana	Policja, Straż Pożarna
1.2.11.	Planowanie przestrzenne, działania interwencyjne i dedykowane inwestycje odpowiadające na zagrożenia naturalne, jak powódzie, podtopienia, osuwiska, susze itp., w tym m.in. współpraca z powiatem w zakresie likwidacji osuwisk w Kierlikówce i Kamionnej.	Zwiększenie odporności gminy na skutki zagrożeń naturalnych, zmian klimatu i zjawisk ekstremalnych, w tym zmniejszenie narażenia terenów zamieszkałych oraz infrastruktury społecznej i technicznej Redukcja kosztów społecznych i ekonomicznych klęsk i katastrof Poprawa lokalnego bezpieczeństwa publicznego	Liczba inwestycji odpowiadających na zagrożenia naturalne oraz liczba zabezpieczonych dzięki nim mieszkańców 	Urząd Gminy w Trzcianie	PGW Wody Polskie, Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Powiatowy Zarząd Dróg w Bochni, Inne JST, Policja, Straż Pożarna
1.2.12.	Działania informacyjno-edukacyjne i koordynacyjne oraz rozbudowa systemów	Zwiększenie świadomości, wiedzy i umiejętności mieszkańców w zakresie	Liczba zajęć z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa w szkołach z udziałem Policji	Urząd Gminy w Trzcianie, Placówki oświatowe	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni,

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	ostrzegania i zarządzania kryzysowego, w tym m.in. dedykowane szkolenia dla różnych grup mieszkańców, szczególnie dzieci i młodzieży szkolnej oraz seniorów, kampanie społeczne, próbne ćwiczenia różnych służb, aktualizacja i integracja systemów i procedur itp.	unikania oraz właściwego reagowania w sytuacjach zagrożeń Upowszechnienie i utrwalenie postaw i zachowań unikania oraz właściwego reagowania w sytuacjach zagrożeń Usprawnienie lokalnego systemu ostrzegania, zarządzania kryzysowego i koordynacji służb Zwiększenie szybkości i skuteczności reakcji służb na lokalne zagrożenia Poprawa lokalnego bezpieczeństwa publicznego	i/lub Straży Pożarnej, liczba ich uczestników oraz poziom ich wiedzy ↗ Liczba próbnych ćwiczeń różnych służb oraz liczba ich uczestników ↗ Liczba wypadków z udziałem dzieci w skali roku ↘ Liczba przestępstw wymierzonych w seniorów zamieszkujących na terenie gminy ↘ Średni czas reakcji służb na zdarzenia na terenie gminy ↘		Inne JST, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe i społeczne, Policja, Straż Pożarna, Media
1.2.13.	Odpowiedzialne gospodarowanie wodą poprzez realizację działań poprawiających retencję wód opadowych oraz zwiększenie retencyjności zlewni, w tym realizacja programów skierowanych do gospodarstw domowych oraz inwestycji na terenach oraz obiektach gminnych (zielona i błękitna infrastruktura, zbiorniki retencyjne, zbiorniki na deszczówkę itp.).	Zachowanie i zwiększenie powierzchni terenów zieleni i elementów błękitnej infrastruktury na obszarze gminy Poprawa retencji, zwiększenie efektywności gospodarowania zasobami wodnymi na terenie gminy Zwiększenie odporności gminy na skutki zagrożeń	Liczba i łączna pojemność nowo utworzonych zbiorników retencyjnych ↗ Liczba i łączna pojemność zbiorników na deszczówkę przy budynkach i obiektach użyteczności publicznej i/lub przekazanych mieszkańcom ↗	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne gminy

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		naturalnych, zmian klimatu i zjawisk ekstremalnych Poprawa jakości powietrza i mikroklimatu w gminie Poprawa stanu środowiska naturalnego, bioróżnorodności i funkcjonowania ekosystemów na obszarze gminy Poprawa dostępności, atrakcyjności, estetyki, jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych			
Cel operacyjny 1.3. Zapewnienie warunków dla integracji, aktywności oraz partycypacji społeczno-obywatelskiej, kulturalno-artystycznej i rekreacyjno-sportowej mieszkańców.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.3.1.	Kontynuacja inwestycji w infrastrukturę i otoczenie instytucji kultury itp. wraz z ich doposażeniem i cyfryzacją, ze szczególnym uwzględnieniem przestrzeni dla wieloaspektowej aktywności społeczno-obywatelskiej i kulturalno-artystycznej różnorodnych grup funkcjonujących w gminie (inicjatywy lokalne, Organizacje pozarządowe i społeczne, jak Koła Gospodyń Wiejskich, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, Orkiestra Dęta Leszczyna), w tym m.in.: rozbudowa Wiejskiego Domu Ludowego	Rozwój oraz poprawa standardu infrastruktury i wyposażenia instytucji kultury Zapewnienie równego dostępu do infrastruktury i oferty kulturalnej w skali całej gminy Zapewnienie funkcjonalności bazy oraz dostępności osobom ze	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających w skali roku ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie, Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcianie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	w Leszczynie, - wykonanie nowej kuchni w Świetlicy Wiejskiej w Łącku Dolnej, - zakup nowoczesnego instrumentarium dla Orkiestry Dętej Leszczyna, - sporządzenie projektów rozbudowy remiz w Rdzawie i Łącku Dolnej.	szczególными potrzebami Zmniejszenie zużycia energii Obniżenie kosztów eksploatacyjnych Zmniejszenie wpływu na klimat i środowisko Poprawa komfortu, bezpieczeństwa i innych warunków pracy, a także aktywności i partycypacji w kulturze			
1.3.2.	Rozwijanie wysokiej jakości i inkluzywnej oferty animacyjnej, edukacyjnej, kulturalnej, artystycznej, rozrywkowej, obejmującej także wsparcie dla niematerialnego dziedzictwa kulturowego, poprzez m.in. prowadzenie różnorodnych zajęć i warsztatów, wsparcie zespołów, organizację konkursów, turniejów, wystaw, wydarzeń, realizację projektów.	Poszerzenie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty instytucji kultury, lepsze dostosowanie jej do potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Zachowanie oraz lepsza ochrona dziedzictwa kulturowego gminy Zwiększenie kompetencji społecznych i kulturalno-twórczych mieszkańców Zwiększenie integracji oraz aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze	Liczba zajęć w ofercie instytucji kultury oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗ Liczba wydarzeń oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗	Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie, Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Urząd Gminy w Trzcianie, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe i społeczne, Różne zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

1.3.3.	Prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane obejmujące obiekty lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego wraz z zagospodarowaniem zasobu zabytkowego i jego aktywne włączanie w życie społeczne i turystyczne gminy poprzez m.in. tworzenie powiązań w ramach tras kulturowych i turystycznych, działania edukacyjno-animacyjne, promocja i upowszechnianie, w tym: • renowacja zabytków, w tym kapliczek, krzyży przydrożnych i cmentarzy żołnierskich.	Zwiększenie świadomości, wiedzy i zaangażowania mieszkańców w zakresie ochrony oraz prorozwojowego wykorzystania dziedzictwa kulturowego gminy Zachowanie oraz lepsza ochrona dziedzictwa kulturowego gminy Zwiększenie integracji oraz aktywności i partycypacji mieszkańców w kulturze Zwiększenie rozpoznawalności i zainteresowania gminą i jej ofertą wśród turystów i gości	Liczba obiektów zabytkowych, które zostały objęte inwestycjami 	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Przedsiębiorcy, Właściciele i zarządcy obiektów zabytkowych, Różne zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Organizacje pozarządowe i społeczne
1.3.4.	Inwestycje w infrastrukturę i wyposażenie oraz rozwój i promocja oferty Szkoły Muzycznej I stopnia w Trzcianie.	Rozwój oraz poprawa standardu infrastruktury i wyposażenia szkoły muzycznej Poszerzenie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty szkoły muzycznej Podniesienie jakości i efektów kształcenia Zwiększenie rozpoznawalności	Suma inwestycji dotyczących szkoły muzycznej Liczba dzieci rekrutujących się do szkoły muzycznej oraz liczba uczniów 	Szkoła Muzyczna I stopnia w Trzcianie, Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Placówki oświatowe

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		i zainteresowania ofertą szkoły muzycznej			
1.3.5.	Kontynuacja inwestycji w infrastrukturę rekreacyjną, sportową i wypoczynkową, w tym m.in.: • budowa skateparku w Trzcianie, • budowa parków sportowo-rekreacyjnych/turystycznych w Trzcianie i Rdzawie, • budowa placu zabaw w Ujeździe, • inwestycje w rozwój klubu sportowego Trzciana 2000, w tym modernizacja małego boiska w Rdzawie, • wykonanie nowej nawierzchni na Orliku w Trzcianie.	Rozwój oraz poprawa standardu infrastruktury i oferty rekreacyjno-sportowej, a także turystycznej Zapewnienie równego dostępu do infrastruktury i oferty rekreacyjno-sportowej w skali całej gminy Zapewnienie funkcjonalności bazy oraz dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami Zmniejszenie zużycia energii Obniżenie kosztów eksploatacyjnych Zmniejszenie wpływu na klimat i środowisko Poprawa warunków dla wypoczynku, aktywnego spędzania czasu wolnego i profesjonalnego uprawiania sportu, a także turystyki	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających w skali roku 	Urząd Gminy w Trzcianie, Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kluby i organizacje sportowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby
1.3.6.	Budowanie i promocja atrakcyjnej oraz dostępnej oferty sportowo-rekreacyjnej, która uwzględni rozszerzenie spektrum dyscyplin i odbiorców, organizację imprez	Rozwój współpracy finansowej i pozafinansowej z klubami i organizacjami sportowymi	Liczba klubów i organizacji sportowych w gminie oraz liczba ich członków 	Urząd Gminy w Trzcianie, Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe,

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	sportowych o charakterze rywalizacyjnym, a także aktywizację ruchową mieszkańców, m.in. poprzez partnerstwo z lokalnymi klubami i organizacjami, realizowane m.in. w ramach konkursów ofert, działań animacyjnych infrastruktury sportowej oraz wspólnych przedsięwzięć.	Poszerzenie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty sportowej i rekreacyjnej, lepsze dostosowanie jej do potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Zwiększenie integracji oraz aktywności ruchowej mieszkańców	Liczba imprez sportowych i rekreacyjnych, zorganizowanych przez kluby i organizacje sportowe, przy wsparciu z budżetu gminy oraz liczba ich uczestników w skali roku ↗		Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe i społeczne, Kluby i organizacje sportowe
1.3.7.	Funkcjonalne i atrakcyjne zagospodarowanie kluczowych punktów przestrzeni publicznej w gminie, w tym m.in.: • przekształcenie Parku Podworskiego w Rdzawie na miejsce wypoczynku dla mieszkańców, • współpraca z Lasami Państwowymi w zakresie zagospodarowania terenu parku w Kamionnej.	Poprawa dostępności, atrakcyjności, estetyki, jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych Poprawa warunków dla integracji i wieloaspektowej aktywizacji mieszkańców Zwiększenie atrakcyjności osadniczej i turystycznej gminy	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych przestrzeni publicznych ↗ Poziom zadowolenia mieszkańców z przestrzeni publicznych w gminie ↗	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, PFRON, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne gminy, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe i społeczne, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

Cel operacyjny 1.4. Doskonalenie administracji samorządowej i zarządzania oraz systemu świadczenia usług publicznych.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.4.1.	Zapewnienie dostępności administracji lokalnej poprzez m.in. rozwój rozwiązań cyfrowych, usprawnienie komunikacji informacyjnej oraz uniwersalne projektowanie i likwidację barier architektonicznych.	Zwiększenie dostępności (cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej, architektonicznej) administracji lokalnej Poprawa jakości życia oraz korzystania z usług publicznych przez mieszkańców ze szczególnymi potrzebami	Liczba zlikwidowanych barier (architektonicznych, cyfrowych, informacyjno-komunikacyjnych) w administracji publicznej ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, PFRON, Koordynatorzy ds. dostępności
1.4.2.	Doskonalenie systemu zarządzania zasobami ludzkimi w urzędzie (i jednostkach organizacyjnych) gminy, obejmujące m.in. efektywną rekrutację, utrzymywanie i motywowanie pracowników oraz wsparcie rozwoju zawodowego, ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji niezbędnych do podnoszenia jakości i dostępności usług oraz obsługi klienta.	Zapewnienie odpowiedniej liczby pracowników w administracji lokalnej Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadr samorządowych, szczególnie pod kątem realizacji zadań i świadczenia usług publicznych, zwiększania ich dostępności, jakości i innowacyjności Zwiększenie poziomu satysfakcji zawodowej i zaangażowania pracowników samorządowych	Liczba wakatów w administracji lokalnej ↘ Wskaźnik rotacji kadr w administracji lokalnej ↘ Średnia liczba szkoleń i/lub innych form doskonalenia na pracownika w ciągu roku oraz poziom wiedzy pracowników objętych systemem doskonalenia zawodowego ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Podmioty szkoleniowo-doradcze, Kadry samorządowe

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		Optimalizacja kosztów, jakości i ciągłości pracy w administracji lokalnej			
1.4.3.	Wdrożenie kompleksowego procesu cyfryzacji administracji i usług publicznych dla mieszkańców i przedsiębiorców, z zagwarantowaniem wysokiego poziomu cyberbezpieczeństwa poprzez m.in. dedykowane audyty, inwestycje w sprzęt, oprogramowanie i licencje, rozwój zawodowy pracowników oraz realizację kampanii informacyjnych i edukacyjnych.	Poprawa dostępności i jakości usług publicznych, lepsze dopasowanie do potrzeb, możliwości i oczekiwań mieszkańców Unowocześnienie i usprawnienie pracy oraz zwiększenie efektywności funkcjonowania administracji lokalnej Zwiększenie transparentności administracji lokalnej Poprawa poziomu cyberbezpieczeństwa Zwiększenie liczby korzystających z e-usług	Liczba dostępnych e-usług Odsetek spraw urzędowych możliwych do załatwienia i/lub zrealizowanych drogą elektroniczną w skali roku Liczba incydentów naruszenia bezpieczeństwa teleinformatycznego, w podziale na ich rodzaje	Urząd Gminy w Trzcianie, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, Zespół Reagowania na Incydenty Bezpieczeństwa Komputerowego, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe i społeczne
1.4.4.	Wzmacnianie świadomości i partycypacji społecznej mieszkańców poprzez m.in. systematyczne informowanie oraz angażowanie ich w podejmowanie decyzji samorządowych, z wykorzystaniem kanałów tradycyjnych (gazetka gminna Echo Gminy Trzciana, spotkania) i nowoczesnych technologii informacyjnych (strona internetowa, media społecznościowe itp.), badań opinii oraz różnorodnych form konsultacji i mechanizmów współdecydowania o wydatkach z budżetu	Usprawnienie przepływu informacji między samorządem a mieszkańcami Zwiększenie efektywności i skuteczności działań informacyjnych Zwiększenie aktywności i partycypacji społecznej	Liczba aktualności oraz odwiedzin strony internetowej gminy i/lub profili gminy w mediach społecznościowych Liczba zrealizowanych badań i/lub konsultacji społecznych wśród mieszkańców oraz liczba respondentów	Urząd Gminy w Trzcianie, Wójt i Rada Gminy Trzciana	Jednostki organizacyjne gminy, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe i społeczne

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	gminy (np. fundusz sołecki).	Lepsze dostosowanie lokalnej polityki rozwoju do problemów, potrzeb i oczekiwań mieszkańców	Poziom zadowolenia mieszkańców z polityki informacyjnej gminy ↗		
1.4.5.	Doskonalenie i wdrożenie nowych rozwiązań w planowaniu przestrzennym, obejmujące m.in. przygotowanie i uchwalenie planu ogólnego, zmiany w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zgodnie z potrzebami oraz rozbudowę i popularyzację systemu informacji przestrzennej.	Integracja polityki przestrzennej z planowaniem społecznym, gospodarczym i transportowym Utrzymanie lub poprawa ładu przestrzennego i ładu osadniczego w warunkach zwiększenia liczby mieszkańców Zwiększenie efektywności wykorzystania terenów już zurbanizowanych i infrastruktury technicznej Zachowanie ciągłości i spójności krajobrazowej oraz ochrona terenów cennych przyrodniczo i kulturowo Zwiększenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy	Uchwalenie planu ogólnego gminy (który zastąpi studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy)	Urząd Gminy w Trzcianie, Wójt i Rada Gminy Trzciana	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Podmioty szkoleniowo-doradcze
1.4.6.	Zawiązywanie partnerstw na poziomie lokalnym i ponadlokalnym z samorządami oraz innymi podmiotami (np. Stowarzyszenie Gmin Beskidu Wyspowego, Stowarzyszenie Euroregion Karpacki) w tym m.in. udział w projektach i programach wymiany doświadczeń, wspólne inicjatywy i inwestycje rozwojowe.	Wzmocnienie relacji oraz rozwój procesów współpracy międzysamorządowej, międzysektorowej i międzyorganizacyjnej Wzmocnienie potencjału	Liczba projektów realizowanych we współpracy gminy i co najmniej jednego partnera krajowego i/lub zagranicznego, ich wartość oraz liczba beneficjentów ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Jednostki organizacyjne gminy, Wójt i Rada Gminy Trzciana	Partnerzy zagraniczni, Administracja rządowa, Inne JST, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		administracji lokalnej do rozwoju, realizacji zadań i świadczenia usług publicznych, zwiększania ich dostępności, jakości i innowacyjności Zwiększenie zdolności gminy do realizacji projektów współfinansowanych ze źródeł zewnętrznych Uzyskanie efektu synergii działań w obszarze lokalnej polityki rozwoju i świadczenia usług publicznych			
1.4.7.	Wsparcie oraz współpraca z różnymi grupami funkcjonującymi w gminie (inicjatywy lokalne, Organizacje pozarządowe i społeczne, jak Koła Gospodyń Wiejskich, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, Orkiestra Dęta Leszczyna) poprzez m.in. wsparcie lokalowe, organizacyjne, finansowe (otwarte konkursy ofert itp.), merytoryczne itp. oraz wspólne przedsięwzięcia rozwojowe.	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności systemu wsparcia działalności społecznej i obywatelskiej mieszkańców Zwiększenie świadomości, wiedzy oraz zaangażowania społecznego i obywatelskiego mieszkańców Rozwój współpracy finansowej i pozafinansowej samorządu z organizacjami pozarządowymi Zwiększenie	Liczba zadań publicznych gminy realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz ich sumaryczna wartość ↗ Liczba organizacji pozarządowych, które skorzystały z gminnego systemu wsparcia ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Wójt i Rada Gminy Trzciana	Instytucje kultury, Placówki oświatowe, Rolnicy, przetwórcy, przedsiębiorcy, Różne zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Organizacje pozarządowe i społeczne, Kluby i organizacje sportowe, Sołtysi i rady sołeckie, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		i profesjonalizacja sektora pozarządowego w gminie Uzyskanie efektu synergii w obszarze lokalnej polityki rozwoju i świadczenia usług publicznych			
--	--	---	--	--	--

OBSZAR STRATEGICZNY 2.

GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY

Cel strategiczny 2.

Silna gospodarka rozwijająca się w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców i lokalne zasoby, przy wsparciu samorządu gminnego.

Cele operacyjne:

2.1. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego gminy oraz przedsiębiorczości lokalnej.

2.2. Rozwój nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego jako ważnej gałęzi gospodarki lokalnej.

2.3. Rozwój funkcji turystycznych gminy i wzmocnienie ich pozytywnego wpływu na gospodarkę lokalną.

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Celem strategicznym w ramach drugiego obszaru tematycznego jest silna gospodarka rozwijająca się w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców i lokalne zasoby, przy wsparciu samorządu gminnego. Jego osiągnięcie będzie możliwe dzięki realizacji kierunków działań, pogrupowanych w 3 celach operacyjnych: 2.1. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego gminy oraz przedsiębiorczości lokalnej, 2.2. Rozwój nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego jako ważnej gałęzi gospodarki lokalnej oraz 2.3. Rozwój funkcji turystycznych gminy i wzmocnienie ich pozytywnego wpływu na gospodarkę lokalną.

2.1 Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego gminy oraz przedsiębiorczości lokalnej.

Kierunki działań zaplanowane w ramach celu dotyczą wspierania rozwoju gospodarczego gminy, tworzenia przyjaznego środowiska dla przedsiębiorczości oraz budowania silnych podstaw lokalnej aktywności ekonomicznej. Jednym z kluczowych założeń jest stworzenie odpowiednich warunków lokalowych i terenowych, które będą sprzyjać powstawaniu i rozwojowi działalności gospodarczych. W tym celu planuje się uwzględnianie potrzeb rozwoju gospodarczego w dokumentach planistycznych, identyfikowanie konkretnych terenów inwestycyjnych oraz adaptację już istniejących lokali gminnych na potrzeby biznesu. Gmina zamierza tworzyć i promować atrakcyjne oferty inwestycyjne, zarówno w formie pojedynczych działek, jak i – tam, gdzie to możliwe – większych, uporządkowanych kompleksów, które nie będą uciążliwe dla środowiska i otoczenia. Ważne będzie także podniesienie jakości obsługi inwestorów, m.in. poprzez wdrażanie wysokich standardów, szkolenie pracowników urzędu oraz rozwój współpracy z innymi samorządami i instytucjami wspierającymi rozwój gospodarczy. Równolegle planuje się rozwój narzędzi i usług wspierających lokalnych przedsiębiorców. Kluczową rolę ma tu odgrywać Gminny Inkubator Przedsiębiorczości w Trzcianie, który jest miejscem oferującym doradztwo, szkolenia oraz inne formy wsparcia dla osób prowadzących działalność gospodarczą lub planujących jej rozpoczęcie. Działania te będą realizowane we współpracy z wyspecjalizowanymi instytucjami otoczenia biznesu, w tym punktami informacyjnymi i doradczymi. Rozwój gospodarczy gminy wymaga także nowoczesnej, niezawodnej infrastruktury. Dlatego zaplanowano partnerstwo z dostawcami mediów – takich jak energia, gaz czy inne sieci inżynierskie – w celu ich modernizacji, zwłaszcza przy okazji realizacji inwestycji drogowych czy innych przedsięwzięć infrastrukturalnych. Równocześnie duży nacisk położony zostanie na poprawę jakości i dostępności usług telekomunikacyjnych, w tym szczególnie dostępu do szerokopasmowego Internetu, co ma kluczowe znaczenie w kontekście pracy zdalnej oraz cyfrowego rozwoju usług. Ważnym elementem strategii będzie także współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Bochni i innymi partnerami, w celu wspierania aktywizacji zawodowej, edukacyjnej i przedsiębiorczej mieszkańców. Działania te będą służyły nie tylko zmniejszeniu bezrobocia, ale również lepszemu dopasowaniu kwalifikacji mieszkańców do potrzeb lokalnego rynku pracy i poprawie atrakcyjności zatrudnienia. Równie istotny obszar stanowi przygotowanie młodzieży do wejścia na rynek pracy i podejmowania działalności gospodarczej. Planuje się wdrażanie programów doradztwa zawodowego oraz edukacji ekonomicznej, finansowej i przedsiębiorczej, realizowanych przez szkoły m.in. we współpracy z lokalnymi firmami. Celem tych działań jest kształtowanie postaw aktywnych, przedsiębiorczych oraz przygotowanie młodego pokolenia do świadomego i odpowiedzialnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym gminy.

2.2. Rozwój nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego jako ważnej gałęzi gospodarki lokalnej.

Działania w ramach celu koncentrują się na wspieraniu rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego w gminie, z naciskiem na modernizację, edukację, promocję oraz zrównoważone użytkowanie zasobów naturalnych. Kluczowym obszarem jest wsparcie dla rolników zajmujących się produkcją roślinną (owoców, warzyw, sadzonek, kwiatów, w tym uprawianych w tunelach) oraz hodowców drobiu i innych zwierząt gospodarskich. Wsparcie to obejmować ma szkolenia i doradztwo, promocję dobrych praktyk produkcyjnych, informację i pomoc w uzyskaniu środków finansowych, zapewniane przy udziale wyspecjalizowanych instytucji, a także rozwój infrastruktury technicznej niezbędnej do prowadzenia nowoczesnych gospodarstw rolnych. Ważnym aspektem lokalnej polityki rolniczej będzie wspieranie rozwoju rynku lokalnego poprzez m.in. promocję produktów i usług wytwarzanych na terenie gminy. Działania w tym zakresie obejmować będą tworzenie punktów sprzedaży lokalnej, organizację wydarzeń promocyjno-handlowych (takich jak festyny, kiermasze czy targi), a także wykorzystanie narzędzi marketingu internetowego. Celem jest pobudzanie lokalnej konsumpcji, zwiększenie rozpoznawalności lokalnych produktów i wspieranie bezpośrednich relacji między producentami a konsumentami. Równie istotne będą działania informacyjne, edukacyjne i interwencyjne w zakresie gospodarki wodnej na terenach rolniczych – szczególnie dotyczące melioracji. Ponadto, działania te obejmą edukację dotyczącą odpowiedzialnego stosowania nawozów i środków ochrony roślin – w tym przestrzegania godzin oprysków oraz ochrony pszczół i innych owadów zapylających – co ma na celu minimalizowanie negatywnego wpływu rolnictwa na środowisko przyrodnicze.

2.3. Rozwój funkcji turystycznych gminy i wzmocnienie ich pozytywnego wpływu na gospodarkę lokalną.

Kierunki działań koncentrują się na rozwoju i promocji potencjału turystycznego gminy, głównie jej południowych terenów, charakteryzujących się atrakcyjnym ukształtowaniem i wysokimi walorami przyrodniczo-krajobrazowymi. Jednym z podstawowych założeń jest modernizacja, rozbudowa oraz uzupełnienie infrastruktury turystycznej i usług towarzyszących – takich jak punkty widokowe, ścieżki spacerowe, rowerowe i miejsca odpoczynku – szczególnie w obrębie Trzciany, Rdzawy i Kamionnej. To właśnie te miejscowości mają pełnić funkcję głównych punktów koncentracji i obsługi ruchu turystycznego, zwłaszcza w rejonie góry Kamionna i najwyższej wieży widokowej Beskidu Wyspowego. Działania inwestycyjne będą uzupełnione o kampanie promocyjne oraz animacyjne, mające na celu przyciąganie gości i jednocześnie aktywizację lokalnej społeczności. Kolejnym istotnym kierunkiem jest wspieranie rozwoju lokalnej oferty gastronomicznej i noclegowej, w tym także agroturystyki i turystyki wiejskiej. Gmina planuje zarówno własne inwestycje, jak i działania promujące lokalnych przedsiębiorców z branży turystycznej, co ma zachęcić do inwestowania i tworzenia nowych miejsc noclegowych czy punktów kulinarnych, odpowiadających na potrzeby odwiedzających. Istotna będzie także nowoczesna promocja turystyczna gminy, z naciskiem na jej prezentowanie jako atrakcyjnego miejsca na wycieczki jednodniowe i weekendowe. Skierowana będzie przede wszystkim do mieszkańców pobliskich miast i aglomeracji, np. Krakowa, poprzez działania w Internecie, wykorzystanie nowoczesnych narzędzi geolokalizacyjnych, map interaktywnych, a także współpracę z influencerami i twórcami treści promujących turystykę lokalną. Duże znaczenie przypisuje się współpracy z sąsiednimi gminami, zwłaszcza zrzeszonymi w ramach Lokalnej Grupy Działania „Dolina Raby”. Wspólne działania obejmą nie tylko ogólną koordynację informacji i promocji turystycznej, ale także przygotowanie dedykowanych inwestycji, wspólny

kalendarz wydarzeń, tworzenie pakietów turystycznych łączących atrakcje z różnych miejsc oraz inne akcje mające na celu przyciąganie i zatrzymywanie ruchu turystycznego w subregionie. Ważnym elementem budowania rozpoznawalności gminy jako ciekawego celu turystycznego będzie organizacja i współorganizacja wydarzeń promujących lokalną kulturę i integrujących mieszkańców. Przykładami są Święto Gminy Trzciana czy akcja „Odkryj Beskid Wyspowy”. Takie imprezy będą realizowane przy aktywnym zaangażowaniu lokalnych środowisk – artystów, rzemieślników, zespołów folklorystycznych, organizacji społecznych (w tym Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych, orkiestr) – co pozwoli nie tylko budować markę turystyczną, ale również wzmacniać tożsamość lokalną i dumę z miejsca zamieszkania.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Tabela 5. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 2 GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY

Cel operacyjny 2.1. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego gminy oraz przedsiębiorczości lokalnej.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend ³	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy ⁴
2.1.1.	Stwarzanie warunków lokalowych i terenowych wspierających rozwój działalności gospodarczych w gminie poprzez m.in. uwzględnianie potrzeb rozwoju gospodarczego w planowaniu przestrzennym, identyfikację i zagospodarowanie konkretnych terenów inwestycyjnych, adaptację istniejących lokali gminnych.	Zwiększenie liczby i powierzchni lokali oraz terenów przeznaczonych pod działalność usługową i gospodarczą Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności infrastruktury technicznej na terenach inwestycyjnych Zwiększenie atrakcyjności gospodarczo-inwestycyjnej gminy	Liczba i/lub powierzchnia działek o przeznaczeniu gospodarczym na terenie gminy ↗ Udział w pełni uzbrojonych działek o przeznaczeniu gospodarczym w ogóle działek o przeznaczeniu gospodarczym na terenie gminy ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Wójta i Rada Gminy Trzciana	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Właściciele i zarządcy dróg, Operatorzy, dostawcy mediów, Właściciele terenów, Przedsiębiorcy
2.1.2.	Rozwijanie nowoczesnego systemu zarządzania i promocji terenów inwestycyjnych (pojedyncze działki i w miarę możliwości większe tereny, nieuciążliwe dla środowiska i otoczenia) wraz z podnoszeniem jakości obsługi inwestorów poprzez tworzenie atrakcyjnej oferty, wdrażanie standardów i szkolenie kadry oraz budowanie partnerstw z innymi jednostkami samorządu i podmiotami wspierającymi rozwój gospodarczy.	Zwiększenie efektywności zarządzania i zagospodarowania terenów inwestycyjnych Zwiększenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych kadr zajmujących się obsługą inwestora i promocją gospodarczą Rozwój instrumentów promocji gospodarczej i obsługi inwestora	Liczba opracowanych ofert inwestycyjnych ↗ Liczba zainteresowanych i/lub pozyskanych inwestorów ↗ Poziom zadowolenia inwestorów z obsługi ↗ Wielkość i udział dochodów	Urząd Gminy w Trzcianie	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Inne JST, Instytucje otoczenia biznesu, Przedsiębiorcy

³ W wszystkich przypadkach oczekiwany trend wzrostowy należy rozumieć jako co najmniej utrzymanie aktualnego stanu.

⁴ Katalog partnerów stanowi każdorazowo pewną propozycję realizacyjną i ma charakter otwarty. Współpraca partnerów może przybierać zarówno formę finansową, jak i pozafinansową. Będzie to zależało m.in. od typu danego działania oraz rodzaju i możliwości poszczególnych partnerów.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		Zwiększenie rozpoznawalności i zainteresowania lokalizacją działalności gospodarczej na terenie gminy Pozyskanie inwestorów, zwiększenie bazy podatników i dochodów własnych gminy	z tytułu podatku CIT i/lub podatku od nieruchomości w dochodach własnych budżetu gminy ↗		
2.1.3.	Rozbudowa narzędzi i usług wspierających rozwój przedsiębiorczości lokalnej, realizowana we współpracy z wyspecjalizowanymi podmiotami (np. punktami informacyjnymi, instytucjami otoczenia biznesu), w tym m.in. rozwój Gminnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Trzcianie oraz usług doradczych i szkoleniowych dla przedsiębiorców.	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności systemu wsparcia biznesu, głównie działania Gminnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Trzcianie Rozwój, poprawa konkurencyjności, innowacyjności i dochodowości lokalnego biznesu Zwiększenie wykorzystania funduszy europejskich przez lokalny biznes Zwiększenie przedsiębiorczości lokalnej (nowe firmy, miejsca pracy) Zwiększenie bazy podatników i dochodów własnych gminy	Poziom zadowolenia przedstawicieli biznesu z działania Gminnego Inkubatora Przedsiębiorczości w Trzcianie ↗ Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców ↗ Wielkość i udział dochodów z tytułu podatku CIT i/lub podatku od nieruchomości w dochodach własnych budżetu gminy ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Gminny Inkubator Przedsiębiorczości w Trzcianie	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Powiatowy Urząd Pracy w Bochni, Instytucje otoczenia biznesu, Punkty informacyjne funduszy europejskich, Przedsiębiorcy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
2.1.4.	Partnerstwo z dostawcami infrastruktury i mediów energetycznych i gazowych oraz innych sieci inżynierskich w gminie, służące	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług dostarczania energii	Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych korzystających z gazu	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego,

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	ich unowocześnieniu i rozwojowi, w szczególności w trakcie prac drogowych i innych inwestycji gminnych.	elektrycznej i gazu Poprawa atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy			Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Operatorzy, dostawcy mediów
2.1.5.	Partnerstwo z dostawcami infrastruktury i usług telekomunikacyjnych na rzecz poprawy ich dostępności i jakości na terenie gminy, ze szczególnym uwzględnieniem poprawy dostępu do szerokopasmowego Internetu, głównie w kontekście poprawy warunków dla pracy zdalnej.	Poprawa dostępności i jakości infrastruktury oraz usług telefonicznych i internetowych Poprawa warunków pracy zdalnej na terenie gminy Poprawa atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy	Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych bez dostępu do szerokopasmowego Internetu 	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Operatorzy telekomunikacyjni
2.1.6.	Nawiązywanie i rozwijanie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Bochni oraz innymi partnerami w celu wspierania aktywizacji edukacyjnej, zawodowej i przedsiębiorczej mieszkańców gminy.	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności systemu wsparcia aktywności edukacyjnej, zawodowej i przedsiębiorczej mieszkańców Zwiększenie aktywności edukacyjnej, zawodowej i przedsiębiorczej mieszkańców Lepsze dopasowanie zasobów ludzkich do potrzeb rynku pracy Ograniczenie lub utrzymanie niskiego poziomu bezrobocia Zwiększenie i poprawa jakości zatrudnienia	Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy zarejestrowanych w urzędzie pracy Pracujący w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców Liczba nowych podmiotów zarejestrowanych w REGON na terenie gminy Udział osób w wieku 25-64 lata uczących się lub doksztalających się w ludności ogółem w tej samej grupie	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie, Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Bochni, Powiatowy Urząd Pracy w Bochni, Placówki oświatowe, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe i społeczne, Przedsiębiorcy, Osoby bezrobotne, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		Zwiększenie przedsiębiorczości lokalnej (nowe firmy, miejsca pracy)	wieku ↗		
2.1.7.	Przygotowanie młodzieży do aktywnego udziału na rynku pracy oraz podejmowania działalności gospodarczej poprzez m.in. wdrażanie programów doradztwa zawodowego, edukacji przedsiębiorczej, ekonomicznej i finansowej, w tym we współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami.	Zwiększenie świadomości oraz wiedzy finansowej i ekonomicznej młodzieży Zwiększenie kompetencji zawodowych i przedsiębiorczych młodzieży Rozwój postaw przedsiębiorczych i innowacyjnych wśród młodzieży	Liczba uczniów objętych wsparciem edukacyjnym w zakresie doradztwa zawodowego i/lub edukacji przedsiębiorczej i/lub ekonomicznej i finansowej oraz poziom wiedzy uczestników ↗	Placówki oświatowe	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Starostwo Powiatowe w Bochni, Powiatowy Urząd Pracy w Bochni, Urząd Gminy w Trzcianie, Gminny Zespół Obsługi Szkół w Trzcianie, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Rodzice
Cel operacyjny 2.2. Rozwój nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego jako ważnej gałęzi gospodarki lokalnej.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.2.1.	Wsparcie rolników w produkcji roślinnej (owoców, warzyw, sadzonek i kwiatów, w tym uprawianych w tunelach itp.), w tym m.in. poprzez doradztwo, realizowane przy zaangażowaniu wyspecjalizowanych podmiotów, promocję dobrych praktyk, ułatwienie dostępu do środków finansowych, rozwój infrastruktury technicznej niezbędnej do prowadzenia nowoczesnej produkcji.	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności systemu wsparcia gospodarstw rolnych Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych o produkcji roślinnej Rozwój, poprawa konkurencyjności i dochodowości lokalnych gospodarstw rolnych	Długość nowych i/lub zmodernizowanych dróg dojazdowych do gruntów rolnych ↗ Liczba rolników, którzy skorzystali z oferty wsparcia oraz poziom ich zadowolenia ↗ Liczba rolników, którzy pozyskali zewnętrzne środki finansowe na rozwój	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Ośrodki doradztwa rolniczego, Punkty informacyjne funduszy europejskich, Rolnicy, przetwórcy, przedsiębiorcy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		Zwiększenie wykorzystania funduszy europejskich przez gospodarstwa rolne Zwiększenie bazy podatników i dochodów własnych gminy	↗ łączna roczna kwota wpływów z tytułu podatku rolnego ↗		
2.2.2.	Wsparcie hodowców drobiu itp., w tym m.in. poprzez doradztwo technologiczne i inne, realizowane przy zaangażowaniu wyspecjalizowanych podmiotów, ułatwianie dostępu do programów pomocowych oraz poprawę warunków infrastrukturalnych.	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności systemu wsparcia gospodarstw rolnych Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych Rozwój, poprawa konkurencyjności i dochodowości lokalnych gospodarstw rolnych Zwiększenie wykorzystania funduszy europejskich przez gospodarstwa rolne Zwiększenie bazy podatników i dochodów własnych gminy	Wielkość pogłowia drobiu kurzego ↗ Liczba rolników, którzy skorzystali z oferty wsparcia oraz poziom ich zadowolenia ↗ Liczba rolników, którzy pozyskali zewnętrzne środki finansowe na rozwój ↗ łączna roczna kwota wpływów z tytułu podatku rolnego ↗	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Ośrodki doradztwa rolniczego, Punkty informacyjne funduszy europejskich, Rolnicy, przetwórcy, przedsiębiorcy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
2.2.3.	Wspieranie rozwoju rynku lokalnego poprzez działania ukierunkowane na promocję oraz pobudzanie sprzedaży produktów i usług wytwarzanych na terenie gminy, obejmujące m.in. wykorzystanie narzędzi marketingu	Rozwój infrastruktury i rozwiązań wspierających handel oraz promocję produktów i usług lokalnych Zwiększenie	Liczba publikacji – tradycyjnych i/lub elektronicznych – promujących produkty i usługi lokalne ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Inne JST, Ośrodki doradztwa rolniczego,

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	internetowego, tworzenie lokalnych punktów sprzedaży oraz organizację wydarzeń o charakterze promocyjno-handlowym, wykorzystujących rosnącą popularność różnego rodzaju targów i festynów.	rozpoznawalności oferty oraz popytu na produkty i usługi lokalne Zwiększenie sprzedaży produktów lokalnych na terenie gminy i poza nią	Liczba wydarzeń o charakterze promocyjno-handlowym raz liczba ich uczestników Wartość sprzedaży produktów lokalnych na terenie gminy 		Rolnicy, przetwórcy, przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe i społeczne, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
2.2.4.	Działania informacyjne, edukacyjne i interwencyjne w zakresie planowania, wykonywania, utrzymywania i ewidencji urządzeń melioracji wodnych, a także w zakresie odpowiedzialnego stosowania przez rolników nawozów i środków ochrony roślin, godzin oprysków, ochrony pszczół i innych owadów zapylających.	Zwiększenie świadomości, wiedzy i zaangażowania rolników w zakresie melioracji oraz zrównoważonego stosowania nawozów i środków ochrony roślin Poprawa stanu technicznego i funkcjonalnego urządzeń melioracyjnych na obszarze gminy i lepsza ochrona przed dewastacją Zmniejszenie presji rolniczej na środowisko wodne, poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych i ich lepsza ochrona Zmniejszenie presji chemicznej na populację zapylaczy, wzmocnienie lokalnych ekosystemów i ich lepsza ochrona	Liczba rolników z terenu gminy, którzy uczestniczyli w dedykowanych szkoleniach oraz poziom ich wiedzy Średnie stężenie azotanów w wodach gruntowych na terenie gminy 	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, PGW Wody Polskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Starostwo Powiatowe w Bochni, Ośrodki doradztwa rolniczego, Rolnicy
Cel operacyjny 2.3. Rozwój funkcji turystycznych gminy i wzmocnienie ich pozytywnego wpływu na gospodarkę lokalną.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów	Realizacja lub nadzór nad procesem po	Podmioty zaangażowane/partnerzy

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

			i oczekiwany trend	stronie gminy	
2.3.1.	Uzupełnianie, modernizacja i rozwój infrastruktury i oferty turystycznej i towarzyszącej, wykorzystującej ukształtowanie terenu i walory przyrodniczo-krajobrazowe gminy, w szczególności jej południowej części (pogranicza Pogórza Wiśnickiego i Beskidu Wyspowego, z górą Kamionną wraz z najnowszą i najwyższą wieżą widokową Beskidu Wyspowego i otoczeniem), przede wszystkim w ramach wyznaczonych miejscowości, mających koncentrować ruch turystów i gości (Trzciana oraz Rdzawa i Kamionna), wraz z równoległymi działaniami promocyjnymi i animacyjnym, w tym m.in.: wytczenie szlaku rowerowego dookoła Góry Kamionna.	Rozwój oraz poprawa standardu infrastruktury turystycznej Poszerzenie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty turystycznej i okołoturystycznej, lepsze dostosowanie jej do potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy Zwiększenie rozpoznawalności oferty oraz popytu na lokalne produkty i usługi turystyczne i towarzyszące Zwiększenie liczby turystów i gości odwiedzających gminę	Liczba i długość szlaków turystycznych, w tym rowerowych, na terenie gminy ↗ Liczba turystów i gości odwiedzających gminę ↗	Urząd Gminy w Trzcianie, Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Placówki oświatowe, Rolnicy, przetwórcy, przedsiębiorcy, Różne zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Organizacje pozarządowe i społeczne, Kluby i organizacje sportowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”, Media
2.3.2.	Inwestycje własne oraz promocja i wsparcie rozwoju lokalnych obiektów gastronomicznych oraz noclegowych (także agroturystyka i turystyka wiejska).	Poprawa dostępności i jakości produktów i usług gastronomicznych i noclegowych w gminie (profesjonalizacja obsługi ruchu turystycznego) Zwiększenie rozpoznawalności oferty oraz popytu na lokalne produkty i usługi	Liczba i/lub udział w gospodarce lokalnej podmiotów z sekcji I związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi ↗ Liczba udzielonych noclegów rocznie ↗	Urząd Gminy w Trzcianie	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Instytucje kultury, Przedsiębiorcy, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		turystyczne i towarzyszące Rozwój turystyki jako gałęzi gospodarki lokalnej	Średnia ocena obiektów gastronomicznych i/lub noclegowych na terenie gminy wystawiona przez klientów w serwisach branżowych 		
2.3.3.	Promocja turystyczna gminy, szczególnie jako miejsca z ofertą turystyki jednodniowej i weekendowej oraz dogodnej bazy wypadowej do innych atrakcji, wśród mieszkańców pobliskich miast i ich aglomeracji, w tym m.in. poprzez promocję w sieci, wykorzystanie nowoczesnych technologii lokacyjnych oraz współpraca z influencerami.	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy (wykreowanie marki), szczególnie jako miejsca z ofertą turystyki jednodniowej i weekendowej oraz dogodnej bazy wypadowej do innych atrakcji Zwiększenie rozpoznawalności oferty oraz popytu na lokalne produkty i usługi turystyczne i towarzyszące Zwiększenie liczby turystów i gości odwiedzających gminę	Liczba działań promocyjnych i ich zasięg Poziom rozpoznawalności gminy i jej oferty wśród mieszkańców pobliskich miast i ich aglomeracji Liczba turystów i gości odwiedzających gminę 	Urząd Gminy w Trzcianie, Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Inne JST, Rolnicy, przetwórcy, przedsiębiorcy, Różne zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Organizacje pozarządowe i społeczne, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
2.3.4.	Współpraca z sąsiednimi samorządami, np. zrzeszonymi w ramach Lokalnej Grupy Działania „Dolina Raby”, w zakresie rozwoju oferty oraz koordynacji, informacji i promocji turystycznej m.in. poprzez dedykowane inwestycje, wspólny kalendarz imprez, łączenie różnych atrakcji jako gotowy pakiet pobytowy, prowadzenie akcji pobudzających i koncentrujących ruch turystyczny.	Rozwój oraz zintegrowanie oferty turystycznej i okołoturystycznej oraz lepsze dostosowanie jej do potrzeb i oczekiwań oraz możliwości różnych grup odbiorców Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy (wykreowanie marki) Zwiększenie rozpoznawalności oraz zainteresowania ofertą lokalnych produktów i usług	Liczba wspólnych działań ofertowych i liczba korzystających Liczba wspólnych działań promocyjnych i ich zasięg Liczba turystów i gości odwiedzających gminę 	Urząd Gminy w Trzcianie	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Instytucje kultury, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”, Media

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		turystycznych i okołoturystycznych			
		Zwiększenie liczby turystów i gości odwiedzających gminę			
2.3.5.	Organizacja i współorganizacja wydarzeń budujących markę turystyczną gminy (np. Święto Gminy Trzciana, akcja Odkryj Beskid Wyspowy), przy wielowymiarowym zaangażowaniu i wsparciu środowisk lokalnych (artyści, rzemieślnicy, grupy, zespoły, inicjatywy lokalne, Organizacje pozarządowe i społeczne, jak Koła Gospodyń Wiejskich, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, Orkiestra Dęta Leszczyna).	Poszerzenie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty wydarzeń, w szczególności o ponadlokalnej skali Zwiększenie atrakcyjności turystycznej gminy (wykreowanie marki) Zwiększenie rozpoznawalności oraz zainteresowania ofertą lokalnych produktów i usług turystycznych i okołoturystycznych Zwiększenie liczby turystów i gości odwiedzających gminę	Liczba wydarzeń, w tym o ponadlokalnej skali, oraz liczba ich uczestników w skali roku 	Urząd Gminy w Trzcianie, Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcianie, Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Inne JST, Rolnicy, przetwórcy, przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe i społeczne, Różne zespoły, orkiestry, twórcy, rzemieślnicy, artyści i pasjonaci lokalni, Kluby i organizacje sportowe, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”, Media

OBSZAR STRATEGICZNY 3.

WARUNKI DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Cel strategiczny 3.

Dobre warunki infrastrukturalne i skuteczne rozwiązania systemowe służące trwałemu i zrównoważonemu rozwojowi gminy.

Cele operacyjne:

3.1. Skuteczna ochrona zasobów środowiskowych, szczególnie wód i powietrza.

3.2. Poprawa bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.

3.3. Rozwój infrastruktury i opcji transportowych wraz z poprawą bezpieczeństwa uczestników ruchu.

Uzasadnienie i strategia postępowania w ramach obszaru:

Celem strategicznym w ramach ostatniego obszaru tematycznego są dobre warunki infrastrukturalne i skuteczne rozwiązania systemowe służące trwałemu i zrównoważonemu rozwojowi gminy. Jego osiągnięcie będzie możliwe dzięki realizacji kierunków działań, pogrupowanych w 3 celach operacyjnych: 3.1 Skuteczna ochrona zasobów środowiskowych, szczególnie wód i powietrza, 3.2. Poprawa bezpieczeństwa i efektywności energetycznej oraz 3.3. Rozwój infrastruktury i opcji transportowych wraz z poprawą bezpieczeństwa uczestników ruchu.

3.1 Skuteczna ochrona zasobów środowiskowych, szczególnie wód i powietrza.

Działania w ramach celu koncentrują się na szeroko pojętym rozwoju zrównoważonej gospodarki środowiskowej w gminie, obejmując zarówno inwestycje infrastrukturalne, działania informacyjne i edukacyjne, jak i inicjatywy organizacyjne oraz partnerskie. Jednym z priorytetów jest rozwój systemu gospodarki wodno-ściekowej, poprzez m.in. modernizację i rozbudowę infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz oczyszczania ścieków komunalnych, a także rozwiązania zwiększające efektywność systemów zaopatrzenia w wodę i optymalizujące zużycie wody. Na obszarach trudno dostępnych i słabo zurbanizowanych planowane jest wsparcie alternatywnych rozwiązań – takich jak studnie głębinowe, szczelne zbiorniki wybieralne czy przydomowe oczyszczalnie ścieków – przy równoczesnym zapewnieniu ich kontroli. Równolegle gmina będzie wspierać działania służące poprawie jakości powietrza, przede wszystkim poprzez własne inwestycje oraz pomoc mieszkańcom w wymianie przestarzałych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowoczesne i ekologiczne systemy grzewcze. W tym obszarze szczególnie istotne będą działania edukacyjne, promowanie programów dotacyjnych oraz wzmocnienie kontroli użytkowania pieców i monitorowania jakości powietrza. Kluczowe znaczenie ma także systematyczna edukacja ekologiczna mieszkańców – zarówno dzieci, młodzieży, jak i dorosłych – której celem jest kształtowanie trwałych, proekologicznych postaw, nawyków i zachowań. Programy edukacyjne będą obejmować takie tematy jak m.in. segregacja i ograniczanie odpadów, oszczędzanie wody i energii, powtórne użycie produktów, odpowiedzialna konsumpcja czy dzielenie zasobów. Planowane są kampanie informacyjne, warsztaty, wydarzenia lokalne oraz współpraca ze szkołami i organizacjami społecznymi. Ważnym obszarem działań będzie dalsze podnoszenie jakości systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i niebezpiecznymi. Gmina będzie dążyć do maksymalizacji poziomu segregacji, recyklingu i ograniczenia ilości odpadów trafiających na składowiska, wykorzystując przy tym już wypracowane i sprawdzone w ostatnich latach rozwiązania. Równolegle podejmowane będą działania na rzecz utrzymania porządku i estetyki w przestrzeni publicznej, szczególnie w miejscach ogólnodostępnych i odwiedzanych przez turystów. Zamierzeniem gminy jest także realizacja zintegrowanych działań na rzecz ochrony środowiska, zarówno w skali lokalnej, jak i ponadlokalnej. Działania te będą miały charakter informacyjny, edukacyjny, organizacyjny i inwestycyjny. Nacisk zostanie położony na ochronę i przywracanie bioróżnorodności oraz regenerację ekosystemów, szczególnie w odniesieniu do istniejących i planowanych obszarowych i indywidualnych (obiektowych) form ochrony. Ich skuteczna realizacja będzie wymagała szerokiej współpracy – z organizacjami społecznymi, instytucjami naukowymi, służbami ochrony przyrody oraz mieszkańcami. Ostatnim, równie istotnym kierunkiem, jest ochrona i rozwój terenów zielonych – nie tylko jako elementów środowiskowych, ale również społecznych i estetycznych. Planowane są zarówno nowe nasadzenia drzew i krzewów, jak i pielęgnacja istniejącej zieleni oraz uzupełnianie przestrzeni w małą architekturę. Będzie to sprzyjać poprawie mikroklimatu, estetyki przestrzeni publicznej, a także jakości życia mieszkańców.

3.2. Poprawa bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.

Działania koncentrować się będą na transformacji energetycznej gminy, ukierunkowanej na zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE), poprawę efektywności energetycznej i bezpieczeństwa energetycznego oraz wspieranie innowacyjnych rozwiązań służących zrównoważonemu rozwojowi. Kluczowym elementem tej strategii jest upowszechnienie energii ze źródeł odnawialnych, zarówno w sektorze publicznym, jak i prywatnym. Gmina planuje kontynuować i rozwijać inwestycje w OZE, w szczególności instalacje fotowoltaiczne, pompy ciepła oraz magazyny energii. Instalacje te będą montowane na budynkach użyteczności publicznej, a jednocześnie gmina będzie wspierać podobne działania w gospodarstwach domowych, tak aby rozwiązania OZE stały się dostępne i powszechne. W tym celu podejmowane będą działania informacyjne i edukacyjne, w tym kampanie promujące korzyści z wykorzystania OZE, doradztwo techniczne i pomoc w pozyskiwaniu środków zewnętrznych. Kolejnym ważnym priorytetem jest poprawa efektywności energetycznej infrastruktury publicznej poprzez kompleksową termomodernizację budynków użyteczności publicznej. Planowane działania obejmują m.in. ocieplenie budynków szkół podstawowych, co przyczyni się do ograniczenia strat ciepła, zmniejszenia kosztów ogrzewania, a tym samym do obniżenia emisji gazów cieplarnianych. Gmina zamierza także promować dobre praktyki w zakresie energooszczędności wśród użytkowników tych obiektów – uczniów, nauczycieli, pracowników administracji – podnosząc tym samym świadomość energetyczną całej społeczności lokalnej. Oprócz inwestycji infrastrukturalnych, ważnym kierunkiem rozwoju jest wspieranie różnorodnych inicjatyw w zakresie współdzielenia energii i zwiększania lokalnego bezpieczeństwa energetycznego. Gmina planuje rozwijać społeczności energetyczne, m.in. poprzez współpracę z lokalnymi partnerami w ramach klastra energii i/lub spółdzielni energetycznej. Tego typu inicjatywy umożliwiają lepsze zarządzanie lokalnymi zasobami energetycznymi, obniżenie kosztów energii, większą niezależność energetyczną i bardziej zrównoważone gospodarowanie energią w skali lokalnej. Ponadto, umożliwiają aktywne zaangażowanie mieszkańców, przedsiębiorców i instytucji w tworzenie przyjaznego środowiska i bardziej samowystarczalnego modelu energetycznego. Realizacja tych działań przyczyni się nie tylko do osiągania celów klimatycznych i środowiskowych, ale również do wzrostu odporności energetycznej gminy oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

3.3. Rozwój infrastruktury i opcji transportowych wraz z poprawą bezpieczeństwa uczestników ruchu.

Gmina Trzciana stawia na modernizację i rozwój infrastruktury drogowej i towarzyszącej, aby poprawić komunikację oraz bezpieczeństwo uczestników ruchu. Planowane są inwestycje obejmujące modernizację i rozbudowę dróg, chodników, obiektów inżynierskich oraz parkingów, co pozwoli na sprawniejsze i bezpieczniejsze przemieszczanie się mieszkańców i gości. Realizacja tych przedsięwzięć będzie się odbywać we współpracy z samorządem województwa małopolskiego oraz powiatu bocheńskiego, co umożliwi koordynację inwestycji oraz efektywne wykorzystanie dostępnych środków. Równocześnie gmina koncentruje się na poprawie jakości transportu zbiorowego. Działania obejmą rozwój infrastruktury obsługi podróżnych oraz współpracę z prywatnymi przewoźnikami, by zapewnić dostępność transportu dla wszystkich mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem osób o zwiększonych potrzebach. Celem jest eliminacja wykluczenia komunikacyjnego oraz podniesienie komfortu, atrakcyjności i efektywności podróży publicznymi środkami transportu. Kolejnym elementem strategii jest budowa dróg rowerowych o charakterze rekreacyjnym i komunikacyjnym, które ułatwią dojazdy do atrakcji turystycznych, instytucji publicznych, miejsc pracy i punktów przesiadkowych. Infrastruktura rowerowa będzie wyposażona w

elementy towarzyszące, takie jak wiaty czy miejsca wypoczynku, a działania animacyjne zachęcą mieszkańców i turystów do korzystania z rowerów, promując aktywny i zdrowy tryb życia oraz zrównoważony transport. Realizacja tych działań przyczyni się do poprawy mobilności, integracji społecznej, ochrony środowiska oraz podniesienia jakości życia w gminie Trzciana.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Tabela 6. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 3. WARUNKI DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Cel operacyjny 3.1. Skuteczna ochrona zasobów środowiskowych, szczególnie wód i powietrza.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend ⁵	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy ⁶
3.1.1.	Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej poprzez m.in. inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną oraz oczyszczania ścieków komunalnych oraz rozwiązania zwiększające efektywność systemów zaopatrzenia w wodę i optymalizujące zużycie wody, wraz ze wsparciem i kontrolą rozwiązań alternatywnych (studnie głębinowe, szczelne zbiorniki wybieralne z zapewnieniem obsługi oczyszczalni lub przydomowe oczyszczalnie ścieków) na obszarach trudno dostępnych i o niskiej gęstości zabudowy, w tym: • rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie całej gminy, • dofinansowanie do przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Kierlikówka, Rdzawa, Kamionna, • budowa nowego ujęcia wody w Kamionnej.	Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności infrastruktury oraz usług wodno-kanalizacyjnych, lepsze dostosowanie do potrzeb społeczno-gospodarczych Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw wody oraz odpowiedniej jakości wody pitnej Zwiększenie odporności systemu gospodarki wodno-ściekowej na ryzyka związane ze zmianami klimatu i ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi Zmniejszenie presji na środowisko wodne, poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych i ich lepsza ochrona Zwiększenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy	Wydajność ujęć wody w gminie ↗ Liczba gospodarstw domowych w gminie korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków ↗ Długość sieci wodociągowej i/lub kanalizacyjnej, w tym nowo wybudowanej ↗ Ludność podłączona do nowo wybudowanej sieci wodociągowej i/lub kanalizacyjnej ↗ Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych korzystających z wodociągu i/lub kanalizacji ↗	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy

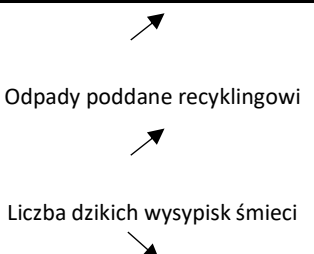
⁵ W wszystkich przypadkach oczekiwany trend wzrostowy należy rozumieć jako co najmniej utrzymanie aktualnego stanu.

⁶ Katalog partnerów stanowi każdorazowo pewną propozycję realizacyjną i ma charakter otwarty. Współpraca partnerów może przybierać zarówno formę finansową, jak i pozafinansową. Będzie to zależało m.in. od typu danego działania oraz rodzaju i możliwości poszczególnych partnerów.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

3.1.2.	Inwestycje własne oraz wspieranie wymiany przestarzałych i nieefektywnych źródeł ciepła opalanych paliwem stałym na nowoczesne, ekologiczne rozwiązania grzewcze w prywatnym, połączone z systematycznym monitorowaniem jakości powietrza oraz kontrolą użytkowania urządzeń grzewczych.	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności systemu wsparcia mieszkańców w działaniach na rzecz czystego powietrza Zwiększenie świadomości, wiedzy i zaangażowania mieszkańców w walkę o czyste powietrze Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza i gazów cieplarnianych pochodzących z budynków na terenie gminy, poprawa jakości powietrza	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego Programu „Czyste Powietrze” Liczba budynków użyteczności publicznej i lub gospodarstw domowych korzystających z nieekologicznych źródeł ciepła ↓ Liczba przypadków stwierdzonych naruszeń uchwały antysmogowej ↓ Średnioroczne stężenie pyłów zawieszonych ↓	Urząd Gminy w Trzcianie, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy
3.1.3.	Systematyczna edukacja ekologiczna mieszkańców, skoncentrowana na kształtowaniu świadomości oraz postaw i zachowań proekologicznych, jak segregacja śmieci, oszczędzanie wody i energii, ograniczanie konsumpcji, współdzielenie zasobów i powtórne użytkowanie produktów itp.	Zwiększenie świadomości, wiedzy i zaangażowania proekologicznego mieszkańców Upowszechnienie i utrwalenie postaw i zachowań prośrodowiskowych Zwiększenie skuteczności lokalnej polityki ochrony środowiska	Liczba projektów i/lub zajęć z zakresu edukacji ekologicznej w szkołach, liczba ich uczestników oraz poziom ich wiedzy ↗ Odsetek mieszkańców segregujących odpady komunalne ↗	Placówki oświatowe, Urząd Gminy w Trzcianie	PGW Wody Polskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe i społeczne, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”
3.1.4.	Dalsze doskonalenie standardów zarządzania	Zwiększenie poziomu i jakości selektywnej zbiórki	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa,

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	odpadami komunalnymi i niebezpiecznymi, ze szczególnym uwzględnieniem maksymalizacji poziomu segregacji i recyklingu, a także dbanie o czystość oraz estetykę miejsc ogólnodostępnych i atrakcji turystycznych, w tym m.in. • budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.	odpadów Zwiększenie poziomu ponownego wykorzystania i recyklingu odpadów komunalnych w gminie Zapewnienie czystości i porządku na terenie gminy	 Odpady poddane recyklingowi Liczba dzikich wysypisk śmieci		NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne gminy, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy
3.1.5.	Zintegrowane działania informacyjne, edukacyjne, organizacyjne, inwestycyjne itp. na rzecz ochrony i odtwarzania zasobów środowiska, bioróżnorodności i regeneracji ekosystemów, szczególnie w odniesieniu do istniejących i planowanych obszarowych i indywidualnych (obiektowych) form ochrony, realizowane w partnerstwie różnych sektorów i podmiotów.	Zwiększenie świadomości, wiedzy i zaangażowania proekologicznego mieszkańców Poprawa stanu środowiska naturalnego, bioróżnorodności i funkcjonowania ekosystemów na obszarze gminy Poprawa dostępności, atrakcyjności, estetyki, jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych	Liczba projektów na rzecz ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, które zrealizowała gmina 	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Placówki oświatowe, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe i społeczne
3.1.6.	Ochrona i rozwój terenów zielonych oraz ich funkcji środowiskowych, estetycznych i społecznych, poprzez m.in. realizację nowych nasadzeń i pielęgnację zieleni (np. osoba lub zespół ogrodników), w tym: • zazielenienie tzw. „ronda” w Kierlikówce.	Zachowanie i zwiększanie terenów zielonych o funkcjach rekreacyjnych, ekologicznych, zdrowotnych itp. Poprawa retencji, zwiększenie efektywności gospodarowania zasobami wodnymi na terenie gminy Zwiększenie odporności gminy na skutki zagrożeń naturalnych, zmian klimatu i zjawisk ekstremalnych	Powierzchnia terenów zielonych w skali gminy Liczba i/lub powierzchnia zagospodarowanych terenów zielonych 	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Jednostki organizacyjne gminy

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		Poprawa jakości powietrza i mikroklimatu w gminie Poprawa stanu środowiska naturalnego, bioróżnorodności i funkcjonowania ekosystemów na obszarze gminy Poprawa dostępności, atrakcyjności, estetyki, jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych Poprawa warunków dla integracji i wieloaspektowej aktywizacji mieszkańców			
Cel operacyjny 3.2. Poprawa bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.2.1.	Upowszechnianie energii ze źródeł odnawialnych w sektorze publicznym i prywatnym w gminie wraz z towarzyszącymi działaniami informacyjno-edukacyjnymi, w tym m.in. montaż instalacji fotowoltaicznych z magazynami energii oraz pompami ciepła na budynkach użyteczności publicznej oraz wspieranie podobnych inwestycji w gospodarstwach domowych we wszystkich miejscowościach.	Dywersyfikacja źródeł energii, zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie energetycznym gminy, zmniejszenie zależności od paliw kopalnych Zwiększenie samowystarczalności energetycznej budynków użyteczności publicznej i gospodarstw domowych Obniżenie kosztów eksploatacyjnych budynków użyteczności	Liczba budynków użyteczności publicznej i/lub gospodarstw domowych, które korzystają z energii z OZE ↗ Łączna moc zainstalowana OZE w budynkach użyteczności publicznej ↗ Udział energii z OZE w całkowitej energii zużywanej na terenie gminy	Urząd Gminy w Trzcianie, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		publicznej i gospodarstw domowych Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza i gazów cieplarnianych pochodzących z budynków użyteczności publicznej i gospodarstw domowych, poprawa jakości powietrza Zwiększenie świadomości, wiedzy i zaangażowania mieszkańców oraz lokalnych przedsiębiorców w transformację energetyczną	 Średnioroczne stężenie pyłów zawieszonych 		
3.2.2.	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej, w tym m.in.: Ocieplenie budynków szkół podstawowych w Leszczynie, Kamionnej oraz Kierlikówce.	Zmniejszenie zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej Obniżenie kosztów eksploatacyjnych budynków użyteczności publicznej Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza i gazów cieplarnianych pochodzących z budynków użyteczności publicznej, poprawa jakości powietrza Poprawa komfortu użytkowania i warunków pracy oraz korzystania z usług w budynkach użyteczności publicznej	Liczba i powierzchnia budynków użyteczności publicznej o udoskonalonej charakterystyce energetycznej Koszt energii ciepłej w budynkach użyteczności publicznej Średnioroczne stężenie pyłów zawieszonych 	Urząd Gminy w Trzcianie, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
3.2.3.	Rozwój społeczności energetycznych oraz innych inicjatyw zwiększających bezpieczeństwo i efektywność energetyczną, np. współpraca w ramach klastra energii i/lub	Dywersyfikacja źródeł energii, zwiększenie udziału OZE w miksie energetycznym, zmniejszenie zależności od	Liczba członków klastra energii i/lub spółdzielni energetycznej 	Urząd Gminy w Trzcianie, Jednostki organizacyjne gminy	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego,

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	spółdzielni energetycznej.	paliw kopalnych Obniżenie kosztów eksploatacyjnych budynków użyteczności publicznej i gospodarstw domowych Redukcja emisji zanieczyszczeń powietrza i gazów cieplarnianych, poprawa jakości powietrza Zwiększenie niezależności i bezpieczeństwa energetycznego	Cena energii ↓		Inne JST, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Podmioty branży energetycznej
Cel operacyjny 3.3. Rozwój infrastruktury i opcji transportowych wraz z poprawą bezpieczeństwa uczestników ruchu.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.3.1.	Modernizacja i rozbudowa gminnej infrastruktury drogowej i towarzyszącej (drogi, chodniki, obiekty inżynieryjne, parkingi itp.) w celu zapewnienia lepszej komunikacji i bezpieczeństwa w ruchu drogowym, w tym m.in.: - modernizacja dróg gminnych we wszystkich miejscowościach, - przebudowa mostów w Rdzawie i Trzcianie, - budowa chodników w Trzcianie i Leszczynie.	Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności infrastruktury drogowej i towarzyszącej na terenie gminy, lepsze dostosowanie do potrzeb społeczno-gospodarczych Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy Poprawa płynności i bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie gminy	Długość nowych i/lub zmodernizowanych dróg gminnych na terenie gminy ↗ Długość nowych i/lub zmodernizowanych ciągów pieszych przy drogach gminnych na terenie gminy ↗ Liczba wypadków na drogach gminnych na terenie gminy ↓	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Policja, Straż Pożarna

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		Zwiększenie mobilności mieszkańców Zwiększenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy			
3.3.2.	Współpraca z województwem małopolskim i powiatem bocheńskim oraz ich jednostkami w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury drogowej i towarzyszącej na terenie gminy, w tym m.in.: - modernizacja dróg powiatowych Ujazd – w kierunku Zbydniowa, Leszczyna, - projektowanie ciągów pieszych / pieszorowerowych przy drogach powiatowych: Kamionna – w stronę Kościoła, Łąka Dolna - Nagórze, Leszczyna - w stronę Królówki, Ujazd – w kierunku Rdzawy, - projektowanie ciągów pieszych / pieszorowerowych przy drogach wojewódzkich: Leszczyna - przy drodze wojewódzkiej, Trzciana - Glinik w stronę Ubrzeży, Trzciana – Działy].	Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności infrastruktury drogowej i towarzyszącej na terenie gminy, lepsze dostosowanie do potrzeb społeczno-gospodarczych Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy Poprawa płynności i bezpieczeństwa ruchu drogowego na terenie gminy Zwiększenie mobilności mieszkańców Zwiększenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy	Długość nowych i/lub zmodernizowanych dróg wojewódzkich i/lub powiatowych na terenie gminy ↗ Długość nowych i/lub zmodernizowanych ciągów pieszych przy drogach wojewódzkich i/lub powiatowych na terenie gminy ↗ Liczba wypadków na drogach wojewódzkich i/lub powiatowych na terenie gminy ↘	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Zarząd Dróg Wojewódzkich w Krakowie, Małopolska Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Powiatowy Zarząd Dróg w Bochni, Powiatowa Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, Policja, Straż Pożarna
3.3.3.	Inwestycje w infrastrukturę obsługi podróżnych oraz współpraca z przewoźnikami prywatnymi w celu zapewnienia wysokiej jakości transportu zbiorowego, w tym podniesienie jego dostępności dla osób	Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności infrastruktury oraz usług transportowych, lepsze dostosowanie do potrzeb społeczno-gospodarczych	Liczba nowych i/lub zmodernizowanych przystanków ↗	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni,

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	o zwiększonych potrzebach oraz likwidacji wykluczenia komunikacyjnego.	(z uwzględnieniem osób ze szczególnymi potrzebami) Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy Zwiększenie mobilności mieszkańców Zwiększenie udziału podróży komunikacją zbiorową w codziennych dojazdach mieszkańców Poprawa komfortu i bezpieczeństwa podróży Redukcja zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy, poprawa jakości powietrza Zwiększenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy	Poziom zadowolenia mieszkańców z infrastruktury obsługi podróżnych i/lub funkcjonowania transportu zbiorowego 		Inne JST, Organizatorzy i przewoźnicy
3.3.4.	Budowa dróg dla rowerów, ułatwiających dojazdy do atrakcji turystycznych, budynków użyteczności publicznej, miejsc pracy czy punktów przesiadkowych, wraz z infrastrukturą towarzyszącą (np. wiaty, miejsca wypoczynku) i działaniami animacyjnymi.	Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności infrastruktury rowerowej i towarzyszącej na terenie gminy Poprawa dostępności i integracji komunikacyjnej gminy Zwiększenie mobilności mieszkańców Zwiększenie udziału	Długość dróg dla rowerów na terenie gminy oraz liczba korzystających w skali roku 	Urząd Gminy w Trzcianie	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Bochni, Inne JST, Właściciele gruntów, Policja, Straż Pożarna

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		podróży rowerem w codziennych dojazdach mieszkańców Poprawa bezpieczeństwa i komfortu jazdy rowerem Redukcja zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy, poprawa jakości powietrza Zwiększenie atrakcyjności osadniczej i turystycznej gminy			
--	--	--	--	--	--

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY TRZCIANA WRAZ Z USTALENIAMI I REKOMENDACJAMI W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

KWESTIE WODNE A STRATEGIA ROZWOJU GMINY TRZCIANA DO 2030 ROKU

Zgodnie z art. 326 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1087), Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku uwzględnia m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w ww. ustawie, tj.:

- planu zarządzania ryzykiem powodziowym,
- planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- planu przeciwdziałania skutkom suszy.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym i obszary szczególnego zagrożenia powodzią

W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią uwzględnia się w strategii tzw. obszary szczególnego zagrożenia powodzią, przez które w myśl art. 16 pkt 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne rozumie się:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, przedstawione zostały na mapach zagrożenia powodziowego, zgodnie z art. 169 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Obowiązujące obecnie mapy jw. dostępne są na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Zgodnie z obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego jw., na terenie gminy Trzciana występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią od Potoku Trzciańskiego (tzw. Sanki), na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Nie występują tu obszary, o których mowa w art. 16 pkt 34 lit. c) ustawy Prawo wodne (międzywale), ani nie ma zastosowania art. 16 pkt 34 lit. d) (pas techniczny).

Mapa 1. przedstawia obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%). Obrazuje występowanie Potoku Trzciańskiego na terenach w swoim najbliższym sąsiedztwie, nie tworząc bezpośredniego zagrożenia dla zabudowy. Mapa 2. przedstawia obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%). Zasięg terenów zagrożonych powodzią jest widocznie większy. Należy przy tym zaznaczyć, że i w tym wypadku, na podstawie map z serwisu Hydroportal, odnotowuje się znikome bezpośrednie zagrożenie dla terenów zabudowanych. Jedyne taki przypadek został oznaczony czerwoną elipsą w miejscowości Łąka Dolna.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują ograniczenia wynikające z ustawy Prawo wodne. W myśl zapisu art. 166 pkt. 10 ustawy jw., planowane zagospodarowanie terenów położonych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią nie może m. in. naruszać ustaleń planu

zarządzania ryzykiem powodziowym, stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi czy też utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Na terenie gminy Trzciana występują również obszary zagrożone powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat). Nie stanowią one jednak obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w myśl zapisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne. Na podstawie dostępnych map w serwisie Hydroportal stwierdzono, że ich zasięg pokrywa się niemal dokładnie z obszarami wskazanymi na Mapie 2.

Mapa 1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Trzciana, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%)

Źródło: Hydroportal ISOK

Mapa 2. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Trzciana, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%)

Źródło: Hydroportal ISOK

W ramach Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, przyjętego na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz.U. 2022 poz. 2739) i zachowującego ważność zgodnie z art. 173 ust. 16 Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, w granicach gminy Trzciana wskazano do realizacji jeden projekt przeciwpowodziowy: Budowa prawego wału na Potoku Saneckim⁷ w km 4+430 – 4+780 (numer W_GZW_713).

Plan gospodarowania wodami

Gmina Trzciana znajduje się na obszarze dorzecza Wisły w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły, a jej główne rzeki to Potok Trzciański, Przeginia i Rdzawka. Gmina leży w granicach Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych (LZWP) nr 442 – Stradomka. W odniesieniu do Planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy, w poniższej tabeli Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku określa informacje na temat jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp) oraz jednolitych części wód podziemnych (jcwpd) znajdujących się w granicach gminy (kod, nazwa, status, informacja o stanie jcwp i jcwpd, przypisanych im celach środowiskowych oraz ryzyku ich nieosiągnięcia). Dla osiągnięcia celów środowiskowych, na wszystkich jednolitych częściach wód zlokalizowanych na terenie gminy poza katalogiem działań krajowych obowiązuje realizacja działań podstawowych i uzupełniających. Katalog działań krajowych i Zestaw działań stanowią załączniki do II aktualizacji Planu Gospodarowania Wodami na obszarze dorzecza Wisły. Szczegółowe, zbiorcze informacje dotyczące JCW dla wszystkich dorzeczy dostarczają Karty Charakterystyk znajdujące się pod adresem <http://karty.apgw.gov.pl:4200/informacje>.

Tabela 7. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Trzciana

Kod i nazwa JCWP (wody powierzchniowe)	Status	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Przypisane cele środowiskowe
RW20000421388899 Polanka	NAT - naturalna część wód	Zły stan wód	Zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D
RW20000421473473 Łososina do Potoku Stańkowskiego	SZCW - silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	Zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Łososina od ujścia Potoku Stańkowskiego do ujścia Słopniczanki (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku

⁷ Potok Sanecki i Potok Trzciański to nazwy stosowane zamiennie.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

				głównego Łososina od ujścia Potoku Stańkowskiego do Słopniczanki (dla troci wędrownej); dobry stan chemiczny
RW2000072138849 Tarnawka	SZCW - silnie zmieniona część wód	Zły stan wód	Zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych
RW2000072138899 Stradomka	NAT - naturalna część wód	Zły stan wód	Zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Stradomka od ujścia do ujścia Potoku Trzciańskiego (dla łososa); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Stradomka od ujścia do ujścia Tarnawki (dla troci wędrownej); stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
Kod JCWPd (wody podziemne)	Stan JCWPd	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego	Przypisane cele środowiskowe	
GW2000159	Dobry	Niezagrożona	Dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	

Źródło danych: www.apgw.gov.pl – Karty Charakterystyk JCWP oraz Karty Charakterystyk JCWPd

Na terenie gminy Trzciana wszystkie cztery jednolite części wód powierzchniowych oznaczają się złym stanem ogólnym. Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku w ramach celu operacyjnego 3.1. Skuteczna ochrona zasobów środowiskowych, szczególnie wód i powietrza zakłada przedsięwzięcia z zakresu ochrony zasobów wodnych, w szczególności definiuje je kierunek działania 3.1.1. Rozwijanie systemu gospodarki wodno-ściekowej poprzez m.in. inwestycje w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną oraz oczyszczania ścieków komunalnych oraz rozwiązania zwiększające efektywność systemów zaopatrzenia w wodę i optymalizujące zużycie wody, wraz ze wsparciem i kontrolą rozwiązań alternatywnych (studnie głębinowe, szczelne zbiorniki wybieralne z zapewnieniem obsługi oczyszczalni lub przydomowe oczyszczalnie ścieków) na obszarach trudno dostępnych i o niskiej gęstości zabudowy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku zakłada i promuje działania minimalizujące skutki suszy. Bezpośrednio wskazuje na to kierunek działań 1.2.13. Odpowiedzialne gospodarowanie wodą poprzez realizację działań poprawiających retencję wód opadowych oraz zwiększenie retencyjności zlewni, w tym realizacja programów skierowanych do gospodarstw domowych oraz inwestycji na terenach oraz obiektach gminnych (zielona i błękitna infrastruktura, zbiorniki retencyjne, zbiorniki na deszczówkę itp.). W tym zakresie strategia jest spójna z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy, przyjętym na mocy rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy (Dz. U. 2021 r. poz. 1615).

Strategia postępowania w obszarze przeciwdziałania skutkom suszy zakłada przede wszystkim działania zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, realizowane niezależnie od faktycznego wystąpienia zjawiska suszy. Zgodnie z założeniami Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy, w odniesieniu do obszaru gminy Trzciana mowa m.in. o następujących działaniach:

- Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie 1),
- Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych (działanie 3),
- Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia lub odtworzenia naturalnej retencji (działanie 4),
- Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększenia retencji glebowej (działanie 8),
- Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych (działanie 9),
- Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa i przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie 10),
- Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (działanie 24).

Analizując zagrożenie suszą na terenie gminy Trzciana w zależności od jej typu tj. rolnicza, hydrologiczna i hydrogeologiczna, należy stwierdzić, że w przypadku tej pierwszej są to obszary słabo zagrożone, w drugim przypadku zagrożenie jest silne, a w trzecim umiarkowane. Stopień zagrożenia suszą według klas łącznego zagrożenia suszą dla obszaru gminy Trzciana określono jako umiarkowany.

MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY TRZCIANA

Wprowadzenie

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Trzciana ma za zadanie zobrazować terytorialnie strategiczne pomysły na rozwój gminy, uporządkować je oraz stanowić podstawę do prowadzenia dalszych prac planistycznych, których efekt stanowi m.in. plan ogólny. Stąd też wynika pewna schematyczność modelu i ograniczona szczegółowość zapisów oraz elementów graficznych – ich rozwinięcie znajdzie się we wspomnianych wcześniej lokalnych aktach planowania przestrzennego.

Ustalenia modelu oparto o czynniki geograficzno-przyrodnicze (np. ukształtowanie terenu, walory środowiska naturalnego), historyczne (np. wytworzony układ osadniczy i sieć komunikacyjną) oraz aktualnie występujące powiązania funkcjonalne. Uwzględniono także zdiagnozowane na wcześniejszych etapach tworzenia strategii problemy, potrzeby oraz potencjały rozwojowe gminy Trzciana, które będą najsilniej oddziaływać na strukturę przestrzenną jednostki do 2030 roku, a także planowane w związku z tym kierunki interwencji.

Poza zgodnością z założeniami zasadniczych części Strategii Rozwoju Gminy Trzciana, tj. wnioskami z diagnozy oraz schematem celów i zadań, niniejszy model – jako jeden z kluczowych elementów dla prac planistycznych – zachowuje spójność z ustaleniami, zawartymi w dokumentach strategicznych szczebla regionalnego, na czele z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego do 2030 roku. Dokument ten wprowadził podział regionu na siedem obszarów funkcjonalnych, charakteryzujących się podobnymi cechami zagospodarowania przestrzennego, spójnością przyrodniczą i krajobrazową, zbliżonym charakterem gospodarczym oraz, w ich efekcie, wspólnymi wyzwaniami rozwojowymi. Gmina Trzciana została zaliczona do obszaru „Ogród”, skupiającego gminy pogórzańskie, z charakterystycznym dla nich ukształtowaniem terenu, krajobrazem oraz dużym rozproszeniem zabudowy mieszkaniowej przy jednocześnie niskim poziomie urbanizacji. Obszar „Ogrodu” określono jako teren atrakcyjny krajobrazowo i kulturowo, a przy tym słabiej rozwinięty gospodarczo w stosunku do pozostałej części regionu. Do jego głównych wyzwań rozwojowych zaliczono budowę atrakcyjnej oferty turystyczno-wypoczynkowej i przekształcenie lokalnego, zwykle nieopłacalnego rolnictwa (m.in. z uwagi na rozdrobnienie gruntów i warunki klimatyczno-glebowe) w specjalistyczną produkcję zdrowej żywności o wyjątkowych walorach jakościowych i smakowych. W oparciu o te dwa filary prowadzona ma być także działalność promocyjna obszaru. Działaniem komplementarnym jest podniesienie dostępności komunikacyjnej, przede wszystkim poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej, łączącej „Ogród” z głównymi miastami regionu. Podkreślono także znaczenie ochrony jednego z najistotniejszych atutów „Ogrodu”, jaki stanowi atrakcyjny krajobraz, konieczność jego zachowania i ochrony, przy jednoczesnym promowaniu walorów, jakie posiada sam w sobie.

Rola i hierarchia jednostek osadniczych oraz obecny i docelowy układ głównych elementów infrastruktury społecznej

Dane w rejestrze TERYT wskazują, że sieć osadniczą gminy Trzciana tworzy siedem miejscowości podstawowych (Kamionna, Kierlikówka, Łąka Dolna, Leszczyna, Rdzawa, Trzciana, Ujazd). W hierarchii jednostek osadniczych⁸ tworzących gminę zwraca uwagę wyróżniająca się rola miejscowości Trzciana, posiadającej, poza centralnym położeniem względem granic jednostki i największą liczbą mieszkańców, także największą liczbę elementów o znaczeniu i oddziaływaniu lokalnym, do których zaliczają się przede wszystkim usługi publiczne (m.in. urząd gminy, placówki edukacyjne, kulturalne, instytucje polityki społecznej) i komercyjne. Pozostałe miejscowości dysponują znacznie mniejszą ich liczbą, są nimi przede wszystkim placówki edukacyjne. Występuje także dość wyraźna różnica w liczbie mieszkańców pomiędzy Trzcianą a pozostałymi miejscowościami gminy. Z kolei za elementy o zasięgu oraz oddziaływaniu ponadlokalnym, dodatkowo wpływające na hierarchię miejscowości, w której się znajdują, należy uznać dwie instytucje zlokalizowane w Trzcianie – Szkołę Muzyczną I stopnia oraz Posterunek Policji. W stosunku do całej gminy rolę nadrzędną w zakresie usług publicznych i komercyjnych (zwłaszcza wyższego rzędu), jak również pod względem administracyjnym i gospodarczym, stanowi przede wszystkim Bochnia. W znacznie mniejszym zakresie funkcję tę można przypisać nieodległym miastom Limanowa oraz Nowy Wiśnicz.

Inwestycje, jakie planuje samorząd gminy Trzciana do 2030 r. nie będą mieć istotnego wpływu na zmiany w hierarchii jednostek osadniczych. Przyczynią się natomiast do niwelowania istniejących różnic rozwojowych i do wzrostu dostępności oraz jakości usług publicznych. Z racji powiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych utrzymana zostanie także nadrzędna rola miasta Bochnia, jako podstawowego ośrodka ciężenia dla każdej miejscowości, wchodzącej w skład gminy Trzciana.

⁸ Do określenia roli i hierarchii poszczególnych jednostek osadniczych posłużyla w szczególności analiza uwarunkowań historycznych, liczby ludności oraz obecności, rodzaju i rozmieszczenia przestrzennego podstawowych elementów tworzących tę hierarchię – infrastruktury i podmiotów administracji publicznej działających w różnych sferach, zakładów pracy, miejsc generujących ruch turystyczny, obszarów koncentracji usług. Uwzględnione zostały przede wszystkim te elementy, których zasięg oddziaływania przekracza najbliższe otoczenie, np. poprzez efekt skali (np. koncentracja kilkunastu punktów usług komercyjnych zamiast jednego), profesjonalizację działalności (np. do instytucji bezpieczeństwa i porządku publicznego zaliczono jedynie OSP uwzględnione w KSR-G) lub ich nietypowość w odniesieniu do przeciętnej gminy o zbliżonym charakterze (np. kompleks rekreacyjno-sportowy zamiast boiska sportowego).

Rysunek 21. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów wpływających na hierarchię jednostek osadniczych gminy Trzciana, w tym głównych elementów infrastruktury społecznej

PODSTAWOWE ELEMENTY HIERARCHII JEDNOSTEK OSADNICZYCH:

 urząd gminy	 instytucja i/lub infrastruktura kultury
 placówka przedszkolna	 instytucja bezpieczeństwa i porządku publicznego, w tym OSP zaliczone do KSR-G
 szkoła podstawowa	 koncentracja działalności przemysłowej produkcyjnej i/lub magazynowo-logistycznej
 szkoła muzyczna	 koncentracja usług komercyjnych
 instytucja polityki społecznej, w tym placówka opiekuńcza i wspierająca	 generator ruchu turystycznego: obiekty zabytkowe (cmentarze z I wojny światowej)

SKALA (ZASIĘG) ODDZIAŁYWANIA:

 lokalne ponadlokalne

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy układ głównych elementów infrastruktury technicznej

a) wodociągi i kanalizacja

Według GUS, w 2023 r. dostęp do wodociągu posiadało 48,9% ogółu zabudowy mieszkalnej w gminie. Dane UG z końca 2024 r. wskazują, że w większości miejscowości tworzących gminę Trzciana dostęp do sieci wodociągowej posiadało około 55% ogółu budynków mieszkalnych, za wyjątkiem Leszczyny (20%). Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę dla tych obiektów jest gminny wodociąg, zasilany z dwóch ujęć (powierzchniowego oraz głębinowego), zlokalizowanych w Kamionnej. Także w Kamionnej mieści się stacja uzdatniania wody oraz 5 zbiorników na wodę. Dodatkowo, sieć wodociągowa gminy Trzciana doprowadzona jest do kilku budynków mieszkalnych, położonych na terenie miejscowości Stare Rybie (gmina wiejska Limanowa), natomiast fragment zabudowy Łątki Dolnej korzysta z wodociągu gminy Żegocina.

Nieco mniej korzystnie prezentuje się kwestia dostępu do sieci kanalizacyjnej – z końcem roku 2023 posiadało go, według GUS, 28,6% ogółu budynków mieszkalnych. Dane UG z końca 2024 r. precyzują, że Kamionna, Kierlikówka, Rdzawa oraz Ujazd były pozbawione dostępu do sieci kanalizacyjnej, a o zadowalającym poziomie dostępności do tej sieci można mówić jedynie w przypadku centralnej części gminy – miejscowości Trzciana oraz Łątki Dolna. Całość ścieków, zbieranych na terenie gminy Trzciana, odprowadzana jest do oczyszczalni ścieków w Trzcinie.

W zamierzeniach inwestycyjnych samorządu gminnego do 2030 r. w zakresie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej znajduje się ich rozbudowa (teren całej gminy), co w praktyce powinno przyczynić się do przynajmniej częściowej likwidacji deficytów w dostępie. Ponadto w Kamionnej zaplanowano budowę nowego ujęcia wody. Jednocześnie należy podkreślić, że rozbudowa infrastruktury sieciowej na terenie gminy Trzciana jest przedsięwzięciem trudnym, z uwagi na ukształtowanie terenu i rozproszenie zabudowy mieszkaniowej, a w wielu przypadkach nieuzasadnionym ekonomicznie.

b) gospodarka odpadami

Odpady komunalne, zebrane na terenie gminy Trzciana, transportowane są do miejsc unieszkodliwiania, składowania bądź przeróbki położonych poza terenem jednostki. W gminie nie ma Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK), odpady wielkogabarytowe, budowlane, rozbiórkowe itp. odbierane są bezpośrednio z posesji w wyznaczonych terminach. Do roku 2030 planowane jest wykonanie punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, jak dotąd nie jest jednak znana jego lokalizacja.

c) infrastruktura energetyczna

Przez teren gminy Trzciana nie przechodzą sieci elektroenergetyczne najwyższego oraz wysokiego napięcia. Energia elektryczna do poszczególnych odbiorców z terenu jednostki trafia za pośrednictwem napowietrznych i podziemnych sieci średniego i niskiego napięcia, zasilanych z Głównych Punktów Zasilania, położonych poza obszarem gminy.

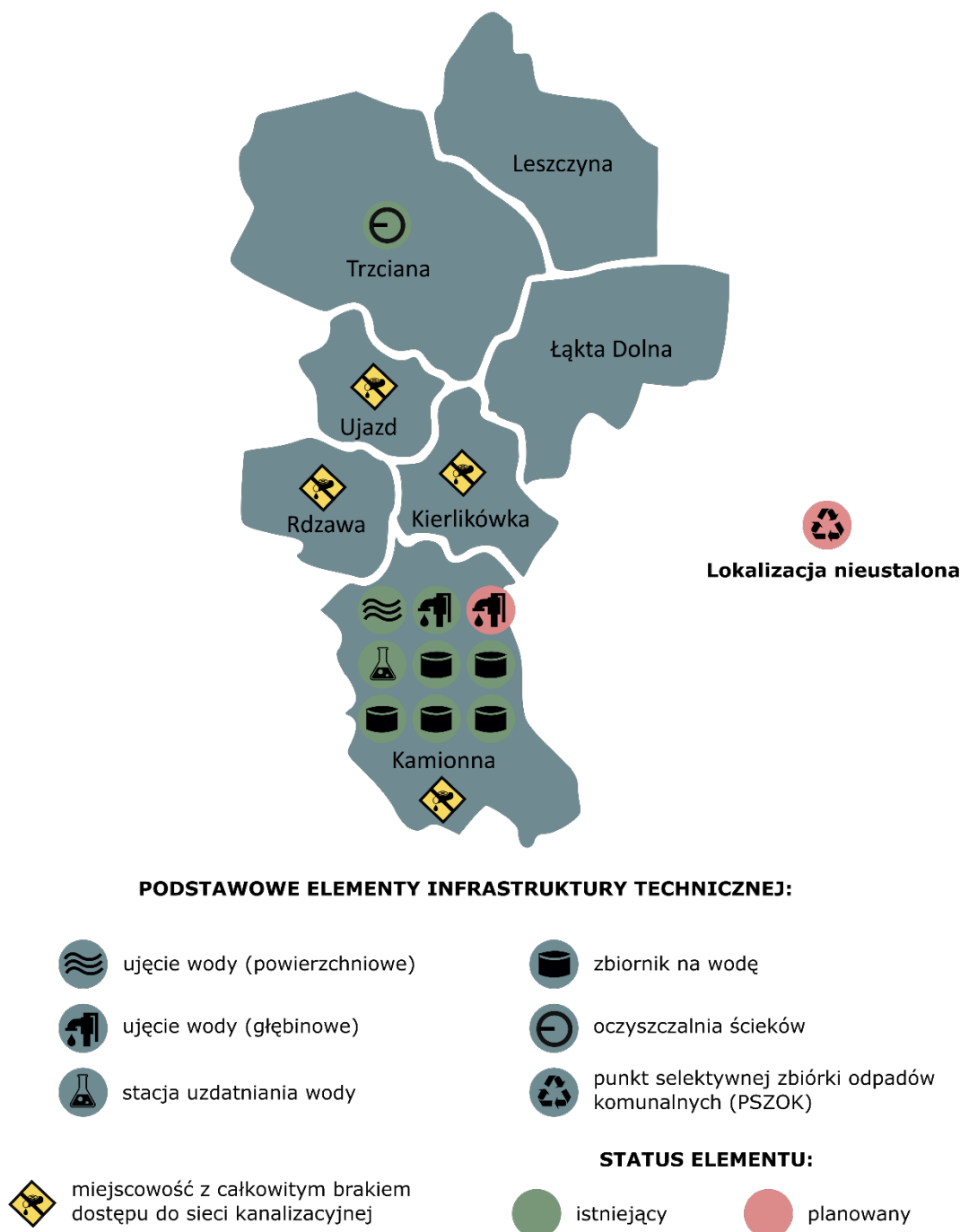
Opracowany przez spółkę Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. „Plan rozwoju w zakresie zaspokojenia obecnego i przyszłego zapotrzebowania na energię elektryczną na lata 2025-2034” nie zakłada żadnych inwestycji na terenie gminy Trzciana.

d) infrastruktura gazowa

Sieć gazociągów wysokoprężnych omija teren gminy Trzciana. Paliwo gazowe do poszczególnych odbiorców dostarczane jest za pośrednictwem sieci gazociągów średnioprężnych i niskoprężnych, zasilanych ze stacji pomiarowo-redukcyjnych, położonych poza granicami jednostki.

Krajowy Dziesięcioletni Plan Rozwoju Systemu Przesyłowego” na lata 2022-2031 wśród zadań strategicznych i priorytetowych, związanych z modernizacją oraz optymalizacją krajowego systemu przesyłowego, nie zakłada prowadzenia jakichkolwiek inwestycji na obszarze gminy Trzciana.

Rysunek 22. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury technicznej w gminie Trzciana

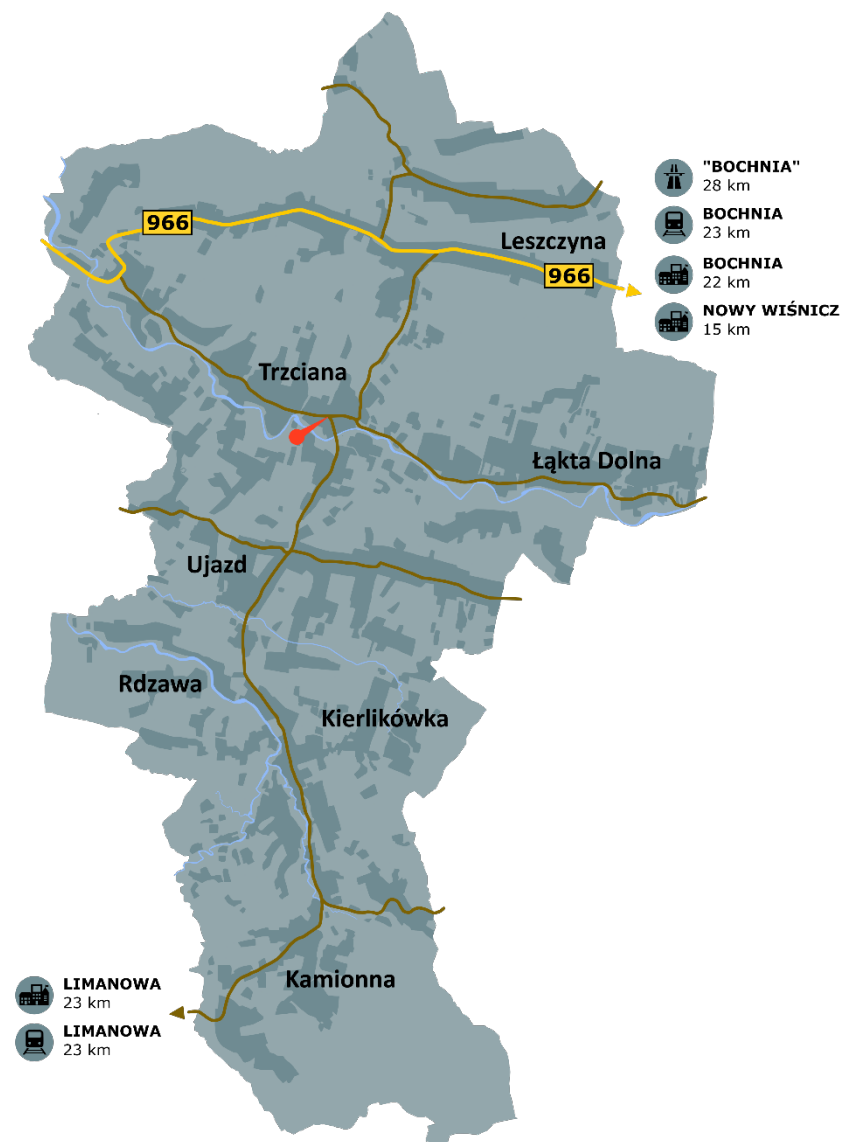
Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy układ głównych korytarzy oraz sieci transportowych

Gminę Trzciana równoleżnikowo przecina fragment DW966 Wieliczka – Tymowa, wykorzystywanej głównie w dojazdach do Krakowa oraz Bochni. Sieć transportową uzupełniają drogi powiatowe (miejscowość Trzciana stanowi lokalny, czterokierunkowy węzeł dróg powiatowych) i gminne, znaczenia miejscowego. W skali całej gminy dość istotną barierę komunikacyjną stanowi ukształtowanie terenu, utrudniające zarówno rozbudowę sieci komunikacyjnej, jak i jej późniejsze utrzymywanie (zwłaszcza w okresie zimowym). Gmina Trzciana pozbawiona jest bezpośredniego dostępu do sieci kolejowej. W strukturze transportowej jednostki znikomy udział posiada sieć dróg dla rowerów (0,7 km na koniec 2023 r.) – taka długość praktycznie uniemożliwia ich wykorzystanie turystyczne oraz komunikacyjne, ułatwiające dojazd do miejsc pracy, nauki czy rozmaitych usług.

W perspektywie roku 2030 na terenie gminy Trzciana nie są planowane istotniejsze inwestycje w zakresie sieci komunikacyjnej, nie licząc prac remontowych i modernizacyjnych na drogach gminnych oraz powiatowych. W ograniczonym stopniu do podniesienia dostępności komunikacyjnej jednostki mogą przyczynić się dwie inwestycje, realizowane poza obszarem gminy – budowa „Sądeczanki”, tj. drogi DK75 na odcinku Brzesko – Nowy Sącz (w części po nowym śladzie) oraz linii kolejowej Podłęże – Piekietko, wraz z modernizacją odcinka Piekietko – Limanowa – Nowy Sącz. Obie inwestycje zostały ujęte w PZPWM 2030, druga z nich obecnie jest realizowana.

Rysunek 23. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury transportowej gminy Trzciana

PODSTAWOWE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TRANSPORTOWEJ:

- ważniejsze drogi
- numeracja dróg wojewódzkich

UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z POŁOŻENIA GEOGRAFICZNEGO:

- ważniejszy ośrodek miejski wraz z odległością
- najbliższa stacja lub przystanek z obsługą ruchu pasażerskiego wraz z odległością
- najbliższy węzeł drogowy wraz z odległością
- punkt początku pomiaru odległości

Źródło: Opracowanie własne

Obecny i docelowy system powiązań przyrodniczych

Atrakcyjność przyrodnicza i krajobrazowa gminy Trzciana ma swoje odzwierciedlenie w wartości odsetka powierzchni jednostki podlegającej ochronie, wynoszącego 80,4%. Na rezultat ten składa się fragment Obszaru Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego oraz rezerwat „Kamionna”, położony w całości na terytorium jednostki. Dodatkowo, w gminie znajduje się 6 pomników przyrody (według niektórych rejestrów, traktujących pomniki wieloobektowe osobno, ich liczba wynosi 12) – drzew wyróżniających się swoim wiekiem i rozmiarami.

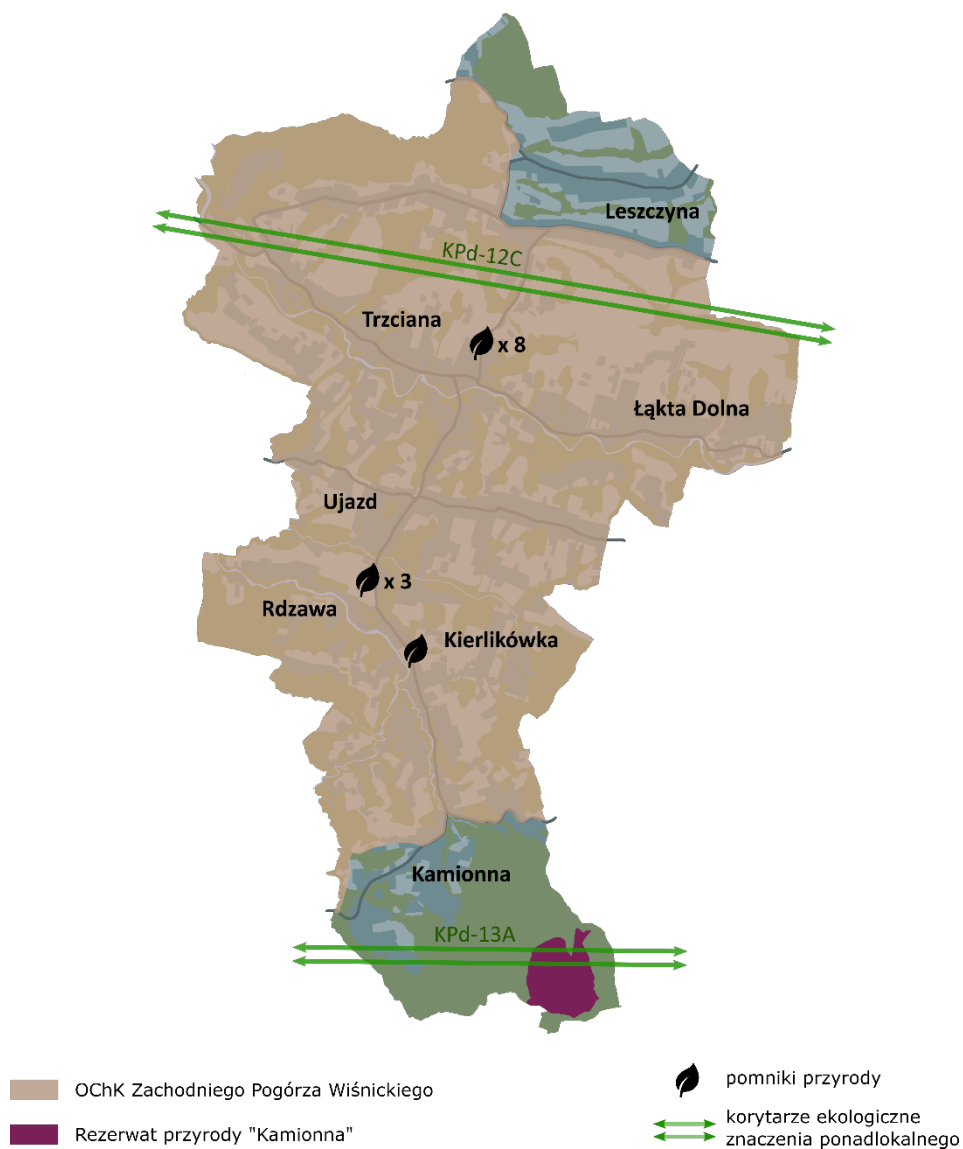
Północną część gminy równoleżnikowo przecina fragment korytarza ekologicznego o znaczeniu ponadregionalnym „Pogórze Wiśnickie” (KPd-12C), stanowiącego jeden z łączników Puszczy Niepołomickiej z pasmem Beskidów. Ponadto południowy fragment obszaru jednostki (zbocza Kamionnej i Pasierbieckiej Góry) zaliczony został do korytarza ekologicznego „Beskid Wyspowy – Dolina Dunajca” (KPd-13A). Oprócz wymienionych, znaczenie miejscowe posiadają korytarze, których przebieg wyznaczają ciągi terenów niezabudowanych, głównie w dolinach potoków i strumieni oraz na wierzchołkach wzniesień.

Generalny kierunek działań związanych z ochroną zasobów środowiskowych i przyrodniczych gminy Trzciana w perspektywie 2030 r. zakłada racjonalne korzystanie z tych zasobów, a w szczególności aktywną ochronę powietrza, wód i gleb (m.in. poprzez opisaną uprzednio modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnej, a także przedsięwzięcia związane z retencją wody czy likwidacją nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy). Szczególnymi działaniami objęte zostaną obszary charakteryzujące się najcenniejszymi walorami krajobrazowymi i przyrodniczymi. Ponadto, PZPWM 2030 wprowadza dodatkowy pakiet działań, odnoszących się do głównych korytarzy ekologicznych – przede wszystkim w zakresie zachowania ich ciągłości.

W kontekście polityki przestrzennej samorządu gminnego w perspektywie 2030 r. należy nadmienić, że w PZPWM 2030 wskazano, że ze względu na duże walory estetyczne (wynikające m.in. z niskiego poziomu urbanizacji i braku przemysłu) oraz znaczące zróżnicowanie przyrodnicze postuluje się utworzenie Łososińsko-Żegocińskiego Parku Krajobrazowego. Park ten miałby zajmować powierzchnię 14,4 tys. ha, lokalizując się częściowo bądź całkowicie na obszarach gmin Laskowa, Łososina Dolna, Żegocina, Limanowa oraz Trzciana. Dokument nie określa przy tym jego szczegółowych granic.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Rysunek 24. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów środowiskowych gminy Trzciana

Źródło: Opracowanie własne

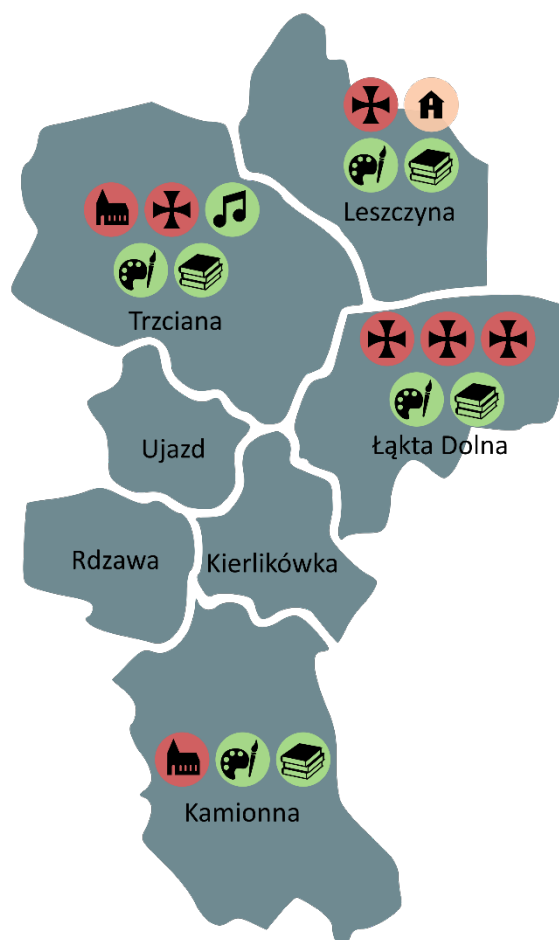
Obecna i docelowa struktura zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego

Gmina Trzciana znajduje się w części Małopolski interesującej pod względem krajoznawczym, na co składa się zarówno ukształtowanie terenu, osobliwości przyrodnicze, jak też zasoby materialnego dziedzictwa kulturowego, świadczące o bogatej i burzliwej przeszłości – głównie związanej z przebiegiem walk w ramach I oraz II wojny światowej. Rejestr Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego zawiera 7 obiektów położonych w analizowanej jednostce, z czego aż 5 to cmentarze żołnierskie z I wojny światowej. Wyróżnia się w tym zakresie wieś Łąka Dolna, gdzie niedaleko od siebie zlokalizowane są trzy takie obiekty, założone na polu bitwy z 1914 r. Dodatkowo, na wartość zasobu, jakim jest krajobraz kulturowy ziemi trzciańskiej, składa się kilka innych obiektów nieuwzględnione w tym spisie, głównie o przeznaczeniu sakralnym (kaplica w Leszczynie, krzyże i kapliczki przydrożne).

Podstawową ofertę kulturalną na terenie gminy dostarczają podmioty prowadzone przez samorząd gminny – Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie z czterema filiami oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcianie z trzema filiami. Ich oferta kierowana jest przede wszystkim do społeczności lokalnych, a część realizowanych przedsięwzięć ma kluczowe znaczenie z uwagi na kultywowanie tradycji lokalnych czy upowszechniania wiedzy historycznej związanej bezpośrednio z miejscem zamieszkania. Wśród imprez ponadlokalnych należy wskazać udział gminy w akcji „Odkryj Beskid Wyspowy” (wejście na górę Kamionna, gdzie znajduje się oddana pod koniec 2023 r. i chętnie odwiedzana przez turystów wieża widokowa).

Działania samorządu gminnego do 2030 r. w opisywanym zakresie obejmują przede wszystkim wsparcie bieżącego funkcjonowania instytucji i podmiotów kultury (także pozarządowych, w zakresie zgodnym z przepisami prawa) oraz realizację bądź współorganizację inicjatyw kulturalnych. W wymiarze inwestycyjnym przewidziane są modernizacje wiejskiego domu ludowego (Leszczyna) i świetlicy wiejskiej (Łąka Dolna) oraz renowacja wybranych obiektów zabytkowych, znajdujących się na terenie jednostki.

Rysunek 25. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego gminy Trzciana

OBIEKTY UJĘTE W REJESTRZE ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH:

kościół

cmentarz wojenny

**OBIEKTY NIEUJĘTE W REJESTRZE ZABYTKÓW NIERUCHOMYCH
I POZOSTAŁE ISTOTNE ZASOBY DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ:**

kaplica

INSTYTUCJE I PODMIOTY KULTURY:

domy i ośrodki kultury, wraz z filiami

biblioteki publiczne wraz z filiami

szkoła muzyczna

Źródło: Opracowanie własne

Planowane inwestycje i ich wpływ na strukturę funkcjonalno-przestrzenną

Zamierzenia inwestycyjne samorządu gminnego, przewidziane do realizacji w horyzoncie czasowym niniejszej strategii (i szczegółowo wymienione w dalszej części dokumentu) można pogrupować w następujące zakresy tematyczne:

- a) w zakresie infrastruktury społecznej:
 - remonty szkół podstawowych,
 - rozbudowa wiejskich obiektów wielofunkcyjnych (świetlice, domy ludowe),
 - termomodernizacja (m.in. docieplenie, fotowoltaika, magazyny energii, pompy ciepła) obiektów użyteczności publicznej i budownictwa indywidualnego;
- b) w zakresie infrastruktury technicznej:
 - rozbudowa sieci i urządzeń wodociągowych,
 - rozbudowa sieci kanalizacyjnej (w tym dofinansowanie do rozwiązań alternatywnych),
 - budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK);
- c) w zakresie infrastruktury transportowej:
 - modernizacja dróg gminnych i powiatowych,
 - przebudowa i modernizacja mostów,
 - projektowanie i/lub budowa chodników i/lub ciągów pieszo-rowerowych;
- d) w pozostałych zakresach tematycznych, w tym obejmujących wypoczynek, turystykę i rekreację:
 - zabezpieczenie osuwisk i likwidacja ich skutków,
 - budowa i modernizacja boisk sportowych,
 - wytyczenie szlaku rowerowego,
 - budowa miejsc do uprawiania sportu i rekreacji (m.in. skatepark, place zabaw),
 - renowacja obiektów zabytkowych,
 - aranżacja przestrzeni publicznych – estetyzacja (nasadzenia zieleni) i/lub stworzenie miejsc rekreacji i wypoczynku, w tym terenów zielonych o charakterze parkowym.

Uzupełnienie dla inwestycji, wpisujących się w powyższe zakresy tematyczne, stanowią zamierzenia innych podmiotów, zarówno zaliczanych do organów centralnych, samorządowych (powiat bocheński, samorząd wojewódzki), jak również podmiotów prywatnych. Inwestycje samorządu gminnego są rozmieszczone punktowo na obszarze całej gminy. Ich lokalizacja wynika ze zdiagnozowanych potrzeb społeczności lokalnej oraz dostępności środków finansowych (w tym zewnętrznych), umożliwiających ich realizację.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Rysunek 26. Schematyczne rozmieszczenie kluczowych inwestycji przewidzianych do realizacji w gminie Trzciana przez samorząd gminny do 2030 r.

OBSZARY I KIERUNKI INTERWENCJI:

w zakresie infrastruktury społecznej:

- remonty budynków szkół podstawowych
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i obiektów prywatnych
- rozbudowa wiejskich obiektów wielofunkcyjnych

w zakresie infrastruktury technicznej:

- rozbudowa sieci wodociągowej i jej poszczególnych elementów
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej
- budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK)

w zakresie infrastruktury transportowej:

- modernizacja dróg gminnych i powiatowych
- projektowanie i/lub budowa chodników i/lub ciągów pieszo-rowerowych
- przebudowa mostów

w pozostałym zakresie (w tym turystyki, sportu i rekreacji):

- zabezpieczenie osuwisk i likwidacja ich skutków
- budowa miejsc o przeznaczeniu sportowo-rekreacyjnym (m.in. skatepark, place zabaw)
- budowa i/lub modernizacja boisk sportowych
- remonty obiektów zabytkowych
- wytyczenie szlaku rowerowego
- estetyzacja, aranżacja i urządzenie przestrzeni publicznych, w tym ich zazielenienie

Źródło: Opracowanie własne

Obecna i docelowa struktura sieci osadniczej

Sieć osadniczą gminy Trzciana tworzy siedem miejscowości: Kamionna, Kierlikówka, Łąka Dolna, Leszczyna, Rdzawa, Trzciana, Ujazd. Ich struktura osadnicza jest typowa dla wsi położonych w pasie pogórzy karpackich – z koncentracją zabudowy wzdłuż dróg (których układ w części pokrywa się z przebiegiem dolin rzek i potoków), o dość dużym jej rozproszeniu. Zjawisko to uwidacznia się szczególnie w południowej części gminy (Kamionna), gdzie występują liczne przysiółki, skupiające po kilka, czasem kilkanaście budynków mieszkalnych. Wsiami o najbardziej czytelnym układzie osadniczym, choć silnie przekształconym na przestrzeni ostatnich kilku dekad, są Leszczyna i Trzciana. Oś zabudowy tej drugiej miejscowości koncentruje się wzdłuż Potoku Saneckiego i biegnącej równolegle do niego drogi powiatowej nr 2095K. Także w przypadku Trzciany można mówić o wykształceniu się wiejskiego centrum usługowego, rozciągniętego wzdłuż fragmentu wspomnianej drogi powiatowej, przy którym skoncentrowane są usługi publiczne i komercyjne (m.in. urząd gminy, OSP, punkty handlowe i gastronomiczne, szkoły podstawowa i muzyczna, posterunek policji, placówka bankowa, kościół). Jednocześnie w strukturze zabudowy Trzciany nie doszło do wykształcenia miejsca, któremu można byłoby przypisać funkcje reprezentacyjne, wypoczynkowe i integrujące, jak ma to miejsce w przypadku rynków czy centralnie położonych placów bądź skwerów w miejscowościach o zbliżonym charakterze.

Zespół zabudowy mieszkaniowej każdej miejscowości wchodzącej w skład gminy Trzciana składa się głównie z budynków mieszkalnych jednorodzinnych oraz tradycyjnych zagrod wiejskich. Dominują obiekty murowane, powstałe w okresie Polski Ludowej i w kilkanaście lat po zmianie ustroju (w tym charakterystyczne dla tego okresu „kostki”) oraz nowoczesna zabudowa jednorodzinna, nierzadko o charakterze rezydencjalnym, głównie w formie domów parterowych z poddaszem użytkowym, lokalizowana na niewielkich działkach o dość regularnych kształtach. Stopniowo zanika tradycyjna zabudowa drewniana, z najstarszymi obiektami datowanymi na pierwsze dekady XX w., i należy spodziewać się kontynuacji tego procesu. Wpływ na to zjawisko wywiera przede wszystkim niski standard techniczny budownictwa drewnianego, nieprzystający do współczesnych wymogów. Z kolei zanik tradycyjnego wiejskiego budownictwa o przeznaczeniu gospodarczym (m.in. stodoły, szopy, spichrze) jest jednym z najbardziej widocznych efektów przemodelowania sposobu życia i funkcjonowania na terenach wiejskich (porzucanie gospodarowania na roli na własne potrzeby), które zachodzi także i na terenie gminy Trzciana. Obiekty usługowe i przemysłowe zlokalizowane są najczęściej wśród zabudowy mieszkalnej (w przypadku drobnej przedsiębiorczości zdarzają się przypadki łączenia obu funkcji w obrębie jednego obiektu), bądź jako enklawy otoczone terenami niezabudowanymi. Miejscem o wyraźnej koncentracji działalności gospodarczej (głównie punkty handlu i usług) jest wspomniane wcześniej centrum Trzciany.

Ostatnich kilka dekad przyniosło daleko idące zmiany w strukturze przestrzennej każdej z miejscowości – głównie za sprawą wzrostu liczby budynków mieszkalnych, lokalizowanych najczęściej wśród już istniejącej zabudowy (uzupełnianie bądź kontynuacja istniejących ciągów), bądź na jej miejscu (zastępowanie tradycyjnej zabudowy wiejskiej nowymi obiektami). Zjawiskiem o wiele mniej korzystnym z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego gminy były zmiany przeznaczenia z rolnego na budowlane działek położonych z dala od istniejących skupisk zabudowy. Doprowadziło to do pogłębienia zjawiska rozproszenia zabudowy, którego pierwotnej przyczyny należy upatrywać w zaszłościach historycznych (podziały gruntów wśród członków najbliższej, nierzadko licznej rodziny). Konsekwencją takiego stanu rzeczy jest obecna, silnie rozproszona struktura zagospodarowania, generująca szereg negatywnych zjawisk – m.in. wzrost nakładów na rozbudowę i utrzymanie sieci

transportowej i komunalnej, zanik naturalnych granic pomiędzy miejscowościami i dalsze zacieranie się ich układów urbanistycznych czy pochłanianie przedpoła widokowego, niekorzystne dla walorów krajobrazowych, stanowiących jeden z istotnych potencjałów osadniczych i rekreacyjno-wypoczynkowych gminy. Zjawisko to intensyfikuje pojawianie się obiektów o charakterze letniskowym, celowo lokalizowanych z dala od głównych skupisk zabudowy, często w sąsiedztwie lasów czy na działkach o nieprzeciętnych walorach widokowych.

Polityka przestrzenna samorządu gminnego, realizowana w perspektywie roku 2030, będzie obejmować przede wszystkim systematyczne porządkowanie istniejącego zagospodarowania, na tyle, na ile jest to możliwe z uwagi na uwarunkowania prawne i kompetencje samorządu. Nacisk położony zostanie na zatrzymanie opisanych wcześniej negatywnych trendów, m.in. poprzez wykorzystanie istniejących rezerw terenowych (uzupełnianie istniejących zespołów zabudowy) przy jednoczesnym niedopuszczaniu do niekontrolowanego „rozlewania się” zabudowy oraz stosowanie form budownictwa, nawiązujących do lokalnej tradycji i uwarunkowań historycznych (m.in. w zakresie gabarytów, bryły, detali, zastosowanych materiałów budowlanych i wykończeniowych). Jednocześnie poprawiona zostanie funkcjonalność i wydolność już istniejących układów przestrzennych. Przeprowadzone zostaną także działania, zmierzające do poprawy estetyki przestrzeni publicznej (np. zieleń urządzona) i jej szerszego udostępnienia mieszkańcom, turystom i gościom.

Z uwagi na znaczenie rolnictwa i branż pokrewnych dla gospodarki lokalnej, polityka przestrzenna samorządu położy istotny nacisk na efektywne wykorzystanie zasobów produkcyjnych – m.in. poprzez ograniczenie możliwości zabudowywania gruntów o najwyższych klasach bonitacyjnych czy poprawę struktury gospodarstw (wspieranie procesu scalania gruntów).

W ujęciu ogólnym, zasada rozwoju przestrzennego każdej z miejscowości gminy Trzciana zakłada współistnienie funkcji mieszkaniowej (jako wiodącej) oraz funkcji produkcyjnych (szczególnie w zakresie rolnictwa i przetwórstwa spożywczego), handlowo-usługowych oraz rekreacyjno-wypoczynkowych tam, gdzie jest to uzasadnione.

Poniższy schemat stanowi wytyczną, obrazującą pożądaną strukturę zagospodarowania przestrzennego gminy, jednakże – mając na uwadze jego schematyczny charakter, zgodny z założeniami modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (przede wszystkim co do jego poziomu ogólności) – z dopuszczeniem możliwości modyfikowania granic pomiędzy wskazanymi na nim grupami terenów. Nadrzędną zasadą, towarzyszącą tym modyfikacjom, winien być brak znaczącej deformacji struktury funkcjonalno-przestrzennej, a także zgodność z regułami, zawartymi w dokumentach planistycznych jednostki – planie ogólnym i miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Rysunek 27. Schematyczne przedstawienie docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Trzciana

Źródło: Opracowanie własne

USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Przedstawione w poniższej tabeli ustalenia i rekomendacje wynikają z uwarunkowań wskazanych we wcześniejszym fragmencie modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, pośrednio z wniosków płynących z poszczególnych etapów pracy nad strategią rozwoju, a także ze schematu celów i zadań, zawartych w niniejszej strategii. Prezentowana poniżej lista nie jest pełnym, wyczerpującym katalogiem uwarunkowań polityki przestrzennej, jaką samorząd gminny zobowiązany jest prowadzić, należy traktować ją jako syntezę, wskazującą na ogólne kierunki kształtowania struktury przestrzennej gminy wiejskiej Trzciana w strategicznym horyzoncie czasowym. Zgodnie z zapisami stosownych ustaw, ich wielowymiarowe uszczegółowienie, zgodnie z wymogami ustawowymi, winny stanowić dokumenty planistyczne – plan ogólny oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Tabela 8. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Trzciana

Lp.	Zakres tematyczny	Ustalenia i rekomendacje
1.	Ochrona środowiska naturalnego i jego zasobów	Zasoby środowiskowe, posiadane przez gminę Trzciana, stanowią jeden z jej kluczowych potencjałów rozwojowych, zwłaszcza pod kątem budowania oferty wypoczynkowo-rekreacyjnej. Jest to jedna z przyczyn, dla których szeroko rozumiany proces rozwoju przestrzennego gminy będzie uwzględniał działania nastawione na ochronę tych zasobów (w szczególności powietrza, wód, gleb oraz terenów najcenniejszych przyrodniczo i krajobrazowo, a przy tym wpływających na bioróżnorodność), przede wszystkim poprzez racjonalne gospodarowanie nimi, przeciwdziałanie procesom ich degradacji i przywracanie elementom przyrodniczym właściwego stanu. W ujęciu bardziej szczegółowym, do podstawowych kategorii działań będą należeć: • zabezpieczenie terenów o najcenniejszych zasobach środowiskowych (m.in. wąwóz Sepne w Trzcianie, przełom Przegini w Rdzawie, zbocza Kamionnej i Pasierbeckiej Góry, pozostałe wzniesienia Pogórza Wiśnickiego) i potencjałe krajobrazowe (w szczególności otwarcia widokowe w kierunku Beskidów); • minimalizowanie zanieczyszczeń powietrza, gleb i wód, m.in. poprzez uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, termomodernizację budynków i likwidację nieekologicznych źródeł ciepła; • utrzymanie i powiększanie bioróżnorodności w takim zakresie, w jakim jest i będzie to możliwe, nie wyłączając terenów zurbanizowanych oraz przewidzianych do zainwestowania; • ochrona i wzmacnianie ciągłości korytarzy ekologicznych znaczenia miejscowego oraz ponadlokalnego, a także likwidacja kolizji z ciągami komunikacyjnymi; • racjonalne korzystanie z zasobów środowiska naturalnego, przede wszystkim w zakresie gospodarowania zasobami wodnymi i ich retencjonowania, nie wyłączając działań w mikroskali (np. w obrębie pojedynczych gospodarstw domowych – m.in. zagospodarowanie wód opadowych i ich powtórne wykorzystanie, ograniczenie spływu powierzchniowego poprzez odbetonowanie nawierzchni i stosowanie powierzchni przepuszczalnych); • objęcie mieszkańców gminy odpowiednio zaprogramowanymi działaniami informacyjnymi, popularyzacyjnymi i edukacyjnymi. Dodatkowymi działaniami objęte zostaną obszary i obiekty chronione

		(Obszar Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego, rezerwat „Kamionna”, pomniki przyrody), zgodnie z odpowiednimi przepisami i dokumentami, regulującymi zasady ich ochrony.
2.	Ochrona dziedzictwa kulturowego, zabytków i dóbr kultury współczesnej	Działania skierowane będą zarówno do obiektów ujętych w Rejestrze Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego, jak i uwzględnionych w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz pozostałych, niewyszczególnionych w ewidencjach, ale cechujących się ponadprzeciętnymi walorami architektonicznymi i/lub historycznymi. Szczęólnego znaczenia w kontekście rozwoju gminy Trzciana i budowy oferty turystyczno-wypoczynkowej nabiera aktywna ochrona dziedzictwa związanego z wydarzeniami w ramach I wojny światowej – cmentarzy wojennych, krajobrazów pól bitewnych, zachowanych śladów walk itd. Podstawowe kierunki działań dotyczyć będą: • obejmowania bądź kontynuowania stałej, skutecznej ochrony pojedynczych obiektów, ich zespołów, jak również całego zachowanego kontekstu czasu i miejsca (np. układy osadnicze, urbanistyczne, osie widokowe, zieleń towarzysząca); • racjonalnego wykorzystywania obiektów oraz przestrzeni zabytkowych poprzez włączanie ich w obieg społeczny, gospodarczy czy turystyczny tam, gdzie jest to możliwe i ekonomicznie uzasadnione, bez szkody dla substancji zabytkowej; • usuwanie elementów zniekształcających założenia historyczne i odtwarzaniu historycznych detali, które wskutek różnych przyczyn uległy degradacji. Opisane wyżej założenia realizowane będą przede wszystkim za sprawą zapisów i regulacji, zawartych w gminnych aktach planowania przestrzennego (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego), dotyczących nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu poszczególnych obiektów zabytkowych i ich otoczenia. Specyficznym elementem tych dokumentów, nie odnoszącym się wprost do obiektów zabytkowych, ale wpływającym na porządkowanie przestrzeni publicznej i jej estetyzację, mogą być wytyczne co do form architektonicznych, detali wykończeniowych itd. dla nowopowstałej, rozbudowywanej, modernizowanej lub remontowanej zabudowy kubaturowej (z naciskiem na stosowanie rozwiązań typowych dla pogranicza ziemi bocheńskiej i limanowskiej).
3	Struktura zagospodarowania terenów, w tym w zakresie potrzeb budownictwa mieszkaniowego	Podział terenów, składających się na całość zagospodarowania przestrzennego gminy Trzciana, został sporządzony w oparciu o ich jedyne bądź wiodące przeznaczenie i obejmuje: • obszary pod zainwestowanie (zabudowę) – z jedyną bądź główną funkcjonalnością określaną przez dominujący rodzaj zabudowy (np. mieszkaniowa, zagrodowa, mieszkaniowo-usługowa, przemysłowo-usługowa itd.). Do kategorii terenów zainwestowanych zaliczają się również obszary zajęte bądź planowane przez zajęcie na potrzeby infrastruktury transportowej, technicznej itd.; • obszary wykluczone z zainwestowania (brak możliwości zabudowy) – najczęściej z uwagi na przeznaczenie rolnicze (np. grunty orne, pastwiska, łąki, sady), z wyjątkami obejmującymi np. zabudowania służące do obsługi produkcji rolniczej, bądź niemożliwe do zabudowy za sprawą uwarunkowań terenowych (zagrożenie powodziowe, osuwiskowe);

		obszary wykluczone z zainwestowania, o szczególnych walorach przyrodniczych – głównie lasy, parki, inne tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej, cieków wodnych wraz z bezpośrednim ich otoczeniem, o znaczącym potencjale ekologicznym, umożliwiającym podtrzymywanie i rozwój bioróżnorodności i/lub o funkcji buforowej względem zabudowy przemysłowej, usługowej, infrastruktury komunikacyjnej itp. Obecne uwarunkowania oraz spodziewane kierunki rozwoju gminy wskazują, że podstawową strukturę osadniczą na terenach o przeznaczeniu inwestycyjnym będzie tworzyć zabudowa mieszkaniowa i mieszkaniowo-usługowa, przy jednoczesnym znaczącym udziale terenów o przeznaczeniu i wykorzystaniu rolniczym (co wynika z profilu gminy Trzciana, ze znacząco rozwiniętymi kilkoma gałęziami rolnictwa). Zapotrzebowanie na nową zabudowę mieszkaniową zostanie obliczone zgodnie z wytycznymi, zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów. Dodatkowo, w planowaniu rozwoju przestrzennego gminy Trzciana konieczne jest uwzględnienie jej potencjału rekreacyjno-wypoczynkowego, wynikającego z zasobów środowiskowych (m.in. malowniczy krajobraz, lasy, wzniesienia Kamionna i Pasierbecka Góra wraz z zagospodarowaniem turystycznym ich szczytów) oraz posiadanego dziedzictwa kulturowego i historycznego (w szczególności historia zmagania w ramach I wojny światowej i jej „pamiątki” pod postacią cmentarzy wojennych). Zasoby te uzasadniają wykorzystanie każdej z opisanych wyżej stref na potrzeby lokalizowania infrastruktury obsługi ruchu turystycznego (m.in. drogi dla rowerów, szlaki piesze i rowerowe, wiaty, deszczochrony, mała architektura), przy zachowaniu zgodności z aktami planowania przestrzennego oraz przepisami odrębnymi. Szczegółowe wytyczne w zakresie sposobu zagospodarowania każdego z wyszczególnionych wyżej terenów na poziomie szczegółowości sięgającym poszczególnych działek zgodnie z ich podziałem geodezyjnym, dookreślać będą plan ogólny oraz plany miejscowe.
4.	Lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego	Zgodnie z treścią Ustawy z dnia 24 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw, za handel wielkopowierzchniowy rozumie się handel prowadzony w obiektach o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Na obszarze gminy Trzciana nie dopuszcza się możliwości lokalizowania obiektów handlu wielkopowierzchniowego.
5.	Lokalizacja kluczowych inwestycji celu publicznego	Katalog kluczowych inwestycji celu publicznego, jakich realizacja na terenie gminy Trzciana jest najbardziej prawdopodobna do 2030 r. pozostaje otwarty. W przypadku tej jednostki, podstawowe zakresy tematyczne, w których inwestycje te będą realizowane, obejmują: - transport i łączność (m.in. za sprawą budowy dróg, dróg dla rowerów, infrastruktury towarzyszącej – chodników, oświetlenia drogowego, mostów i przepustów itp.); - gospodarkę komunalną (m.in. elementy sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, elektroenergetycznej, gazowniczej); - usługi publiczne (m.in. z zakresu edukacji, kultury, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, administracji itp.);

		• turystykę, sport, rekreację i wypoczynek. Katalog ten dotyczy zarówno budowy nowych obiektów, jak i modernizacji bądź rozbudowy już istniejących. Lokalizacja każdej inwestycji będzie stanowić wypadkową uwarunkowań prawnych (np. zgodność z gminnymi aktami planowania przestrzennego, ustawami i rozporządzeniami), jak i obiektywnych (np. racjonalność i efektywność ekonomiczna inwestycji). W przypadku inwestycji wykraczających poza obszar gminy, decyzje będą podejmowane w porozumieniu z zainteresowanymi stronami (władze gmin, bezpośredni inwestorzy publiczni i prywatni itp.).
6.	Rozwój systemów komunikacji, infrastruktury społecznej i technicznej	Założenia, przyświecające rozwojowi każdego z systemów, można ująć w następujący sposób: • w odniesieniu do infrastruktury społecznej – konieczność zapewnienia dostępu do podstawowych usług publicznych oraz podnoszenia ich jakości i dostosowania do wyzwań współczesności (wynikających np. z cyfryzacji czy uwarunkowań demograficznych – wzrost odsetka osób starszych w ogóle mieszkańców gminy Trzciana), przy założeniu współpracy w tym zakresie z podmiotami zewnętrznymi w granicach wyznaczanych przepisami prawa (np. zlecanie realizacji zadań publicznych); • w odniesieniu do infrastruktury transportowej – w ujęciu ogólnym rozwijanie systemu transportowego w taki sposób, aby zapewnić dogodną dostępność celów podróży w parze z akceptowalnymi standardami podróżowania. Podstawowym działaniem w tym zakresie, w przypadku gminy Trzciana, jest rozwój sieci dróg, chodników oraz dróg dla rowerów równoległe z rozwojem przestrzennym. Z uwagi na uwarunkowania prawne dodatkowo współpraca z inwestorami zewnętrznymi (sektora prywatnego i publicznego – m.in. starostwo powiatowe, samorząd województwa) w celu skoordynowania prac i zapewnienia wydolności lokalnego systemu komunikacyjnego dla obsługi tych inwestycji. • w odniesieniu do infrastruktury technicznej (w tym komunalnej) – doskonalenie systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, przy uwzględnieniu uwarunkowań zewnętrznych (w przypadku gminy Trzciana stanowią je przede wszystkim rozproszenie zabudowy i ukształtowanie terenu), skutkujących koniecznością stosowania rozwiązań alternatywnych (przydomowe oczyszczalnie, szczelne zbiorniki bezodpływowe) na tych obszarach, na których rozbudowa infrastruktury sieciowej jest nieuzasadniona ekonomicznie. Dodatkowo działania wspierające i uzupełniające – m.in. rozwój niebiesko-zielonej infrastruktury, retencjonowanie wód opadowych, prowadzenie działań edukacyjnych i kontrolnych.
7.	Lokalizacja urządzeń produkcji energii o mocy zainstalowanej powyżej 500 kW	Wytyczne w zakresie produkcji energii o mocy zainstalowanej powyżej 500 kW na terenie gminy Trzciana obejmują: • dla energii geotermalnej – brak warunków naturalnych uzasadniających prowadzenie inwestycji tego rodzaju; • dla energii słonecznej – dopuszczenie możliwości budowy farm fotowoltaicznych na terenach wskazanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; • dla energii wodnej – brak warunków naturalnych uzasadniających prowadzenie inwestycji tego rodzaju;

		- dla energii wiatrowej – wykluczenie możliwości lokalizowania farm wiatrowych na terenie gminy; - dla energii konwencjonalnej – wykluczenie możliwości lokalizowania elektrowni konwencjonalnych na terenie gminy.
8.	Lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko	Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko (PMZOŚ) zostały wskazane w Rozporządzeniu Rady Ministrów z 10 września 2019 r. (Dz.U. 2019, poz. 1839 z późn. zm.). Lokalizacja tego rodzaju przedsięwzięć na terenie gminy Trzciana jest możliwa, każdorazowo przy uwzględnieniu zapisów gminnych aktów planowania przestrzennego (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) oraz wytycznych wprowadzonych dla obszarów ochrony przyrody.
9.	Kształtowanie rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	Z uwagi na znaczenie, jakie dla profilu gospodarczego gminy Trzciana, a pośrednio także dla jej potencjału turystyczno-rekreacyjnego posiada rolnictwo (szczególnie w zakresie upraw warzyw, hodowli zwierząt) i przetwórstwo spożywcze, wskazane jest utrzymanie dotychczasowego charakteru rolniczej przestrzeni produkcyjnej i podniesienie jej potencjału, m.in. poprzez wspieranie procesu scalania gruntów czy ochronę przed degradacją (za którą należy uznać także zabudowywanie gruntów o przeznaczeniu pod wykorzystanie rolnicze). Jednocześnie grunty o niskiej przydatności rolniczej (np. z uwagi na klasy bonitacyjne gleb, nachylenie, usytuowanie na terenie osuwiskowym) przeznaczone są do zalesienia. W ramach działań dodatkowych i uzupełniających przewidziane jest racjonalne kształtowanie ekosystemów rolnych (m.in. poprzez utrzymywanie i przywracanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, tworzenie trwałych użytków zielonych zapobiegających erozji, retencjonowanie wód opadowych, rozwój działań edukacyjnych i doradczych w zakresie odpowiedniego gospodarowania ziemią). Lasy na terenie gminy Trzciana posiadają istotne znaczenie (m.in. gospodarcze, przyrodnicze, ochronne, rekreacyjno-wypoczynkowe), o ponadlokalnej skali oddziaływania. Skutkuje to koniecznością dbałości o ten zasób – prowadzenia zrównoważonej gospodarki leśnej w oparciu o programy urządzania lasów i zwiększania lesistości tam, gdzie jest to możliwe (np. na gruntach o znikomej przydatności rolniczej, jak wskazano wcześniej). Do działań priorytetowych będzie należeć ponadto ochrona siedlisk leśnych, utrzymanie ciągłości korytarzy ekologicznych, rozwój funkcji glebochronnych i wodochronnych (co istotne szczególnie z uwagi na występujące w gminie Trzciana zagrożenie powodziowe i osuwiskowe).
10.	Zagospodarowanie przestrzenne obszarów zdegradowanych, obszarów rewitalizacji oraz obszarów wymagających przekształceń	Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji zostały wskazane w dokumencie, przyjętym Uchwałą nr XVIII/154/17 Rady Gminy Trzciana z dnia 20 kwietnia 2017 r. Drugi z wymienionych obejmował centralny fragment miejscowości Trzciana (0,46% powierzchni gminy, zamieszkały przez 7,48% ogółu ludności jednostki). Zagospodarowanie przestrzenne w/w obszarów prowadzono zgodnie z zapisami Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Trzciana na lata 2017-2022. Z uwagi na zakończenie okresu obowiązywania dokumentu, dotychczasowa polityka rewitalizacyjna gminy Trzciana wymaga weryfikacji, w tym decyzji o jej ewentualnej kontynuacji.

Źródło: Opracowanie własne

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

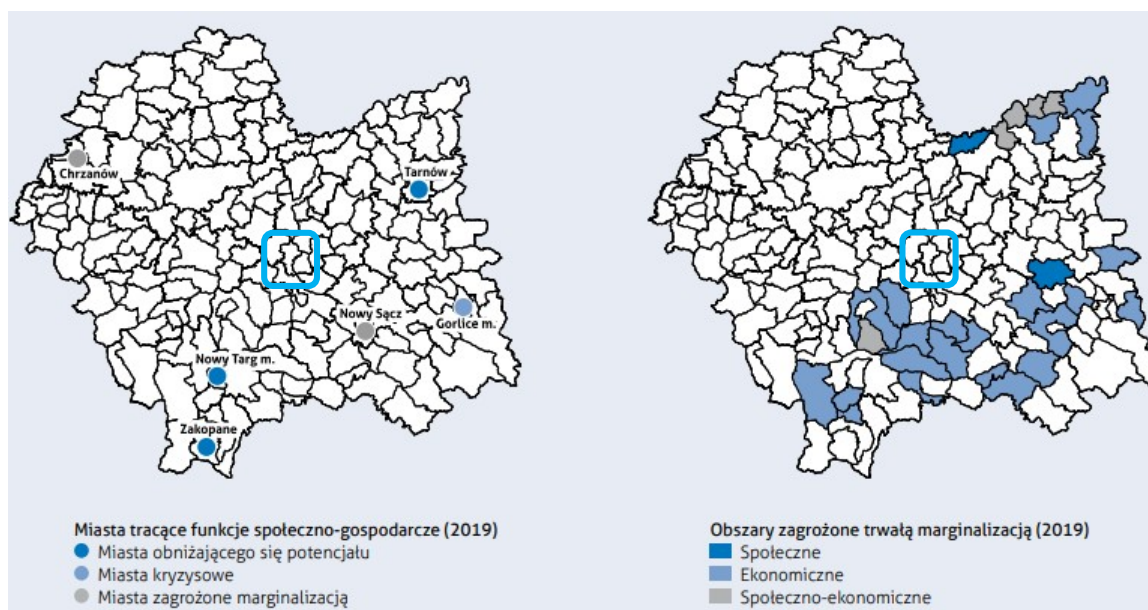
Przejawem terytorialnego ukierunkowania polityki rozwoju są obszary strategicznej interwencji (OSI). Zgodnie z definicją ustawową, OSI to obszary wskazane w dokumentach strategicznych, charakteryzujące się zidentyfikowanymi lub potencjalnymi powiązaniem funkcjonalnymi bądź szczególnymi uwarunkowaniami społecznymi, gospodarczymi i przestrzennymi, które determinują występowanie barier rozwojowych lub umożliwiają uruchomienie trwałych potencjałów endogenicznych. W ich kierunku koncentrowana jest interwencja publiczna, łącząca inwestycje – w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne oraz w zasoby ludzkie – finansowane ze zróżnicowanych źródeł, jak również działania o charakterze regulacyjnym.

W Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, obok OSI wyznaczonych na poziomie krajowym (tj. miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją), wskazano także dodatkowe obszary strategicznej interwencji o charakterze regionalnym, odpowiadające specyficznym uwarunkowaniom i potrzebom rozwojowym Małopolski. W sumie w województwie wyodrębniono 6 typów obszarów (w rozumieniu zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030): 3 typy obszarów problemowych (kategoria ta obejmuje zarówno OSI krajowe, jak i OSI regionalne), 2 typy obszarów o wyjątkowym potencjale oraz 1 typ obszarów wzrostu. Wśród nich należy wymienić:

- **Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze**

6 miast wskazanych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030: **Tarnów, Nowy Sącz, Gorlice, Nowy Targ, Zakopane, Chrzanów**. Zostały one objęte szczególną interwencją rozwojową zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym, z wykorzystaniem dedykowanych instrumentów wsparcia. W odniesieniu do polityki regionalnej, samorząd województwa zdecydował o zastosowaniu specjalnych preferencji oraz premiujących kryteriów wyboru projektów, umożliwiających skuteczniejsze ukierunkowanie wsparcia na potrzeby tych miast. Szczegółowo określa je program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości.

Rysunek 28. Krajowe obszary strategicznej interwencji

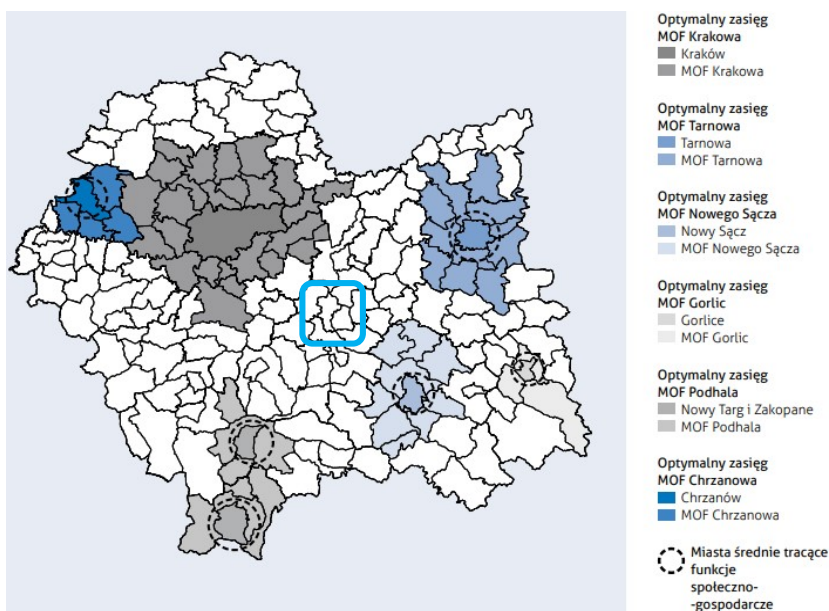

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Miejskie obszary funkcjonalne (MOF) - MOF Krakowa, MOF Tarnowa, MOF Nowego Sącza, MOF Gorlic, MOF Podhala**

Za obszary wzrostu uznano miasta oraz ich powiązane funkcjonalnie otoczenie. W konsekwencji, w dokumencie Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” określono proponowane zasięgi miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF) w regionie, obejmujące: **MOF Krakowa, MOF Tarnowa, MOF Nowego Sącza, MOF Gorlic oraz MOF Podhala**. **Żaden z wymienionych obszarów nie obejmuje gminy Trzciana**. Samorząd województwa wspiera współpracę jednostek samorządu terytorialnego w ramach miejskich obszarów funkcjonalnych, traktując ją jako istotny czynnik wzmacniający spójność terytorialną i potencjał rozwojowy regionu. Jednym z kluczowych instrumentów służących realizacji tego celu są zintegrowane inwestycje terytorialne, które umożliwiają wdrażanie wspólnych przedsięwzięć rozwojowych przez gminy współtworzące dany MOF, przy wsparciu finansowym ze środków Unii Europejskiej, zarządzanych przez region.

Rysunek 29. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF (rysunek nie uwzględnia zmiany zasięgu MOF Krakowa, dokonanej Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 28 lutego 2023 r.)

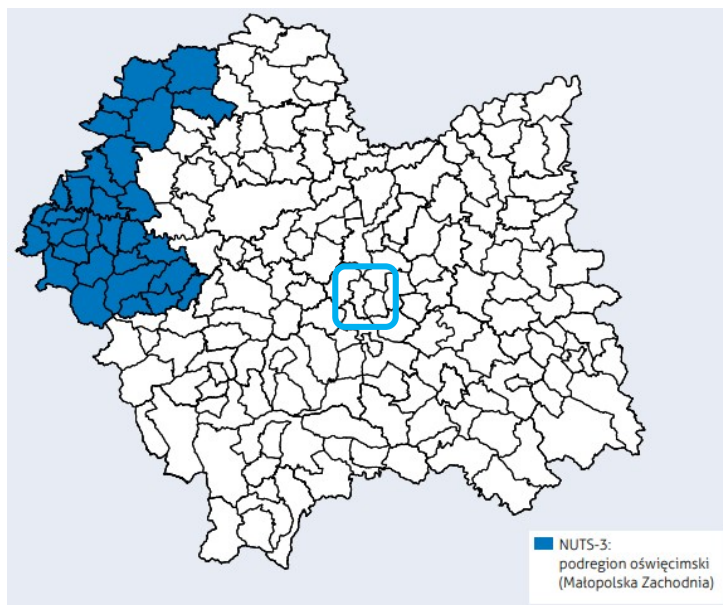

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia**

Obszar został wyznaczony w odpowiedzi na wyzwania związane z procesem transformacji gospodarczej ukierunkowanej na osiągnięcie neutralności klimatycznej. Proces ten wymaga podejmowania dedykowanych działań interwencyjnych i wsparcia w stosunku do tych obszarów, które w największym stopniu odczuwają konsekwencje zmian strukturalnych w gospodarce. W województwie małopolskim szczególnie dotkniętym obszarem jest Małopolska Zachodnia, obejmująca **cztery powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski oraz wadowicki (nie obejmują gminy Trzciana)**. Region ten charakteryzuje się wysokim poziomem urbanizacji oraz silnym uzależnieniem od funkcjonowania dużych zakładów przemysłowych, w tym powiązanych z sektorem górniczym. Z uwagi na skalę wyzwań rozwojowych i konieczność łagodzenia skutków transformacji, obszar Małopolski Zachodniej został objęty wsparciem w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Rysunek 30. Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia

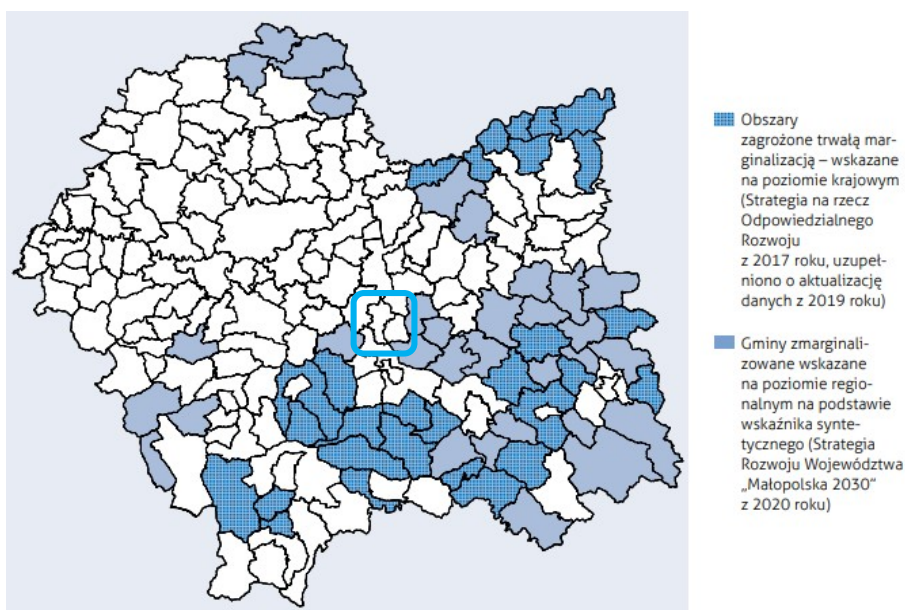

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Gminy zmarginalizowane**

Gminy zidentyfikowane jako dotknięte barierami i problemami rozwojowymi zostały wyznaczone na podstawie wskaźnika syntetycznego, obejmującego zestaw mierników obrazujących sytuację społeczną, gospodarczą i środowiskową. Analiza ta pozwoliła na wskazanie w województwie małopolskim obszarów zmarginalizowanych, koncentrujących się głównie **w południowej i wschodniej części regionu, a częściowo także na jego północy. Gmina Trzciana nie została zaliczona do tej kategorii jednostek.** Wobec gmin uznanych za obszary zmarginalizowane kierowane są szczególne działania interwencyjne, których celem jest wyrównywanie szans rozwojowych, ograniczanie barier społeczno-gospodarczych oraz wspieranie procesów integracji terytorialnej i poprawy jakości życia mieszkańców.

Rysunek 31. Regionalne i krajowe obszary zmarginalizowane w Małopolsce

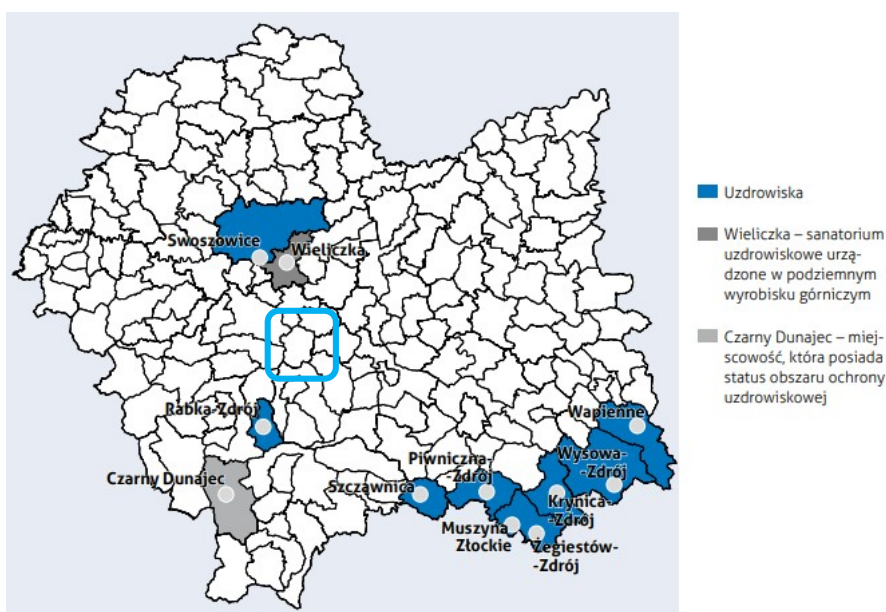

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Miejscowości uzdrowiskowe**

Ze względu na specyfikę rozwojową województwa, za regionalne OSI uznano **miejscowości uzdrowiskowe**. Charakteryzują się one szczególnymi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, klimatycznymi, rekreacyjnymi, turystycznymi oraz zdrowotnymi. Posiadają także ugruntowaną markę, tradycje i bogate dziedzictwo kulturowe, często widoczne w zabytkowej architekturze. Miejscowości uzdrowiskowe zlokalizowane są głównie na terenach górskich, **w szczególności w południowo-wschodniej części Małopolski**, gdzie występują ograniczenia w zakresie dostępności transportowej oraz możliwości rozwoju działalności przemysłowej. W związku z tym samorząd województwa kieruje wobec nich szczególne instrumenty wsparcia, obejmujące zarówno istniejące, jak i potencjalne uzdrowiska oraz obszary ochrony uzdrowiskowej, co sprzyja zrównoważonemu rozwojowi i wzmocnieniu funkcji turystyczno-zdrowotnych regionu. **Gmina Trzciana nie została zaliczona do tej kategorii obszarów.**

Rysunek 32. Miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce

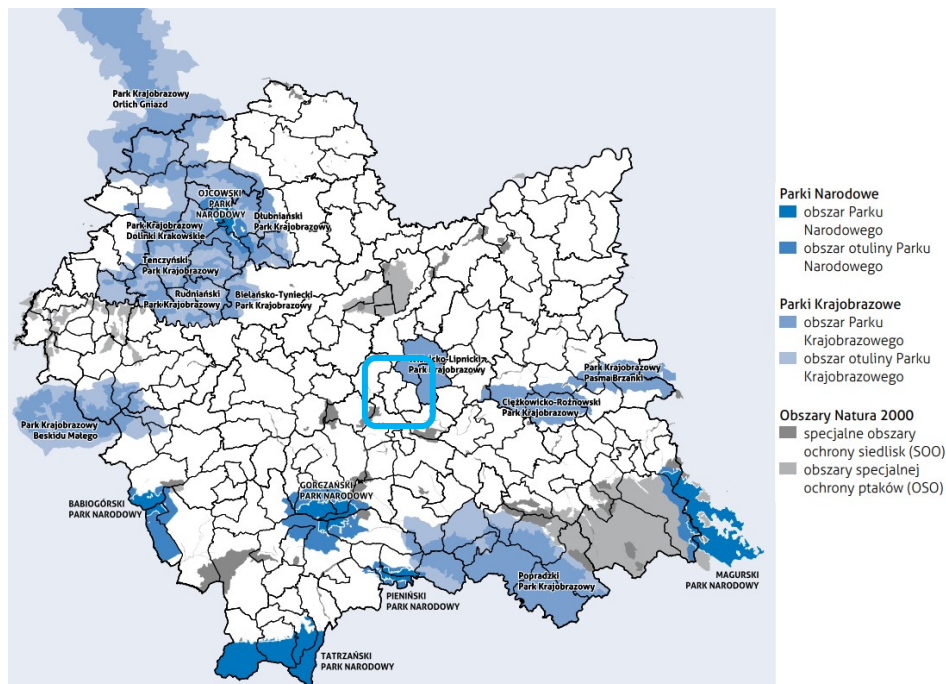

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

- **Obszary prawnie chronione**

Specjalnym wsparciem objęte zostały również **obszary prawnie chronione**, stanowiące tereny o szczególnej wartości przyrodniczej, których zachowanie wymaga dodatkowej ochrony i dedykowanych kierunków działań na poziomie regionalnym i lokalnym. Obecność tych obszarów wiąże się jednocześnie z pewnymi ograniczeniami w zakresie użytkowania przestrzeni i realizacji inwestycji. Z tego względu interwencja prowadzona przez samorząd województwa pełni podwójną funkcję: z jednej strony wspiera cele związane z ochroną środowiska i zachowaniem dziedzictwa przyrodniczego, z drugiej – stanowi formę rekompensaty dla gmin, które w związku z obowiązującymi obostrzeniami napotykać na bariery rozwojowe. W ramach polityki regionalnej szczególne znaczenie przypisuje się także aktywnym działaniom środowiskowym podejmowanym przez gminy. Przekłada się to na stosowanie preferencji w programach konkursowych finansowanych zarówno ze środków budżetu województwa, jak i w ramach inicjatyw współfinansowanych z Funduszy Europejskich dla Małopolski 2021–2027. Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, **na terenie gminy Trzciana występują obszary i obiekty chronione: rezerwat przyrody „Kamionna”, Obszar Chronionego Krajobrazu Zachodniego Pogórza Wiśnickiego, obszar Natura 2000 „Tarnawka”, a także sześć pomników przyrody.**

Rysunek 33. Obszary cenne przyrodniczo w Małopolsce

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r.

SPÓJNOŚĆ ZAŁOŻEŃ STRATEGII ROZWOJU GMINY TRZCIANA DO 2030 ROKU Z CELAMI I KIERUNKAMI ROZWOJU ZAWARTYMI W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ORAZ W INNYCH DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla unijnego, krajowego i regionalnego, m.in. z:

1. Rozporządzeniem ogólnym, które ustanawia wspólne przepisy dotyczące funduszy europejskich;
2. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), określającą wciąż obowiązujący model rozwoju – rozwój odpowiedzialny oraz społecznie i terytorialnie zrównoważony;
3. Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, definiującą sposób prowadzenia polityki regionalnej, mającej na celu wspieranie rozwoju wszystkich regionów Polski w sposób odpowiadający ich potencjałom, potrzebom i uwarunkowaniom terytorialnym;
4. Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego 2030, opisującą politykę w zakresie budowy zintegrowanego społeczeństwa obywatelskiego o wysokim poziomie aktywności, współodpowiedzialności i kreatywności, zdolnego do współdziałania na rzecz zrównoważonego rozwoju kraju;
5. Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030, wyznaczającą kierunki polityki publicznej w zakresie rozwoju kompetencji i potencjału jednostek na każdym etapie życia, w kontekście zmian demograficznych, społecznych i gospodarczych;
6. Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030, wyznaczającą kierunki polityki państwa w zakresie zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i sektora rybackiego w kontekście wyzwań klimatycznych, środowiskowych, społecznych i gospodarczych;
7. Polityką ekologiczną państwa 2030 – strategią opisującą kierunki działań na rzecz ochrony środowiska, racjonalnego gospodarowania zasobami oraz wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju w politykach publicznych;
8. Krajowym Planem Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), który jest kompleksowym programem określającym działania inwestycyjne i reformy, które mają wspierać odbudowę gospodarki po pandemii COVID-19 oraz wzmacniać jej długoterminową odporność i konkurencyjność;
9. Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, która kładzie nacisk na zrównoważony rozwój Małopolski w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i terytorialnym, stawiając w centrum polityki regionalnej rodzinę.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Schemat 2. Dokumenty w ramach systemu zarządzania rozwojem w Polsce, z uwzględnieniem strategii gminnej

Źródło: opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku pozostaje w pełnej spójności z celami i priorytetami dokumentów unijnych oraz krajowych i regionalnych, w szczególności w zakresie zintegrowanego podejścia do polityki społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej. Jej nadrzędnym celem jest podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie szerokiego dostępu do nowoczesnych usług publicznych, a także efektywne wykorzystanie lokalnych zasobów i potencjałów rozwojowych.

W odniesieniu do strategii branżowych, zachowana została zgodność ich zakresu tematycznego z wybranymi celami operacyjnymi Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku. Przykładowo:

- Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 oraz Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 pozostają w szczególnej relacji z celami 1.1., 1.2., 1.3., 1.4. oraz 2.1. strategii gminnej,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 wpisuje się m.in. w cele 2.1. i 3.1.,
- Polityka ekologiczna państwa 2030 koresponduje bezpośrednio z celami 3.1. i 3.2. strategii lokalnej.

Strategia gminna wykazuje również wysoką spójność z priorytetami określonymi w Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, co przejawia się przede wszystkim w obszarach interwencji związanych z:

- poprawą dostępności i jakości usług publicznych oraz administracyjnych,
- rozwojem gospodarczym, w tym wzmacnianiem turystyki,
- ochroną i poprawą stanu środowiska naturalnego i klimatu,
- zwiększaniem dostępności komunikacyjnej.

Jednocześnie należy podkreślić, że Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku uwzględnia założenia Koncepcji Rozwoju Kraju 2050 oraz pozostaje w zgodzie z kierunkami wyznaczanymi w ramach opracowywanej Średniookresowej Strategii Rozwoju Polski do 2035 roku. Wskazuje ona trzy nadrzędne cele rozwojowe:

- przeciwdziałanie kryzysowi demograficznemu (cel społeczny),
- utrzymanie konkurencyjności gospodarki Polski w UE i w wymiarze globalnym (cel gospodarczy),
- wspieranie policentrycznego rozwoju kraju (cel przestrzenny).

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku wpisuje się w te założenia, wzmacniając spójność działań podejmowanych na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i europejskim. Uprawdopodobnia to współpracę i wsparcie, w tym również finansowe, oraz wystąpienie efektu synergii.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Tabela 9. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach nadrzędnych

Wybrane dokumenty wyższego rzędu	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku	Cel strategiczny 1: Dobre warunki życia, dostępne i jakościowe usługi publiczne oraz skuteczne zarządzanie rozwojem całej wspólnoty samorządowej.				Cel strategiczny 2: Silna gospodarka rozwijająca się w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców i lokalne zasoby, przy wsparciu samorządu gminnego.			Cel strategiczny 3: Dobre warunki infrastrukturalne i skuteczne rozwiązania systemowe służące trwałemu i zrównoważonemu rozwojowi gminy.		
	Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku	1.1. Utrzymanie wysokiej dostępności i jakości usług w zakresie opieki, edukacji i wychowania.	1.2. Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej i społecznej oraz bezpieczeństwa publicznego.	1.3. Zapewnienie warunków dla integracji, aktywności oraz partycypacji społeczno-obywatelskiej, kulturalno-artystycznej i rekreacyjno-sportowej mieszkańców.	1.4. Dookonalenie administracji samorządowej i zarządzania oraz systemu świadczenia usług publicznych.	2.1. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego gminy oraz przedsiębiorczości lokalnej.	2.2. Rozwój nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego jako ważnej gałęzi gospodarki lokalnej.	2.3. Rozwój funkcji turystycznych gminy i wzmocnienie ich pozytywnego wpływu na gospodarkę lokalną.	3.1. Skuteczna ochrona zasobów środowiskowych, szczególnie wód i powietrza.	3.2. Poprawa bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.	3.3. Rozwój infrastruktury i opcji transportowych wraz z poprawą bezpieczeństwa uczestników ruchu.
	Cele i priorytety nadrzędnych dokumentów strategicznych										
Rozporządzenie ogólne – cele polityki europejskiej	Bardziej inteligentna Europa – innowacyjna i inteligentna transformacja gospodarcza.										
	Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa.										
	Lepiej połączona Europa – mobilność i regionalne połączenia teleinformatyczne.										
	Europa o silniejszym wymiarze społecznym – wdrażanie Europejskiego filaru praw socjalnych.										
	Europa bliżej obywateli – zrównoważony i zintegrowany rozwój obszarów miejskich, wiejskich i przybrzeżnych w ramach inicjatyw lokalnych.										
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.										
	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.										
	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.										

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym									
	1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.	nie dotyczy								
	1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.	nie dotyczy								
	1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.	nie dotyczy								
	1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.	nie dotyczy								
	1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.									
	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych									
	2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.									
	2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.									
	2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.									
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie									
	3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.									
	3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.									
	3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.									
	3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.	nie dotyczy								

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”	Cel szczegółowy 1. Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie										
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Małopolskie rodziny.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Opieka zdrowotna.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bezpieczeństwo.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Sport i rekreacja.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 5: Kultura i dziedzictwo.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 6: Edukacja.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 7: Rynek pracy.										
	Cel szczegółowy 2. Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka										
	Główny kierunek polityki rozwoju 1: Innowacyjność.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Konkurencyjność i przedsiębiorczość.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Turystyka.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Transport.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 5: Cyfrowa Małopolska.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 6: Gospodarka o obiegu zamkniętym.										
	Cel szczegółowy 3. Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej										
	Główny kierunek polityki rozwoju 1 Ograniczanie zmian klimatycznych.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 2: Gospodarowanie wodą.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bioróżnorodność i krajobraz.										
	Główny kierunek polityki rozwoju 4: Edukacja ekologiczna.										

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Cel szczegółowy 4. System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020-2030										
Główny kierunek polityki rozwoju 1: System zarządzania strategicznego rozwojem.										
Główny kierunek polityki rozwoju 2: Współpraca i partnerstwo.										
Główny kierunek polityki rozwoju 3: Promocja Małopolski.										
Cel szczegółowy 5. Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach										
Główny kierunek polityki rozwoju 1: Ład przestrzenny.										
Główny kierunek polityki rozwoju 2: Wsparcie miast.	nie dotyczy									
Główny kierunek polityki rozwoju 3: Rozwój obszarów wiejskich.										
Główny kierunek polityki rozwoju 4: Spójność wewnątrrzregionalna i dostępność.										

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU GMINY TRZCIANA DO 2030 ROKU

SYSTEM WDRAŻANIA

Organizacja i podmioty zaangażowane w realizację strategii

Podobnie jak w procesie opracowania niniejszego dokumentu, wdrażanie Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku opiera się na wielopodmiotowym, partycypacyjnym modelu zarządzania. System instytucjonalny obejmuje struktury odpowiedzialne za realizację, monitorowanie, ocenę oraz aktualizację strategii. W jego ramach szczególną rolę odgrywają:

- Wójt Gminy Trzciana – organ wykonawczy odpowiedzialny za stymulowanie i koordynowanie działań rozwojowych, a także mobilizowanie i integrowanie zasobów urzędu, jednostek organizacyjnych gminy oraz podmiotów współpracujących. Wójt kieruje bieżącymi i strategicznymi sprawami gminy, reprezentuje ją na zewnątrz oraz pozyskuje wsparcie niezbędne dla realizacji kluczowych przedsięwzięć;
- Rada Gminy Trzciana – organ uchwałodawczy, który przyjmuje strategię, wspiera jej realizację i ocenia efekty wdrażania. Do jej kompetencji należy uchwalanie dokumentów wdrożeniowych, w tym wieloletniej prognozy finansowej oraz budżetu gminy, a także aktów planowania przestrzennego. Jednocześnie rada sprawuje funkcję kontrolną wobec działań wójta i jednostek organizacyjnych gminy;
- Referat Infrastruktury, Spraw Komunalnych i Ochrony Środowiska w strukturze Urzędu Gminy w Trzcianie – jednostka odpowiedzialna za bieżące zarządzanie procesem wdrażania strategii. Do jej zadań należy realizacja przypisanych działań, koordynacja operacyjna, rozwijanie partnerstw i pozyskiwanie źródeł finansowania, a także prowadzenie monitoringu i oceny oraz przygotowywanie propozycji aktualizacji strategii. Referat zapewnia również działania informacyjne i promocyjne, a jego prace są realizowane we współpracy z wójtem, radą oraz partnerami wewnętrznymi i zewnętrznymi;
- poszczególne referaty, zespoły oraz stanowiska pracy w strukturze Urzędu Gminy w Trzcianie oraz gminne jednostki organizacyjne – odpowiedzialni za realizację przypisanych działań, uczestniczący w procesie monitoringu i oceny oraz współpracujący z jednostką zarządzającą procesem wdrażania dokumentu pod strategicznym nadzorem władz gminy
- zewnętrzne podmioty (m.in. administracja rządowa, inne jednostki samorządu terytorialnego i ich związki, biznes, organizacje pozarządowe i społeczne, mieszkańcy, partnerzy zagraniczni) - współuczestniczą w realizacji strategii, realizując działania komplementarne względem swoich kompetencji i zasobów, wspierając osiągnięcie celów rozwojowych gminy do roku 2030.

Odpowiedzialność za poszczególne kierunki działań została określona w ramach planu operacyjnego strategii poprzez opisanie w kolumnie „Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy”. Może ona zostać doprecyzowana przez Wójta Gminy Trzciana w formie zarządzenia, zgodnie z obowiązującymi regulacjami prawnymi i dobrymi praktykami zarządzania rozwojem lokalnym.

Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

W ramach realizacji Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku wykorzystane zostaną różne mechanizmy i instrumenty realizacyjne, wśród których można wymienić:

- coroczne uchwały budżetowe Rady Gminy Trzciana i wieloletnią prognozę finansową gminy, stanowiące podstawowe narzędzia planowania finansowego w perspektywie krótko- i długoterminowej,
- uchwały Rady Gminy Trzciana i zarządzenia Wójta Gminy Trzciana w obszarach oddziaływania strategii,
- dokumenty wykonawcze o charakterze operacyjnym, sporządzane na poziomie lokalnym, w tym przewidziane bezpośrednio w treści niniejszej strategii,
- plan ogólny gminy, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego itp., precyzujące koncepcję struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy określoną w dokumencie strategii,
- projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne, realizowane zgodnie z katalogiem działań określonych w strategii, w szczególności przy zaangażowaniu środków zewnętrznych,
- różne umowy, kontrakty i porozumienia pomiędzy gminą a innymi samorządami, administracją rządową, partnerami społecznymi i gospodarczymi, także zagranicznymi,
- zespoły zadaniowe i projektowe, ciała o charakterze opiniodawczo-doradczym, wspierające sprawność i efektywność operacyjną procesu wdrażania strategii,
- działania z zakresu komunikacji społecznej, obejmujące edukację, informację, promocję oraz konsultacje społeczne, które wzmacniają legitymizację społeczną podejmowanych działań oraz sprzyjają ich wysokiej jakości merytorycznej i operacyjnej.

Poziom społeczny

Istotnym komponentem skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku jest wymiar społeczny, obejmujący działania w zakresie komunikacji i promocji założeń strategicznych wśród mieszkańców oraz szerokiego grona interesariuszy. Kluczowe znaczenie ma w tym obszarze budowanie akceptacji i zaangażowania społecznego wokół wyznaczonych kierunków interwencji, co stanowi fundament trwałego i zrównoważonego rozwoju lokalnego.

Rekomenduje się przygotowanie skondensowanego materiału informacyjno-promocyjnego, zawierającego syntetyczne ujęcie celów, priorytetów oraz kluczowych działań strategii. Dokument ten powinien być szeroko dystrybuowany – zarówno jako uzupełnienie pełnego tekstu strategii, jak i jako niezależne narzędzie komunikacyjne, adresowane do zróżnicowanych grup odbiorców: sektora publicznego, prywatnego, społecznego, w gminie oraz jej bliższym i dalszym otoczeniu.

Działanie to jest w pełni spójne z zasadą partycypacji społecznej, podkreślaną w dokumentach szczebla krajowego i unijnego, która stanowiła również mianownik prac w zakresie przygotowania niniejszej strategii. Przyjęte podejście sprzyja wzmacnianiu transparentności procesów rozwojowych, zwiększa inkluzywność polityki lokalnej oraz realizuje zasadę partnerstwa, będącą jednym z kluczowych filarów polityki spójności na poziomie wspólnotowym i krajowym.

WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Dokumenty wykonawcze względem Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku należy rozumieć jako zestaw planów i programów gminnych – zarówno obowiązkowych, jak i rekomendowanych – które umożliwiają skuteczną implementację przyjętych założeń strategicznych. Stanowią one uszczegółowienie strategii w wybranych obszarach tematycznych, precyzując priorytety rozwojowe, kierunki działań oraz sposoby ich realizacji. Dokumenty te, w odróżnieniu od samej strategii, charakteryzują się większym stopniem specjalizacji oraz dokładnością w odniesieniu do określonych zagadnień, grup społecznych lub sektorów gospodarki lokalnej. W tym kontekście pełnią one rolę narzędzi wspierających faktyczną realizację strategii. Zgodnie z tym podejściem, w ramach prac nad Strategią Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku przeprowadzono przegląd dokumentów strategicznych i planistycznych w kluczowych obszarach działania gminy, oceniając ich aktualność, użyteczność oraz spójność z nową strategią. W jej wyniku podzielono je na kilka zasadniczych grup:

1st dokumenty aktualne, kierunkowo zgodne z założeniami strategii (zmiany, uzupełnienia, aktualizacja zgodnie z ewentualnymi nowymi potrzebami), m.in.:

- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy Trzciana (gmina Trzciana w całości pokryta jest miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego; aktualizacja zgodnie z potrzebami, w tym w odpowiedzi na ustalenia planu ogólnego gminy oraz zgłaszane przez interesariuszy wnioski dotyczące zmiany przeznaczenia działek);
- Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę Trzciana wraz z określeniem granic obwodów publicznych szkół podstawowych od dnia 1 września 2019 r., przyjęty Uchwałą nr V/44/19 Rady Gminy Trzciana z dnia 29 marca 2019 r. (zakłada się systematyczne monitorowanie oraz efektywne zarządzanie wydatkami na oświatę z uwzględnieniem potrzeb społecznych, wyników edukacyjnych oraz zasobów organizacyjno-finansowych gminy);
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Trzciana na lata 2021-2030, przyjęta Uchwałą nr XXII/200/21 Rady Gminy Trzciana z dnia 24 czerwca 2021 r. (dokument zasadniczo aktualny, w ramach kolejnego konieczność uwzględnienia nowych i rosnących wyzwań związanych m.in. ze starzeniem się społeczeństwa, uzależnieniami behawioralnymi i problemami zdrowia psychicznego);
- Gminny Program Wspierania Rodziny na terenie Gminy Trzciana na lata 2025-2027, przyjęty Uchwałą nr XII/89/25 Rady Gminy Trzciana z dnia 20 maja 2025 r.;
- Program współpracy gminy Trzciana z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2025, przyjęty Uchwałą nr VIII/50/24 Rady Gminy Trzciana z dnia 2 grudnia 2024 r. (dokument przyjmowany w gminie corocznie, możliwość opracowania i przyjęcia programu wieloletniego);
- Program usuwania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest na terenie gminy Trzciana, przyjęty Uchwałą nr X/94/12 Rady Gminy Trzciana z dnia 21 marca 2012 r. (rekomendowana inwentaryzacja i dostosowanie programu);

- Wieloletnia Prognoza Finansowa gminy Trzciana na lata 2025-2034, ostatnio zmieniona Uchwałą nr XIV/108/25 Rady Gminy Trzciana z dnia 5 sierpnia 2025 r. (aktualizacja zgodne z potrzebami);

2nd dokumenty wymagające zmiany, uzupełnienia, aktualizacji, przy zachowaniu spójności ze strategią, m.in.:

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Trzciana, przyjęte Uchwałą nr XXII/166/09 Rady Gminy Trzciana z dnia 29 grudnia 2009 r., z późniejszymi zmianami (zgodnie z nowymi przepisami, studium ma zostać zastąpione planem ogólnym gminy; 10 marca 2025 r. Rada Gminy Trzciana przyjęła Uchwałę nr X/64/25 w tej sprawie);
- Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Trzciana, przyjęte Uchwałą nr XXIV/232/18 Rady Gminy Trzciana z dnia 12 czerwca 2018r. (zgodnie z Ustawą z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, projekt założeń aktualizuje się co najmniej raz na 3 lata);
- Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych gminy Trzciana na lata 2021-2025, przyjęty Uchwałą nr XVIII/168/20 Rady Gminy Trzciana z dnia 28 grudnia 2020 r. (aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu, ze względu na kończący się okres obowiązywania obecnego, konieczność uwzględnienia inwestycji wodno-kanalizacyjnych, ujętych w strategii);
- Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy Trzciana na lata 2020-2025, przyjęty Uchwałą nr XVII/150/20 Rady Gminy Trzciana z dnia 30 listopada 2020 r. (aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu, ze względu na kończący się okres obowiązywania obecnego);
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Trzciana na lata 2023-2025, ostatnio zmieniony Uchwałą nr II/12/24 Rady Gminy Trzciana z dnia 20 maja 2024 r. (aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu, ze względu na kończący się okres obowiązywania obecnego; konieczność praktycznego uwzględnienia zmian w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej);
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025, przyjęty Uchwałą nr XXVII/260/22 Rady Gminy Trzciana z dnia 25 marca 2022 r. (aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu, ze względu na kończący się okres obowiązywania obecnego);
- Plan Zarządzania Kryzysowego gminy Trzciana (aktualizacja zgodnie z doświadczeniami okresu pandemii oraz nowymi zagrożeniami i wyzwaniem, związanymi m.in. z konfliktem zbrojnym w Ukrainie i możliwymi scenariuszami jego rozwoju, a także zagrożeniami cybernetycznymi);

3rd dokumenty wymagające opracowania, przy zachowaniu spójności ze strategią, m.in.:

- Gminny program ochrony środowiska - zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, wójt gminy, w celu realizacji polityki ochrony środowiska, sporządza gminny program ochrony środowiska; projekt dokumentu podlega

konsultacjom oraz opiniowaniu przez zarząd powiatu; program podlega monitoringowi - co 2 lata wójt sporządza raport z jego wykonania i przedstawia go radzie;

- Gminny program opieki nad zabytkami – zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, wójt jest odpowiedzialny za opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami; program sporządza się na okres 4 lat; program przyjmuje rada, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- Plany rozwoju sieci drogowej wraz planami finansowania w zakresie dróg gminnych - zgodnie z Ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, zarządca drogi jest zobowiązany do opracowywania planów rozwoju sieci drogowej;
- Plan operacyjny funkcjonowania gminy – zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 stycznia 2025 r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa realizowanych przez organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego i przedsiębiorców, wójt odpowiada za przygotowanie planu w terminie 3 miesięcy od otrzymania wypisów z planu operacyjnego funkcjonowania powiatu; obowiązek obejmuje też przegląd i aktualizację nie rzadziej niż raz na 2 lata od zakończenia cyklu planistycznego;

4th Inne dokumenty:

- Program małej retencji – dokument o charakterze fakultatywnym, jednak o istotnym znaczeniu w kontekście skutków zmian klimatycznych oraz rosnącego zagrożenia suszą; realizacja programu może stanowić podstawę do planowania i wdrażania projektów gminnych w obszarze gospodarowania zasobami wodnymi, z możliwością ich współfinansowania ze środków zewnętrznych;
- Gminny program rewitalizacji – narzędzie interwencji ukierunkowane na rozwiązywanie problemów społecznych i towarzyszących występujących na obszarach zdegradowanych, w celu wyprowadzenia ich ze stanu kryzysowego (dokument przyjęty Uchwałą nr XVIII/154/17 Rady Gminy Trzciana z dnia 20 kwietnia 2017 r. obowiązywał do końca 2022 r.; wymaga obecnie przeprowadzenia pogłębionej analizy w zakresie oceny aktualności i stopnia realizacji; na tej podstawie konieczne będzie podjęcie decyzji dotyczących dalszej kontynuacji i ewentualnej modyfikacji kierunków interwencji; jednocześnie należy uwzględnić fakt, iż wsparcie finansowe na działania rewitalizacyjne w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027 zostało ograniczone wyłącznie do 18 miast regionu);
- Plan gospodarki niskoemisyjnej - chociaż opracowanie tego typu dokumentu nie wynika wprost z przepisów prawa, stanowi on kluczowe narzędzie dla prowadzenia polityki zrównoważonego i niskoemisyjnego rozwoju na poziomie lokalnym, spójnej z celami polityki klimatyczno-energetycznej Unii Europejskiej (dotychczasowy dokument, przyjęty Uchwałą nr XXIII/209/18 Rady Gminy Trzciana z dnia 21 marca 2018 r., obejmował okres realizacji do 2020 r. i utracił ważność);
- Plany rozwoju miejscowości – mogą uszczegółowić zapisy strategii, zarówno w obszarze diagnozy, jak i planowanych działań, a także stanowić istotne narzędzie angażowania mieszkańców w proces planowania oraz realizacji przedsięwzięć na poziomie wspólnot lokalnych; jednocześnie mogą pełnić funkcję instrumentu umożliwiającego skuteczniejsze

pozyskiwanie środków zewnętrznych na zadania dedykowane poszczególnym miejscowościom.

MONITORING, OCENA I AKTUALIZACJA DOKUMENTU

System sprawozdawczości Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku został zaprojektowany w sposób zapewniający jego cykliczność, przejrzystość oraz powiązanie z procesami zarządzania gminą. Sprawozdawczość realizowana będzie co najmniej raz w roku i zostanie zsynchronizowana z opracowaniem corocznego Raportu o stanie gminy, co umożliwi bieżące śledzenie postępów we wdrażaniu strategii, bez nadmiernego obciążania dodatkowymi obowiązkami aparatu administracyjnego.

Realizatorzy działań określonych w strategii będą zobowiązani, w terminie wskazanym przez Wójta Gminy Trzciana, do składania sprawozdań częściowych według wystandaryzowanego formularza opracowanego przez podmiot zarządzający wdrażaniem strategii, opisując przebieg realizacji zadań w danym roku kalendarzowym oraz prezentując osiągnięte efekty, w tym w wymiarze wskaźnikowym.

Na tej podstawie podmiot zarządzający wdrażaniem strategii będzie przygotowywać zbiorcze podsumowanie, które po zatwierdzeniu przez Wójta Gminy Trzciana będzie przekazywane Radzie Gminy Trzciana w określonym terminie. Raport zbiorczy stanie się podstawą do oceny postępów we wdrażaniu strategii oraz dokonywania niezbędnych i uzasadnionych modyfikacji dokumentu. Ramowa procedura może zostać uszczegółowiona przez wójta w formie zarządzenia.

Sprawozdawczość uwzględniać będzie kierunki działań określone w planie operacyjnym strategii oraz przypisane im wskaźniki. Szczególne znaczenie mają wskaźniki zaprezentowane w tabeli poniżej, dla których określono wartości bazowe i docelowe. Zostały one wyznaczone na podstawie dostępnych danych historycznych oraz oczekiwanych efektów działań rozwojowych. Należy podkreślić, że poziom ich osiągnięcia zależeć będzie od szeregu czynników wewnętrznych i zewnętrznych, które nie mogły zostać w pełni zdefiniowane na etapie opracowywania strategii. Z tego względu katalog wskaźników pozostaje otwarty i elastyczny.

Tabela 10. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
1.1. Utrzymanie wysokiej dostępności i jakości usług w zakresie opieki, edukacji i wychowania.	Rozwój oraz poprawa standardu infrastruktury i wyposażenia placówek oświatowych	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów oraz liczba korzystających dzieci lub młodzieży szkolnej w skali roku	Placówki oświatowe, Urząd Gminy w Trzcianie, Gminny Zespół Obsługi Szkół w Trzcianie	8 obiektów 750 korzystających [2024]	7 obiektów 850 korzystających [2030]
	Podniesienie jakości i efektów kształcenia	Wyniki egzaminów końcowych	Placówki oświatowe, Kuratorium Oświaty w Krakowie	j. polski 69,71, matematyka 61,00, j. angielski 70,96 [2024]	j. polski 75, matematyka 70, j. angielski 75 [2030]
1.2. Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej i społecznej oraz	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej,	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	54 rodziny, w tym 128 objętych pracą	100 rodzin, w tym 250 objętych pracą

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

bezpieczeństwa publicznego	systemu wsparcia rodzin	w tym objętych pracą socjalną	w Trzcianie	socjalną [2024]	socjalną [2030]
	Poprawa dostępności, jakości i skuteczności systemu wsparcia osób starszych, chorych, z niepełnosprawnościami, a także ich rodzin i opiekunów	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej, w tym korzystających z usług opiekuńczych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Trzcianie	15 rodzin, w tym 22 korzystających z usług opiekuńczych [2024]	20 rodzin, w tym 25 korzystających z usług opiekuńczych [2030]
	Rozwój oraz poprawa standardu infrastruktury i wyposażenia jednostek OSP	Liczba zmodernizowanych (lub nowo wybudowanych) remiz OSP	Urząd Gminy w Trzcianie	7 obiektów [2024]	7 obiektów [2030]
1.3. Zapewnienie warunków dla integracji, aktywności oraz partycypacji społeczno-obywatelskiej, kulturalno-artystycznej i rekreacyjno-sportowej mieszkańców.	Rozwój oraz poprawa standardu infrastruktury i oferty rekreacyjno-sportowej, a także turystycznej	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów	Urząd Gminy w Trzcianie, Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie	9 obiektów [2024]	10 obiektów [2030]
	Rozwój oraz poprawa standardu infrastruktury i wyposażenia instytucji kultury	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów	Urząd Gminy w Trzcianie, Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie, Gminna Biblioteka Publiczna w Trzcianie	5 obiektów [2024]	5 obiektów [2030]
1.4. Doskonalenie administracji samorządowej i zarządzania oraz systemu świadczenia usług publicznych.	Zwiększenie dostępności (cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej, architektonicznej) administracji lokalnej	Liczba zlikwidowanych barier (architektonicznych, cyfrowych, informacyjno-komunikacyjnych) w administracji publicznej	Urząd Gminy w Trzcianie	2 zlikwidowanych barier [2024]	2 zlikwidowanych barier [2030]
	Poprawa dostępności i jakości usług publicznych, lepsze dopasowanie do potrzeb, możliwości	Liczba dostępnych e-usług	Urząd Gminy w Trzcianie	1 e-usług [2024]	1 e-usług [2030]

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	i oczekiwań mieszkańców				
	Rozwój współpracy finansowej i pozafinansowej samorządu z organizacjami pozarządowymi	Liczba zadań publicznych gminy realizowanych przez organizacje pozarządowe oraz ich sumaryczna wartość	Urząd Gminy w Trzcianie	3 zadania łącznie 47 000 zł [2024]	6 zadań łącznie 100 000 zł [2030]
2.1. Wzmocnienie potencjału inwestycyjnego gminy oraz przedsiębiorczości lokalnej.	Zwiększenie przedsiębiorczości lokalnej	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	Urząd Gminy w Trzcianie, BDL GUS	112 podmiotów [2024]	150 podmiotów [2030]
	Ograniczenie lub utrzymanie niskiego poziomu bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych z terenu gminy zarejestrowanych w urzędzie pracy	Urząd Gminy w Trzcianie, BDL GUS	29 osób [2024]	20 osób [2030]
2.2. Rozwój nowoczesnego rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego jako ważnej gałęzi gospodarki lokalnej.	Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności infrastruktury niezbędnej do prawidłowego funkcjonowania gospodarstw rolnych	Długość nowych lub zmodernizowanych dróg dojazdowych do gruntów rolnych	Urząd Gminy w Trzcianie	0 km [2024]	1,25 km [2030]
	Zwiększenie bazy podatników i dochodów własnych gminy	łączna roczna kwota wpływów z tytułu podatku rolnego i podatku od nieruchomości	Urząd Gminy w Trzcianie	440 000,00 zł [2024]	500 000,00 zł [2030]
2.3. Rozwój funkcji turystycznych gminy i wzmocnienie ich pozytywnego wpływu na gospodarkę lokalną.	Poprawa dostępności i jakości produktów i usług gastronomicznych i noclegowych w gminie	Liczba podmiotów z sekcji I związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi w gminie	Urząd Gminy w Trzcianie, BDL GUS	18 firm [2024]	25 firm [2030]
	Poszerzenie, zróżnicowanie i uatrakcyjnienie oferty wydarzeń, w szczególności o ponadlokalnej skali	Liczba wydarzeń, w tym o ponadlokalnej skali, oraz liczba ich uczestników w skali roku	Centrum Kultury i Turystyki w Trzcianie, Gminna Biblioteka Publiczna	19 wydarzeń, 2570 uczestników [2024]	25 wydarzeń 4500 uczestników [2030]

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

			w Trzcianie		
3.1. Skuteczna ochrona zasobów środowiskowych, szczególnie wód i powietrza.	Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności infrastruktury oraz usług wodno-kanalizacyjnych, lepsze dostosowanie do potrzeb społeczno-gospodarczych	Odsetek gospodarstw domowych korzystających z kanalizacji / wodociągu	Urząd Gminy w Trzcianie, BDL GUS	Kanalizacja 28,6% Wodociąg 48,9% [2023]	Kanalizacja 35% Wodociąg 45% [2030]
	Zwiększenie poziomu i jakości selektywnej zbiórki odpadów	Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	Urząd Gminy w Trzcianie, BDL GUS	59,2% [2024]	65% [2030]
3.2. Poprawa bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.	Dywersyfikacja źródeł energii, zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie energetycznym gminy	Liczba budynków użyteczności publicznej, które korzystają z energii z OZE	Urząd Gminy w Trzcianie	5 budynki [2024]	8 budynków [2030]
	Zmniejszenie zużycia energii w budynkach użyteczności publicznej	Liczba i powierzchnia budynków użyteczności publicznej o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	Urząd Gminy w Trzcianie	2 budynki o łącznej powierzchni 2870 m2 [2025]	5 budynków o łącznej powierzchni 5000 m2 [2030]
3.3. Rozwój infrastruktury i opcji transportowych wraz z poprawą bezpieczeństwa uczestników ruchu.	Zwiększenie dostępności, jakości i funkcjonalności infrastruktury drogowej i towarzyszącej na terenie gminy, lepsze dostosowanie do potrzeb społeczno-gospodarczych	Długość nowych lub zmodernizowanych dróg lub chodników gminnych	Urząd Gminy w Trzcianie	2,570 km [2024]	8,500 km [XXX]

Źródło: opracowanie przez UG Trzciana

Rekomenduje się, aby w połowie okresu obowiązywania dokumentu przeprowadzić ocenę aktualności i stopnia realizacji strategii. Proces ten powinien obejmować zarówno analizę postępów w realizacji celów strategicznych i operacyjnych, jak i identyfikację ewentualnych rozbieżności

pomiędzy przyjętymi założeniami a faktycznym przebiegiem procesów rozwojowych. Podstawowym źródłem informacji służącym do przeprowadzenia oceny będzie coroczny monitoring realizacji strategii, wspierany ewentualnie dodatkowymi analizami, badaniami społecznymi czy opracowaniami eksperckimi. Proces oceny powinien uwzględniać także szerszy kontekst rozwojowy, w tym zmiany zachodzące w otoczeniu gminy – zarówno w wymiarze lokalnym i ponadlokalnym. Należy brać pod uwagę m.in. uwarunkowania demograficzne, społeczne, gospodarcze, technologiczne, prawne, klimatyczne i środowiskowe, które mogą wpływać na skuteczność oraz adekwatność zapisów strategii. W przypadku stwierdzenia konieczności wprowadzenia modyfikacji, Wójt Gminy Trzciana przedkłada Radzie Gminy Trzciana wniosek o dokonanie zmiany strategii, wraz z uzasadnieniem i zakresem proponowanych korekt. Proces aktualizacji zostanie przeprowadzony zgodnie z obowiązującymi procedurami prawnymi, analogicznie do trybu przygotowania strategii.

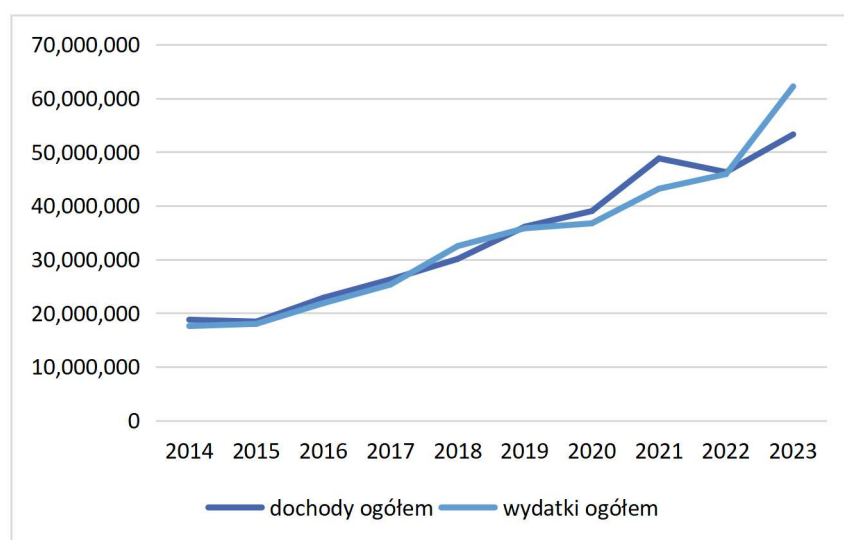
Dodatkowo rekomenduje się, aby po zakończeniu okresu realizacji dokumentu przeprowadzone zostało badanie ewaluacyjne ex post. Jego celem będzie kompleksowa ocena efektów wdrażania strategii, analiza stopnia osiągnięcia zakładanych celów oraz identyfikacja czynników sprzyjających i ograniczających rozwój gminy. Ewaluacja końcowa powinna zawierać rekomendacje i wnioski stanowiące punkt wyjścia do opracowania nowej strategii rozwoju gminy na kolejną perspektywę programowania, w tym w szczególności wskazania dotyczące priorytetowych obszarów interwencji, potencjalnych źródeł finansowania oraz mechanizmów zarządzania procesem rozwojowym.

RAMY FINANSOWE I POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY TRZCIANA DO 2030 ROKU

RAMY FINANSOWE

Ramy finansowe wskazują wysokość środków szacowanych na wdrożenie w życie zapisów strategii, w szczególności w odniesieniu do kosztów kluczowych inwestycji, a jednocześnie potwierdzają możliwość i chęć realizacji przez gminę zaplanowanych działań w kontekście zapewnienia ich finansowania. Przy ich konstruowaniu wzięto pod uwagę m.in. analizę dochodów i wydatków gminy w ostatnich kilku latach, analizę możliwości inwestycyjnych gminy, analizę zadłużenia gminy, analizę aktywności i skuteczności gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania działań, zapisy wieloletniej prognozy finansowej gminy, informacje na temat potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania, bazę wiedzy i doświadczeń gminy w zakresie realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach, informacje zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp.

W analizowanym okresie 2014-2023 dochody i wydatki budżetu gminy rosły, zwiększając się z 18,8 mln do 53,3 mln zł w przypadku tych pierwszych i z 17,6 mln do 62,2 mln zł w przypadku drugich. W latach 2014-2020 oraz 2022 budżet gminy pozostawał zrównoważony, tzn. różnica między dochodami a wydatkami ogółem pozostawała relatywnie nieznaczna. W związku z pandemią COVID-19 wydatki gminy wyraźnie zmalały względem dochodów i budżet odnotował nadwyżkę +5,6 mln zł w 2021 r. Z kolei dwa lata później, w 2023 r. budżet gminy wykazał najwyższy deficyt na przestrzeni analizowanej dekady (-8,9 mln zł).

Wykres 49. Poziom dochodów i wydatków gminy Trzciana w latach 2014-2023

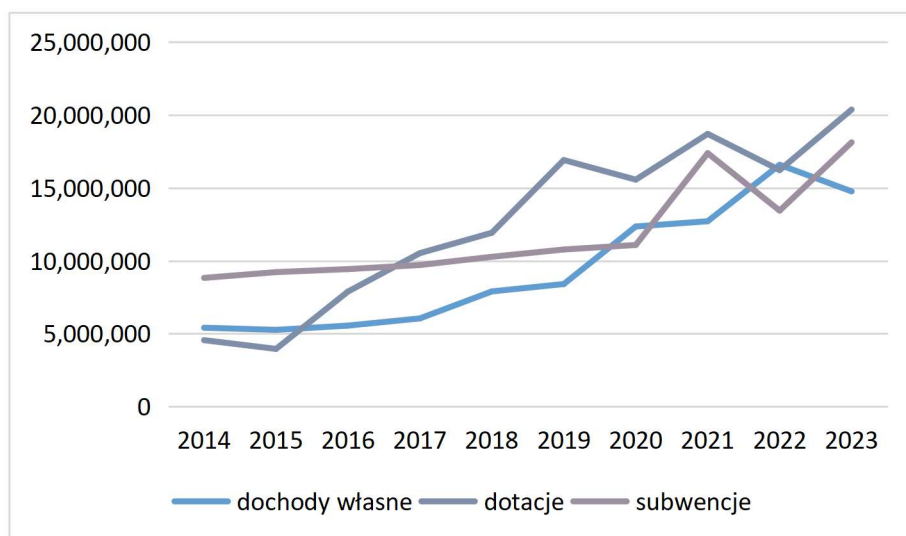
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Wzrostowi dochodów towarzyszyły zmiany ich struktury. Pozytywny trend dotyczył dochodów własnych, które z perspektywy dekady poprawiły swój udział w budżecie. To kluczowa klasa dochodów, w największym stopniu determinująca zdolność gminy do podejmowania przedsięwzięć rozwojowych w dłuższym horyzoncie czasowym. W latach 2019-2022 ich poziom wzrósł prawie dwukrotnie (+97%) do wysokości 16,6 mln zł w 2022 r. Dla porównania, w latach 2014-2019 wzrost dochodów własnych wyniósł jedynie +55%. Na przestrzeni lat, największą część dochodów własnych stanowiły wpływy z podatków dochodowych (przede wszystkim PIT). Średniorocznie odpowiadały one za 40,5% dochodów własnych gminy. Należy przy tym uzupełnić, że w 2023 r. ich poziom spadł

do 26,5% w związku ze zmianami towarzyszącymi wdrożeniu rządowego planu „Polski Ład”. Ich spadek przełożył się na zmniejszenie się ogółu dochodów własnych z 16,6 mln do 14,8 mln zł.

Rosnący trend charakteryzował również poziom dotacji, które w 2023 r. odpowiadały za 38,3% ogółu dochodów. Ich poziom rósł w latach 2015-2019, a następnie na przemian malał i rósł. W ostatnim analizowanym roku (2023) przekroczył próg 20 mln zł. Wahania poziomu dotacji związane były m.in. z przejściem odpowiedzialności (i za tym środków) za dystrybucję świadczeń w ramach programu „Rodzina 500+” z samorządów do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Ostatnią ze składowych dochodów są subwencje, które w 2023 r. odpowiadały za 34% dochodów. W przypadku gminy Trzciana, ich poziom pozostawał niemal niezmienny w latach 2014-2020. Następnie, ich dynamiczne wzrosty związane były z wypłatami transferów z poziomu krajowego, m.in. w latach 2020-2021 r. w wyniku środków z dodatkowej puli rządowej z przeznaczeniem na inwestycje wodno-kanalizacyjne, zaś w latach 2022-2023 w związku ze wzrostem poziomu subwencji oświatowej. W badanym okresie, na ogólną kwotę subwencji składały się głównie część oświatowa (średniorocznie 69%) oraz wyrównawcza (25,9%), przysługująca gminom o relatywnie mniejszej bazie dochodów podatkowych względem średniej krajowej.

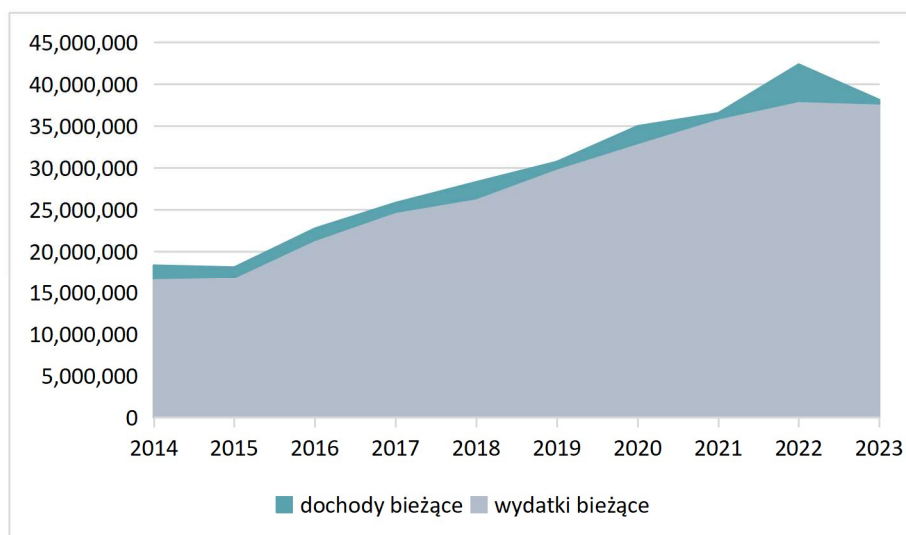

Wykres 50. Poziom dochodów własnych, dotacji i subwencji gminy Trzciana w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W kolejnych latach przewiduje się dalsze zmiany w obrazie dochodów samorządowych. Wynikają one z dodatkowych środków przekazanych samorządom w 2024 m.in. w ramach subwencji rozwojowej na łagodzenie konsekwencji „Polskiego Ładu” oraz reformy dochodów jednostek samorządu terytorialnego przeprowadzonej jesienią 2024 r. W statystykach zaobserwuje się skokowy, a następnie stopniowy wzrost poziomu subwencji za sprawą jednorazowych transferów, jak i wprowadzeniu nowych źródeł dochodów np. subwencji ekologicznej przyznawanej gminom, w których granicach znajdują się prawnie chronione, cenne przyrodniczo obszary. Zmiana dotyczyć będzie również dochodów własnych. Z jednej strony, ich poziom zwiększy się w efekcie wliczenia do nich zryczałtowanego podatku od przychodów ewidencjonowanych. Skala tego wzrostu powinna być zauważalna z uwagi na dużą popularność samozatrudnienia w Polsce. Z drugiej strony, nową podstawą do naliczania udziału samorządów w PIT i CIT będą bezpośrednio dochody podatników - a nie jak dotąd, suma podatku należnego państwu. Zwiększy to odporność budżetów samorządów na zmiany fiskalne wprowadzane na poziomie krajowym.

Podstawowym czynnikiem, który kształtuje zdolność gminy do finansowania rozwoju w krótkim i średnim okresie jest wypracowywana przez nią nadwyżka operacyjna, stanowiąca różnicę pomiędzy kwotą dochodów bieżących a kwotą wydatków bieżących. Nadwyżka może zostać przeznaczona na spłatę długu i/lub finansowanie zadań majątkowych w zależności od potrzeb jednostki samorządu terytorialnego. Samorząd gminy Trzciana generował nadwyżkę operacyjną przez cały badany okres, w średniorocznej wysokości 1,8 mln zł (przeciętnie 6,5% dochodów bieżących na przestrzeni dekady). Wyjątkowym rokiem pod względem skali nadwyżki był rok 2022 r. Wówczas, sięgnęła ona rekordowego poziomu 4,6 mln zł (11% dochodów bieżących).

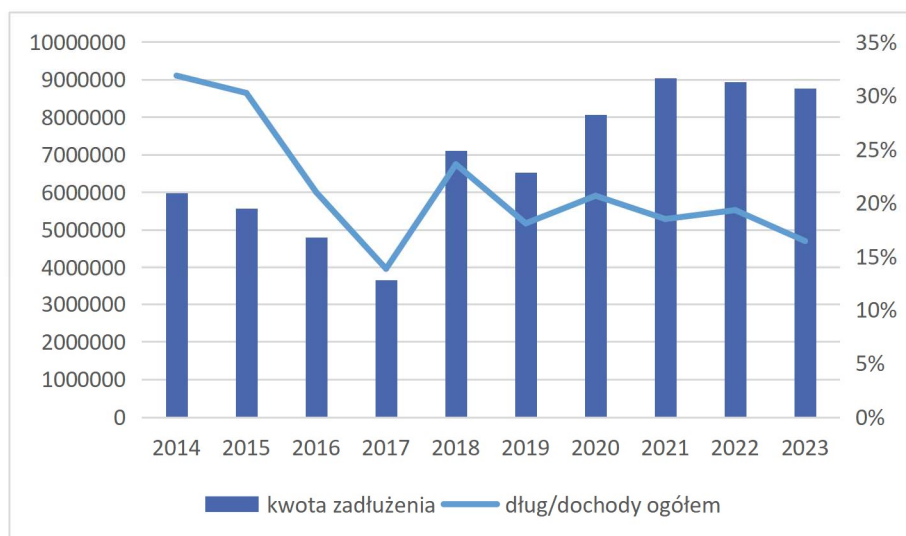

Wykres 51. Poziom dochodów i wydatków bieżących gminy Trzciana w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Obraz kondycji finansowej gminy uzupełnia zestawienie wysokości kwoty zadłużenia gminy w relacji do dochodów ogółem. Pomimo jej dynamicznego wzrostu w latach 2017-2021, kwota długu oparła się progowi 9 mln zł. Wraz ze wzrostem dochodów gminy poskutkowało to stopniowym spadkiem udziału długu w dochodach ogółem do bezpiecznych 16,5% w 2023 r.

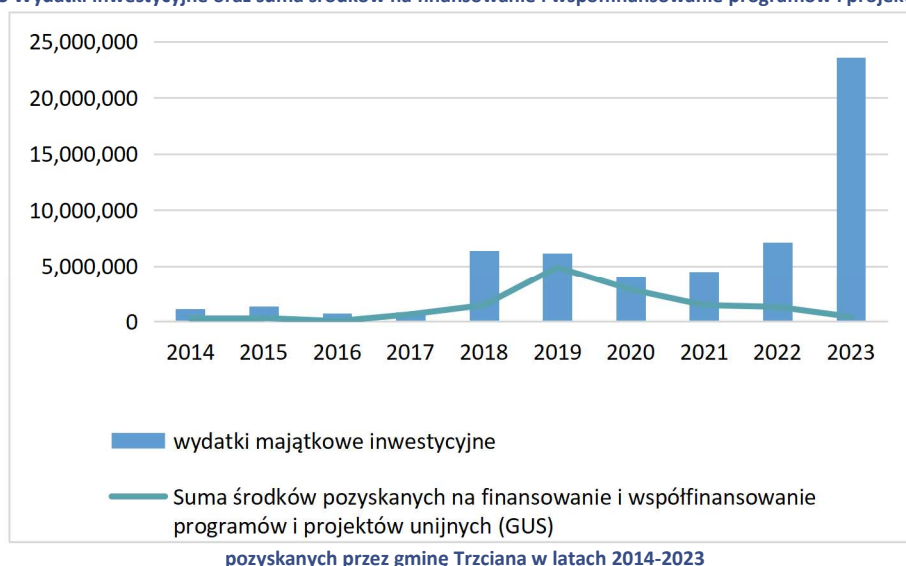
Wykres 52. Wysokość zadłużenia oraz relacja długu do dochodów ogółem gminy Trzciana w latach 2014-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Szczególnym rodzajem aktywności samorządu terytorialnego jest jego polityka inwestycyjna, służąca tworzeniu podstaw rozwoju gminy dla obecnych i przyszłych pokoleń. Z perspektywy analizowanych 10 lat inwestycje samorządu gminy Trzciana „ruszyły” dopiero w drugiej połowie dekady, zakończonej rekordowym rokiem 2023 (23,6 mln zł przeznaczonych na inwestycje). Wówczas, ich udział w ogóle wydatków w ciągu 5 lat osiągnął poziom 18,4%. Istotny udział w rosnącej dynamice inwestycji miały dotacje i środki o charakterze majątkowym na realizację programów, projektów lub zadań finansowanych z udziałem środków unijnych – w ostatnich 5 analizowanych latach stanowiły przeciętnie 24,1% kwot wydatkowanych na ogół inwestycji.

Wykres 53 Wydatki inwestycyjne oraz suma środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Monitora Rozwoju Lokalnego

Konkludując stwierdza się, że gmina Trzciana wchodzi w okres realizacji nowej strategii rozwoju w dobrej kondycji finansowej i z dobrą dynamiką inwestycyjną. Samorząd potrafi zadbać o utrzymanie nadwyżki operacyjnej, jak również dowodzi umiejętności kredytowania inwestycji i sprawnego zarządzania długiem. Rosną dochody własne. Najprawdopodobniej w kolejnych latach będzie można zaobserwować dodatkową poprawę dochodów gminy, niezależną od działań samorządu. Będzie ona związana z reformą dochodów JST z 2024 r. Równolegle z nowymi źródłami dochodów (np. subwencją ekologiczną) można upatrywać w tych zmianach szansy na dalsze wzmocnienie lokalnego rynku przedsiębiorstw, co wzmocni dochody gminy z tytułu podatku CIT. Ponadto, pomimo pewnych osiągnięć w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, przeprowadzony przegląd finansów gminy dowodzi, że wciąż istnieje potencjał do większego zaangażowania funduszy unijnych lub podobnych na rzecz projektów i inwestycji. W rezultacie, sytuację finansów gminy Trzciana należy ocenić pozytywnie pod warunkiem utrzymania dynamiki inwestycji z ostatnim lat, szczególnie w perspektywie kumulacji środków finansowych z Funduszy Europejskich czy Krajowego Planu Odbudowy.

Strategia określa kierunki interwencji podejmowanej w perspektywie roku 2030, w tym kluczowe inwestycje gminne. Przedstawia je poniższa tabela, wskazując jednocześnie ich szacunkowe koszty. Wycena wykorzystuje m.in. bazę wiedzy i doświadczeń powstałą w wyniku prac nad ramami finansowymi dla innych dokumentów funkcjonujących na poziomie gminy, realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach w gminie, informacje finansowe zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp., a także informacje o możliwym dofinansowaniu.

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Tabela 11. Inwestycje i działania kluczowe wraz z szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania

Lp.	Nazwa lub krótki opis inwestycji	Lokalizacja inwestycji	Planowy rok lub okres realizacji	Szacowane koszty inwestycji	Potencjalne źródło finansowania inwestycji
Cel operacyjny 1.1. Utrzymanie wysokiej dostępności i jakości usług w zakresie opieki, edukacji i wychowania.					
1st	Remonty szkół podstawowych w Kamionnej, Kierlikówce, Trzcianie, Leszczynie i Łącku Dolnej	Kamionna, Kierlikówka, Trzciana, Leszczyna, Łąka Dolna	2026-2030	500 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
2nd	Budowa i rozbudowa placów zabaw przy szkołach podstawowych w Kierlikówce, Łącku Dolnej, Kamionnej	Kierlikówka, Łąka Dolna, Kamionna	2026-2030	300 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
3rd	Budowa boisk sportowych przy szkołach podstawowych w Kamionnej, Trzcianie i Leszczynie	Kamionna, Trzciana, Leszczyna	2026-2030	1 500 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
4th	Poszerzenie oferty zajęć świetlicowych oraz utrzymanie atrakcji dla dzieci: półkolonie, kolonie letnie, superferie i zimowiska	Gmina Trzciana	2026-2030	200 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
Cel operacyjny 1.2. Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej i społecznej oraz bezpieczeństwa publicznego.					
5th	Utworzenie Gminnego Klubu Seniora oraz wprowadzenie Gminnej Karty Seniora	Gmina Trzciana	2026-2030	100 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
6th	Rozszerzenie oferty rehabilitacyjnej	Gmina Trzciana	2026-2030	100 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
7th	Współpraca z powiatem w zakresie likwidacji osuwisk w Kierlikówce i Kamionnej	Kierlikówka, Kamionna	2026-2030	500 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
8th	Dalsze wsparcie finansowe dla Szpitala Powiatowego w Bochni, Posterunku Policji w Trzcianie, Komendy PSP w Bochni, Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Bochni	-	2026-2030	300 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Cel operacyjny 1.3. Zapewnienie warunków dla integracji, aktywności oraz partycypacji społeczno-obywatelskiej, kulturalno-artystycznej i rekreacyjno-sportowej mieszkańców.					
9th	Rozbudowa Wiejskiego Domu Ludowego w Leszczynie	Leszczyna	2026-2030	2 500 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
10th	Wykonanie nowej kuchni w Świetlicy Wiejskiej w Łącku Dolnej	Łąka Dolna	2026-2030	75 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
11th	Zakup nowoczesnego instrumentarium dla Orkiestry Dętej Leszczyna	Leszczyna	2026-2030	100 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
12th	Sporządzenie projektów rozbudowy remiz w Rdzawie i Łącku Dolnej	Rdzawa, Łąka Dolna	2026-2030	200 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
13th	Renowacja zabytków, w tym kapliczek, krzyży przydrożnych i cmentarzy żołnierskich.	Gmina Trzciana	2026-2030	500 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
14th	Budowa skateparku w Trzcianie	Trzciana	2026-2030	1 500 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
15th	Budowa parków sportowo-rekreacyjnych/turystycznych w Trzcianie i Rdzawie	Trzciana, Rdzawa	2026-2030	20 000 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
16th	Budowa placu zabaw w Ujeździe	Ujazd	2026-2030	200 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
17th	Inwestycje w rozwój klubu i infrastrukturę sportową Trzciana 2000	Trzciana	2026-2030	100 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
18th	Modernizacja małego boiska w Rdzawie	Rdzawa	2026-2030	600 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
19th	Wykonanie nowej nawierzchni na Orliku w Trzcianie	Trzciana	2026	400 000 zł	Środki własne, środki z Ministerstwa Sportu i Turystyki
20th	Przekształcenie Parku Podworskiego w Rdzawie na miejsce wypoczynku dla mieszkańców	Rdzawa	2026-2030	200 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
Cel operacyjny 1.4. Doskonalenie administracji samorządowej i zarządzania oraz systemu świadczenia usług publicznych.					
21st	Wsparcie oraz współpraca z różnymi grupami funkcjonującymi w gminie (inicjatywy lokalne, NGO, KGW, OSP, orkiestra dęta)	Gmina Trzciana	2026-2030	200 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
Cel operacyjny 2.3. Rozwój funkcji turystycznych gminy i wzmocnienie ich pozytywnego wpływu na gospodarkę lokalną.					
22nd	Wytczenie szlaku rowerowego dookoła Góry Kamionna.	Kamionna	2026-2030	200 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

Cel operacyjny 3.1. Skuteczna ochrona zasobów środowiskowych, szczególnie wód i powietrza.					
23rd	Rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie całej gminy	Gmina Trzciana	2026-2030	10 000 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
24th	Dofinansowanie do przydomowych oczyszczalni ścieków w miejscowościach: Kierlikówka, Rdzawa, Kamionna	Kierlikówka, Rdzawa, Kamionna	2026-2030	3 000 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
25th	Budowa nowego ujęcia wody w Kamionnej	Kamionna	2026-2030	10 000 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
26th	Budowa punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	Gmina Trzciana	2026-2030	300 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
27th	Stworzenie zielonych przestrzeni poprzez m.in. nowe nasadzenia i zagospodarowanie tzw. „ronda” w Kierlikówce	Gmina Trzciana, w szczególności Kierlikówka	2026-2030	100 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
Cel operacyjny 3.2. Poprawa bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.					
28th	Montaż instalacji fotowoltaicznych z magazynami energii oraz pompami ciepła na budynkach użyteczności publicznej oraz wspieranie podobnych inwestycji w gospodarstwach domowych we wszystkich miejscowościach.	Kamionna, Kierlikówka, Ujazd, Leszczyna, Rdzawa, Trzciana, Łąka Dolna	2026-2030	14 000 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
29th	Ocieplenie budynków szkół podstawowych w Leszynie, Kamionnej oraz Kierlikówce.	Leszczyna, Kamionna i Kierlikówka	2026-2030	10 000 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
Cel operacyjny 3.3. Rozwój infrastruktury i opcji transportowych wraz z poprawą bezpieczeństwa uczestników ruchu.					
30th	Modernizacja dróg gminnych we wszystkich miejscowościach	Kamionna, Kierlikówka, Ujazd, Leszczyna, Rdzawa, Trzciana, Łąka Dolna	2026-2030	4 000 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
31st	Przebudowa mostów w Rdzawie i Trzcianie	Rdzawa, Trzciana	2026-2030	4 000 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
32nd	Budowa chodników w Trzcianie i Leszynie	Trzciana, Leszczyna	2026-2030	1 000 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
33rd	Modernizacja dróg powiatowych Ujazd – w kierunku Zbydniowa, Leszczyna	Ujazd, Leszczyna	2026-2030	2 000 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje
34th	Projektowanie ciągów pieszych / pieszo-	Kamionna – w stronę Kościoła,	2026-2030	200 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

	rowerowych przy drogach powiatowych: Kamionna – w stronę Kościoła, Łąka Dolna - Nagórze, Leszczyna - w stronę Królówki, Ujazd – w kierunku Rdzawy	Łąka Dolna - Nagórze, Leszczyna - w stronę Królówki, Ujazd – w kierunku Rdzawy			
35th	Projektowanie ciągów pieszych / pieszorowerowych przy drogach wojewódzkich: Leszczyna - przy drodze wojewódzkiej, Trzciana - Glinik w stronę Ubrzeży, Trzciana – Działy	Leszczyna - przy drodze wojewódzkiej, Trzciana - Glinik w stronę Ubrzeży, Trzciana - Działy	2026-2030	500 000 zł	Środki własne, dostępne dotacje

Źródło: opracowanie przez UG Trzciana

Zasada dodatkowości środków finansowych w realizacji projektów zapisanych w strategii oznacza, że to od potencjału inwestycyjnego gminy zależy, w jakim czasie i ile środków finansowych będzie mogła przeznaczyć na działania związane z rozwojem, czyli przede wszystkim na realizację strategii. Dlatego tak istotne jest oszacowanie potencjału inwestycyjnego gminy.

Wskaźniki do szacowania potencjału inwestycyjnego gminy zaczerpnięto z prognoz finansowych zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Trzciana zmienionej Uchwałą nr XII/93/25 Rady Gminy Trzciana z dnia 20 maja 2025 r. Przyjęto w niej prognozowaną, średnioroczną wysokość wydatków ogółem na poziomie ok. 53,9 mln zł w latach 2025-2030.

Określając potencjał inwestycyjny gminy Trzciana, posłużono się metodologią opartą na równaniu obejmującym założenie, że:

$$PI = W_{og} \times W_i$$

gdzie:

PI= potencjał inwestycyjny jednostki samorządu terytorialnego

W_{og} = wydatki budżetowe ogółem

W_i = średni procentowy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostki samorządu terytorialnego.

Potencjał inwestycyjny gminy stanowi iloczyn jej prognozowanych wydatków w okresie objętym prognozą i średniego procentowego udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach w okresie poprzednim do prognozowanego. Tak wyliczony potencjał inwestycyjny przyjęto za ramy przyszłej aktywności inwestycyjnej gminy.

Analizując dane historyczne ustalono, że średnia wartość procentowego udziału wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez gminę w latach 2014-2023 wynosiła 13,3%. Wykorzystując wskazane wyżej równanie oszacowano, iż przy utrzymaniu zdolności inwestycyjnych z analizowanego okresu gmina mogłaby co roku przeznaczyć na inwestycje ok. 7,1 mln zł w okresie 2025-2030. W latach 2014-2023 gmina wydatkowała na inwestycje przeciętnie ok. 5,6 mln zł w ciągu roku. W tym kontekście szacowana kwota na wymienione wyżej inwestycje w latach 2025-2030 jest możliwa do realizacji, przy założeniu większościowego wsparcia kluczowych działań ze środków zewnętrznych. Rekomenduje się realizację w pierwszej kolejności tych projektów, które będą zmierzały do wzmocnienia budżetu gminy. Równocześnie przewiduje się, że rozpisane plany inwestycyjne mogą wymagać aktualizacji ze względu na zachodzące zmiany w gminie oraz jej otoczeniu.

POTENCJALNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA⁹

Realizacja strategii wymaga zabezpieczenia odpowiednich środków finansowych, które umożliwią skuteczne i kompleksowe wdrażanie zaplanowanych kierunków działań, inwestycji i projektów. Finansowanie strategii opierać się będzie na zróżnicowanych źródłach – zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych – z uwzględnieniem aktualnych i prognozowanych możliwości budżetowych gminy oraz dostępności instrumentów pomocowych i inwestycyjnych. Aby zwiększyć możliwości realizacyjne oraz efektywność podejmowanych interwencji, gmina może sięgać po środki z kilku źródeł:

- środków własnych, w tym środków przeznaczonych na pokrycie wkładu własnego do zadań współfinansowanych ze środków UE,
- środków z budżetu państwa oraz regionu, w tym środków celowych i dotacji państwowych, dedykowanych funduszy i programów,
- funduszy celowych, w tym: Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Banku Gospodarstwa Krajowego, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy czy Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej,
- funduszy Unii Europejskiej, możliwych do pozyskania w ramach programów na poziomie Komisji Europejskiej, a także poziomie krajowym i regionalnym,
- Funduszy Norweskich i Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środków inwestorów prywatnych, sektora pozarządowego lub pozyskanych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP),
- zwrotnych instrumentów finansowych.

1. Środki z budżetu państwa oraz fundusze krajowe

Strategia może być współfinansowana ze środków krajowych w formie dotacji celowych na realizację zadań własnych i zleconych oraz subwencji ogólnych i wyrównawczych. Ponadto, gmina może korzystać z funduszy celowych. W tej kategorii można wymienić m.in.:

- Fundusz Przeciwdziałania COVID-19¹⁰: środki na działania związane z przeciwdziałaniem skutkom pandemii;
- Fundusz Termomodernizacji i Remontów¹¹: dofinansowanie przedsięwzięć termomodernizacyjnych i remontowych budynków użyteczności publicznej;
- Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej¹² oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej¹³: wsparcie finansowe przedsięwzięć (zazwyczaj w formie instrumentów zwrotnych) z zakresu transformacji energetycznej, poprawy jakości powietrza, gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowania odpadami, ochrony wód i gospodarki wodnej, gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przed hałasem, ochrony

⁹ Kwoty prezentowane w rozdziale są orientacyjne i mogą ulec zmianie w związku z prowadzonymi negocjacjami i zmianami w przedmiotowych programach i dokumentach na etapie ich finalnego opracowywania czy modyfikowania w trakcie samej realizacji.

¹⁰ <https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/fundusze/fundusz-przeciwdzialania-covid-19>

¹¹ <https://www.bgk.pl/programy-i-fundusze/fundusze/fundusz-termomodernizacji-i-remontow-ftir>

¹² <https://www.gov.pl/web/nfosi/gw/harmonogram-naborow>

¹³ <https://www.wfos.krakow.pl/oferta/wedlug-rodzaju-wnioskodawcy/jednostki-samorządu-terytorialnego/>

różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów, monitoringu środowisk i ekspertyz środowiskowych, edukacji ekologicznej, innowacyjności oraz adaptacji do zmian klimatu;

- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg¹⁴: współfinansowanie przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i parametrów technicznych lokalnej sieci drogowej;
- Fundusz Inwestycji Samorządowych¹⁵ zarządzany przez Polski Fundusz Rozwoju: wsparcie finansowe na zadania użyteczności publicznej i zadania własne, w tym głównie drogi, ulice, mosty, sektor wodno-kanalizacyjny, infrastrukturę społeczną, gospodarkę odpadami, transport zbiorowy, ciepłownictwo oraz ochronę zdrowia;
- Fundusze Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa¹⁶: programy wsparcia dla obszarów wiejskich, rolnictwa i infrastruktury wiejskiej.

Rozwój lokalny może być ponadto wspierany przez programy resortowe, w tym:

- Programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego¹⁷, które mają na celu dofinansowanie zadań z zakresu kultury o charakterze projektowym i kierowane są m.in. do instytucji kultury, organizacji pozarządowych, podmiotów prywatnych i jednostek samorządu terytorialnego (np. Edukacja kulturalna, Infrastruktura domów kultury, Kultura cyfrowa, Kultura Dostępna, Kultura ludowa i tradycyjna, Ochrona zabytków, Partnerstwo dla książki, Promocja czytelnictwa, Wydarzenia artystyczne dla dzieci i młodzieży);
- Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki¹⁸ zakładające rozwój bazy sportowej oraz aktywizację ruchową społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Programy inwestycyjne dotyczą m.in.: budowy pełnowymiarowych boisk dla mniejszych klubów piłkarskich, skateparków, strzelnic, kortów tenisowych, lodowisk, przyszkolnych hal sportowych, basenów (w tym małych basenów przyszkolnych), budowy nowych oraz modernizacji istniejących Orlików oraz rozwoju szkół mistrzostwa sportowego (w tym poprawy bazy noclegowej dla młodzieży);
- Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej¹⁹ koncentrujące się na wsparciu rodziny na wszystkich etapach jej rozwoju, w tym zapewniając współfinansowanie dla tworzenia nowych placówek, a także na rozwoju usług opiekuńczych oraz aktywności seniorów (np. Program „Aktywny Maluch”, Program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024-2028, Program wieloletni „Senior+” na lata 2021-2025, Program wieloletni na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021–2025).

2. Środki z funduszy Unii Europejskiej

Gmina może pozyskiwać wsparcie finansowe z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych Unii Europejskiej w ramach obecnej perspektywy finansowej na lata 2021–2027 (oraz kolejnych). Fundusze te stanowią kluczowy instrument wspierania realizacji celów rozwojowych zapisanych w strategii, szczególnie w obszarach takich jak infrastruktura, energetyka i środowisko, cyfryzacja, transport, edukacja, polityka społeczna czy zdrowie.

¹⁴ <https://www.gov.pl/web/infrastruktura/zadania-gminne-i-powiatowe>

¹⁵ <https://pfr.pl/program/inwestycje-samorzadowe>

¹⁶ <https://www.gov.pl/web/arimr/wdrazane-programy-i-dzialania>

¹⁷ <https://www.gov.pl/web/kultura/programy-2025>

¹⁸ <https://www.portalsamorzadowy.pl/polityka-i-spolescenstwo/zbuduj-baseny-lodowiska-i-strzelnice-ministerstwo-przedstawia-nowe-programy,592593.html>

¹⁹ <https://www.gov.pl/web/rodzina/programy-i-projekty>

2.1. Krajowy Plan Odbudowy²⁰

Podstawę wydatkowania środków, które mają pomóc złagodzić społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19, stanowi w Polsce Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Jego budżet to prawie 268 mld złotych, w tym 113,28 mld zł w postaci dotacji i 154,81 mld zł w formie preferencyjnych pożyczek. Środki pochodzą z europejskiego Funduszu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności. KPO to plan składający się z reform i inwestycji, który ma wzmocnić polską gospodarkę i rynek pracy po pandemii oraz sprawić, że będzie ona łatwiej znosić różne kryzysy. Znaczna część budżetu zostanie przeznaczona na cele klimatyczne (45%) oraz na transformację cyfrową (21%). Beneficjentem środków mogą być m.in. samorządy gminne. Aktualne i planowane nabory skierowane do samorządów wylistowano w tabeli.

Tabela 12. Aktualne i planowane nabory dla samorządów i administracji publicznej w ramach Krajowego Planu Odbudowy
(stan na dzień 5.09.2025 r.)

Nr inwestycji	Przedmiot naboru oraz forma wsparcia	Wartość w mln zł	Zakres
Nabory aktualne			
A1.3.1	Reforma planowania przestrzennego (wsparcie bezzwrotne)	871,0	- Wsparcie dla gmin na wdrożenie reformy zagospodarowania przestrzennego, - wsparcie dla uczelni itp. na prowadzenie kursów dokształcających dla pracowników samorządów i planistów przestrzennych.
A4.2.1	Dofinansowanie żłobków i klubów dziecięcych (wsparcie bezzwrotne)	2 273	Tworzenie nowych miejsc opieki w ramach istniejącej instytucji opieki lub w nowoutworzonej instytucji opieki w dwóch formach instytucji opieki – żłobkach i klubach dziecięcych.
B3.3.1	Gospodarka wodna na obszarach wiejskich (pożyczka)	1 291,0	- Wsparcie inwestycji na obszarach wiejskich w zakresie poprawy gospodarowania wodą oraz efektywności wykorzystania jej zasobów - wsparcie niewielkich inwestycji wodnych w zakresie zwiększenia retencji wodnej, - weryfikacja danych o urządzeniach melioracji wodnych i gruntach zmeliorowanych przez stworzenie sprawnego, kompleksowego systemu nadzoru i zarządzania urządzeniami melioracji wodnych.
C3.1.1-1/2	Cyberbezpieczeństwo (wsparcie bezzwrotne)	2002	Realizacja i objęcie wsparciem m.in. przedsięwzięcia polegającego na podłączeniu podmiotów krajowego systemu cyberbezpieczeństwa do zintegrowanego systemu zarządzania cyberbezpieczeństwem (System S46).
B3.5.1	Energooszczędne budownictwo mieszkaniowe (pożyczka)	510,5	Budowa, remont lub przebudowa budynku lub jego części, w wyniku czego powstaną lub zostaną zmodernizowane gminne lokale mieszkalne, mieszkania treningowe lub wspomagane.

²⁰ <https://www.kpo.gov.pl/strony/o-kpo/wsparcie/nabory-dla-administracji>

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

C4.1.1	Wsparcie zaawansowanej transformacji cyfrowej (pożyczka)	2 800	Finansowanie inwestycji w inteligentne sieci energetyczne dla przedsiębiorstw i sektora publicznego (m.in. wdrażanie inteligentnych liczników i systemów zarządzania siecią, wykorzystanie zaawansowanych systemów monitoringu i predykcyjnej analizy danych, inteligentna integracja OZE z tradycyjnymi sieciami przesyłowymi, wdrażanie systemów detekcji awarii i zarządzania kryzysowego).
D1.1.1	Modernizacja infrastruktury centrów opieki zdrowotnej (wsparcie bezzwrotne)	9 464,1	Poprawa efektywności funkcjonowania, dostępności i jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych przez centra opieki wyspecjalizowanej i inne podmioty lecznicze poprzez istotne polepszenie stanu posiadanej przez nie infrastruktury w obszarach priorytetowych.
Nabory planowane			
A1.4.1	Unowocześnienie bazy dydaktycznej i demonstracyjnej na potrzeby edukacji w zakresie rolnictwa	80,4	Wsparcia udziela się na unowocześnienie bazy dydaktycznej w zakresie rolnictwa 4.0, zgodnej z podstawami programowymi dla wybranych zawodów.
C3.1.1-2/2	Cyberbezpieczeństwo (wsparcie bezzwrotne)		Optymalizacja infrastruktury służb państwowych odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.
B1.1.1	Inwestycje w źródła ciepła (wsparcie bezzwrotne)	1344,3	Wsparcie instalacji wykorzystujących do produkcji ciepła: energię ze źródeł odnawialnych; paliwa gazowe oraz inne, zgodne z zasadą DNSH, technologie pozwalające na zastępowanie paliwa węglowego w ciepłownictwie systemowym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://www.kpo.gov.pl/strony/o-kpo/wsparcie/nabory-dla-administracji/>

2.2. Programy krajowe (zarządzane przez ministerstwa i instytucje centralne)

Fundusze unijne w latach 2021-2027 realizowane są poprzez dedykowane programy krajowe (blisko 60% środków) oraz regionalne (ponad 40% środków), zarządzane przez marszałków województw. W ramach programów krajowych możliwa jest realizacja projektów również przez gminę. Podział środków na poszczególne programy krajowe przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13. Programy krajowe, realizowane w Polsce w latach 2021-2027

Program	Kwota	Priorytety / podstawowe kategorie projektów
Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS)	125,8 mld zł	- Bezpieczeństwo energetyczne Polski, - rozwój odnawialnych źródeł energii, - ochrona środowiska, - bezpieczny i ekologiczny transport, - rozwój ochrony zdrowia, - kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego.
Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG)	42,9 mld zł	- Projekty badawczo-rozwojowe, - Innowacje, - zwiększenie konkurencyjności gospodarki,

Strategia Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku

		wsparcie przedsiębiorców i sektora nauki.
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS)	20,9 mld zł	- Wsparcie osób na zmieniającym się rynku pracy, - rozwój edukacji, - wsparcie usług zdrowotnych, - pomoc rodzicom w opiece nad dziećmi, - wsparcie osób ze szczególnymi potrzebami.
Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC)	11 mld zł	- Dostęp do szerokopasmowego Internetu, - rozwój e-usług, - cyberbezpieczeństwo, - wzmocnienie kompetencji cyfrowych społeczeństwa.
Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) ²¹	13,4 mld zł	- Rozwój biznesu, - nowoczesny transport, - inwestycje w sieci energetyczne, - ochrona środowiska, - rozwój turystyki.
Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową (FEPŻ)	2,5 mld zł	Wsparcie najuboższych i najbardziej potrzebujących.
Fundusze Europejskie dla Rybactwa	3,1 mld zł	- Modernizacja obszaru rybactwa, - innowacje i dywersyfikacja (różnicowanie) branży rybackiej, - dbałość o bezpieczeństwo oraz czystość mórz i oceanów, - zrównoważone rybołówstwo i ochrona żywych zasobów morza.
Fundusze Europejskie na Migracje, Granice i Bezpieczeństwa	2,4 mld zł	- Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (FAMI), - Instrument Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej w ramach Funduszu Zintegrowanego Zarządzania Granicami (IZGW), - Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (FBW).
Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE)	2,5 mld zł	- Wzmocnienie potencjału beneficjentów funduszy, - przedsięwzięcia koordynacyjne, - działania informacyjne.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-2021-2027/umowa-partnerstwa/>

2.3. Program regionalny

Na poziomie województwa małopolskiego wdrażany jest program Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości²², o łącznej wartości 2,69 mld euro w tym:

- 1,7 mld euro na projekty infrastrukturalne finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- 687 mln euro na projekty „miękkie” finansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego+,
- 264 mln euro na projekty realizowane w regionach najsilniej zależnych od węgla, mających największą trudność z przejściem na gospodarkę neutralną klimatycznie finansowane z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji.

²¹ Dotyczy województw: lubelskie, podlaskie, podkarpackie, świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, część mazowieckiego.

²² www.fundusze.małopolska.pl/

Priorytety programu regionalnego określa poniższa tabela. W ramach programu regionalnego możliwa jest realizacja projektów przez gminę.

Tabela 14. Opis priorytetów Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027

Numer i nazwa priorytetu		Cele realizowane w ramach priorytetu
1st	Fundusze europejskie dla badań i rozwoju oraz przedsiębiorczości	- Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii, - czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw i rządów, - wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne.
2nd	Fundusze europejskie dla środowiska	- Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych, - wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju, - wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego, - wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej, - wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej, - wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.
3rd	Fundusze europejskie dla transportu miejskiego	Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.
4th	Fundusze europejskie dla transportu regionalnego	Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej.
5th	Fundusze europejskie wspierające infrastrukturę społeczną	- Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online, - wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne, - zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej, - wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.
6th	Fundusze europejskie dla rynku pracy, edukacji i włączenia społecznego	- Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej, - wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych

		warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, • wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia, • wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, • wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej, • wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji, • wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, • wspieranie integracji społeczno-gospodarczej społeczności marginalizowanych, • zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja i wsparcie dostępu do systemów ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej, • wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.
7th	Fundusze europejskie dla wspólnot lokalnych	• Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich, • wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.
8th	Fundusze europejskie dla sprawiedliwej transformacji Małopolski Zachodniej	• Sprawiedliwa i efektywna transformacja regionu węglowego w kierunku zielonej, cyfrowej gospodarki, zapewniająca wysoką jakość życia mieszkańców w czystym środowisku.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027, wersja z dnia 30.12.2022 r., <https://www.fundusze.malopolska.pl/program>

Dla gmin województwa małopolskiego dostępne są ponadto dwa instrumenty terytorialne – zintegrowane inwestycje terytorialne lub inne instrumenty terytorialne (ZIT lub IIT) oraz rozwój lokalny kierowany przez społeczność (RLKS):

- RLKS to instrument, który umożliwia społecznościom lokalnym samodzielne, oddolne decydowanie o kierunkach rozwoju ich obszaru. Kluczową rolę w procesie wdrażania RLKS odgrywają Lokalne Grupy Działania, działające w oparciu o lokalne strategie rozwoju (LSR). Gminy będące członkami LGD mogą wnioskować o środki na zadania spójne z założeniami LSR. Gmina Trzciana jest członkiem Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Dolina Raby”, dzięki czemu może wnioskować o środki w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2023-2027²³;
- Mechanizm ZIT/IIT służy wzmocnieniu współpracy i partnerstw samorządów, realizujących działania rozwojowe na podstawie wspólnie opracowanych strategii terytorialnych obejmujących wyznaczony w programie regionalnym obszar funkcjonalny. Realizacja ZIT/IIT ma przyczynić się do rozwiązania wspólnych problemów i realizacji projektów zintegrowanych to jest takich, które są projektami partnerskimi lub w ramach realizacji których osiągnięty zostanie wspólny efekt, rezultat lub produkt końcowy projektu. Gmina wchodząca w skład ZIT/IIT działających na terenie małopolski ma dostęp do dedykowanych środków w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027. Aktualnie gmina Trzciana nie tworzy formalnie takich obszarów i porozumień.

W ramach PO FEM 2021-2027 na poszczególne instrumenty terytorialne przeznaczono alokację w wysokości: ZIT /IIT OPK - € 442 376 000, IIT - € 141 337 246, RLKS € 60 000 000²⁴.

2.4. Programy centralne UE

Samorządy gminne mogą również, samodzielnie lub w partnerstwach, korzystać z programów zarządzanych bezpośrednio przez Komisję Europejską:

- Horyzont Europa²⁵ – program ramowy UE na rzecz badań i innowacji. Program jest kontynuacją poprzednich edycji, jednak zawiera też uaktualnienia wynikające ze zmieniających się uwarunkowań społecznych, środowiskowych i gospodarczych. W aktualnym programie położono duży nacisk na przeciwdziałanie szkodliwym następstwom zmian klimatycznych i zaproponowano duży wachlarz instrumentów wspierających wyrównywanie szans krajów członkowskich;
- LIFE²⁶ – instrument finansowy UE poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska, w tym przyrody oraz wpływu człowieka na klimat i dostosowania się do jego zmian. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska i klimatu;
- CEF (*Connecting Europe Facility*)²⁷ – instrument finansowy mający na celu wsparcie modernizacji i budowy infrastruktury położonej na transeuropejskiej sieci transportowej TEN-T, tj. o wspólnym znaczeniu dla Unii Europejskiej. Infrastruktura znajdująca się w sieci

²³ <https://www.lgd.dolinaraby.pl/lokalna-strategia-rozwoju/lsr-2023-2027>

²⁴ Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 1984 /24 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 24 września 2024 r. „Instrumenty terytorialne w ramach programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027”

²⁵ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en

²⁶ https://cinea.ec.europa.eu/programmes/life_en

²⁷ https://cinea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility_en

ma zapewniać odpowiednie, wspólne standardy parametrów technicznych i funkcjonalnych, po to, aby wspierać zrównoważony rozwój gospodarczy oraz spójność terytorialną Unii;

- CERV (*Citizens, Equality, Rights and Values*)²⁸ – program, który ma na celu wspieranie i budowanie otwartych, demokratycznych, równych i integracyjnych społeczeństw opartych na praworządności. Obejmuje to dynamiczne i mające silną pozycję społeczeństwo obywatelskie, zachęcanie do udziału w życiu demokratycznym, obywatelskim i społecznym oraz pielęgnowanie bogatej różnorodności społeczeństwa europejskiego w oparciu o nasze wspólne wartości, historię i pamięć o przeszłości;
- Erasmus+²⁹ – program Unii Europejskiej wspierający kształcenie, szkolenie, młodzież oraz sport. Ma on na celu rozwój osobisty i zawodowy obywateli UE. W aktualnej edycji programu większy nacisk położono na budowanie bardziej włączających, spójnych i zielonych społeczeństw przygotowanych do uczestnictwa w cyfrowym świecie;
- Interreg (programy współpracy transgranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej)³⁰ – unijne programy, które wspierają rozwój, współpracę oraz integrację europejskich regionów. Ich zadaniem jest rozwiązywanie problemów, które wykraczają poza granice państw i które wymagają podjęcia wspólnych działań. Każdy projekt realizowany jest w międzynarodowych partnerstwach.

Skuteczne pozyskiwanie środków z funduszy unijnych wymaga aktywnego monitorowania naborów i konkursów ogłaszanych zarówno przez instytucje krajowe (np. ministerstwa, PARP, NCBR, BGK), jak i regionalne (urząd marszałkowski). Istotne jest również budowanie partnerstw międzygminnych i międzysektorowych, umożliwiających realizację większych projektów zintegrowanych.

3. Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego

Dodatkowym źródłem wsparcia są środki dostępne w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego³¹. Stanowią one formę bezzwrotnej pomocy finansowej udzielanej przez Norwegię, Islandię i Liechtenstein w celu zmniejszania różnic społeczno-gospodarczych w Europie oraz wzmacniania dwustronnych relacji z państwami-beneficjentami. Polska, jako największy beneficjent tych funduszy, otrzymała w ramach IV edycji (2025–2031) rekordową kwotę blisko 4 miliardów złotych (tj. około 925 mln euro)³².

W ramach IV edycji Funduszy Norweskich i EOG przewidziano osiem programów, z których trzy są szczególnie istotne dla gmin:

- Rozwój Lokalny (około 720 mln zł, operator: Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej) – program wspiera strategiczne inwestycje poprawiające jakość życia mieszkańców, obejmujące projekty infrastrukturalne, społeczne i ekologiczne;
- Zielona Transformacja (około 685 mln zł, operator: Ministerstwo Klimatu i Środowiska) – program wspiera inwestycje w odnawialne źródła energii, poprawę efektywności

²⁸ https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/citizens-equality-rights-and-values-programme/citizens-equality-rights-and-values-programme-overview_en

²⁹ <https://erasmusplus.org.pl>

³⁰ <https://www.ewt.gov.pl/strony/o-programach/programy-interreg-2021-2027>

³¹ <https://www.eog.gov.pl>

³² <https://www.eog.gov.pl/strony/aktualnosci/nowe-rozdanie-funduszy-norweskich-i-eog-umowy-podpisane/>

energetycznej, rozwój ekologicznego transportu oraz inne działania ograniczające negatywny wpływ na środowisko;

- Kultura (około 385 mln zł, operator: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) – program umożliwia odnowę zabytków, wsparcie lokalnych instytucji kultury oraz realizację inicjatyw społecznych wzmacniających tożsamość regionalną.

W ramach IV edycji przewidziano również około 358 mln zł na Fundusz Społeczeństwa Obywatelskiego – wsparcie organizacji pozarządowych. Środki te mają na celu wzmocnienie instytucjonalne tych organizacji oraz realizację projektów wzmacniających demokrację i aktywność obywatelską.

Okres kwalifikowalności wydatków dla projektów realizowanych w ramach IV edycji Funduszy Norweskich i EOG rozpoczyna się 24 kwietnia 2025 r. i potrwa do końca kwietnia 2031 r. Prawdopodobny termin uruchomienia naborów wniosków to 2026 rok.

Wykorzystanie Funduszy Norweskich i EOG stanowi dla samorządów unikalną szansę na realizację projektów o znaczącym wpływie społecznym, gospodarczym i środowiskowym. Skuteczne aplikowanie o te środki wymaga jednak odpowiedniego przygotowania, w tym opracowania kompleksowych strategii rozwoju oraz nawiązania partnerstw z podmiotami z państw-darczyńców.

4. Inne źródła finansowania inwestycji

W celu realizacji strategicznych inwestycji, gminy mogą korzystać z różnorodnych instrumentów finansowych o charakterze zwrotnym, takich jak pożyczki, kredyty czy emisja obligacji komunalnych. Poniżej przedstawiono kilka dostępnych opcji finansowania zadań samorządowych:

- Kredyt inwestycyjny Banku Gospodarstwa Krajowego dla JST³³ – BGK udziela kredytów inwestycyjnych z okresem kredytowania do 10 lat, z możliwością wydłużenia oraz karencją w spłacie;
- Pożyczki z PKO Banku Polskiego³⁴ – PKO BP oferuje pożyczki dla JST, które można wykorzystać na finansowanie planowanego deficytu budżetu, spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań, wyprzedzające finansowanie działań pokrywanych z budżetu Unii Europejskiej, oraz finansowanie przejściowego deficytu budżetowego.

Wykorzystanie powyższych instrumentów finansowych pozwala JST na realizację strategicznych inwestycji z uwzględnieniem efektywności kosztowej i dostępności środków.

W przypadku projektów o dużej skali i potencjale inwestycyjnym warto rozważyć także wykorzystanie modelu partnerstwa publiczno-prywatnego³⁵, w którym część kosztów i ryzyk inwestycyjnych ponosi partner prywatny. Partnerstwo to może dotyczyć w szczególności obiektów infrastruktury technicznej, usług publicznych czy rewitalizacji.

³³ <https://www.bgk.pl/samorzady/inwestycje/kredyty-inwestycyjne/kredyt-inwestycyjny-dla-jst/>

³⁴ <https://www.pkobp.pl/korporacje-i-samorzady/finansowanie/finansowanie-samorzadow/kredyty-finansowanie-jst/>

³⁵ <https://www.ppp.gov.pl>

Samorządy mogą również ubiegać się o pomoc techniczną, stanowiącą wsparcie w przygotowaniu projektów, zwłaszcza inwestycyjnych, poprzez takie inicjatywy jak:

- Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) – środki na przygotowanie projektów i wsparcie doradcze (ELENA, EIB InvestEU Advisory Hub, European Investment Advisory Hub, Platformy ADAPT+, EMBRACE, CircularCity Centre³⁶),
- Europejski Instrument Miejski (European City Facility)³⁷ – granty na przygotowanie koncepcji inwestycyjnych,
- Project Development Assistance³⁸, Smart CitiesMarketplace³⁹ – pomoc techniczna w formie doradztwa,
- Fi-compass – wsparcie doradcze dotyczące finansowania⁴⁰,
- European Energy Efficiency Fund – środki na przygotowanie projektów⁴¹.

Zróżnicowanie źródeł finansowania pozwoli na elastyczne dostosowanie planu wdrażania strategii do zmieniających się warunków finansowych i programowych. Kluczowe jest systematyczne i kompleksowe monitorowanie przez gminę dostępnych konkursów, naborów i mechanizmów wsparcia, a także aktywna współpraca z instytucjami regionalnymi, krajowymi i międzynarodowymi oraz innymi samorządami i partnerami w zakresie pozyskiwania środków.

³⁶<https://www.eib.org/en/products/advisory-services/elena/index.htm>, <https://advisory.eib.org/about/the-hub.htm>, <https://www.eib.org/en/videos/introducing-the-european-investment-advisory-hub.htm>, <https://advisory.eib.org/about/adapt.htm>, <https://advisory.eib.org/about/embrace>, <https://advisory.eib.org/about/circular-city-centre>

³⁷ <http://www.eucityfacility.eu>

³⁸ https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-funding-climate-action/innovation-fund/project-development-assistance_en

³⁹ <https://smart-cities-marketplace.ec.europa.eu>

⁴⁰ <https://www.fi-compass.eu/about-fi-compass>

⁴¹ <https://www.eeef.lu/european-commission-ta-facility.html>

SPISY

Spis wykresów

Wykres 1. Struktura zagospodarowania powierzchni gminy Trzciana w roku 2024.....	6
Wykres 2. Liczba ludności w gminie Trzciana w latach 2020-2024.....	8
Wykres 3. Struktura demograficzna gminy Trzciana w latach 2019-2023.....	11
Wykres 4. Struktura demograficzna jednostek porównywanych w 2023 r.....	11
Wykres 5. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023 w wybranych jednostkach.....	13
Wykres 6. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób w jednostkach porównywanych okresie 2019-2023.....	13
Wykres 7. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 osób w okresie 2019-2023 w wybranych jednostkach.....	14
Wykres 8. Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 osób w jednostkach porównywanych okresie 2019-2023.....	14
Wykres 9. Budynki mieszkalne oddane do użytkowania w gminach powiatu bocheńskiego w okresie 2019-2023.....	15
Wykres 10. Zmiana liczby podmiotów zarejestrowanych na terenie gminy Trzciana w danej sekcji PKD pomiędzy 2020 a 2024 rokiem.....	17
Wykres 11. Struktura gospodarcza gminy Trzciana w latach 2020 i 2024.....	1
Wykres 12. Struktura gospodarcza jednostek porównywanych w roku 2024.....	1
Wykres 13. Porównanie struktury gospodarstw rolnych pod względem ich powierzchni w gminie Trzciana w 2010 i 2020 r.....	1
Wykres 14. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych pod względem ich powierzchni w 2020 r.....	1
Wykres 15. Struktura zasiewów w jednostkach porównywanych w 2020 r.....	1
Wykres 16. Pogłowie zwierząt hodowlanych w przeliczeniu na liczbę gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych w 2020 r.....	1
Wykres 17. Odsetek pracujących w gospodarstwach rolnych (w tym w formie pomocy nieodpłatnej) w liczbie osób w wieku produkcyjnym w jednostkach porównywanych w 2020 r.....	1
Wykres 18. Struktura gospodarstw rolnych w jednostkach porównywanych ze względu na przeznaczenie własnej produkcji w 2020 r.....	1
Wykres 19. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w porównywanych jednostkach w okresie 2020-2024.....	1
Wykres 20. Struktura bezrobotnych w gminie Trzciana pod względem wieku w latach 2020-2024.....	1
Wykres 21. Struktura bezrobotnych w gminie Trzciana pod względem czasu trwania bezrobocia w latach 2020-2024.....	1
Wykres 22. Struktura bezrobotnych w gminie Trzciana pod względem płci w latach 2020-2024.....	1
Wykres 23. Masa odpadów [kg] zebranych w latach 2019-2023 w przeliczeniu na jednego mieszkańca.....	4
Wykres 24. Zdarzenia wymagające udziału jednostek przeciwpożarowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wybranych jednostkach w okresie 2019-2023.....	11
Wykres 25. Statystyka zdarzeń na drogach gminy Trzciana w latach 2020-2024.....	11
Wykres 26. Przestępstwa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w porównywanych jednostkach w okresie 2020-2023.....	12

Wykres 27. Liczba osób i rodzin korzystających z wsparcia społecznego w gminie Trzciana w latach 2020-2024.....	12
Wykres 28. Struktura osób korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Trzciana w latach 2020-2024, z wyszczególnieniem grup wiekowych.....	13
Wykres 29. Struktura osób korzystających ze wsparcia społecznego w gminie Trzciana w podziale ze względu na czas udzielania pomocy w latach 2020-2024.....	13
Wykres 30. Struktura świadczeń pomocy społecznej w gminie Trzciana w latach 2020 i 2024, ze względu na powody ich udzielania.....	14
Wykres 31. Liczba dzieci w przedszkolach z terenu gminy Trzciana w latach 2019-2024.....	18
Wykres 32. Odsetek ogółu dzieci w przedszkolach w gminie Trzciana, przypadający na każdą placówkę w okresie 2019-2024.....	18
Wykres 33. Roczny koszt [zł] utrzymania przedszkoli gminy Trzciana w przeliczeniu na jedno dziecko w okresie 2020-2023.....	19
Wykres 34. Liczba uczniów w szkołach podstawowych z terenu gminy Trzciana w latach 2019-2024.....	19
Wykres 35. Odsetek ogółu uczniów w szkołach podstawowych w gminie Trzciana, przypadający na każdą placówkę w okresie 2019-2024.....	20
Wykres 36. Roczny koszt [zł] utrzymania szkół podstawowych gminy Trzciana w przeliczeniu na jednego ucznia w okresie 2020-2023.....	20
Wykres 37. Statystyka dotycząca uczniów z orzeczeniami o niepełnosprawności w szkołach podstawowych z terenu gminy Trzciana w latach 2019-2024.....	21
Wykres 38. Liczba organizacji społecznych, działających na terenie gminy Trzciana w 2023 r.....	22
Wykres 39. Statystyka dot. konkursów ofert dla organizacji pozarządowych w gminie Trzciana w latach 2020-2024.....	22
Wykres 40. Frekwencja wyborcza w niektórych wyborach ogólnopolskich w okresie 2014-2024.....	23
Wykres 41. Dochody i wydatki budżetu gminy Trzciana w mln zł w okresie 2019-2023.....	25
Wykres 42. Udział dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów jednostek porównywanych w okresie 2019-2023.....	26
Wykres 43. Łączna kwota funduszy unijnych [mln zł], zaabsorbowana przez wybrane jednostki w okresie 2019-2023.....	26
Wykres 44. Różnica [w zł] w poziomie dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Trzciana a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023.....	27
Wykres 45. Różnica [w zł] w poziomie wydatków w przeliczeniu na 1 mieszkańca pomiędzy gminą Trzciana a średnią dla gmin powiatu i regionu w latach 2019-2023.....	28
Wykres 46. Struktura wydatków gminy Trzciana ze względu na działy klasyfikacji budżetowej w 2019 i 2023 r.....	28
Wykres 47. Struktura wydatków wybranych jednostek ze względu na działy klasyfikacji budżetowej w 2023 r.....	29
Wykres 48. Zadłużenie jednostek porównywanych w okresie 2019-2023.....	29
Wykres 49. Poziom dochodów i wydatków gminy Trzciana w latach 2014-2023.....	140
Wykres 50. Poziom dochodów własnych, dotacji i subwencji gminy Trzciana w latach 2014-2023...	141
Wykres 51. Poziom dochodów i wydatków bieżących gminy Trzciana w latach 2014-2023.....	142
Wykres 52. Wysokość zadłużenia oraz relacja długu do dochodów ogółem gminy Trzciana w latach 2014-2023.....	142
Wykres 53. Wydatki inwestycyjne oraz suma środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych pozyskanych przez gminę Trzciana w latach 2014-2023.....	143

Spis rysunków

Rysunek 1. Odsetek powierzchni pokrytej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wybranych jednostek w 2023 r.....	6
Rysunek 2. Liczba mieszkańców na koniec 2023 r. oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w latach 2019-2023 w jednostkach porównywanych.....	9
Rysunek 3. Liczba mieszkańców na koniec 2024 r. oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w latach 2020-2024 w poszczególnych miejscowościach gminy Trzciana.....	10
Rysunek 4. Stosunek liczby mieszkańców [%] zawartej w deklaracjach odbioru odpadów do danych ewidencyjnych w 2024 r.....	10
Rysunek 5. Gęstość zaludnienia jednostek porównywanych w 2023 r.....	12
Rysunek 6. Wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi [%] w jednostkach porównywanych w 2023 r.....	12
Rysunek 7. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w jednostkach porównywanych w 2023 r.....	17
Rysunek 8. Udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2023 r.	1
Rysunek 9. Odsetek powierzchni porównywanych jednostek zajętej przez obszary chronione w 2023 r.	3
Rysunek 10. Odsetek odpadów zebranych selektywnie w ogólnej masie odpadów zebranych w 2023 r.	3
Rysunek 11. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do wodociągu w 2023 r.....	4
Rysunek 12. Odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Trzciana posiadających dostęp do wodociągu w 2024 r.....	5
Rysunek 13. Odsetek budynków mieszkalnych w wybranych jednostkach posiadających dostęp do kanalizacji sieciowej w 2023 r.....	5
Rysunek 14. Odsetek budynków mieszkalnych w miejscowościach gminy Trzciana posiadających dostęp do kanalizacji sieciowej w 2024 r.....	6
Rysunek 15. Odsetek mieszkańców wybranych jednostek posiadających dostęp do gazociągu w 2023 r.....	6
Rysunek 16. Rozmieszczenie instytucji bezpieczeństwa publicznego w gminie Trzciana w 2024 r.....	10
Rysunek 17. Beneficjenci pomocy społecznej na 10 tysięcy mieszkańców wybranych jednostek w 2023 r.....	14
Rysunek 18. Rozmieszczenie przedszkoli, szkół podstawowych i obwody szkolne w gminie Trzciana w 2024 r.....	16
Rysunek 19. Dochody budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023.....	25
Rysunek 20. Wydatki budżetów gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca wybranych jednostek – wartość uśredniona dla lat 2019-2023.....	27
Rysunek 21. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów wpływających na hierarchię jednostek osadniczych gminy Trzciana, w tym głównych elementów infrastruktury społecznej.....	98
Rysunek 22. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury technicznej w gminie Trzciana.....	100
Rysunek 23. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów infrastruktury transportowej gminy Trzciana.....	102

Rysunek 24. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych elementów środowiskowych gminy Trzciana.....	104
Rysunek 25. Schematyczne rozmieszczenie podstawowych zasobów materialnego dziedzictwa kulturowego gminy Trzciana.....	106
Rysunek 26. Schematyczne rozmieszczenie kluczowych inwestycji przewidzianych do realizacji w gminie Trzciana przez samorząd gminny do 2030 r.....	108
Rysunek 27. Schematyczne przedstawienie docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Trzciana.....	111
Rysunek 28. Krajowe obszary strategicznej interwencji.....	117
Rysunek 29. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF (rysunek nie uwzględnia zmiany zasięgu MOF Krakowa, dokonanej Uchwałą nr 307/23 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 28 lutego 2023 r.).....	118
Rysunek 30. Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia.....	119
Rysunek 31. Regionalne i krajowe obszary zmarginalizowane w Małopolsce.....	119
Rysunek 32. Miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce.....	120
Rysunek 33. Obszary cenne przyrodniczo w Małopolsce.....	121

Spis tabel

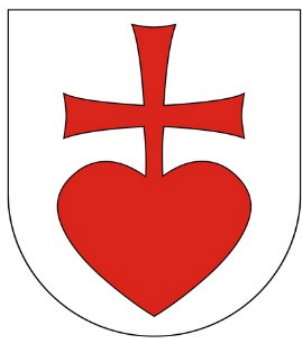
Tabela 1. Osoby uczestniczące w warsztatach, których celem było wypracowanie założeń projektu Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku.....	2
Tabela 2. Średnie wyniki uczniów [% zdobytych punktów] wybranych jednostek z egzaminu ósmoklasisty (j. polski, matematyka, j. angielski) w latach 2020-2024.....	21
Tabela 3. Wyniki analizy SWOT dla gminy Trzciana.....	31
Tabela 4. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 1 KOMFORT I JAKOŚĆ ŻYCIA.....	43
Tabela 5. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 2 GOSPODARKA LOKALNA I RYNEK PRACY.....	69
Tabela 6. Kierunki działań, oczekiwane rezultaty planowanych działań i wskaźniki ich osiągnięcia, podmioty odpowiedzialne – w ramach obszaru strategicznego 3. WARUNKI DLA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU.....	82
Tabela 7. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych położonych w granicach gminy Trzciana.....	93
Tabela 8. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Trzciana.....	112
Tabela 9. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach nadrzędnych.....	125
Tabela 10. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.....	135
Tabela 11. Inwestycje i działania kluczowe wraz z szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania.....	144
Tabela 12. Aktualne i planowane nabory dla samorządów i administracji publicznej w ramach Krajowego Planu Odbudowy (stan na dzień 5.09.2025 r.).....	150
Tabela 13. Programy krajowe, realizowane w Polsce w latach 2021-2027.....	151
Tabela 14. Opis priorytetów Programu Operacyjnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027.....	153

Spis map

Mapa 1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Trzciana, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%).....	92
Mapa 2. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Trzciana, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%).....	92

Spis schematów

Schemat 1. Cele strategiczne i operacyjne w ramach Strategii Rozwoju Gminy Trzciana do 2030 roku	37
Schemat 2. Dokumenty w ramach systemu zarządzania rozwojem w Polsce, z uwzględnieniem strategii gminnej.....	123

**Gmina
Trzciana**

Urząd Gminy Trzciana

32-733 Trzciana 302

Telefon: 14 648 44 20

E-mail: gmina@trzciana.pl

<http://trzciana.pl/>